

iniuste infligitur ut dñatus separetur a coione quantū
visum fuerit superior. rxiij. q. iij. de illiāra. ij. q. i. nemo.
¶ Si aut iudex inferior: epo monitione nō pmissa excois
caringressum ecclesie sibi nouerit interdici. et de sen.
ex. sacro. i. rñ. Si aut in scriptis suam excoicationis nō pio
ferat: et causam excoicationis expresse nō cōtribat: p mēz
sem vñ ab ingressu eccleie et diuinis nouerit se suspēsum.
Quod si pgerit sic suspēsus diuina officia erequi sicut
prius: incurrit irregularitatē sup qua nō nisi p summuz
pōtifice poterit dispesari. ut pena docēte discant iudices
ecclesiastici q̄ graue sit excoicationū sentētias sine maturi
tate debita fulminare. h legunt et de sen. ex. sacro. et c. cu
medicinalis. l. vi. De suspēiones nō rāgūt epos q: nullā
penā suspēsiōis a iure incurrūt. nisi de ipis ibi specialiter
caueat. et de elec. p. cōpromissarius. c. huiusmodi. l. vi. et
de sen. ex. q: piculofum. l. vi. Et faciūt que leguntur et no.
et de of. dele. sane. et quod no. i. s. sequē. h. Irē nullā. ¶ Si
aut alias iniuste q̄s excoicat postq̄ de hoc supioi patuer
rit querela pposita excoicator: cōdēnabit ad interessē ex
coicato. et alias supiois arbitrio puniet. quū non sit les
uis culpa tāta infligere penā insonit. et hec legunt. p. c. sa
cro. s. cumq. Sz et si post appellationē legitimā talis sen
tētia pferat: degradari debet pferēs in criminalib. ij. q.
vi. decreto. Irē excoicas iniuste tenetur acione iniuriar
rñ. q. iij. illud. c. temerariū. crimine sacrilegij. rxiij. q. iij.
nō i ppetuū. et exco: dinarie puniri pōt. ar. et de exel. p. c. f.
et p. s. cumq. et no. de hoc in. p. c. nō in ppetuū. Ergo nō d̄s
quis excoicari ex leui causa. q: nō nisi p mortali. rñ. q. iij. ne
mo. et c. sequē. Hoc em̄ ē sentētia fulminare. qñ scz ex leui
causa vel alias iniuste fert. vñ nō seruāt ordo iudicialius.
ut et de ex. p. nimis praua. s. i. Nec refert vtrū nulla causa
sub sit. vel iniusta. ar. ff. de autho. tu. nulla differētia. exem
pli et de ex. p. dilectus. ¶ Quinquagesimū primū. q: in
iudicijs criminalib. dericoz suoz non vtunt cōsilijs. con
tra id. r. v. q. vii. epus. et c. h. hoc enim tenent facere. sicut et
preses p̄sentibus officialibus suis iudicat. C. de sen. et in
terlocu. o. i. u. cū sentētia. et de his q̄ fi. a p. c. nouit. et c. quā
to. Adde. s. e. h. i. ¶ Quinquagesimū scdm. q: qdā eozum
nūc nūmū rigorē in corrigēdo et iudicādo: sicut hypocris
te et pharisei. rlv. di. vera. rxi. q. vii. alligant. nūc nūmiam
miam ostendūt. p quā fauent criminibus. l. di. si quis dīa
conus. quū mediū tenere deberēt. rlv. di. sunt nāq. et c. di
sciplina. Supbe etiā p̄dicant. rlv. di. habet hoc. ¶ Quin
quagesimū tertiu. q: passim ordināt malos et bonos. de q̄
bus dicit canō q̄ hoc facit nūmia remissio sacerdotū nfoz
i. epoz. q: pōpā multitudinis grūt: et putant ex hac turba
aliquid sibi dignitatis acquiri. vel quib. aliud p̄stare nō
pnt. diuinos ordines largiunt. qd tñ districti oportet esse
iudicij. magnū enim est esse quod rap. est. l. di. si officia.
¶ Quinquagesimū quartū. q: aliqui eoz curiosi sunt cir
ca ecclesie ornamenta et edificia. s. de ministris nullā curā
hñt. rñ. q. ij. gloria. Sed vtrā hec bodie circa altaria et nō
circa eoz palatia et calcaria ponerent. ¶ Quinquagesi
mū quintū. q: detrahūt vel diminūt reditus subdiroz.
contra id. et de resti. spo. cōquerere. et c. grauis. ppter qd
puniri pnt pena extrao: dinaria. et sunt omnia redintegrā
da. et de ex. p. c. ij. Nec dñt eos irrationabiliter gūare: vel
inhoneste tractare. s. tamq̄ filios et fratres fraternā cha
ritate tueri et honorare. et de ex. p. c. i. et de ma. et obe. per
tuas. Non ergo dñt derogare inferiorz honorib. et de ex.
p. e. ad bec. q: sicut nolunt grauis oneris sarcinas ferre:
ita nō dñt alijs imporrabile pōdus imponere. ij. q. vi. q̄ se
sūt. et c. qui fecit se. An aut possint diminūere fructus vacā
tis beneficij: dic vt legit et no. et de ec. bñ. c. i. qd legitur et
no. p. Jo. an. et de re. ec. nō alie. si vna. s. si i. dem. ¶ Quin
quagesimū sextū. excedunt de negādo sacramēta ecclesiasti
ca malitiosē et sine causa. in quo casu alibi possunt recipi
p exēptos. et de p̄scrip. cum olim. in casib. p̄cessis. et de se
pul. c. i. de regu. l. s. alias recurrēdū est ad supio: et de iu.
pa. null. Aliqua tñ sunt q̄ vrgente necessitate a quibet ac

cipi pnt. de cō. di. iij. sanctū. et de of. o. i. pastoralis. s. p̄p̄
ea. ¶ Quinquagesimū septimū. nō seruāt priuilegia re
giosoz. immo eos grauāt. et de p̄uif. dilecti. de ex. p. sane.
et de sumo. ne dei. et de cenf. c. ij. in demen. adde. s. e. h. i.
¶ Quinquagesimū octauū. q: nedū interfunt bellis. sed
pugnāt manu p̄p̄ia et cū armis. qd est cōtra iura. Nā et
epi et alij clerici possunt interesse iustis bellis: et cōfortare
alios ad pugnādū et horari: tñ non pnt pugnare manu
p̄p̄ia: etiā cōtra saracenos. rxiij. q. viij. clerici quicumq.
et c. cōuenio. saluo eo qd dicit et de homic. si furiosus. i.
rñ. in dem. Et cōtra qd plati in hispania et alemānia faciunt
tota die: de hoc cōsuetudinē aliquā nō habētes. cōtra iura
rxiij. q. viij. s. i. et cū. c. sequē. vñ ad. s. is ira. et c. rep̄hēbi
le. cum. c. se. l. di. clericū q̄ paganū. et de exel. p. c. ex. l. s. de
rap. i. archiepatu. n. de peris. vel mona. deri. c. hñaz. de homi.
petitio. vbi de b. de penis. qd in dubijs. de deri. p̄cul. p. to
rū. De b. latius dicit in p̄ma p̄e istū op̄is tractat de disp̄
sationib. s. s. querit qñ. h. p̄nt. cū h. lequen. p. duas colū.
in. rlvij. ar. ¶ Quinquagesimū nonū. q: raro morantur
in ecclesijs suis. immo quasi in tota vīta eozū p curias p̄
cipū et Romane curie et p paterna hospitā euagant. cō
tra omnia iura. vij. q. i. sicut vir peruenit. et c. placuit. et de
vo. et vo. re. magne. Et de hoc. s. dicit in r̄p̄enis in o: atōe
l̄biere. reco: dare. ij. super verbo matres nre quasi vidue.
vij. arti. ¶ Seragessimū. Aut non aut pessime dicunt
officiū diuinū in lectis recumbentes. vel continue cor
poraliter vagantes vel audientes et male nō p̄dicētes.
q: non sufficit audire solū: sed clerici tenentur officiū diu
num aut p se dicere: aut cū alijs p̄dicere. i. p̄e suam dicere
et alterā audire. alias q̄libet veller in ecclesia mutitare. si
cut faciunt religiosi et clerici acidiosi. Ad hec. rxi. di. in
palea. p̄e byter. que ponit p grano. et de cele. mis. c. i. ibi.
p̄soluat. et ibi. cōpleant. et ibi. laudē dicit. et ibi. p̄soluat. et
ibi. ad cōfētū tibi. et ibi. referamus laudes. et de cele.
mis. dolentes. in fi. ibi. celebrēt. et et in cle. i. all. graui. ibi
fructū labioz. et ibi. dicere seu psallere. et ibi. celebrēt. et ibi
psallat. Et ad istas hōas vocales seu laudes tenemur:
non mētales et debito. fm 2ho. f. a. ij. Sonet vox tua.
nō vicarij. vox em̄ tua dulcis et c. Adde qd no. et de de. nō
re. c. iij. in glos. hoc quod. Et adde hīc qd nor. Jo. an. et de
reliqui. et ve. sanctorū. si dñm. in glos. magna: que incipit
de ofone. h. Sz dubitatur. Alia secularia intermiscētes
currentes. sinopates. antipates. nunq̄ in hōis. et de
of. custo. c. i. p̄p̄etib. dicentes. nihil quasi cō: dialiter ar
tendētes. vñ labijs deū honorātes. multas hōas dimi
tentes. put coiter in pctō mortali cū psalmodiant existē
tes. raro q̄ hōas intrantes. et quū ibi sunt. nunq̄ sicut muti
os ap̄ietes. aues et canes ad ecclesias p suas familias dus
centes. an finē officiij de choro exeuntes in choro cū secu
laribus de mūdoloquētes. et officiū interrūpētes. et deū
deridētes. nec alios dissolutos dericos in choro corrigē
tes. cōtra oia illa iura. de cō. di. s. quando. et di. v. nō medio
criter. rxiij. di. sedulo. et de cele. mis. dolentes. et c. di. p̄
byter. rxi. di. cantātes. et de cele. mis. graui. in dem. ¶ In
firmus clericus in lectulo recubās nec tenet officiū dicere
nec audire. nec postq̄ cōualuerit. omīssum recuperare. rxi.
di. clericus victi. et de de. nō re. ad audiētia. ¶ Seragessimū
mū p̄mum. q: nunq̄ reddunt rationem administratio
nis sue. tenentur enim reddere rōnē administrationis sue
tamq̄ tutores. C. de tur. dis. l. ij. Et no. et de accusatōib.
q̄r. ij. in glos. s. q̄libet. ar. et de testa. religiosi. in de. et de
reliq. do. q: cōtingit. s. illi etiā. dem. et c. q. iij. c. i. quā rōnē
tenet ab eo exigere et potest suus metropolitānus. q̄ est
eius iudex ordinarius. i. q. iij. p singulas. Si bona ep̄i et
capituli essent cōmunia: credēt cōsensuz capituli in hac
rōne exigenda et reddenda requirēdum. q: eius interest.
ar. bo. et de rescrip. edocri. de ma. et obediē. c. fi. et ar. bo.
lxxix. di. volum. fo: san. Idem si nō essent etiā bona cōia
ar. rñ. q. ij. quatuor. in fi. ¶ Seragessimū secundū. quod om
nibus p̄dictis excessibus graui est: nedum de eo quod

Repertoriū de materia Episcoporum. E

An ius vel statutū factū sup personarib⁹ ⁊ ministris ec-
clesie ad ep̄atus cōcedat⁹. Innocē. et de cōcel. pben. di-
lectus q̄ non. *Q* Ep̄at⁹ nō p̄pter bona palia: sed p̄
pter deu⁹ ⁊ curā aiaz: est recipiendus. ⁊ q̄ ipsi olim nūq̄ ha-
bebant. no. Innocē. et de ap. constitutis. ij. in vlti. magna
glos. in fi. An Ep̄at⁹ sit o:do. p̄i. dī. ceros. et de pur. ca.
quorūes. r̄. r̄. dī. cī. s. de hoc. An Ep̄atus sit fugiendus
vel desiderandus. an sit desiderantib⁹ denegādus. ⁊ de si-
milibus. no. et de elec. cū in iure. sūm Innocen. An Quī
est dign⁹ pōt ep̄atū desiderare. Et p̄ quē modū debet ele-
ctus dissentire qui se credit indignū. ⁊ p̄ peccat morali-
ter qui se credit dignū si platur⁹ sibi oblata respuat. ⁊ de q̄
busdā sūb. v̄. q̄. i. in scripturis. ⁊. c. qui ep̄atū. Et per In-
nocē. in p̄. c. cū in iure. Que sunt de lege iurisdictionis
ep̄i. ⁊ de lege diocesana. de of. o: cōquerere. ⁊. c. dilectus. ⁊
per Innocē. de sta. mo. cī. *Q*uo: est dignitas ep̄alis q̄
imp̄ialis. r̄. c. dī. sū. p̄. p̄. ⁊. r̄. dī. valentinian⁹. Quo ad
q̄ que tenent ep̄i loca ap̄os. r̄. q̄. i. videntes. et de sacra-
mē. c. vnicō. Palatiū ep̄i habet p̄iuelegiū defensio:

praerogatis non pnt inquirere contra epos: nisi habeat
 a papa speciale mādatum. et de hereti. inquisitores. li. vi.
 Monachus factus epus epimif ab obedientia abbatris
 et a regula quātū ad esum carnū. et sic tener. Hoff. et hec
 cōmunis opinio. Sed Hug. contra. etiā si sit papa. Idem
 tener Archid. de hoc per Osties. in summa de penis. Tez
 neo cū opinione cōmuni. qz nō comedere carnes non est
 de subaltari monachatus. sicut ab dicatio pprietatis: tū
 todia castitatis. et de sta. mo. cum ad monasteriū. §. si. Et
 qz ibi abbas dispensat cum monacho. vt no. doctores. e. c.
 cum ad monasteriū de silentio et obedientia et ieiunio. et
 quicquid acquiritur: acquirit eccle cuius factus est epus. rvi.
 §. si. c. ij. vbi de hoc rviij. q. i. c. i. et ibi de hoc no. Monachus
 qui transit ad epatū vt presit: peccat moraliter: et votum
 frangit. nota. rvi. q. i. monachi vagantes. In locis insigni
 bus cōstituti sūt epi. et quātū vnus epatus ab alio dz dista
 t. et di. per totū. et de p. iulij. c. i. An lris epi sit credē
 ti. et de fi. instr. c. i. et r. p. Inno. de pba. c. post cessionem
 §. q. iij. cure Quū recusat iudex secularis: an epus erit
 iudex in causa illa. et de foro compe. licet. per Inno.

Articulus Vicesimusprimus.

 poru. q̄ sine licentia episcopi nullus p̄byter
in sua dioecesi potest missam canrare. vel ba
ptizare. vel aliud simile facere. rvi. q. i. c. i. c.
c. multis. *De* fine cōsensu eius non debet edificari mo
nasteriū vel oratorium. rvi. q. ii. quidam. c. de monachis
c. sequē. *De* p̄uic. cum olim. ii. *De* iurisdictione habz
in religiofoꝝ monasterijs. rvi. q. ii. c. i. c. monasteria.
de of. o. dilect. *De* p̄byteri c. dēric. *De* religioſi ſue dio
ceſis ipſius ſubiacent poteſtati. rvi. q. ii. quida. *De* epi
ſiſt in omnibus parochialibus eccleſijs p̄byteros in
ſtituere. rvi. q. ii. ſane. *De* q. vii. nullus. c. c. ſicut. et de bereti.
cum exiniuncto. *De* episcopi monialibus talis feminis
religioſis p̄clatum p̄ficere debent. *De* curam ipſaru ba
ptiz. rvi. q. ii. qui religioſis. de relig. do. de penodochijs.

Donatus as
deus epa
tu an ab
regula
absolua
tur.

De defensor deputatus a papa non debet cogere subditos episcopos coram se litigare. r. q. i. peruenit. **D**e epus potest omnes principes p culpa excommunicare. r. q. iij. si autem. r. v. di. duo. **P**otest falsarium i. r. domini pape v. s. ad mandatu dñi pape incarcerare. r. di. in memoriis am. **Q**uid de episcopo quum ab ecclesia sua nō recipit. r. q. di. s. de epis. cum. c. se. **A**n epus sine licentia diocesis in aliena diocesi pōt pontificalia exercere. c. di. s. q. s. ij. **D**ic q non sine licentia diocesis. quicquid dicat ibi Jo. **V**ide qd no. Jo. an. et de pui. exel. pui. archiepo. in glos. in pontificalibus. in dem. et de usu. pal. c. si. per Innocē. **E**t isten. et de foro cō. c. quis. in demē. **A**uthoritate epi inferiores possunt ad alias ecclesias transferri. vij. q. i. epus de loco. **C**ausam epi accusati Archiepus cū suffraganeis pquirere potest. s. non determinare. iij. q. vi. accusatus. **Q**uam multa discussione contra epm debet recipi accusatio. ij. q. vij. accusatio. cum. v. c. sequen. **D**e episcopo subditi nec arguerent nec accusare passim possunt. ij. q. vij. oues. r. ij. c. sequen. **D**e sine licentia sui episcopi derici non dñt pegrinari. de con. di. v. nō oportet. et de vo. re. magne. et etiā Iherusalem. vt ibi. **E**lerici non tenentur seruire episcopo in opere huius. r. q. iij. placuit. **E**pi scopus in ordinando ecclesiam dñ requirere consensum patroni. r. q. vij. de criminis. et de iur. pa. a nob. **A**n episcopus in consulo papa ad bellū debet pscifici. r. iij. q. vlt. quo ausu. **N**on potest episcopus successorem sibi instituire. vij. q. i. petiti. vij. q. i. episcopo. r. ij. c. sequen. **D**e rebus ppijs et acquisitis intuitu persone potest episcopus testamentū facere. de alijs nō. q. cedunt ecclie. r. q. i. episcopi. r. ij. c. sequē. r. q. iij. pontifices. r. q. v. per totū. et de testa. c. s. **M**orientes episcopi res debet pro futuro pontifice conseruari. et diripientes illas dñt anathematizari. r. ij. q. ij. bechuius placiti. r. c. non licet. r. c. charitatē. c. de laicis illud. c. non liceat. ij. et de elec. vbi piculū. s. p.ouisio nis. li. vi. r. c. gñali. li. vi. r. c. q. sepe. li. vi. r. de of. di. c. v. s. c. pñti. li. vi. **A**n epus pōt infeudare rōne pñti obsequij. et de dona. p. tuas. **A**n epus possit aliqd statuere s. ius cōmune. et an possit aliquid statuere in pñdiciū ecclesiar. factas vel faciendū. et de consue. cum dilectus. **A**n episcopus possit constitutionē facere. et super qd. et in quos r. vij. di. s. s. de ma. et obe. si quis. de of. le. c. vlt. et fin. Inno. de locato. c. nostra. de testa. r. q. iij. di. de hereti. ad abolendam. **A**n episcopi possint restituere famā. et absoluerē a iuramentis. vide quod dixi. s. i. s. parte de dispē. s. q. episcopus. r. iij. q. iij. cum. s. sequē. in. l. ar. votis et fidelitatis. de re iudi. cum te. per Inno. ij. q. iij. s. hinc autem. in glos. fa. cri. et per Archidia. de elec. licet canon. li. vi. **A**n omnes clerici se possunt opponere p iuribus epi. et de cōfir. vti. cum dilecto. per Inno. **A**n licet episcopo laico vel clerico alterius episcopi ecclesiastica sacramenta cōferre. vel eos sine l. s. cōmēdatitijs ppij episcopi ad ordines vel ad beneficia recipere. et an in clericis nōt sicut in ignotis l. s. cōmēdatitijs requirantur. et que sit differentia inter l. s. cōmēdatitijs et dimissorias. et an clericum alieni genam possit epus ordinare sine l. s. cōmēdatitijs sui episcopi si habet beneficium in diocesi sua. vel alias est ei subditus. et an quis possit esse clericus plurium episcoporum. et de p. eben. cum iam dudum. per Inno. et in. c. cum nullus. r. c. si. de tempo. o. li. vi. et de deri. pe. c. s. per Inno. et l. r. di. per totum. et l. r. di. per totum. et l. r. di. per totum. et l. r. di. per totum. et l. r. di. per totum. **E**t episcopi seruare debeant canones. non debent contra facere. nisi ex pñse concedatur eisdem. et de tempo. o. dilectus. p. Inno. **A**n archiepus cum episcopo aliquo casu iudicare potest. **Q**uod episcopus habet dispositionem omnium de sua diocesi ac in maioribus semper sit ad episcopū res currendum. et de maio. et obe. cum inferior. fin. Inno. et de rap. c. i. in fi. magne glos. r. di. si qui episcopi. i. glos. s. in quo. in fi. iij. q. vi. c. s. in glos. sed quid. **N**on potest episcopus inuito et irrequisito papa fieri religiosus. vij. q. i.

scias. et de regu. licet. **A**n vnus episcopus in alterius episcopatu possit pscibere iura episcopalia. **E**t quus qd habetur in canone de limitibus non pscibendis locū habet in p. uincis episcopatib. et parochijs. de pscip. si diligenti. per Innocen. et de paroch. super eo. **A**n de iure communi ecclesie et decime ad episcopum pertinent. et an potest agere episcopus p ecclesijs sibi debitis ad decimas. et de deci. dudum. fin. Inno. **E**cclia inferior potest pscibere aliqua iura episcopalia et aliqua non. et de capel. mo. c. ij. **A**n sufficiat testimonium epi ne p. mouendus examinetur. r. q. i. si quis. i. r. q. ij. episcopum. **A**n episcopus possit excoicare/absoluere/delegare/ iudicare/vel beneficia conferre extra suus episcopatum. et de of. le. nouit. **A**n abbas iura episcopalia possit pscibere. et que et qñ. et de pscip. audita. r. c. venies. r. c. cum olim. maxime per Innocen. **N**on potest episcopus sine l. s. cetera pape vortū lōge pegrinatiōis emittere. et de vo. r. vo. re. magne. de reg. licet. **E**t an possit pegrinari episcopus sine licentia capituli. vel modicam pegrinationem facere sine licentia pape. p. re. c. magne. per Inno. **A**n episcopus fundet suam intentionem de iure cōmuni in monasterijs sui episcopatus. et an possit cognoscere inuito p. elato inferiori de causis ad eius iurisdictionem spectantibus. et de similibus loquentibus de iurisdictione episcopi in loco ad suam iurisdictionem non pertinente. et de of. archidia. dilecto. p. Inno. **A**n epus possit facere constitutio nē ligatē nō suos subditos. et de sen. ex. a nobis. de pñtu. vt anumarum. li. vi. **A**n episcopus possit esse iudex in causa ecclesie sue et suorum. vel ecclesie sue iniuriā vindicare. r. ij. q. iij. inter querelas. et de iud. cum vni. sent. **A**n eo ipso q aliqua ecclesia est in alicuius epatu vel diocesi constituta. p cōsequens sit illi subiecta. et de rescrip. cum non liceat. de excep. venerabilis. per Inno. et de reli. do. cum venerabil. per eundem. **Q**uā epus de aliqua causa cognoscat. an tunc quilibet canonicozerit iudex. de of. archidia. gabili. r. v. q. vij. eps. **I**n casu nō punit epus excessus suorum canonicorum. de of. di. irrefragabili. **Q**ualiter et qñ vnus epus qui sciat aliu epm suos subditos excoicare. et in eos iura epalia exercere. perdit possessionē horum iurium. de resti. tu. spo. oliz. iij. p. Inno. **A**n decimas vel ecclesias quā tenet vel ius patronatus possit dare laicis sine auctoritate epi. de iure pa. nullus. r. e. t. c. li. vi. **A**n epus possit excoicare/vel interdicare/vel suspēdere sine consilio capituli sui. et de ex. p. c. s. **E**ps h. iura episcopalia nō solū in bonis a pñcipio ecclie assignatis. s. etia post modū acquisitis. et de resti. spo. cū ad sedē. per Inno. **A**n pñte fabrica potest epus in usus suos cōuertere. r. q. iij. vno. **A**n epus potest corrigere subditos subditorum suorum pmissis. et qñ pñs iudicā di. vel eligendi de capitulo ad epm deuoluat. de of. archidia. fragabili. fin. Inno. **A**n epus potest agere sine cōsensu capituli vele cōtrario vel etiā conueniri. **A**n potest agere vel respondere pro ecclesijs sibi subditis. **A**n ipse alijs pscaturatur. **Q**uod epus est p. coordinator in cunctis. **Q**uod ipse est omnis cura ecclesiarum. **E**t q epus per se vel per alium debet interesse constructioni ecclesiarum. de resti. spo. olim causam. fin. Inno. **A**n episcopus potest pro suis necessitatibus fructus ecclesiarum sibi subditarum accipere. et de c. s. cū ap. s. fin. eundem. **Q**uod epus gñaliter eccliam erimendo nihilominus tria vel quatuor ibi intelligit retinere. et de c. s. cū venerabil. p. Bern. et Inno. et de dona. pastoral. in glos. si ita. **A**n locus possit effici sacer sine auctoritate episcopi. **A**n episcopus habet iura parochialia in hospitalibus. et possint construī sine eo. et de reli. do. de renodochijs. et de do. inter dilectos. fin. Inno. **D**e potestate episcopi in monasterijs et ecclesijs sue diocesis. **A**n ex pñt rōne populi nō exēpti sub sint episcopo. et de sta. mo. c. per Inno. **P**iores et rectores ecclesiarum curam animarum habentium perpetui nō possunt ab illis amoueri sine consilio epi. et monachi. fin. eundem. **N**ihil debet epus agere de p. alibus in ecclesijs sibi subiectis p. eter iura sua.

et de reli. do. de penodochijs. per Inno. An priuar⁹ sine auctoritate episcopi locū religiosus vel hospitalis vel oratorum ad celebrandū vel domū ad recipiendū pauperes deputare potest. eodē t. ad hoc. per Inno. An eps possit ecclesiā in emphyteosum dare. An abbat⁹ et cōuentū alicuius monasterij pōt ad iura episcopalia exercēda suos vicarios cōstituere. et de reli. do. cōstitut⁹. per Inno. An solus eps potest cognoscere de crimine ubi agit ad priuationem officij vel beneficii. rvi. q. vlt. inuentū. An p̄scribēs vnū ius episcopale vel plura videat etiam aliud possidere vel p̄scribere. de p̄scrip. auditis. et de capel. mo. dilect⁹ fm Inno. et alios. Qui pot⁹ monachus epō an abbat⁹ debeat obedire. et ad quē p̄ncipaliter spectet correctio eius. rj. q. iij. q̄ restit. rviij. q. iij. c. i. rj. q. i. de plona. et de of. o. quanta. maxime p Inno. et Ostien. De p̄tate episcopi in ecclesijs sibi subiectis quoad alienationes et alia. et vt ec. bene. vt nostrū. et fm Inno. de elec. vt p̄terire. Quas litteras in quo patri epō vel ecclesia filio cōparat. lxxvii. di. quorū. An eps possit remittere de penitētia pape. rxxij. q. iij. lato. et. An episcopus possit fructū alicuius ecclesie in suam vtilitatē cōuētere. et vt ec. bñ. vt nostrū fm Inno. Dicit episcopi sine auctoritate pape nō possint aliquē sanctorum catalogo aggregare: possunt tamen statuere alios quem sanctū solenniter venerari. de feriis. c. i. fm Inno. Et adde qd̄ not. de con. di. iij. c. i. in glos. sed de quibus.

Articulus Vicesimus secundus.

Et aliud repetitū de materia episcoporum.

De officio episcopi:

Nunc tracem⁹. Episcopi officij est virgines altaria. ecclesias cōsecrare. Et huiusmodi cōsecrare et cū ipso cōfirmare. lxxvii. di. quis. Ideo inungit ep̄s: vt parato: animarū et distributo: spūaliū ep̄stat. rj. q. i. et p̄ his oibus. Non sufficit epō innocēs vta: nisi ad sit doctrina. rliij. di. s. j. et c. j. Ep̄s debet docere populū sacra scripturā non grāmaticā vel physica. lxxvi. di. cum multa. rxxvii. di. ignorātia. Officiū ep̄i est discō: dantes cōcō: dare et ad pacē cogere. r. c. di. p. toni. Debet sibi cōmissos sollicitē regere. c. di. ratiois. vij. q. i. suggestū. et c. sequē. Non licet sibi aliqūē p̄p̄is manibus cedere. lxxvi. di. non liceat. Episcopi est locū assignare de gradatō in quo peniteat. lxxij. di. sacerdos. Ep̄s in ordinatōe clericorū statuta consilio: debet ordinādis p̄nuntiare. rxxvii. di. placuit. Episcopi est ordinare q̄ in ecclesijs baptismalibus sint doctores et magistri q̄ p̄ueros in liberalibus artibus et in alijs vtilibus doceat. rxxvii. di. de quibusdā. Inter episcopū et ecclesiā est spirituale maris monium. vij. q. i. sicut alteri. Ep̄s possideat res ecclesie ad dispensandū nō ad dissipandū. rj. q. i. ep̄s. et c. expedit res ecclesie. cū. ij. c. se. Debet abjicere curas seculares. rj. q. i. te quidē. Nō debet esse aduocat⁹ vel tutor. lxxvii. di. eps tutionē. et. iij. c. sequen. Nō per se sed p̄ Deconos mū clericū debet repō alia eccle. te gerere. rvi. q. vij. quoniā in quibusdā. et c. sequē. lxxvii. di. ep̄s nullam. rxxij. di. volutus. et. ij. c. sequē. vij. q. i. si petrus. Officia ecclesiastica non debet p̄p̄inquis cōmittere. lxxix. di. decenter. cum. s. p̄ce. Vide sup hoc. p̄. p̄ce. qd̄ notauit. Et eodē. s. sed vt kiant. p̄. et. in ar. r. De rebus ecclesie p̄iū sibi: postea ministris: de mū alijs fidelibus debet p̄uidere. rj. q. i. s. si et go. Non debet in suam vel suorū p̄p̄ietatem res ecclesie cōuētere. rj. q. i. episcopus. et c. res ecclesie. Raptores res episcopi debent et cōmunicari. rvi. q. i. similiter. Ratio reddit episcopo de tertia deputata fabrice cuiuslibet ecclesie. r. q. iij. c. j. Debet episcopus pauperibus et opp̄essis sollicitē p̄uidere: et eos defendere. lxxij. di. episcopus lxxij. di. peruenit. lxxvii. di. fratre. lxxvii. di. per toni. rj. q. i. videntes. et c. et q̄s. et. c. sequētibz. Episcopi est p̄uidere de personis idoneis que p̄dicet ipsius subdinis. et de of. et. inter cetera. Que iura cōsequatur episcopus in electione. et que in consecratione. et de elec. trāmissam

de conse. ec. aqua. An ad episcopū spectet causarum matrimonialium et criminaliū cognitio. clericorum p̄petua de p̄ficio. diutina suspensio. ecclesiarū vnto vel diuisio. et de offi. archidia. ad hoc per Innocē. De iurisdictione multiplici ep̄i. de verbo. fig. abbate. fm eundem. de of. o. ad rep̄imendam. fm eundem. An ep̄s diuersarum linguarum et ritū habens populū. debeat habere vicariū nationibus illis conformem. et an in vna ciuitate plures possint esse episcopi. Et an vnus sub se aliū habere potest de offi. ordi. quoniā. fm Inno. An defensor executio testamentorum quoad p̄ias causas vel alias: et an publicatio testamentorū ad ep̄m pertineat. et de testa. c. iij. fm eundem. An episcopo vel rectori ecclesie cōpetat defensio super ecclesie libertate. et de p̄scrip. auditis. fm eundem. Quando legata p̄is causis incerta dispositioni ep̄i committantur. et de verbo. fig. cum tibi. Que sunt que solis sunt episcopis seruata. Et an papa possit p̄hibere eis ne chrisment in fronte: et episcopi p̄bysteris ne baptizet lxxij. di. quis. et et de cōsuetu. quanto. fm Inno. et alios. An que sunt ordinis. possint ep̄i mandare. et de conse. ec. aqua. De solēnitare dedicationis ep̄orum annuatim facienda. de con. di. i. solēnitates. i. Hoc non obseruat hodie nisi a papa fm glos. in hoc. c. An ep̄s qui renūtiat ordini episcopali minores cōferat ordines. et de sup. ne. p̄. c. i. fm Inno. Et an senel cōsecratus episcopus possit in aliquo casu resecrari. dic qd̄ no. et de renun. post transla. in glos. sed quid. Quando et qualiter episcopus in capitulo vocē canonici habeat. et quando capitulo ne gligente deuoluatur ad eum potestas beneficia cōferendi. et de p̄ben. postulasti. maxime per Inno. et et de ap. a collusionē lib. vi. De duobus ep̄is cōtendentibus super iurisdictione alicuius monasterij. et de sen. et re. in. quis. p Inno. An eo ipso q̄ episcopus recipit p̄posituram vel aliquam dignitatē: vacet episcopatus. et an decre. de multa. in episcopatibus locum habet. An episcopatibus renūtiari possit tacite vel expresse sine licentia pape. An episcopo possint dari alia beneficia si est pauper. An episcopatu propter paupertatem possint vniū alie dignitates: et per quem. de cōces. p̄. cum nostris. per Inno. Si aliquarum ecclesiarum episcopi cum toto suo populo labunt in heresim vel schisma: an nihilomin⁹ ecclesie ille hominem suum retineat: et ecclesias sibi subiectas quoad p̄p̄ietatem et possessionem. de ma. et obe. inter quatuor. per Inno. De duobus episcopis in eadē ecclesia. vij. q. i. nō autem. An inuitis detur episcopatu. lxx. di. nullus. An in vna ciuitate possint plures pontifices similes esse. et qd̄ videtur si vnus excommunicatur et alter absoluit: vel contrarias ferunt sententias. in quibus locis episcopi sint instituti. et q̄ parua vel magna ciuitas non facit maiorem episcopum vel minorem. et an plures Romani pōtiffes possint esse simul. lxx. di. in. per totum. r. c. iij. dist. legimus vij. q. i. non autem. vbi de hoc in glos. c. in apibus. r. c. iij. q. i. didicimus. de offi. ordi. quoniā. de p̄uile. c. i. An p̄pter excommunicationē episcopi iurisdictione eius ad archiepiscopum deuoluatur. de sup. ne. p̄. romana. lib. vi. De modo procedendi contra episcopum: et que requirantur. et qui de p̄ben. graue per Inno. Que res intelligantur de mensa episcopi. et ad que bona iuramentum de non alienando extendatur. de re. ec. non alie. vt super Inno. De quarta decimarum et mortuoriorū quam habet episcopus in ecclesijs sue dioce. an p̄scribi valeat q̄ episcopus pro omnibus ecclesijs suis agere potest q̄ locationes et venditiones non possunt facere clerici de rebus ecclesiarum sine auctoritate episcopi. de testa. requisisti. fm Innocen. Et iure p̄mitiuo omnia que ecclesijs relinquntur ad episcopi manus debent venire. et ad eius voluntatem expendi. de sepultru. relatum. fm eundem. An portio decimarum et perceptio canonice portionis quas recipit episcopus ab ecclesijs sue dioce. sint de iure episcopali. et de parochijs. in rubrica per Innocen. Quor

duo etiam consecrare. et quibus diebus. lxxvi. distin. porro. cum
 s. prece. lxxv. distin. q. die dominico. et de tempo. ordi. nec
 episcopi. An per installationem. vel per quem modum ap-
 prehendit cuius possessionem episcopatus. et de restitu-
 spo. in lris fm jmo. An et quid criminofus ad epatu-
 promor fit deponendus. de iureiu. ficut nris. fm jmo.
 Multa de iurisdictione epali vtilia no. jmo. et de excep-
 cu venerabilis. et de prescrip. de qrra. fm eude. **De** po-
 tificalia no sunt de sua substantia ordinis vel officij epalis
 q. sine ipfis quodlibet officij fieri potest. Et ideo si epis-
 copus a pontificalibz suspensus. nihilominus celebret in
 pontificalibz. no incurrit irregularitate. de sen. ex. cu me-
 dictionis. li. vi. per jmo. de ofue. cu dilect. **Quid** iuris
 quia se intromittit Archiepiscopus de subditis episcopi. de
 of. or. duo simul fm eundem. Quis dabit expensas pro
 episcopo visitanti. eode ti. inter cetera. fm eundem. et ca. si
 episcopus. li. vi. Et an episcopus debeat habere aliquid
 ab ecclesijs quas per aliu visitat. ibidem. De iure multu-
 plici episcopi. de of. or. conquerere. fm jmo. de ma. et obe-
 inrer eum. et eodem ti. dilecti. per eundem. **Quantu** episcopus
 pus et qualiter de bonis ecclesie sue vel redditibus religio-
 sis dare potest. rii. q. ii. si episcopus. et et de ijs que fi. a pre-
 sine con. c. pastoralis. **Inter** ea q. in i. parte istius opis
 s. in. s. q. episcopus. in ar. l. posui de potentia eporum in dis-
 pensando. et q. in superioribus addidi de eor. iurisdictione
 et officio. et in quibus comuniter transgrediunt. plene epis-
 coporum materia explicauit. Neminem tamen eporum rep-
 bendi in specialibus finit patres. sed vta delictis abstine-
 ant admonui. et me cu eis. et deliberata et examinata con-
 scientia conueniat vnuquemq. vi. q. i. oues. viii. q. i. quivros
 et c. qualis. et c. sequere. ad filer. c. quid autem. **Fateor** autem
 q. loca tenent apostolorum. rxiij. di. legimus. sed coram deo
 nullu cognoni. qui eterceret opera eor. xl. di. c. ij. **Omnes**
 presunt et desiderant preesse. per pauci prodesse. viii. q. i. q.
 episcopi. et ideo vere non oes episcopi consecrati sunt
 episcopi sanctitate. ii. q. vii. no oes episcopi. **Quar** ergo
 sicut consuevit. et dicit sancte ecclesie. Ubi sunt apli dni fun-
 datores tui. rrv. s. hac itaq. d. deus em. et et de elec fun-
 damenta. li. vi. Vere celos incolunt. **Successores** eorum et
 inuicem eos nunc terram lingunt. **De** vobis q. corrum-
 edifica. quia fundamenta arena sunt et sabulo herent.
Dat. vij. in fine. Et colline arundine sunt. **Dat.** r. et de
 accusa. qualiter. ij. s. licet. non argentea. **Ca.** iij. nec mar-
 morea. **Ca.** v. et de hoc satis.

Articulus Vicefimus secundus.

De ro q. post episco

pos singuloru officialiu prepositorum et re-
 torum et pastoru et prelatoru in ecclesia dei
 specialiter defectus ponere iurisdictionem
 et potentia longu esset. ponam in genere pro potentia et
 sanctitate eoru aliqua originalia. deinde iuridice tagam
 in quadam recollectione iurisdictione eoru. quos omnes
 prelatoru vel prepositoium noie coprehendo. et de verbo.
 signi. quis. **P**rimo igit sciendu q. dum durat mudus
 angeli angelis presunt. demones demonibus. homines
 hominibus. ad vtilitate viuendum et deceptione. sed om-
 nibus collectis iam omnis prelatus cessabit. glos. i. ad Lo-
 rin. rii. facit. i. ad Loz. xv. ibi. Deinde finis et c. que legunt
 et no. lxxix. di. ad hoc. **P**relati mali oues for. res et pin-
 gues necat quantu in ipis est. et si ille viuunt de mia dei vi-
 uunt. in quatu ad malos pastores attinet malo eas creplo
 occidit. Attendens em ouis in ppositu suu male viuente.
 incipit dicere apd se. Si ppositu me sic viuunt. ego qs sum
 qui no facit qd ille facit. glos. ad Titu. ij. **Vitia** pposito-
 rum subiectis sunt offendiculu glos. Ieri. et. **P**reposito-
 tas subiecto- salubris est regula. **Breg.** in Registro. et fa-
 lus. tri. di. miramur. **C** prelatus non tm pro suis arguunt
 delictis. pro populo em cogunt principes reddere ronez
 ne forte qui non docuerunt et c. solicate non arguerunt. q.

primo peccauerunt. ut contagio dispergatur in populos.
 In ipsos em couertetur ira dei et cessabit a populo. **Hec**
 si cogitarent hoies. principat. no ambiret. Sufficit cuius
 pro peccatis pprijs argui et reddere ratione. quid necesse
 est pro peccatis populi ostendi contra sole ante quem ni-
 bil pot abscondi. **An** Josue principes populi contra sole
 suspendit. et furoz dei a populo est amorus. glos. **Numeri.**
 rrv. **Ad** de qd scripsi supra in ista secunda parte. in **De** in
 oratione **Biere.** recordare. d. principes manu. et in addi-
 tione ibi posita. in ar. ij. **En** ergo sanguis subditorum de
 manibus prelatoru etquirat. et de of. or. irrefragabili. cu
 suis ibi coto. **Bon** pastor. egrotantia pecora visitat.
 dispersa perquirat. relicta recolligit. lassas sustentat. malus
 pastor e contrario oia dispergit glos. **Zach.** r. **Q**uod
 est dno ppter dnm feruens. oues christi non ad lucru sed
 amore christi pascens. glos. **Dat.** rxiij. **P**relatorum fures
 multi. q. per ostiu no intrarunt mercenaro quasi oes. rxiij.
 q. iij. tres personas. viij. q. i. sunt in ecclesia. **Duo** sunt que
 a populis querunt pastores pascetes seipsos no oues. lac-
 et lana. **Ac** prebet. qui victu prebet. **Can** prebet. qui ho-
 no. em prebet. **Ista** ergo duo a populis grunt. comodum
 supplende necessitatis. et fauore honoris et laudis. **Aug.**
 in li. de pastoribz. **Indignus** lacte et lana couincit. qui no
 pascit oues. qui non vigilat in custodia gregis iudicium
 autem sibi mducatur. c. bibit. rxiij. q. iij. fore. **Bern.** in sermo-
 ne. dicit simon petrus. **Bon** pastor. no populi requirit da-
 tum. sed lucru. **Phil.** iij. **Nec** gloria dei usurpat sibi. **Zuc.**
 ij. **Acceptu** talentum no ligat in sudario. sed parit numu-
 larius. a quibus et vsuras recipit non sibi sed dno. **Zuc.** r. **Ac**
Dat. rrv. **Non** habet foueam vt vulpes. nec habet vtro-
 lucres midu. **Dat.** viij. et **Zuc.** ix. non loculos quo **Judas**
Jo. rxi. rxiij. q. iij. qd ergo. **Non** deniq. sicut nec **Maria**
 locu in diuersorio. **Zuc.** ij. sed tantu puritatis intime bono
 gloriat. **Non** pot veraciter loqui. nisi qui etrinsecas glo-
 rias pfecte respuerit. nec valet pure vel deivel primi que-
 rere lucra. q. ppria non contemperit. **Bern.** in epla ad **He-**
ricum **Senonensem** archiepiscopu. **Paul** non qrit q. sua
 sunt. **Phil.** ii. viij. q. i. sunt in ecclesia. sed qrit que filioz sunt
 quos in christo p euangelium genuit. i. ad **Cor.** iij. qd vtrq.
 obseruandu est singulariter ijs q. spiritualiter presunt po-
 pulo. vt pre oibus q. sunt sua negligant et contemnat potu-
 litate ceteroru. viij. q. i. scias. **Breg.** sup **Apoca.** **Qui** ad
 regim aliou assumit. se obligat vt quibz eterna pdicat
 eria in temporalibus puidere studeat. glos. inde. ij. vt christi
 turbis. rrv. di. s. ecce facit. lxxvi. di. fratre. **Qua** in com-
 parabiliter loq. melior sit aia qua viuunt terrenae substan-
 tia. qua exteri possidem. rii. q. i. scimus. qui no dar poui-
 bus substantia sua. quando pro ijs datur est aiam suam.
Breg. in homil. **Ego** sum pastor. **In** tribz marine prelatus
 christi imitatur debent. q. in loco christi sunt in dignitate
 potestate officio. **Fuit** em christi sacerdos. ps. ar. **Zus**
 sacerdos in eternu. **Heb.** vi. **Rex** ps. lxx. **De** iudiciu tuuz
 regi da. et **Dat.** ij. **Et** mister. **Dat.** rr. **Zuc.** rxiij. **Sacerdos**
 quu in ara crucis seipsuz hostia dedit. **Phil.** ii. **Rex** quum
 a ligno regnavit. ps. **Minister** qui pedibz petri aquam
 ministravit. **Joan.** rxiij. **Sacerdoti** igit dignitas. **Regi** po-
 restas **Ministro** copetir officiu. **Dignitati** debetur reuer-
 rentia. i. **Pe.** ij. et de ma. et obe. solite. **Potestati** obediencia
Ro. rxiij. r. q. iij. qui resistit. **Officio** cura. r. q. i. iure. **Duo**
 et his prelatis debentur. tertiu vero subiectis. **Reueren-**
 tia et obediencia prelatis exhibenda est a subiectis. cura ve-
 ro subiectis impendenda est a prelatis. **Breg.** de clastro
 li. ii. de his. rxiij. distin. per totum. et et de of. or. per totum.
Quidam amant subesse vt possint preesse. **Honores**
 fugiunt. vt honoribus obuiant. **Ibidem** lib. iij. **Animus**
 quietus sedet super seium. quando carnem subicit. **Iu-**
 p scabellu. quu mudu subicit. sup cathedram. quum pro-
 pium non despiciat. **Ibidem.** **Prelatus** non habens co-
 passionem et congratulationem alijs in bonis. **Ad Rom.**
 rxiij. ad **Cor.** in thi. rxiij. quasi duo vbera. gaudere cum gau-

Seueritas
nisi
ma
plac
no
vitan
da.

dentibus: flere cū silentib⁹. duo vbera sunt. fm Berni. sup
Ea. i. Delioza sunt vbera tua vino. alijs nō prodest: et si
bi obest. Bernar. super Ea. sermo. r. Quū sederē mibi ad
pedes iesu merens: et offerēs sacrificiū cor: dis et spūs con
tribulati in recordatione peccatorū meorū: aut certe ad cas
put vel raro stare: et exultare in recordatione beneficiorū
dei: audiui dicētes. Et quid Dar. rj. perditio hec: damā
res videlicet qd mibi soli viuere ē. q. vj. sancta. q. vt puras
bant multis prodesse poterat. et dicebāt. Potuit em̄ vniu
dari multo: et dari pauperib⁹. Dar. rvi. Joā. rj. Sed nō
bonū nuntiabat mibi. Nā est vniuertum mundū lucrē
et perdā me: quid prodest. Dar. rvi. et Luc. xix. et de fimo.
matt. p. An intelligens verba hec inter illas qd scriptu
ra vocat muscas morientes qd perdunt suauitatē vnguētū
reco: datus sum illius diuine sciētiae. Esa. iij. et ix. Popule
meus: qui te beatū dicūt: sed uicūt te. Berni. super Ea. rj.
sermo. ¶ Discre prelati subdito: um vos inatres debere
esse non dominos. ideo magis studere amari qm̄ terui. et
interdū seueritate est opus: paterna non tyrannica. Ma
tres fouens: patres vero corripiendo vos eribeatis.
Briar. ¶ Rectore subditis pietas matrē: disciplina vero
patrē eribeat. rlv. di. s. hinc etiā. An versus. Vbera pa
tris habens: vbera matris habe. Ponite seueritatē: suspē
dire verbera. verba producite. pecora lacte pinguecant.
Quid iugū vestrū super eos aggrauatis. quorū poti⁹ pō
dus portare debetis: Berni. super Ea. sermo. rxiij. Zale
te redde subditis: vt magis amaris qm̄ timearis. Reueren
tia em̄ et amor: procedit. odiū timor: offert. Jhd. in syno
nimis. ¶ Rectore subditis et pietas matrē: et patrem er
ibeat disciplina. atq; inter hec solida circūspēctio p
uidendū est: ne aut discretio rigida sit: aut pietas remissa.
Breg. in cura pasto. ad hoc. rlv. di. s. hinc etiā alibi. et c. li.
cet. i. et r. et c. ois qui. et c. disciplina. et c. sunt nōnulli. Non
est vni⁹ meriti foqaliter viuere et vtiliter pcesse. Multi
tū deniq; sub preceptore quieti viuunt: quos si iugo absol
uas: videas nō posse quiescere: nec fe equalib⁹ vllō modo
seruare innotios. ¶ Irē innumeros cernis sine querela
inter fratres cōuersari: sup fratres autē nō solū inutiliter
sed etiā insipienter et nequiter. Berni. sup Ea. sermone.
rxiij. ¶ Prelat⁹ aut debet habere feruorē zeli cū discretione
rlv. di. disciplina. ibi. Sic zelus. sed nō imoderate seu
sēns Irē Berni. Zeli tuum regat sciētia. firmet cōstantia. Jbis
dem. Zria necessaria sunt ijs qui dominant⁹ et pcesunt. ter
ror. amor: et ordinatio. Absq; ordine ergo dominiū nō stat
Per beneficia ergo et affabilitatē pcurer vt diligat. Per
iustas vindictas nō proprie iniurie. lxiij. di. salomirane. et
rxiij. q. iij. si is qui. sed legis diuine studeat vt metuat. Ty
pianus de. rj. abusiuis. ¶ Prelato vtraq; vira: cōreplatua
et actiua necessaria est. rxiij. di. si quis vult. lxxviii. di. c. i.
expellum. et ex de renū. nisi cū pūde. s. nec pures. Nec ou
bium quā longepericuloso: sit ceteris eo: um adminis
tratio. ramen si bene administrauerint gradū bonū sibi
acquirūt et maiorē abundantia et supereffluentē. Luc. vj.
mensurā accipient. Berni. in epistolis. ¶ Sciant boni pre
lati languentiū. Luc. rlv. di. disciplina. i. nūlo sibi animaz
curam traditā: non pompā. Quicūq; interim. Nūeri. rj. et
r. cc. di. c. i. murmur. cū insipientia subdito: u querule vo
cis iudicio deprehendunt etiam si in ipsos vsq; ad vitia et
cōtumelias prumpat: medicos se et non dños. rlv. di. esto
agnoscētes parent cōfestim aduersus pb: nescim aie non
vindictam sed medicā. Bon⁹ pasto: animā suā dat p
ouibus suis. Joan. r. Animā pro illis. carnē illis. Illam in
precium: istam in cibū. Res mira. Ipse pasto: ipse pascua
et ipse redemptor. Jbidē sermone. rxiij. ¶ Vbi pasto: res
et taberna cula habeant de terra in terra: co: pora. ij. Pe.
i. et. r. v. videlicet: non tamen de terra: sed de celestibus
greges dñicos pascere consueuerūt. Ezech. rxiij. Jbidē
sermone. rxiij. ¶ Non otiose toties repetitur. Joan. r. vj.
q. i. imitare. Petre amas me. in cōmissione ouium. Ego q
dem id signatur: puto: ac si dixisset illi. Jhesus. Nisi testimo

nium perhibeat tibi conscientia qd ames valde pfecte: q
hoc est plus qd tua plus qd tuos plus qd te. Ista triplex re
nuntiatio: in q est pfect⁹ amor: posuit. Luc. xiiij. nequa q
suscipias curā hanc. Propterea attendite vobis quicūq;
ministrer hui⁹ op⁹ securi estis. attendite inquā vobis: et p
ciolo deposito quod vobis creditū est. Liuitas est: vigila
re ad custodiam. Luc. ij. Spōsa est: studere ornatur. r. q.
v. femine. Oves sunt: intendite pascuis. i. Pe. v. r. cv. disti.
esto. Porro custodia ciuitatis vt sit sufficiens: tristitia erit
A vi ty: anno: u. vj. q. i. s. hoc. A fraude heretico: um. et de
pur. ca. inter. A tentationib⁹ demonū. rvi. q. i. c. ij. Sponse
vero ornatus in bonis operib⁹ moribus: et orationibus
s. q. i. ipi sacerdotes. cōstat. Ad past⁹ ouis pascua. Ezech.
rxiij. scripturarū. sed disiunctio est in illis. Sancta sunt
mandata: que duris et carnalib⁹ imponunt et lege vite et
discipline. lxxij. disti. plurimos. Eccl. rlv. Et sunt onera.
Ro. rxiij. dispensationib⁹ que infirmis et pusillis cor: de de re
spectu misericordie. l. di. pōderet apponant. Et sūt. Dar.
r. rxiij. q. i. s. i. rxiij. q. i. s. i. consilio: i. fortia: que ex interna
sapientia pponat sanis. et qui ereditatos hnt sensus ad
discretionē boni. ad lxxv. v. et mali. ¶ Ad custodia ciuitas
tis opus est fortitudine: ad repellendas. Eccl. i. vj. ibi. No
li querere fieri iudei: nisi valeas virtute interrumpere iniqu
tatem: iniurias. Spirituali astutia: contra demonū astu
tia. ij. r. r. Prouer. rxi. rxiij. q. iij. s. vasis. ad deprehēdē
dū insidias. Fidelitate: vt nō qrat platus qd sua sunt. viij.
q. i. sunt in ecclia. Porro ad mores honestandos vel corri
gendos. et de accusa. qliter. ij. qd vtrq; ad decorē pertinet
sponse scz ecclesie necessaria est discipline cōsura. rlv. disti.
disciplina. Jā ergo in pascua diuinorū quō educet greges
dominicos pasto: idiota. rxiij. di. s. i. s. i. et c. doct⁹ fuerit:
non aut bonus: verendū est ne non tam nutriti doctrina
vberi qd noceat vita sterili. ar. r. v. dist. c. vlti. Jbidē Berni.
lxxv. sermone. Si diligitis me: pascite. Joā. rxi. viij. q. i. in
scripturis. oues meas. Si ergo dilectionis est testimoniū
cura pasto: alis: quisq; virtutib⁹ pollēs gregē dñi renu
it pascere: pasto: ē summū quāciur non amare. Quō est
is qd prouinis profutur⁹ enitescere potest: vtilitati ceteros
rum secretum preponit suū: qñ ipse summū patris vniges
nitus et multis pdeset. de sinu egressus est patris ad pu
blicum nostrū: Breg. in pasto. c. vj. et. viij. q. i. in scripturis.
Sunt nōnulli qui et sola humilitate refugit: ne eis quis
bus se impares existimant pferantur. quorū pfecto hui
militas si ceteris virtutib⁹ cingitur: tunc ante dei oculos
vera est: quū ad suscipiendum hoc quod vtiliter subire p
cipitur pertinax nō est. Nec em̄ verus est humilis: q supni
tus arbitrio vt debeat pcesse intelligit. et tñ p: odesse
cōtemnit. sed diuine dispositioni subditus atq; a vido ob
stinationis alien⁹ quū sibi regiminis culmen imperat: et
ex cor: de debet fugere: et inuit⁹ obedire. ad hec. viij. q. i. scē
dum. cū. c. se. Jbidē Breg. c. vij. Virtutib⁹ pollens: coact⁹
i. q. vj. sicut is. ad regimē veniat. virtutib⁹ vacuus nec co
actus accedat. rxi. di. s. i. rxiij. q. ij. p. i. q. Jbidē c. iij. In
tuere quomodo prelati incedūt nitidi et ornati: circūamis
tri varietate vestium non mo: u. ps. c. lxiij. tamq; sponsa car
nalis procedens de thalamo suo. ps. rxiij. nā si repēte quē
piam taliū proccidentem aspeteris: sponfam potius pura
bis qd sponse ecclesie scz custodē. Ande vero hāc illis exis
tinas truberare: et affluētā / splēdo: ē vestiu / mēfariū
luxuriam: congeriem vasorum argenteorum et aureorū
nisi de bonis sponse: Jnde est q illa ecclesia scilicet paup
inops et nuda relinquitur facie miseranda inculta hispida
et anguis. propter hoc non est hoc tēpo: e ornare spon
sam: sed spoliare. nō est custodire: sed pdere. nō defendere
sed exponere. nō instituere scz pstituerē. nō est pascere gres
gē: sed maculare et deuorare. de qbus dñs dicit in ps. rxi. et
liij. Deuo: ant plebē meam sicut eciam panis. ¶ Qui mū
dum deferunt ad exteriō: a officia p: ouehi nō debēt: nisi p
humilitatē diuiti⁹ in eiusdē mundi cōreptu solident. cū
namq; bona depereunt: que hominib⁹ ante tēpus inno

rescunt. q. t. arbutta plātata prius q. radice fira coalescāt
si manus cōcutiens tangat. arefacit. at si in altū radit si
citur tunc t. hanc t. man. impellit. sed nō ledit. t. ventoz
flatus inflectendo cōcutit. sed nō euerit. Quid pariete
robustius. q. tamē si dū cōstruit. impellitur. statim sine la
bore destruitur. si autē per spaciū tēporis ab humore suo
ficcari permittitur. etiam arietū ictibus minime quassat.
faciunt. xlviii. di. s. i. t. c. f. sic bona nostra in tēpestiue ma
nifestata pereūt. t. diuti. occultata solidant. Breg. in mo
rali. li. viii. ¶ Dagna sacerdotis gloria rectitudo subie
ctorum. vii. Paulus. s. ad Thessa. ij. c. in fi. dicit discipulis.
Que est enim spes nostra aut gaudiū aut corona glorie?
nōne vos ante dñm nostrū iesum chistū in aduentu ei?
Breg. in mora. li. ij. Quanto alti. hic aliq. erigitur. t. ato
casib. grauiorib. occupat. xl. di. homo. viii. q. j. illud. eifq.
ipsis populis mēte t. cogitatione supponit. quib. digni
tate preponitur. Ibidē. li. vii. Omne qd. hic eminet. plus
merito. afficit. q. bono. gaudeat. Ibidē. li. xxiij.
t. est. xij. di. nerui. ¶ Is qui preest ea circa se mēsurā sub
ditos moderat. quaten. et arridens timeri debeat. et ira
tus amari. vt eū nec nimia leticia vilem reddat. nec imo
derata seueritas. xlij. di. s. i. odiosum. sepe enim subditos
frangit. xxi. q. vii. alligant. dū plus iusto rigore tenem.
Qui pfecto iam rigor. iustitie nō erit. si se sub iusto mode
ramine nō custodit. t. discipline metu. Resoluimus subdi
tos. si nostro regimini hilaritatis frena laxamus. q. dum
nos qsi liceat letos aspiciūt audacter. ipi ad illicita resol
uuntur. Et autē rectoris vultus debeat timeri. necesse est
vt ipse vultū dei sine cessatiōe timeat. illi cū merito diffi
cile de leticia credidit. q. se pro amore dei cōtinue affli
gata subditis scitur. qui cū incessanti estu spiritualis de
siderij superna appetit. de eo in dubiū venit hoc q. aliquā
do ante hoies hilarēscit. Breg. in mora. li. x. Prelat. nec
seuērior. eē debet. nec dissolutior. ne de seueritate sit onerij
t. de familiaritate contēptui. Unde in omnib. ijs modis
est tenendus. Ille autē erit cōuenientior. habitus. si actu
quidē seuerus sit. vultu grauis. verbo serenus. Bern. iij.
de cōsideratione. Idē scripsi. s. e. ar. xv. h. ille vero. Prela
tus modū excedens in corrigēdo non debet veniā petere a
subditis. Aug. lxxvi. di. quādo. dicit vt ibi. Disciplina vel
misericordia multū destituit. si vna sine altera teneatur.
Breg. in mora. li. x. t. est. xlv. di. disciplina. Ibi vide pul
chram doctrinā pro platis. ¶ Sancti viri nō preesse ap
petunt boibus sed pdesse. viii. q. j. qui episcopatū. Breg.
in mora. li. xxi. Superbus rector. torrens ad culpā apostas
ie labitur. quoties preesse hominib. delectatur. t. bono
ris sui singularitate letat. Nā vnde hec vitio. radit pul
lular in cōderegentiū. nōne ex imitatione illius q. despe
ctis angeloz foderatib. dicit. Eia. xxiij. Ascendā super al
titudine nubū. t. ero similis altissimo. Ibidē. li. xxiij. Reui
te ab anno. xxy. tabernaculo seruiunt. t. a. l. custodes vaso
rum fiunt. Numeri. viij. Quid per. xxy. annuz in quo flos
iuuentutis oboritur. nisi ipsa cōtra vniūquodq. vitii bel
la signant. Et quid per quinquagenariū in quo iubilet.
Reui. xxy. xlvij. t. de peni. di. s. i. qui domū. sub. s. nō sunt hec
cōtinent. nisi interna requies edomito mentis bello expul
satur. Quid hō p vasa. xxiij. q. iij. q. fm. t. c. vasis. sub. c.
iabuchodonosor. s. i. Thessa. iij. Sciat vnusquisq. vas suū
possidere in sanctificatione t. bonore tabernaculi. nisi si
deliū aie designant. Reuite ergo ab anno. xxy. tabernacu
lo seruiūt. t. a. l. custodes vasoz fiūt. q. videlicet q. adhuc
impugnantū vitioz certamina p cōsensum delectatiōis
tolerat. alio. iū curā suscipere nō presumat. quū vero rēta
tionū bella subegerint. tūc aīam custodiā fortiant. xlij. di.
s. i. S. q. hec pfecte subiugari. Quū paul. dicat ad Ro.
vii. xxiij. q. v. si paul. video aliā legē in mēbris meis repu
gnantē legi mentis mee. Sed aliud est bella fortiter per
pelli. aliud autē erpugnari. In istis exēta. virtus. ne ex
rolli debeāt vt in Paulo. ij. ad Ro. x. t. v. q. v. nō omnib.
xxij. q. v. si paulus. In illis vero extinguit. vt succubant.

Breg. in mora. li. xxiij. ¶ Arrogantiū prepositoz hoc pro
priū esse solet. vt in afflictos audientes suos magis distri
cte corripere appetāt q. blandē refouere. Pl. em. student
vt mala obiurgādo increpēt. q. bona laudando cōfirmēt.
Superiores q. ppe se videri desiderant. t. magis gaudēt
quū ira eos leuat. q. quū eos charitas exequat. Semp in
ueniunt qd. increpādo rigide feriant. q. pcutere rigide scī
unt. ad hec. xlv. di. vera. t. xlvj. di. c. i. sed cōpari humiliter
nesciunt. Breg. ibidē. ¶ Potestas accepta. nō bono. sed
onus. xl. di. ante oīa. estimāda est. nā cui esse nunc iudicē
liber. hūc videre iudicē iratū. Apoca. s. tunc nō liber. tunc
em. solū potestas bene gerit. quū non amādo sed timēdo
retinetur. Dicit qdā minister sancti Frāscisci. pūde fras
tribus. Tollite mihi officiū qd. iū mihi displicet. q. si mihi
incipiet cōplacere. ve vobis t. mihi. q. vt ministrari ratioe
valeat. oportet vt hanc nō cupiditas. sed necessitas impo
nat. Percepta autē nec per formidīnē debet deferri. nec ex
libidine retineri. ne aut pei. quis ex humilitate superbiat
si diuine dispensatiōis ordinē fugiēdo. viii. q. j. in scriptu
ris. t. c. sciendū. cōtēneret. aut eo magis superni pectoris
humilitatez abijciat. Dat. xj. quo eū sup. cereros priuati
regimen delectet. Breg. ibidē. ¶ Secundū merita subdi
torum tribuunt psonē regentiū. vt sepe q. vident boni ac
cepto regimine mox pmutent. sicut Saul dignitas muta
uit. s. Reg. xv. An pro qualitate subditorū disponitur vita
regentiū. ij. q. vii. c. i. t. s. sed q. lter. vi. q. j. ex merito. vt sepe
pro malo gregis etiā delinquat vita boni pastoris. Unde
Dauid supernoz mysterioz cōfci. tūmore repēte elat
ionis inflat. populū numerādo peccauit. ij. Reg. xli. i. q.
iij. s. his ita. h. itē dauid. Sed vindicta popul. Dauid
peccante suscepit. Tur hec. q. fm. meritiū plebiū. disponi
tur corda rectorū. Iustus ergo iuder peccātis vitii et ip
sorum auersione corripuit. et quozū dauid peccauit. sed
q. t. ipse sua voluntate supbiēs a culpa alien. nō fuit. vin
dicam culpe etiā ipe suscepit. nā ita seuiens q. populū co
po. aliter ptulit. rectorē quozū populū intimo cordis dolo
re prostrauit. ibi. p. uisit autē cor. Dauid. ij. Reg. xli. Tery
tum ergo est q. ita sibi inuicē t. rectorū merita cōnectunt
t. plebiū. vt sepe ex culpa pastorū deterio. fiat vita ple
biū. Et ex vita plebiū mutatur vita pastorū. Ibidem li.
xxx. ad hoc. viii. q. j. audacter. ¶ Sūmus locus bene regit
quū is q. pest vitis poti. q. fratrib. dñatur. Tūctos q. ppe
eqles natura genuit. Et aut alijs ad regimē alij cōmittā
tur. nō eos natura. sed culpa pponit. Breg. in mora. lib.
xvi. ad hoc. xxi. di. cōstātinopolitane. ¶ A pclaro seruā
da est t. in corde humilitas. t. in opere disciplina. atq. iter
hec solerter intueūdū est. ne dum immoderati. custoditur
virt. humilitatis. soluant iura regiminis. t. dū plat. q. q.
plus q. decet deici. subditiū vitā stringere sub discipli
ne vinculo non possit. S. decet q. dū dā erupentibus fl
gnis tales nos apud nos eē etiā ipsi q. nobis cōmissi sunt
non igno. et vt de auctoritate nostra qd. formidēt. videāt
et de humilitate nostra quod imitentur. agnoscant. Con
siderem. assidue q. sum. equaliter. nō q. sum. tēporali
ter alijs prelati. Breg. ibidē. Ad officiū pastoris pūnet
opertos fontes aperire. t. aquam scz sapientie salutaris.
Eccl. i. x. purā innotam sitientibus ouib. ministrare. Au
gu. de verbis dñi. xliij. c. ¶ Tres personas designauit
minus in euangelio. Joan. x. pastoris. mercenarij. t. furis
Diligendus est pastor. mercenarius tolerandus. latro vi
tandus. Pastor. autem non est qui annuntiat deum. p
pter commodum suum. siue propter suas pecuniam. siue
ppter honorem. t. laudem humanam. Pastor. ergo in ve
ritate christum annuntiat. mercenarius occasione. fur est
qui ascendit aliunde. Ibidem Aug. sermone. s. Idē. xxiij.
q. iij. tres. Adde quod scripsi. s. e. s. ver. B. q. rarus. Non
deceat eum qui superio. ceteris gradu. inferio. em esse bo
no. u. gētu. Raba. sup. lib. iij. Numeri. s. q. i. vilissimus. Iust
etiam quū imperant. seruiunt eis quib. imperare vident.
Nec em. dominandi cupiditate imperant. xxiij. q. j. qd. cul

patur. sed officio cōsulēdi. Nec p̄ncipandi superbiā: sed p̄uidentia misericordia. Nā ita deus hominē cōdidit. Dominamini inquit. Bēn. i. piscib⁹ maris ⁊ volatilibus celi. Hominē rationalē noluit nisi irationalib⁹ dominari nō hominē hominē: sed hominē pecorū. Inde p̄uini iusti pastores pecorū magis q̄ reges hominū fuerunt: vt sic etiā insinuat⁹ deus qd postulet ordo creaturarū: qd exigar meriti peccatorum. Eōditio quippe seruitutis iure intel ligit⁹ imposita peccatorū. Aug. de ciuitate dei. li. xii. c. xiiij. ⁊. xv. ⁊. i. ad Tim. v. xxiij. di. constātinopolitane. C. P̄ela tus instare debet oportune importune. cliij. di. c. i. ad fl. Opportune volentibus. importune nolentibus. p̄ofus importunus sum. tu vis errare. tu vis perire. ego nolo. nō vult postremo ille q̄ me curat dicens. Ezech. xxxiiij. xxiij. q. vj. c. ij. Quod errauit nō reuocallis. et quod perijt non quesuisit. Reuocabo ouem errantem. requiram perdi tam. Luc. xv. Et si me inquitrent lanient vepres syluarū: per oia angustata coarctabo: oēs sepes eciat⁹: quātum mihi dñs dederit omnia peragere. Aug. in li. de pasto. fa. cit. xxiij. q. iij. displicet. ⁊. q. vj. quod errauerat. c. vides. Si bonus fuerit q̄ tibi p̄est nutritio: tuus est: si malus ten/ tato: tuus est. Nutrimenta tua libenter accipe: ⁊ in tenta tione probatus esto. Jaco. i. Aurū mundandū in fornace artificis. In vno angusto loco tria sunt. aurū. palea. ignis ad illa duo ignis apponit. palea vritur. aurū purgatur. Aug. de verbis dñi sermo. vj. C. Sunt quidam qui sciunt possunt ⁊ volunt p̄esse. si vbi volūt p̄o desse: charitatis est. vij. q. i. qui episcopatu. alioquin superbie. Quidā autē sunt qui sciunt ⁊ possunt: p̄eellunt. hoc quidē hu militatis est q̄ renuunt. sed inerte est: qui sciunt sciunt: di/ no resistunt. xvi. q. i. nos autem. Quidam autem sunt: qui nec sciunt nec p̄nt: sed volūt. hoc quidē cupietis videt eē q̄ volunt. i. q. vj. ficut. Inuitiū vero est q̄ hoc volūt qd nec sciunt nec possunt. Quidam autē sunt: qui nec sciunt nec possunt nec volunt. q̄ prudenter agūt. Hugo de claustro. Extorta seu coacta licentia non est licentia. sed violentia. quod ergo tua importunitate. ex de rescrip. li. vj. vict. epi scopus fecit inuit⁹ nō fuit absolvere sed irrūpere. Bern. in epistola ad B. donē qui importune obtinuit absolutio nē a prelatura. Plerūq̄ ij qui magisteriū pastorale sub/ ire cupiunt: nonnulla bona in aio proponūt. ⁊ quāuis hoc elationis tentatione appetant. operaturos tamen se ma/ gna pertractant. Sed penset quisq̄ quid subditus egerit ⁊ cognoscat si prelatus bona agere que p̄posuit possit quia nequaq̄. i. difficile. q̄ bono: inflat superbiam. xlv. di. sin. licet. valet in culmine humilitatē discere: qui in iinis posuit didicit superbire. Nequaq̄. i. difficile. quia augmē tum rerum auaritia gignit. ar. xiiij. q. iij. quid dicā. Auari tiam vincere potest: qui ad multorū sustentationem ten/ dit. is cui nec sufficere p̄pium soli ponit. Hugo de clau/ stro. C. Qui in regimine sunt semper affici debent p̄o: tis qui ad eorū solitudinē p̄nēt. Et qñ. ij. Coz. xj. possibile est recordari eorū debet ⁊ nominē. ⁊ orationis exhibere Ro. i. suffragia. Neq̄ aliud occupare illud pecc⁹ debet q̄ animarū ficut in Moyse. xlv. di. disciplina. ⁊ in Paulo q̄ optabat fieri anathema a ch̄isto p̄o fratrib⁹. Ro. viij. xes lus. Quia illi⁹ officij est reuocare. xvi. q. vj. quod errauerat. deuos. Recōdiliare. xvi. q. vj. per totū. erroneos. Eō/ firmare vt deus. ps. lxxij. c. firma hoc deus. eos qui in ius/ titia p̄ficiunt. ⁊ qui deficiūt ho: tati: ne desperent de ve/ nia. de pe. di. vj. c. i. Ehyss. in cura de past. Nō debet hono ris ducati suscipere: q̄ nescit subiectos tramite vite melio ris p̄eire. xvi. di. §. nunc autē. cli. di. §. i. Jfido. de summo boli. iij. c. xxxiiij. Nulla ars doceri p̄sumit: nisi p̄i⁹ discat lix. di. per totū. Ab imperitis ergo pastorale magisterium qua temeritate suscipit: q̄ nars est artū regimen aiarum Breg. i. pasto. c. ij. facit xvi. q. i. si deritū. ex de eta. ⁊ qua. cū sit. Nulla res absq̄. Biero. in prologo biblie. magistro discat. ⁊ muta aialia: ferarū greges ducores suos sequū tur. In apibus p̄ncipes sunt. grues vnum sequunt ordi

dine literato ⁊ c. Bieron. ad rusticū monachū. et. vij. q. i. in apib⁹. C. Vbi videtur esse ars artū ⁊ disciplina disciplinarum hominē regere. quia certe est inter omnia animātia. maxime morib⁹. Quib⁹. Pectoribus mores tor sunt: quot in orbe figure. ⁊ volūtates hominū vane sunt. ff. ad Tre. q. poterat. de hoc legitur ⁊ nō. ex de con. p̄e. q. Blos. i. vari⁹: ⁊ voluntate diuersus. Breg. Nazzenus in apolog. Quū hominē sit perdifficile scire regi. i. regēti se obreperare. Quia fmi Seneca Anin⁹ hominis naturali ter est in potestate recalcitrans. multo difficilior est scire alios regere. q̄ quanto gloria maior: est tāto periculum graui⁹. vij. q. i. illud. habentibus intellectu. Ibidē. Quū pasto: per abrupta graditur: ad p̄cipitiū gres sequitur. Breg. in pasto. c. iij. Nemo in ecclesia plus nocet q̄ qui p̄ uerit⁹ agens nomen vel ordinem sanctitatis null⁹. Delin quentē namq̄ hunc redarguere null⁹ p̄sumit. ⁊ in erem plum culpa vehementer extenditur: quū pro reuerentia ordinis peccato: honozat. Breg. ibidē. ⁊. lxxiiij. di. nemo. C. Ille ad dignitatē pastoralis officij debet p̄uēbi: qui ad aliena suscipienda non ducit: sed propria largit. qui p̄ pietatē viscerū citius ad ignoscendū flectitur: sed nunq̄ plus q̄ debeat ignoscens ab arce rectitudinis inclinatur xlv. di. licet. Qui nulla illūta perpetrat: sed p̄petrata ab alijs vt p̄p̄ia deplorat. Ro. xij. Qui ex affectu cordis alie ne infirmitati cōparitur. ij. Coz. xj. xlv. di. vera. f. q̄ in bo/ nis p̄rogini ficut in suis p̄fectibus letatur. Qui ita se imi tabilem ceteris in cunctis que agit insinuat: vt inter eos non habeat quo saltem de transactis erubescat. Qui sic studet viuere. vt p̄morum corda amentia. Ezech. xxxvij. xii. q. ij. de viro. doctrine valeat fluens irrigare. Qui oia tionis vsu ⁊ c̄perimento. xxxvi. di. fiquis. iam didicerit qd obtinere a domino q̄ poposcerit possit. Ibidē. c. xj. C. Tā tum debet actionē populi actio transcendere p̄esul: quā tum distare soler a grege. xvi. di. §. nunc autē. ibi. Qui cō/ paratiōe ceteri gres dicant. vira pastoris. Sit ergo neces/ se est cogitatione vt Maria. Luc. ij. mundus. actione p̄e/ cipit. discretus in silētio. vtilis. xliij. di. fit rector. in verbo singulis cōpassione p̄roxim⁹. p̄e cunctis cōtemplatōne. ex de renū. nisi cū p̄idē. §. nec pures. suspēsus. Bene agē/ tibus per humilitatē socius. xcv. di. esto. Cōtra delinquen tium vicia per zelū iustitie. xlv. di. disciplina. erect⁹. Inter/ norum curā exteriorū occupatione nō minuens. Exteriorum p̄uidentia. xxxix. di. petr⁹. interiorum sollicitudine non relinquens. Breg. ibidē. c. xiiij. C. Tales sese qui p̄e/ sunt exhibeant: quibus subiecti sua occulta p̄odere non erubescant. vt quū tentationū fluctus paruuli tolerant: ad pastoris mentē quasi ad matris sinū. ar. ij. q. vj. ad ro/ manam. ij. ⁊ Joā. xiiij. de ioanne recubente in sinu iesu. res/ currant. Breg. ibidē. Quod pauci sunt electi culpa for/ san rectorū est. q̄ dum pasto: terrenis incubit: lupus ouis le irrūpit: oues rapit: ⁊ dispergit. Joan. r. Richar. super Apo. li. §. In alto positi non altum sapere. Ro. xij. diffici/ le ⁊ omnino inuicibili. quia bono: inflat xlv. di. licet. tan/ to gloriofius. Bern. in epistolis. Illa sollicitudo p̄positoꝝ vtilis est. Illa cautela laudabilis est: cū qua totum ratio agit ⁊ furo: nihil sibi vēdicat. Breg. in Registro. xj. q. iij. illa. Cū hono: augmēto cura quoꝝ sollicitudinis debet exercere. Ibidē. Usus cōuersationis humane est vt p̄e/ esse nō audeat: q̄ subesse non didicit. lxi. di. miramur. ex de elec. cum in magistrum. nec subiectis obedientia imperet quam prelatis exhibere non nouit. ij. q. vj. q̄ sit se. C. Sūt nōnulli q̄ ita per mysterium spiritus docetur intrinse/ cus: vt si cis exterius hūanū magisteriū desit: magistri in/ rimi cēlura non desit. quoz tñ libertas vire ab infirmis in/ erēplū non est trahenda. xvi. q. ij. nō statim. ⁊. c. nō erēplo sed veneranda. ij. q. vij. §. ns ira. ante ca. fiquis. Ne dūm se quisq̄ similiter spiritus sancto implet⁹ p̄sumit: discipul⁹ hois esse despiciat: ⁊ magister erroris fiat. xxiij. q. iij. qd autē. Mens autē que diuino spū implet⁹. bz euidentissima signa sua virtutes scilicet ⁊ humilitatē. Breg. in dialo. li.

Hec sunt que pastori conueniunt bonitas. Ioan. r. disciplina. xxiij. q. iij. ita scietia. xliij. di. c. f. Bonitas attrahit. disciplina corripit. scietia pascit. r. c. v. di. esto. Bonitas amabilem. disciplina imitabilem. scietia doctibilem reddit. Bern. A prelato tria sunt necessaria Verbu dei. et de offi. o. inter cetere. Exeplu. r. c. v. di. esto. ibi. Forma facti. D. fo. p. r. di. f. q. s. Nam et si vocis virtus sit opus: tamen et operi et voci efficaciam promeretur oratio. Bernar. in epistola ad Balduinum abbatem. C In quantum prelatus per subditos grauatur: tantum lucratur. et in quantum iuuatur: et tantum sibi sua premia minuuntur. Elige ergo quos vis an qui grauando iuuent. an qui iuuando grauunt. Illi tibi promerito: isti merito: um fraudatores existunt. Nam qui socij sunt laboris: et mercedis. Sapient. p. et de remun. c. nisi. s. verum. in si. participes erunt. Bernar. in epistola ad Reynaldum abbatem. C Mendicantibus honores blandiuntur: sed onera pensantibus redio sunt atq; formidini. non autem omnes capiunt verbu hoc. Multi non tanta fiducia alacritateq; curreret ad honores: si sentirent et onera. cl. di. ante. viij. q. f. cl. denens. unde profecto grauari merueret. nec cu tanto honore et periculo quarumlibet affectaret infulas dignitatu. Nunc vero q: sola attenditur gloria non pena: puru. i. simplicem se esse dericu quilibet erubescit esse in ecclesia: seq; viles existimant. qui quocunq; eminentiori loco non fuerint sublimari scholares. pueri. et impuberes adolescentuli. ob sanguinis dignitate. contra id et de preben. c. penul. promouentur ad ecclesiasticas dignitates. et de sub ferula trahuntur. cl. viij. di. s. f. ad presidendu presbyteris: letiores interim q; virgas euaserint q; principatu meruerint. nec tamen illis blanditur adepti: quantum euasum magisteriu. et hec quidem initio. processu vero teporis paulatim insolescentes docti fuerunt in bieu vedere altaria. f. q. iij. altare. subdito: um euacuare mar supia. magistris nimiru in hac disciplina vtetes idoncis: ambitione scilicet et auaritia. f. q. f. cum omnis. Bern. in epistola ad Henricu senonensem archiepiscopu. C Prelatus quecuq; docuit discipulis esse contraria: hec in suis actibus iudicet non agenda: ne forte submurmurare possit frater que arguit. et dicere Desdice. Luc. iij. cura te ipsum. talis est occasio plurima danatio prelati. plurima subdito: um. f. q. iij. precipue. subdito: um perditio est. Non q; sine peccato penitus esse possit in hac misera vita. de pe. di. ij. si enim. r. c. v. di. s. q. iij. ininis. sed q; ea q; arguit in discipulis oportet summoque vitare magistrum l. di. c. u. Bern. in smone ad abbates. C B Lathebre p. s. pestilentie quatuor: pedibus consistit. Pes prius est malitia. Secundus est coreptus dei. Tertius irreuerentia. Quartus astutia. Non vos putetis esse felices: q; preestis. sed si non prodestis infelices vos esse putate. viij. q. f. qui episcopatu. Et autem secare preesse possitis: subesse et vos cui debetis non dedignemini. ij. q. vj. qui se scit. Dedignatio quippe subiectionis. platione reddit indignu. Bern. in epistolis. ubi quatuor: predictos pedes exponit. Malitia est amare malu: et laporem mali habere: et malu inquitum est malu diligere. Michae. iij. ibi. Et diligitis malu. Et see. viij. Proiecit israel bonu. sicut facit diabolus et nonnulli iniqui. Sed quia aliquando tales timent deum: non timore bono sed ne incurrant damnu rerum vel corporis cruciatu: vt amplius sint mali corennunt et ipsum deum. Interim possit fieri vt malu amarent et deum corennunt sed iniberet eos pudor hominum. Ideo ad augmentu mali. sequit terrius pes irreuerentie. vt nec deum timeant: nec homines reuerent. Ad summationem vero totius malitie adest quartus pes. astutia vt sciant vti predictis tribus. vt miscen: tes oleo venenu et melli acetu. Eminent pars cathedre cui sedes inheret est potentia. cui tamen opponitur puluinar: vt suauiter sedeat. cl. viij. di. sunt nonnulli. Puluinar fit de leuibis penis auu. et signat vanam gliam et fauorem popularum. scabellu pedibus supponit. ne tangat terra. Tales enim nonnulli terrenas actiones non faciunt sed spuales se simulat: vt magis decipiant vt hypocrite. Dat. vj. Bern.

Lathebre pestilentie expositio.

In omnibus exeplo apri honorabitur ministeriu nrm inquit ad Ro. xj. et. ij. Corin. vj. ibi. Et non vituperet ministerium nostru. meum honorificabo. dnm quidem ipsum honorabitur: non nos. Nam qui querit q; sua sunt. Phil. ij. se cupit honorari non ministeriu. Honorificabitur autem non cultu veltu non saltu equorum non amplis edificijs: sed moribus ornatu studijs spiritualibus ac bonis operibus. Breg. in Registro. D peruerfitas et ambitio filio: um Ada qui quu ascendere difficillimu sit: descendere autem ad ima facillimu ipsi et leuiter ascendunt et descendunt difficillius. Unde illud: Facilis descensus ad honores graduu ecclesiastico: un ipse etiam angelicis humeris formidandos. Bern. in epistolis. C Inter cetere que ad pastore spetant officiu sancte predicationis virtus. facit. et de of. o. inter. excellit. iuxta qd decet egregius predicator. Non mihi sit me inquit. i. Cor. i. christus baptizare. sed euangelizare. Inno. in sermo. Quotiens prelatus pro vno et minimis. Dat. r. c. v. dei spirituale studiu intermittere: totiens pro eo spiritualiter anima. Joa. r. c. r. v. ponit. Bern. in sermone. C Sit erga subiectos sollicitudo laudabilis. Exhibeat cum mansuetudine disciplina. sit cum discretionem correptio. Gram benignitas mitiget. Benignitatem zelus exaquet: et ita ex altero alteru codiatur. cl. v. di. disciplina. cl. i. c. f. et. ij. vt nec immoderata vltio vltra q; oportet affligat. nec iterum frangat rectitudinem discipline remissio. Breg. in Registro. C Prima virtus in prelatis est cognitio infirmitatis. Atq; ex eo colligimus posse nos bene susceptu ministerium implere: q; videmur infirmitate nostra et pro priam. l. di. considerandu. c. fidelior. et humilitate cognoscere. oes enim infirmi mente et carne. Job. vi. ad Ro. vi. ibi. propter infirmitate carnis nostre. cl. vj. di. omnes sumus sed ille est infirmior: qui sua non valet considerare infirmitatem. Breg. in Registro. C Qui regenda nauim. nauis ecclesia. xxiij. q. f. non turbat. rector vel pro: eta prelatus. vj. q. f. sciscitari. suscipit: tanto amplius necesse est vt vigilet: quanto amplius litus reliquit. vt aliquando futuras procellas et signo. r. c. v. q. iij. sciendu. preuideat. aliquando vt venieres directo clauo. clauus est gubernaculu nauis. Prover. xxiij. si parue sunt superet. at si vehementer intumescunt: dato in obliquu latere declinet. et sepius sol. Ru ce. ij. vigilet: quu cuncti qui illic sunt quibus nulla nauis cura est comissa quiescunt. Breg. in Registro. C Regentium merita et plebiu ita couertuntur (als conectuntur) q; sepe ex culpa regentiu deterio: fit vita subdito: um. vide s. e. h. fol. p. ce. Secundu merita. Et sepe ex merito plebiu delinquat vita pastorum. Quia enim mala actio presideris valde noceat subditis: testantur pharisei. de quibus scriptum est. Dat. xxiij. Laudatis regnum celorum: ante homines. vos non intratis. nec introeuntes finitis intrare. Et q; culpa plebiu multum noceat vite pastorum. ij. Reg. vlti. q. iij. s. ijs ita. h. Item dauid. Et vide. s. e. h. fm merita. In dauid numerante populu cognoscimus. Breg. in Registro. C Lingua prelatus fit codex illi qui nescit legere vt dono predicationis eius vel operis que d; imitetur aspiciat. Soler enim strictus vox viua trahere. Hiero. in prologo biblie. Habet nescio quid latentis energie viue vocis actus. transfusa fortius sonat q; lectio dicta transiit. Breg. in Registro. C Preposito: um sollicitudo subiecto: um cautela est. quia si super rem creditam vigilat hostis dedinat infidias. Quum autem dormiunt homines id est rectores inimicus superfeminat zizania. Dat. iij. Ibidem. Tales ergo subiectis nostris debemus existere: quales nobis quum fuimus subiecti / nostros volumus esse prelatus. ar. ij. q. vj. qui scit se. Ibidem. Et in ordinato regimine o: iur irreuerentia. dummodo prelatus iudet peccantibus leniter blandiri. cl. vj. distin. sunt nonnulli. l. di. si quis diaconus. modo inordinato et extra modum nimium irasci. f. q. iij. illa. Nam si semetipsum in mentis suaratione tenuisset: ipsa eius maturitas haberi in reuerentia potuisset. Ibidem. Lux gregis est flamma pastois. de get enim dominicu pastorem et sacerdotem moribus et vita

¶ Sequitur Repertorium prelatorum.

pedunt
pedatis
marimo
pere con
siderada

7. c. cum apostolica. 7. c. tua. Et quā confert beneficiū vel
 presentat ad ipsum debet requirere consensum. ca. 2. ti. ea no
 scitur. Debent prelati fouere subditos suos sicut filios. de
 ex. pre. c. j. Non debent aliorū prelatos: in inferiorum iura
 infringere. e. ad hcc. Que competunt solis episcopis des
 negantur abbatibus. e. r. accedentibus. Non excedat pre
 lati numerū statutorum euectionum 7 personarū in visitas
 do. e. t. cum ad quorūdam. e. de censu. cum apostolus. r. q.
 ij. inter cetera. Non debent purgationem ferri candentis
 in intercinere auctoritate p̄stare. e. ti. ex lris. Repellit a p̄s
 latura 7 ludus alearū. r. r. v. di. c. j. 7 vsura. r. vj. di. per totū
 eo. ti. inter dilectos. Trahēs prelaturam suā super spirituali
 bus ad iudicium seculare p̄uatur beneficiū. eo. ti. vide
 quod legitur 7 no. de fo. com. si diligenti. Quid si officii
 maioris 7 inferioris prelati. de of. archidia. cū sequen. ti. 7
 r. cū. di. per totum. 7. r. v. di. perfectis. Qui prelati habent
 iurisdictionē 7 qualiter: 7 in quos. de of. or. cum ab eccle
 siarum. per omnes 7 maxime per Inno. An quilibet pre
 lat⁹ ecclesie collegiate potest suos subditos coercere. An
 prelati minores episcopis possunt causas criminales aus
 dire. eo. ti. quanto. fin Inno. Non debet prelat⁹ officia
 consanguineis cōmittere. lxxxi. di. decenter. Maior p̄ne
 ritas est inter prelatū 7 capitulum suum quoad iura spiri
 tualia q̄ quoad temporalia. et ideo in spiritualibus mag
 is tenetur prelatus requirere consensum sui capituli q̄
 in temporalibus. de verbo. signi. cū derid. per Inno. An p̄
 latus tenetur de facto vel delicto subditi: si eū nō co:reper
 rit: 7 an impuretur ei. de renū. nisi cum p̄uide. de regu. c. v.
 ti. de sumo. in tantū. de reg. iu. q̄uis. c. iij. di. ephesus. r. c. ij.
 q. ij. admonere. Qualiter prelati debent tractare 7 nō gra
 uare subditos. de ex. pre. c. j. de priuile. petistis. de penis. in
 quibusdam. r. c. v. di. esto. r. vj. q. i. nulli. r. ti. c. sequen. C An
 domin⁹ vel prelatus potest has vel al⁹ superior: possit p̄o
 subditis agere: vel eos ab alio captos vel detentos repe
 tere. Et coram quo: 7 quando appellatio episcopi vel do
 min⁹ p̄ofit subiectis. Et an damnus subdito meo datum
 possit repetere. de his de of. or. duo. de ap. dilectis. de dec.
 dudum. de priuile. quanto. de sen. et. vt fame. de verbo. fig.
 cum inter. per Inno. et alios. 7 de priuile. auctoritate. li. vj.
 Non debet ex contractu episcopi ecclesie dampnum sentire.
 c. v. l. pen. ecclesie. j. per Inno. r. vj. q. vj. si episcopus. e. de
 excep. cum venerabilis. Qualiter prelatus se debet oppo
 nere pro ecclesia et pro defensione rerū ecclesie. et si mar
 tyrio. vj. q. j. S. hoc tunc. c. xij. q. viij. cōuenio: de renun. nisi
 cum p̄idem. 7 de sen. et. dilecto. li. vj. fin Innocē. et alios.
 Quilibet prelatus ecclesie sue dicatur princeps. de regu.
 c. ij. r. v. di. ecclesie principes. j. q. vj. cōuenientibus. s. i. rē
 Tharafius. fin Inno. Quid iuris si prelatus dicat aliquē
 suum clericum vel monachum: 7 ille negat vel in libertas
 rem produmat: coram quo tractabitur hoc. de ser. non or.
 di. c. ij. fin Inno. An omnes prelati sint iudices ordinarij.
 de iudi. c. ij. An prelat⁹ potest alicui occulto peccatorū mās
 dare vt abslineat a sua secreta vel sacramento: cum cōmū
 nione. de offi. or. di. c. ij. vi. q. ij. si tantum. An eo ipso q̄ quis
 suo prelato non obedit iuris p̄sumitur inimicus. r. c. ij. di
 stin. si inimicus. An tenent ea que sunt nomine ecclesie
 ab eo qui est prelatus de facto. de conce. pre. literas. p In
 no. de electi. in de. est. An prelatus maior vel minor: agēs
 ecclesie nomine vel petens possessionem. dignitatis vel
 prebende vel ecclesie sibi collate: tenetur de sua canonica
 electione institutione vel confirmatione fucere fidem. Et
 an soluentes clerici nomine ecclesie liberētur: esto q̄ in ve
 ritate eius electione institutione vel cōfirmatio non teneat. de
 elec. transmissam. per Inno. Nomine prelati intelligitur
 quicūq; legitimus administrator: ecclesie. de ver. signi.
 abbate. per Innocen. Qui prelati habeant licentiam des
 ricos capiendi per se vel per alios: vel de eorum criminib⁹
 bus iudicandi. de senten. ex communi. vt fame. per Inno.
 Qualiter 7 quādo prelatus ecclesie iuret. 7 quāter ei⁹ res
 pōnsio eccle: p̄iudicet. Et qd si nūq; p̄lati sit contraria

responsioni capituli vel syndici. de elec. dudū. ij. fm. Inno. Et de testi. presentū. li. vi. An prelat' agens repellat si ex-
cipitur cōtra eū q non est prelat'. vel canonice institutus
de electio. nihil. et de testi. spo. in literis. fm. Inno. An pre-
latus sit domin' vel procurator: vel custos ecclesie vel res-
rum ecclesie. Et an conditionē ecclesie potest facere deter-
riorem. rñ. q. i. si priuati. c. expedit. et. c. res. ecclesie. rñ. q. i.
vñ. quod aut. et de dona. c. ij. et de causa. pos. cum super. per
Inno. An liberio: est et maior: potestas prelati: q turo-
rum et alio:ū administratorū. v. q. iñ. quia epi. de prescrip.
ueniens. per Inno. et de simo. licet heli. per eundē. An pre-
latus q iurauit nō repetere rem ecclie quā alienauit vel
qua spoliatus fuit possit eā petere hoc iuramento non ob-
stante. de iure iur. puenit. i. de insti. cū venissent. de re. ecclie.
non alie. si quis. In qbus possint maiores vel minores p-
lati dispensare. de eo. qui fur. or. re. c. ij. fm. Inno. An deli-
ctum plati vel populi redundet in damnum ecclesie. rñ. q. i.
iñ. placuit. et. q. vñ. si episcopi. et. c. sequē. et. rñ. q. iñ. ita nos.
rñ. q. i. si quis rapuerit. de excep. cum venerabilis. de do-
na. c. ij. An propter insufficiētiā et propter quā prelatus
remoueat ab administratiōe. de simo. licet heli. per In-
no. An prelat' negocia ecclie sue presertim magna cū cō-
cilio capituli sui facere debet. de procura. c. i. per Inno. de
his q fia. pre. nouit. De plato q canonicum nō habuit in-
gressum: et ideo non est prelat': licet esse putet. vel qui ha-
buit ingressum canonicū. sed post fact' est heretic'. simo-
niacus vel suspensus ex cōcatus vel hñoi. an facit fru-
ctus suos. An tenent ea q facit qdū ab ecclesia tolerat:
sue sint alienationes sue ordinū vel beneficiorum colla-
tiones vel quicqd aliud. et an liberent ei solutēs. de elec.
nihil. maxime per Inno. et Bern. cōpost. et. c. q. sicut. p. eū.
den. An ille q putatur cōmuniter prelat' et in veritate nō
est decipiat aias subditōū. an valet penitētia ab eo rece-
pta. an absoluat qdū ab ecclia tolerat. e. rñ. dudum. ij. ma-
xime fm. Inno. De grauaminib' illatis per platos quum
visitant loca religiosorū non exēpta. et in dēmen. de cēsi.
c. ij. De prelati se absentantib' et vicarios nō dimittentib'.
et de homi. c. i. in glos. no. cōtra. li. vñ. An prelat' tenēs
in curia debim' noie ecclesie sue: si negatur prelat' per ad-
uersariū: teneat se docere prelatū ante litem contestatam
vide cōpost. de electionib'. nihil. s. sed pone q quidā. An
consuetudine valeat introduci q sint plures in eadem ec-
clesia: et nullus eorū sit prelatus. vide qd no. Inno. de pre-
ben. cū non ignores. An prelat' possit dare licentiā studē-
di sine capitulo. de magist. sup. specula. qd not. Archidia.
de si. pref. c. i. li. vñ. in verbo episcopi. Prelati tenent cōpel-
lere illos q habent plures dignitates vel ecclesias curam
aiarū habentes ostendere dispēsiatiōē quā habent super
hoc. et de of. or. c. ordinarij. li. vñ. Nō tenet aliqua obliga-
tio vel sententia facta prelatō vel data per prelatū quin
subditi ei teneant visitatōib' de interrogatis dicere ve-
ritatem. e. rñ. q. pleriq. li. vñ.

Articulus. Alcesimus tertius.

Via vero post epi

scopos inter maiores platos in ecclesia dei
computant Abbates: maxime regulares. Iō
post tractatū prelatōū in genere tracto de
Abbatib'. Primo ponendo aliq pauca originalia de eis.
Secundo summarie iuridice tangendo eorū iurisdic-
tionem. potentiam et conditionem. Tertio in quibus offen-
dunt communiter subnectendo.

R patres restantur:

Res fuerunt regule principales ab ecclesia
approbare. Prima Basili. quā seruant gre-
ci calogeri et alij monachi orientales et aliq
in sicilia et Calabria et Armenia. Secūda Benedicti. quā
seruant oēs monachi et monache occidentales. siue Cister-
cienses siue Clarauallenses Cartusenses Camaldulen-

ses sancti Petri de morono q fuit papa Elestin' quine
fratres monachi de valle umbrosa in Tuscia. et sancti Ben-
ilbelmi de deserto. Et multa alia genera monachorum in
Romana ecclesia militarium: siue sint albi siue nigri siue
grisi. Tertia Regla Bri Augustini. sub q militat oēs
canonici regulares qui regule inferuiūt lapiori. et de sta-
tu. mo. qd dei. Et fratres sancti Augustini medicantes. li-
cet ampli' se arctauerint per suas constitutiones. et fratres
predicatores ampli' arctati per sua statuta. et sancti sepul-
cri Hierosolymitani. Et fratres Premonstratenses et mul-
te sanctimoniales. De istis tribus regulis. rñ. q. iñ. dif-
finim'. et. c. perniciosam. rñ. q. i. sunt nonnulli. et de sta. mo.
cum ad monasteriū. c. in singulis. c. ea q. rñ. q. i. c. nolo.
c. nō dicatis. c. q. per tua. c. scimus. c. certe. et de reli. do. rñ.
ligionū. rñ. q. vñ. mandam'. et de eta. et qua. intelletim'.
et de sta. re. recolentes. Basili' ergo fuit prim' regule
instituto: post aplos. et eo tēpore cōmuniter monachi nō
erant clerici. rñ. q. i. a subdiacono. rñ. q. i. s. superiori au-
thoritate. et. l. generaliter. Tēplarij vero q modo ppter
eorū flagitia ab ecclesia reprobati sunt. et Hospitalarij: q
solū nomen religiosorū habent. et fratres de spata q dicitur
tur dices. et de Salatrana. et de Alcāra. et de chisto et
de Auiso. et sancti Jacobi q sunt in hispania. et Truicero-
rum qui sunt in Alemania. Bohemia. Polonia: de ordine
militari sunt ab ecclesia approbati et instituti pro fidei de-
fensione et terre sancte. Habent suas obseruātiās regula-
res quas carnalib' operibus suis calcant militantes ma-
gis carni contra se. i. Pe. ij. q. christo. Quarta vltima
regula. ab ecclesia approbata. et ab ecclesia multipliciter
cōmendata et declarata est fratrum minorū strictio: et perfe-
ctio: alijs. quā beatus Frāsc' instituit illā eandē professi-
onem instituit. quam christus et apostoli seruauerunt.
de qua et de ver. fig. et iñ. li. vñ. et. e. rñ. et iñ. de paradiso. in
dēmen. Desiste. iñ. regule ab illa regula aplice tracte
sunt de qua loquit' Actū. iñ. et. rñ. q. i. dilectissimi. sed mi-
norum addit perfectionē euangelicam et apostolicā non
habens aliqd propriū: et iñ. cōmuniter p. et. et iñ. et. et iñ.
De predicatorib' et minoribus vltimis et sanctis or-
dinibus licet multi a sua perfectione collapsi: et ecclesie
sancte per q necessarii. q elegerūt in paupertate altissima
domino famulari: habet et de excessi. p. et. c. penul. et vñ.
Tarnelite q sunt de ordine mendicantiū: et sunt ab ec-
clesia approbati. et de reli. do. religionū. s. ceterū. habent
suam formā viuendi editam a patriarcha Hierosolymita-
no. Eremita certā regulā non habent tamen status est
ab ecclesia approbatus. in quo statu anachoritis multa
milia patrū in Egipto et Hebaida et Palestina et Libya
et in oriente in multiplici parte pfecte vixerūt. hodie defe-
cit quodāmodo. propriū habere possunt. de eis legitur et
no. rñ. q. i. q. vere. rñ. q. vñ. s. ecce. rñ. q. vñ. s. ecora. et
de ex. prela. cū ex eo. s. li. vñ. vbi tenet Archid. q eremita
non est persona religiosa: nisi deuoueat se alicui religioni
de approbatis. de hoc et iñ. no. rñ. q. i. de viduis. iñ. in glos.
potest ergo. De his etiā legit et no. et de elec. cū monasteri-
um. per Inno. et. iñ. q. vñ. s. vñ. et de verbo. fig. p. iñ. legiti-
li. vñ. Et adde hic qd de istis scripsi. iñ. s. ex quo sponsa in
li. ar. in primis chartis et in. s. adhuc circa istū. in ar. l. iñ. in
pñci. Dicit autē Abbas ab abba grece qd est pater la-
tine. An aplos ad Ro. viij. In quo clamamus abba pater
rñ. q. iñ. s. et his. et. q. vñ. s. et his. in fi. In interpretatiō-
bus autē biblie dicit Abba pater vel paternitas Syri est
non hebreū. Abbas super fratrum transgressionēs. et de
sta. mo. cū ad monasteriū. s. prior. et. c. ea que. s. iñ. non su-
per patrum traditiones constituitur. qui abbas dicitur
vt sit mandato: cū cultor. rñ. q. iñ. si quis abbas. vñ. q. iñ. vñ.
Berri. de precepto. Quoscūq inuenis de tuis fra-
tribus tristes pusillanimes murnurosos ipso: um te pa-
trem ipso: um te statuas esse abbatem: cōsolando et cor-
tando increpando. rñ. q. iñ. c. iñ. c. cū beatus. agis opus tuū
portas onus tuū. portā do saluas. quos sanando portas.

Regule
mona-
chorū ab
ecclesia ap-
probare.

Sal. vi. l. dist. ponderet. Si quis vero ita sanus est ut magis iuuat re: q. inuictur a te: huius te non parre sed parem: comitem non abbatē cognoscas. Bern. ibidem. ¶ Oportet quod debet sollicitudinem gerere abbas. ex de sta. mo. cū ad monasteriū. §. prior. cum. §. seq. Et omni sagacitate et industria curare ne aliqua de omnibus sibi traditis perdat. Nouerit em̄ infirmariū se curam suscepisse animarū. h. ex. r. i. b. i. Quis infirmatur et ego nō infirmor: nō sup sanos r. annidem. r. q. i. j. cauendū. benedictus in regno. ¶ Abbas in imperijs sit puidus: et cōsideratus: siue fin deū siue fin seculum siue fin opera que inuigil discerner et repperet cogitet discretionē sancti Jacob dicentis. Bern. r. r. i. Si greges meos plus in ambulando fecero labor rare morientur cuncti vna die. ibidem.

¶ Repertorium abbatum.

15

Abbas non ab epō

deponitur sed a monachis. r. vii. q. ii. abbas. §. r. c. seq. r. vi. q. vlti. c. vlti. In abbate debet eligi q. sit dignus morib⁹ atq. actib⁹ monastice discipline. r. vii. q. ii. abbas. rem. §. r. ii. Abbas debet esse cautus in regimine. humilis. castus. misericors. discretus. et sobrius: et talis qui diuina precepta verbis et exēplis ostendat. r. vii. q. ii. si q. abbas. Irrequisito abbate exēpto nō debet eps in ipsius monasterio exercere. r. vii. q. ii. luminoso. Subest correctioni et depositioni epi abbas nō exemptus. r. vii. q. ii. abbates. c. abbatibus. c. si quis. ex de sta. mona. ea que. §. q. si. Abbas exēptus pape. ut ibi. Abbas solus habet potestatem in monasterio. r. vii. q. ii. nullam. ex de sta. mo. c. cum ad monasteriū. §. abbas. Potest abbas cōferre duos ordines primos sacerdos existēs et munere benedictionis recepto. l. i. r. di. quoniam. ex de eta. et quali. cū cōtingat. de sup. ne. p. c. §. vi. de etiā quod legit⁹ nō. ex de p. i. m. l. abbates. lib. vi. ¶ Nō debet quis esse in diuersis abbatib⁹. r. q. i. vnum. ex de res. li. do. ne nimia. Dispensat cū monacho ut habeat speciale cellam. r. vii. q. ii. nullus. r. q. i. i. monachū. ex de excef. p. c. cū ex eo. §. si. lib. vi. Non pōt monachus sine suo consensu vouere. r. q. i. i. monachis. Sine sua licentiā nō licet monachis aliqd viderē accipere donare nec multa alia facere. r. q. i. non dicatis. l. i. i. dist. abbatī. Potest deponi ab epō abbas criminosus inuito conuentu. r. vii. q. ii. si quis. Non licet abbatī alienare bona monasterij absq. consensu episcopi. r. q. ii. abbatibus. r. vii. q. i. i. in vēditiōnibus. Non potest audire cōfessiones vel iniungere penitētiās nisi suo: ū subdiro: um. r. vi. q. i. p. uenit. et. c. seq. Non licet abbatibus aliter q. eps regulariter eis indulserit diuina officia decātare. r. q. i. dist. de his. Non professus non pōt eligi in abbatem. ex de elec. cū in magistrū. et. c. nullus. li. vi. Reuerentiā et obedientiā tenent facere epō saluo ordine suo. ex de simo. ne dei. Abbates eiusdē regule de triennio in tricenniū ad capitulū debent venire: et equaliter viuere ex de sta. mona. in singulis. et. c. ne in agro. §. vlti in demē.

Abbates exēpti in talibus capitulis corrigi possunt: sed nō deponi. e. t. i. ea que. l. huius cōdalia sine p̄iudicio episcopi: ū fieri debent. ut p. c. in singulis. Abbas suū subdiro: um ad arctiorē ordinem petita licentiā transeuntē res nocare nō pōt. de regu. sanc. An de religione maiori ad religionē lario: em nō petita licentiā transiens efficiatur irregularis: et possit esse abbas sine dispensatione. de eta. et quali. intelleximus. de tēp. o. ex parte. Non debēt abbates vsurpare que sunt epoz. de excef. p. c. la. accedentibus. Abbates et alij p̄lati religiosi iurisdictionem habētes possunt excoicare suos subditos. de ma. et obe. cū in ecclesiis. de simo. sicut nūis. de of. o. cū ab ecclesiariū. Quādo abbas et cōuentus simul possunt agere vel diuisim. de res. scrip. edoceri. Non potest abbas terras vni⁹ ecclesie ap̄plicare alteri. de re. ecclē. nō alie. c. i. Abbates populū habentes ad synodū episcopi tenentur venire. de ma. et obe. quod super his. Abbas exēptus sine licentiā pape ceder

re non pōt. Et non exēptus sine licentiā episcopi. de renun. dilecti. de cōsue. cū venerabilis. Nec ecclesias sibi pleno iure subiectas pōt vñire. no. Inno. ex de excef. p̄la. c. vñis. re. Et nō. ex de sta. mona. c. i. in clemen. in glos. approbat.

Abbas potest p̄scribere cognitionē causarum maris monialiū. de p̄scrip. auditis. An abbates sint in dignitate. de pben. de multa. per Inno. de elec. in dēnitatibus. lib. vi. Inno videt q. abbatia sit in primo gradu dignitatis. sicut ep̄atus. ceteri appellātur inferiores dignitates. r. vi. q. vii. si quis deinceps. De hoc. fm̄ Breg. de pben. licet lib. vi. An abbates exēpti sub sint episcopis vel archidiaconis ratione p̄p̄i quē habent. de of. archi. c. si. fm̄ Inno. ex de p̄uul. per exēptionem. lib. vi. An abbas non benedictus: vel qui benedictionē non recepit: possit suos monachos benedicere vel coercere vel ordinare: vel potest baculū pastoralem. An abbas sit iudex ordinarius clericaliū et monachorū sibi subiectorū. Qui magis tenet monachus obedire: an epō an abbatī. Et quam et quādo iurisdictionē habet in monachos. abbas vel eps. de of. o. di. quanto. per Inno. et de sup. ne. p. c. §. per eūdem. Abbas et conuentus sunt p̄curatores et ministri monasterij: non dñi. An aut agat p̄o iuribus monasterij noie proprio vel quo: et de similibus. de testi. p̄sentia. lib. vi. De epō nolē re abbates benedicere. de sup. ne. p. c. §. i. Tam abbas eligitur: An oēs abbates quib⁹ p̄est debent consentire et electioni interesse. l. vi. di. c. i. An monachi morantes per prioratus vel cellas sint de obediētia abbatibus: et an debēt vocari ad electionē abbatibus. de reli. do. c. si. per Inno. An possit q. in abbatem eligi quācito est monachus factus. de elec. offici. An abbas potest p̄scribere q. possit a quo maluerit episcopo benedici. de p̄scrip. auditis. fm̄ Inno. An modice rei vel modico p̄uilegio pōt abbas renuntiare sine cōsensu conuentus. de p̄scrip. veniens. p. Inno.

Si abbas habet in aliqua ecclesia iura episcopalia aliq: an intelligitur habere oia iura episcopalia: et qualiter dicantur ad abbates spectare ecclesie sine capelle pleno iure. de sen. et re iudi. cum inter. p. Inno. Quid iuris habet abbas in ecclesijs sibi vel monasterio suo dātis ab epō vel a papa. et qualiter ab epō possunt fieri hmoi donationes. de dona. pastoralis. per Inno. De regulari qui sine abbatibus licentiā vel eo cōtradiciente aliā religionem ingreditur qua actione potest rep̄i ab eodē. et an abbas nō benedictus hanc licentiā dare possit. de regul. licet. p. Inno. An abbas possit de esu carniū disp̄sare. de sta. mona. cum ad monasteriū. marime per Inno. An abbas dicat p̄lat⁹ non solū monasterij: sed etiā omnium ecclesiarum et prioratus ipsius monasterij. de reli. do. cū venerabilis. p. Inno.

Si eps est in possessione subiectionis allicuius abbatibus: an per hoc p̄betur tenere sententiā exco: municationis: vel alia in ipm̄ abbatē per eūdem episcopū lata. An abbas possit p̄uilegio sui monasterij renuntiare: vel monasteriū exēptū alteri subicere. eo. r. i. cū dilectis. per Inno. Abbas potest esse in causa sibi cōmuni et alijs p̄curator. de cens. sopite. An abbas possit cōcedere possessiones vel administrationē alicui⁹ ville. de rescrip. edoceri. p. Inno.

An et quādo abbas p̄o ecclesijs suis respōdeat. de cens. cū olim. fm̄ eūdem. De monachis accusantib⁹ abbatem. de accusa. ex parte. An abbas pōt dare licentiā p̄dicandi vel celebrandi. de hereti. exco: municationis. §. fm̄ Inno.

An abbas obligetur alijs vel alijs abbatibus ex cōtractu vel maleficio monachi. Et an abbas habet actionē ad repetendas res depositas penes monachum suū vel monasteriū. et qualiter tenetur abbas ex deposito facto monacho vel monasterio. de p̄uul. cū olim. §. per Inno. An episcopus habet iurisdictionē in abbate exēptum ratione cōtractus vel delicti cōmissi vel iniri in mōbris vel locis non exēptis. Et an abbas extra monasteriū suū intelligit habere domiciliū. et quis deponet p̄sbyterū abbatem exēptū. de p̄uile. ex o. r. fm̄ Inno. et. c. per exēptionem. lib. vi. De abbatia cū suis prioratibus non dicitur diuersa lo

ca. 7. q. abbates potest monachum excommunicare. de priuile. volentes. lib. vi. per Jnnoc. An liceat abbati monachum verberare. 7. per que de sen. ex. vniuersitatis. De ab. solutione abbatum circa monachos suos 7. eorum dispensatione. eo. ti. cum illo. um. 7. c. monachi. 7. c. religioso. li. vi. An abbas habet merum imperium 7. correctionem in monachos suos. 7. an potest eos p. se vel per alium capere. vel dare laico iudici licentia capiendi. eo. ti. vt fame. fm Jnnoc. An admittatur abbas ad agendum vel defendendum pro ecclesia sibi subdita. 7. qualiter. de verb. signi. cu inter. fm eundem. De epaminatione abbatum benedicendi. an sit necessaria. an huius benedictio fiat cu manus impositione. an ante confirmationem debet benedicere. de elec. venerabilis. fm eundem. 7. de sup. ne. pla. c. i. fm eundem. An abbas dicatur cosecrari. xij. q. ii. alienationes. An abbas possit copromittere pro ecclesijs seu capellis vacanribus. de arbi. cu reposit. fm eundem. De potestate abbatum instituendi 7. destituendi eos. de preb. in lateranensi. fm eundem. Quis puniendus est abbas q. alij a delicto in monasterio commisso. de simo. dilectus filius. A. per Jnnoc. Abbas ppter insufficienciam remouetur. eo. ti. licet. fm eundem. et de sta. mona. cu ad monasterium. s. abbas. An electus in abbate ecclesie cathedrali diocesana vacante auctoritate capituli ecclesie cathedralis vel potius metropolitani in administratione requiritur. eo. ti. sicut. fm eundem. et Bern. Quasdo facti abbatibus vel prelati intelligatur capitulum vel conventus. de rescrip. edoceri. 7. c. randulfus. fm Jnnoc. An vnus abbas debet recipere clericum alterius sine literis commendatitij. 7. qd iuris si abbas non vult dare monacho licentia transeundi. de regu. licet. fm Jnnoc. An irregularis possit esse abbas. de eta. 7. qua. tuas. per Jnnoc. 7. Bern. et de cor. viti. c. penul. fm eundem. An abbates excepti vel alij literas dimissorias concedere possint. de cleri. pere. in rubrica. per Jnnoc. An infamis vel episcopus in minoribus ordinibus vel diaconus possit fieri abbas. l. dist. accedens. de eta. 7. qua. c. i. 7. c. tuam. An abbas exceptus possit sine licentia pape transire de abbacia in abbacia. de consue. cu venerabilis. per Jnnoc. de elec. si abbatem. li. vi. 7. in glos. idem de. In quibus locis possint benedicere abbates. de priuile. abbate. lib. vi. Quibus mitris vti debeant abbates de priuile. eo. ti. vt apostolice. lib. vi.

De dispensatione abbatum.

Bando et in qui-

bus casibus possit abbas dispensare. de sta. mona. cum ad monasterium. de sen. ex. cum illo. um. x. q. vlti. c. vlti. An cu eo qui furtiue ordines recepit possit abbas vel prelatius inferior: epus vel capitulum dispensare. Et an abbas no possit dispensare nisi vbi inuenit concessum a iure. de eo qui fur. o. re. c. ij. per Jnnoc. An abbas possit cum suspensis: an ipse vel qs possit cu monacho dispensare in apostasia: vel religionem laxioris ordinis recipiente. de rep. ordi. ex parte. 7. de apost. c. vlti. per Jnnoc. 7. alios. Dispensat abbas cu illo qui in seculo ordines furtiue recepit an recipiat monachus. et de eo qui fur. o. re. cum. l. d. Item cum monachis quasdo qui excommunicati ordines receperunt. de sen. exco. cum illo. um.

De autem sunt vitia quibus abbates pro magna parte sunt irreti breuiter perstringamus. In primis peccant q. hac spe 7. in rectione specialiter ducti habent regularem assumunt: vt abbates fiant vel priores: vel alia officia in monasterio habeant. contra cano. xvi. q. vii. per laicos. de elec. officij. 7. c. ad nostram. In quo etiam multi religiosi delinquant paupertate 7. labore 7. esuriam fugientes vt diuites fiant: quicte degant splendide reficiantur. vide et de elec. quorundam. xij. q. ii. glo. ia. Et de talibus dicit Greg. Non intendit seculum fugere: sed mutare. l. ij. dist. c. vnic. De detestanda sit talis mutatio in monas-

terio de paupertate ad diuitias: de ignobilitate ad bonorem: de labore ad requiem: de seruitute ad dominium: ponit Bern. eleganter super euangelium missus est. ad hoc. lxxv. viij. dist. negotiator: em clericum. xij. q. ii. glo. ia. Secundo quia directe vel indirecte communiter abbatia emunt scilicet electionem vel confirmationem vel installationem vel benedictionem. 7. tales nisi renuntient saluari nequeunt. i. q. ii. q. s. negs. de simo. matheus. 7. c. sicut. xij. di. nerui. Tercio quia nullum recipiunt nisi charitate pecunie vel alteri repositio: alio modo interueniente tacte vel expresse super quo plerumque obtentu abolende consuetudinis se satagunt excusare. et de simo. venies. c. de regularibus. c. quonia. c. sicut pro certo. Si accusentur: deponendi sunt. de simo. dilectus filius. A. 7. c. licet heli. 7. c. p. tuas. alias iudicis arbitrio puniuntur. eo. ti. instantum. de accusa. inquisitionis. Quarto: q. ecclesias in quibus habet ius patronatus sibi oino appropinquat. nec ponunt ibi vicarios perpetuos. 7. positos ita grauunt q. non possunt hospitalitate tenere nec episcopo in episcopalibus respondere. de preb. de monachis. c. auaritie. 7. c. extirpande. 7. eo. ti. c. i. li. vi. 7. de sup. ne. prela. c. ij. 7. eo. ti. quia regulares. in clem. Quinto. quia ad ecclesias ad ipsos pertinentes sine pecunia nemini presentant. 7. vt vitium vtriusque pallient: plerumque ecclesie vacante super ea mutuum recipiunt vsq. ad aliquam certam summam pecunie: 7. eam sic obligata demum conferunt dicentes q. quilibet res transat cu onere suo. de deci. pastoralis. 7. de pig. et literis. sed seipsum seducunt. quoniam etiam episcopi hoc no liceat. Immo vacante ecclesia etiam fructus interim percepti sunt futuro successori fideliter referendi: vel aliter in utilitate ecclesie conuertendi. de offi. o. di. cum vos. vide et de offi. o. di. presenti. lib. vi. Et q. aliqui inde subtrahunt: et episcopus sit: et q. furti 7. latrocinij reus honoris suo priuari debet. x. q. ii. c. fi. Tales em exactiones 7. consimiles sunt penitus interdicte. 7. si quis eas receperit: tenetur in dupla eas restituere in utilitate grauare ecclesie conuertendas. de simo. audiuius. De intelligas si priuilegium habeat de preben. de multa. s. 7. si vltra. 7. de ap. re. preb. sibilis. s. si autem. Alias hec in pena aliam commutatur. de male. statuius. de iude. c. ad liberanda. Sexto quia dant pactiones aliquas vel certa pecunia vel domum commodant alicui tali pacto. q. decimas certaru possessionum eis soluant: vel apud eos sepultura eligant. que pactione in preiudicium ecclesie parochialis facta minime sunt seruanda. de pac. plerumque etiam si iuramentum interueniat. vt no. Distinct. in summa de sepul. s. an licitum. s. quid si qs eligat. Vide et de sepul. animarum. li. vi. Septimo. quia negligunt punire monachos fugitiuos. xviij. q. ii. abbates 7. eos reuocare inquirere 7. recipere salua ordinis disciplina. et de regu. c. fi. Octauo. q. recipiunt monachos alienos sine literis commendatitij. xviij. q. ii. abbates. in fi. 7. c. quam sit. Nonno. quia indiscere monachos suos efficiunt. et de rescrip. cu dilecta. Vide qd legitur 7. no. et de ma. 7. obe. cu in ecclesijs. in fi. 7. de sta. mo. ea que. s. ipse. in quo mortis eorum rei sunt. ar. xvi. q. i. placuit. Decimo. quia monachis sine causa literas dimissorias cu quibus vagatur per mundum. xvi. q. i. monachi vagantes. et de offi. o. di. quanto. concedunt. 7. credunt monachis se per tales literas absolutos. quod tamen verum no est: quousq. ab alio sint recepti. lxxi. dist. illud quousq. 7. c. de aliena. 7. c. clericis. vii. q. i. non oportet. 7. c. peruenit. xij. q. ii. c. i. fi. Abi dicit Reo. q. non debent dari litera dimissorie nisi constet quare. ne quis errans 7. perdita inueniatur sine pastore. lxxi. di. episcopus. Et vide qd no. Jnnoc. et de renu. c. fi. Undecimo. quia reuerentes vel alios fratres delinquentes sicut latrones: quoniam aliter corrigi possent ponunt in vinculis. lxxiiij. dist. quorundam. Et per laicum faciunt capere vel verberari. quoniam hoc per monachum vel saltem per clericum fieri deberet 7. posset. in quo casu excommunicationis vniuersum non euadunt. et de sen. exco. vniuersitatis. Et hec est suppositio: no. ma. p. aue consuetudinis. et de sta. mona. ea que. m. i. dia.

Abbatum
erratus
frequen
tiores.

Duodecimo. quia si aliqui monachi grauari. alias cō-
tra. et de appel. ad nostrā. c. de prior. r. crepēdibilis. §.
si appellant. appellationi nō deferunt. sed appellātes ca-
piunt verberat r. cōmunicant. et de accusa. olim. ppter
quod ad sedē apostolicā sunt mīssī. et de appel. de prior.
re. **Decimo tertio.** quia quosdā monachos ex carnali
amore exaltant. alios ex odio vel inuidia opprīmes. r. v.
q. vii. c. i. **Decimo quarto.** q. sub spe pietatis impietate
palliantes occasione hospitalitatis manducāt carnes ex-
tra refectōriū. illos quos familiares habent splendide se-
cum reficiētes. alijs qui portāt pōdus dīci r. estus. Dat.
r. esurientibus in refectōrio. quū tamen sine delectu perso-
narū nunc hī nūc illi essent sū regulā euocandi. de conse.
dist. v. carnem. et de sta. mona. cū ad monasteriū. §. in refe-
ctōrio. **Decimo quinto.** q. infirmis r. debilib⁹ male pui-
dēt. pte. c. cū ad monasteriū. §. debiles. **Decimo sexto.** q.
permittūt continue monachos habere pecuniā. cōtra et
de sta. mona. monachi. c. super quodam. c. cū ad monaste-
riū. §. si. nō potest abbas cōcedere monacho nō officia-
li pecuniā: vt eam expendat in suis vel aliorū necessitatib⁹
bus p libito volūtatis. q. hoc est ipsum esse p: op: ietariū.
sicut cōmuniter faciunt hodie oēs p: elati religiosorū. cō-
tra iura hic allegata. quia magis cōtrahitur p: op: ietas
in retēione pecuniē: q̄ in reb⁹ alijs quarū vsūm possunt
cōcedere p: elati suis subditis religiosis: r. licentiā dandi
eas. r. q. i. nolo. c. nō dicatis. Ad hec oprime facit quod le-
gitur r. nō. et de pig. c. vlt. super verbo pecuniā. in glos. ve-
ro. hic adde quod legitur r. nō. r. vii. q. i. de viduis. §. r. et
qui deri. vel vo. c. vlt. que videtur contra. Et adde hic qd
scripsi. §. in. §. adhuc petita. r. sed cōtra hoc. cum. vi. r. seq.
in ar. l. iij. **Decimo septimo.** quia ecclesias r. decimas r.
alia spūalia recipiunt de manu laici: r. curam anūnarū cō-
mittunt monachis sine licētia episcopi. r. sacerdotes has
betes curā instituiunt r. destituiunt per se p libito volūtatis
et alias vsurpant iura episcopalia. r. vi. q. i. peruenit. et de
pbe. in lateranēsi. de p: iur. cum r. plantare. **Decimo**
octauo. q. monachis nobilib⁹ parciunt ob potētiā amicorū.
quū tamen et quo incorrigibiles sunt: essent enīciendi. de
sta. mona. ea que. §. i. r. v. dist. sed illud. de regu. c. fi. §. si.

Articulus Vicesimusquartus.

De abbatib⁹ de

Monachis nostri rēporis videamus. Et licet
sint q̄ plurima vitia monachorū r. aliorū re-
ligiosorū: hec tamē magis detestabilia r. pe-
niturus cōdēnanda. **Et primo.** quia cōtra abbatē cōspi-
rant volentē eos corrigere. r. eū p: curant deponi: r. aliū
sibi institui sū mores eorū cui nulla potestas remanet dū
monachis incipit subiacere. r. vii. q. i. nulla potestatem. r. i.
q. i. coniurationū. r. c. conspirationū. **Secundo.** q. non
solū cōspirāt ad depōsitionem: sed ad extirpationē ei⁹ vel
detruncationē. sicut illi qui in necem Benedicti nequiter
coniurarūt. vii. q. i. §. hoc tunc. in fi. r. vii. q. i. §. ecce in toles-
tano. r. tales sunt infames: nec ad testimoniū admittendi
p: eal. c. conspirationū. r. c. cōiurationū. de simo. licet heli.
per. c. per tuas. de sen. r. re iudi. cū. §. r. A. **Tertio.** quia
incautā familiaritatem habent cū mulieribus quas sibi cō-
matres faciunt. cōtra iura de cōse. di. iij. monachi. r. c. nō
licet. r. vii. q. i. §. peruenit. c. perniciosam. nisi sit cps fact⁹. vt
no. r. vii. q. i. c. i. glos. i. **Quarto.** quia incaute cū monia-
libus cōuersant. r. vii. q. i. §. monasteria. r. c. in decima actio-
ne. r. c. diffinitus. vbi dicit q. nō licet monacho cōiua-
ri cū monacha. nec secū in eodē monasterio habitare. nec
loqui etiā cum consanguineis: nisi per verba cōpendiosa:
ita q. cito recedat: et sub testimonio abbasse. et idē iuris
est de abbate. Ideo nec derisus nec laicius debet ipsorum
monasteria frequentare. et de vi. r. hone. deri. monasteria.
Quinto. quia quidā et ipsis non crudescunt matrimonio
contrahere. r. vii. q. i. vt let. r. c. impudicas. licet mari-
monia nō teneat quū bigami sunt effecti. r. vii. q. i. quorū

quorū. r. c. monacho. et de biga. nuper. r. hodie sunt ex cō-
municati. et de cōsan. c. i. in demē. **Sexto.** quia vagant
extra monasteria sine licētia abbatīs sui. r. vi. q. i. quidam
monachi. r. c. seq. r. c. legi. r. et de offi. or. quāto. **Septis-**
mo. quia sunt otiosi. et de renū. nisi. §. verū. de cōse. dist. v.
nunq. **Octauo.** q. comedunt carnes cōtinue sine infir-
mitate r. debilitate r. dispensatione ab baris. de cōse. di. v.
carnem. r. et de sta. mo. cū ad monasteriū. §. in refectōrio.
r. contra eorū regulam que dicit. Carnes oīno nō com-
edant. Sed dicūt monachi carnales q. eis prohibent sū
regulā carnes bipedū. ergo possunt a sensu cōtrario com-
edere carnes quadrupedū. ar. et de his que fi. a p: e. cum
apostolica. sed nō habet locū argumentū a contrario vbi
ius contradicit. vt in p: e. c. carne. quod. c. carnes simplici-
ter monachis phibet. **Nono.** quia gloriātur de nobili-
tate sua r. potentia amicorū: p: opter qd vivere volunt ad
libitū r. alijs dominari. quū tamen monachus oēm nos-
bilitatem tollat. in aut. de monachis. in p: n. coll. i. r. vii. q. i.
§. c. scripsit. de purga. cano. c. i. r. in glos. h. doct. quod probi-
ber cōciliū generale. et de sta. mona. ea que. §. i. **Et gloria**
mundanā venantur. Et cū secularibus cōuersantur cons-
tra etymologā vocabuli sui: sū quā monachus solus et
tristis sedere debet: nec de mūdo debet disputare: cui mo-
tus est. Monachus effi dicitur a monos q. est vnus: et
cabos tristis. r. vi. q. i. placuit. r. c. sunt nōnulli. **Decimo.**
quia volunt habere cellas a dormitorio separatas. nec vo-
lunt abstinentiam cōmūnem tenere. r. q. iij. monachum. r.
c. seq. r. §. verū. **Undecimo.** quia propiū habent. et de
sta. mona. c. iij. r. c. cū ad monasteriū. §. si. r. q. i. nō dica-
tis. **Duodecimo.** quia sibi adinuicē inuident. r. tota die
murmurat vnus cōtra aliū. vi. q. i. deterior. de peni. di. i.
homicidio. quod est contra regulā veritatis: sū quam
causa cōmendandi tui nihil debes facere: quō min⁹ ali⁹
fiat. r. q. iij. si quis vero. **Decimo tertio.** quia aduocati
existūt. et de postu. ex parte. r. vi. q. i. p: sentiū. **Decimo**
quarto. quia pbycā r. leges audiunt: aut in eis student
extra claustrū. sū inno. sed sū Osiē. etiā phibitio mul-
to potius est in claustro. sū mētem. vt no. in isto. c. fi. Idē
tenet Archid. Sed teneo cū inno. quia pena maxime ex
cōmunicationis: qua maior in ecclesia dei nō est. r. vii. q. i.
iij. corripitur. restringenda est. et de elec. statutum. lib. vi.
sed si doctoratus legeret: nō incurreret. sū Jo. an. qui sic
no. in isto. c. non magno. Vñ sunt ipso iure ex cōmunicati.
et ne deri. vel mona. nō magno. r. c. fi. **Decimo quinto.**
raro pure obediūt: sed in proprio sensu viuūt. r. q. i. nō di-
catis. et de ma. r. obe. in ecclesijs. r. iij. dist. a subdiacono.
Decimo sexto. quia habitū sine necessitate r. temere dis-
mittūt vel occulte portant. Vñ sunt hodie ex cōmunicati.
ad hec. r. q. i. c. vlti. et de vi. r. hone. deri. derici officia. r. c.
deus. et de iude. in nōnullis. ne deri. vel mo. vt periculosa.
li. vi. Adde hic qd notauī. §. in hac parte secūda. in. vi. cōsi-
deratione pape. r. sed quid. cū. r. seq. ar. p. iij. Et causa effi
posset dimittere. s. ad semutandū. vel causa pluuię. vel ni-
mij caloris in cella. vel per viā. vel laboris. vel timoris. vel
cōformationis quantū ad habitum exteriorē. faciunt ad
hec que no. et de vi. r. hone. de. si quis ex dericis. r. quod
legit r. no. eo. ti. derici. h. cappas. et qd legitur r. no. eo. ti.
deus qui. Nec dimittit habitū: qui volūtatem dimittendi
nō habet: sed cito reassumit. vt in. l. canonizata. r. in his q
ibi no. de peni. dist. i. l. diuor. r. iij. et de ver. signi. nā r. ego.
r. optime in. l. canonizata destitisse eū accipimus qui totū
anīmū agendi depoluit: non quoniam distulit accusationē
sub. §. notādum. h. q. iij. **Decimo septimo.** quia quorū-
die inter seculares moriūtur r. in ciuitatibus r. cū suis pa-
rētribus de prelato: nō suorū orto: ra licentia vel nō data cō-
tra. r. vi. q. i. si cupis. c. monachi vagātes. et de of. or. quāto.
Vide de sta. mona. ne in agro. §. quia vero. in demē. Nam
sicut piscis sine aqua: sic monachus sine monasterio mor-
uus est. r. vi. q. i. placuit. **Decimo octauo.** parant sua
studia. r. doctorari vt p: fideant r. alijs dōmentur cum

monachus nō docentis sed plangētis habeat officiū. xvi. q. i. monachus. Non cōuenit theologia lugentibus. nam eorū lucrum soluere naturaliter habet. nepe ille sup. thoro: nū quidē sedenti magistraliter cōparatur: iste vero sedenti in sterquilinio & sacco. Limacus. Monachoz em vita subiectionis habet verbū & discipulatus: non docēdi vel p̄fēdēdi vel pascendi alios. vii. q. i. p̄cepit. vide p̄e. c. vt periculosa. & qd̄ ibi no. Archid. ¶ Decimonono. q. multi seruorū sunt monachi inuitis dominis. contra illud. xvi. q. i. qui vere. liij. dist. generalis. ¶ Vicesimo. q. retinent res suis laboribus acquisitas vel quascūq; alias sine licētia abbatibus: contra eorū regulā & iura. xvij. q. ij. abbates. xij. q. i. non dicaris. c. nolo. ¶ Vicesimoprimo. quia cōiter monachātur spe abbatis: p̄ioratus vel aliorū officiorū. xvi. q. vii. per laicos. ¶ Vicesimosecūdo. q. stant vltra tēs pus professionis in monasterio: & nolūt p̄ofiteri. xviij. q. ij. peruenit. ij. de regu. vt clerici. & c. ex p̄te. de elec. causam que. vide eo. ti. eos qui. in demē. ¶ Vicesimotertio. q. res flamēta frequēter faciunt: quū nō possint. C. de epis. & de aut ingressi. xix. q. iij. quia. cū. c. seq. ex de testa. c. ij. ¶ Vicesimoquarto. q. vouent sine licētia abbatibus. qd̄ nō possunt. xx. q. iij. monachis. ¶ Vicesimoquinto. quia frequēter trāseunt ad strictiorē ordinē sine licētia. qd̄ non possunt. multo minus ad parē: vel laxiorē. xx. q. iij. c. s. & c. monachum. de regu. licet. ibi vide Jmmo. de renū. c. fi. vide quod notauī supra in prima parte in ar. l. s. q. eps. & c. ¶ Vicesimosexto. q. tractant negotia secularia. et sunt maiores dñi in domibus dominorū. contra oia iura. et ne cleri. vel mona. c. s. fi. & c. firmas. i. arcēda cōmunes tenent a laicis & clericis. contra id. eo. ti. scōm. Et ad hec. xvi. q. i. sunt nō nulli. c. de p̄sentia. & c. monachi. ¶ Vicesimoseptimo. frequēter loquunt de pecunia quā desiderāt. et ideo potius sunt inuitores q̄ monachi. xvi. q. i. si cupis. ¶ Vicesimooctauo. quia habent horaria muliebria & zonas p̄ciosas. xviij. q. i. monacho. Sup. quo vide in demē. de sta. mona. ne in agro. s. i. ¶ Vicesimonono. q. absoluunt & ligant & sacramēta cōferunt postq̄ sunt p̄sbyteri sine licētia ep̄i. Et in hoc vult offendunt: & hoies decipiunt. cōtra iura. xvi. q. i. monachi. ij. c. sic viue. c. si clericus. & c. seq. & c. ecce sufficienter. & c. placuit oibus. & c. monachus. & c. iuxta. & c. adiūmus. & c. i. & c. agapitus. ¶ Trigesimo. q. sine licētia abbatibus ep̄atus recipiūt. cōtra id. xviij. q. ij. q̄ sit. & c. xvi. q. i. si quis monachus. & c. legi. & c. p̄e. et de elec. si religio sus. lib. vj. Jmmo tales se ep̄atibus ingerentes & procurātes peccāt mortaliter. & votum frangūt. vt no. Jo. xvi. q. i. monachi vagantes. ¶ Trigesimoprimo. q. facti ep̄i ea q̄ acquirūt ratione persone sibi appropriāt & dant parentibus & alijs sicut clerici seculares. quū tamen quicqd̄ acq̄runt: acquirūt sicut p̄ius monasterio. xviij. q. i. c. s. et de p̄uul. cum olim. ij. vbi de hoc. ¶ Trigesimosecūdo. q. multi qui vouerunt monachātū vel aliā religionē in seculo remanent: & votū frangūt. et de regu. po. rectum. & de vo. & vo. redē. p. tuas. & de regu. constitutionē. lib. vj. nec contra hoc votū p̄scribitur. eo. ti. sicut nobis. ¶ Trigesimotertio. camilijs lineis cōmuniter vtuntur. et de sta. mona. cum ad monasteriū. ¶ Trigesimoquarto. q. tenent officia ad virā. cōtra p̄e. c. cum ad monasteriū. s. tales. & dāt & accipiūt. vendūt & emunt. & contractus p̄p̄ietarioz faciunt sicut alijs seculares. cōtra p̄e. c. cum ad monasteriū. s. s. xij. q. i. nō dicaris. de accusa. olim. ¶ Trigesimoquinto. extra causam monasterij sui ferūt testimoniū. qd̄ nō possunt. et de testi. in sup. a sensu contrario. ¶ Trigesimosexto. multi simoniace sunt recepti. de quo. i. q. ij. p. totū. & ex de simo. di. lect. ij. & c. de regularib. ¶ Trigesimoseptimo. multi habēt locū in diuersis monasterijs. cōtra id de p̄uul. volētes. lib. vj. & de reli. do. c. fi. & de p̄ben. cū singula. s. phibitus. lib. vj. ¶ Trigesimooctauo. habēt reditus & prouētus et vltus fructus separatos a cōuentu: & p̄bedas separatas. cōtra ea q̄ legunt & no. maxime. p. Jmmo. et qui de. vel vo. c. si. xij. q. i. si qua. xij. q. i. necessaria. c. q. tua. ¶ Trigesimono.

nono. nō seruāt ieiunia regularia. xvi. q. i. q̄ vere. ¶ Quadragesimo. nō dicunt officia monachalia. xij. di. c. penul. & vlti. ¶ Quadragesimoprimo. nō seruāt silentiū nec in choro: nec claustro nec dormitorio et refectorio. et de sta. mo. cū ad monasteriū. s. in oratorio. ¶ Quadragesimosecūdo. induti nō iacent. cōtra id. xix. q. i. c. vlti. Multi autē alij defectus eorū tanguntur & corriguntur in cōsti. demē. de statu regu. ne in agro. Hec sunt ergo eorū peccata specia lia p̄ter alia que cōiter habēt cū alijs peccatoribus multi eorū: scz luxuria / superbia / auaritia / gula / & alia mortalia que ponunt. xix. di. s. ea demē. Quāq; ergo monachi te neant figurā ap̄loz. xvi. q. i. et auctoritate. loqe hodie res mori sunt a vita eo. ti. Plangat ergo eos ecclesia: & dicat. Vbi sunt mei antiqui monachi q̄ post ap̄los ecclesiā fundauerūt: & vitam sanctā p̄mitiue ecclesie retinuerūt de qua. xij. q. i. quasi per totū. qui circūbant in melioris & pel libus caprinis / in solitudinib. errātes in spelūcis & cauer nis terre: q̄bus dignus nō erat mūdus. Iteb. xij. Domini deberēt esse mundo: p̄eal. c. placuit. xvi. q. i. sunt nonnulli. hodie viuunt mundo: et mortui sunt deo. quia in delicijs viuunt. s. ad Jmo. v.

¶ Articulus. xxi.

A

De abbates & pri

ores cū monachis suis: q. sicut supra dixi longū esset singulorū gradū ecclesiasticorū virtutē enarrare: Ideo colligamus corū virtutē isto modo. scilz q̄ Decani & Archidiaconi Archip̄sbyteri P̄epositi P̄iores Sacriste Magistri scholarū Catores Custodes peccāt in suis officijs nō faciendo que spectant ad ea: & in eis negligentissimi & fraudulētissimi se habēdo. sicut apparet in eorū timulis corpe iuris canonici clausis: & in eorū virtutibus. Sed in quibusdā cōueniunt in miserijs in ipsum. et de hereti. et cōmunicamus. s. rñ. s. ¶ Et primo. q. suis ep̄is graues sa perbi & cōtumaces existunt. et de appel. dilectis. de exel. pla. grauem. ¶ Secūdo. q. in ipsius ep̄i contemptū abstinēt a diuinis. de of. o. irrefragabili. s. ceteri. & c. si cano nici. & c. quāuis. lib. vj. ibi vide qd̄ legi & no. ¶ Tertio. q. p̄o p̄cto alterius ecclesiā interdiciunt. et de his q̄ fi. a ma. par. capi. que sunt. ¶ Quarto. q. sigillo capituli sine cōsensu ipsius sigillāt. de p̄batio. tertio. de testi. & attesta. tā literis. s. vlti. suspēsi sunt officio & beneficio. & tāq̄ fallarij puniuntur tales. vt ibi legi & no. s. fi. ¶ Quinto. q. cōmune sibi appropriāt. et de p̄ben. ratio. cñ. q. i. s. fi. ¶ Sexto. q. nolūt ad ordines sibi debitos p̄moueri. de era. & quali. c. s. l. dist. innouamus. & per totū. ¶ Septimo. q. cōsentiant in p̄cis. et de elec. per inquisitionē. lxxij. dist. error. & lxxv. di. facientis. ¶ Octauo. q. nolūt surgere ad matutinū: nec alijs hois canonicis interesse. volūt percipere prouentū: & nolūt facere seruitiū. cōtra iura et de de. cō iuga. diuersis. & c. p̄cedētib. Unde si ad moniti p̄p̄m nō satisfaciūt: deponi possunt a clero. xij. di. c. fi. ¶ Nono. q. se absentāt sine licētia ep̄i. et de de. nō refert. parte. & c. relati. de cōse. dist. v. non oportet. ¶ Decimo. q. audiunt leges & p̄physicā. et ne de. vel mo. c. fi. ¶ Undecimo. q. in differenter exercēt officiū aduocati. et de postu. c. p̄mo. & fi. ¶ Duodecimo. q. superbi sunt / iferiores & simplices clericos cōculcantes. cōtra. xcv. di. esto. ¶ Decimotertio. q. plura beneficia & dignitates tenēt sine dispensatione. & si dispensationē habēt: habent ea tacita veritate vel suggesta falsitate: que nō valet. et de rescrip. super literis. de cōsan. & affi. quia circa. vel ipsam dispensationem non seruāt. quū enim fm stilū curie semper dicat & apponatur in tali bus literis: q̄ cura aiarū vel obsequiū ecclesie nō negligatur: de ista clausula nihil curant: dūmodo possint ipsi reditus imbutare. sed hoc faciat auaritia & ambitio nimia: q̄ tanta laborāt vt nequeāt satiari. et de p̄ben. q. in tantū. & c. cū iam dudū. de de. non refert. relati. & c. p̄. p̄pter qd̄ redi dunt ineligibiles. vt in p̄e. c. cū iam dudū. & de elec. dudū.

passim conferuntur et recipiuntur hodie beneficia simplicia ab habentibus personatus vel cura animarum sine dispensatione aliqua epali. etiam si mille essent. non obstat quod hic legitur et non. et de pben. de multa. et lxx. di. sanctorum. Et hic adde quod legitur et non. p. Jo. an. et de rescrip. gra. li. vi. **Decimoquarto.** quod faciunt tallias in presbyteros. quod eis non licet recipere. di. c. si. et de censu. cum aplos. in hibernis. **Decimoquinto.** quia recipiunt vaccam albam vel aliqd repositale pro inuestitura facienda. et de exco. pla. puenit. de simo. cum in ecclesiis. et. c. q. intatu. **Decimosexto.** quod clericos in suis peccatis tolerant pro pecunia. quia exco. quent. et de penis. licet. et de offi. or. irrefragabili. s. fi. **Decimoseptimo.** non sunt exco. catos absolvere nisi p. cio. contra. s. q. i. s. quolibet. cu. c. seq. et de simo. ad aures. **Decimooctavo.** quod videntur iurisdictione et vices suas. et ne pla. vi. lu. c. i. et. **Decimonono.** quod quida eorum cum mulieribus frequenter ne dicamus se polluant. lxx. dist. archidiaconum. cum tota illa di. **Vicesimo.** quod sunt circa sua officia negligentes. et de of. archid. ca. que. de of. culto. c. i. et. **Vicesimoprimo.** quod vendunt docetis licentia. et de magistris. quato. et dignis licentiam denegant. eo. ti. phibeas. vii. si de hoc accusent. a suo throno remouendi sunt. s. q. vii. sancimus. **Vicesimosecundo.** quod quidam idiores sunt permittunt tibi se ad ista officia pmoueri. ar. ad hoc contra eos. et de era. et qua. ad aures. ff. ad. laquil. **Idem iuris.** xxvii. di. qui de mea. et. c. legant. lxi. di. miserum. de elec. cum in magistrum. **Vicesimotercio.** conspiciunt contra episcopos. et. q. i. conuersionum. et. c. conspiciunt. cu. alijs ibi. c. de calli. c. ii. **Vicesimoquarto.** quia omnia predicta officia ambigua diabolo puniendi. s. q. i. non est putanda. in fi. vii. q. i. illud.

Articulus. xxvj.

A

promulgatio canonis communis

Est istos peccant

Canonici. Primo. quod nolunt ad ordines pmoueri necessitate vel utilitate exigente. xxiii. di. si q. clerici. c. placuit. et de era. et quali. queris. de hoc in clem. de era. et qua. vt hi qui. **Secundo.** quod sepe se permittunt intrudipambitione in locum viuendi. de pben. c. i. vii. q. i. cum qui. et. c. no furem. ii. q. i. audiuius. ii. q. i. in p. mis. et de pben. eu. qui beneficiu. lib. vi. **Tercio.** sunt delicati. nec volunt ecclesias frequentare. lxx. di. si q. s. et. c. bis. de deri. no refi. c. penul. et fi. et. c. consuetudine. li. vi. **Quarto.** quida eorum septem et octo et decem vel amplius canonicatus habent. et loca seruitorum detinent occupata. nec ipsi seruiunt per alium. nec p se. nec de hoc (quod est deterius) conscientia sibi faciunt aliquam. contra. lxx. di. sanctorum. de de. no refi. c. penul. de elec. dudum. ii. de pben. quia intant. et. c. cu. singula. li. vi. lxx. di. singula. **Adde hic quod notauimus.** s. p. primo. et. ii. **Et in additione** que incipit passim. **Quinto.** accumulatur pecunia de prebendis. nec pauperibus quasi aliqd largiuntur. vii. q. i. s. fi. in mo negotiantur de suis pecuniis. lxxviii. di. negotiatorum. **Sexto.** quod male viuunt canonici ecclesie cathedralis luxuriosis debacchantes. **Ubi potest dici** quod tota domus talium capit deo. sum peder. ar. lxx. q. vi. c. vlti. ibi. **His tua domum** capite deo. sum peder. et. c. totius ciuitatis status p tales conturbatur. maxime quoniam nolunt episcopis obedire. xvii. di. s. hinc etia. **Laborent ergo** et studeant circa opera ciuitatis. xxi. q. i. c. fi. ibi. ne quoz forma et exemplum esse debet offendant aspectum. **Septimo.** quod discordant in capitulis et partes sibi faciunt. maxime circa electiones. in quibus quasi nihil de deo agitur. sed sequuntur carnalitates affectum tam priuati quam prelati. non iudicij rationis. ad hoc et de his q. fi. a. ma. par. capi. c. i. de elec. in causis. s. i. et. c. cu. dilecti. c. congregato. c. auditis. c. considerauimus. et de pben. graue. vt ec. bene. c. i. s. oibus. vii. q. i. moyses. s. q. i. si q. s. prebendas. xxiii. di. quado. **Ubi** in ecclesia argentera tractaret capitulum de canonicis creandis. quilibet noiarer nepote suu vel consanguineu inhabilem et inutilem. quida Romanus q. ibi

erat canonicus. quedam asinu q. plus q. xv. annis capso seruierat. noiauit. dices quod dictus asinu. ppter seruiciu quod ecclesie fecerat dignio. erat oibus noiat. et sic erant con fusi alij nominates. vide et de elec. vbi pericul. s. ceteru. **Sextauo.** de suis redditibus ecclesiasticis emunt filijs et consanguineis suis possessiones. et sub eoz noie emptionum confici faciunt instrumenta. et sic defraudant ecclesias. contra iura. vii. q. i. c. i. et. q. i. i. c. i. et. et de pecu. de. in p. mis. lii. c. quia quicqd emitur de pecunia ecclesie. ecclesie est. no. vii. q. i. res ecclesie. et. q. i. aplicos. et de pecu. deri. inquiren diu. **Nonno.** quia coiter in capitulis suis episcopis et malitia et contumacia contradicunt. nisi eoz faciant voluntates. contra oia illa. c. i. di. c. i. et. i. i. di. c. i. de cose. dist. iij. celebris tatem. et de prescrip. cu non liceat. in aut. de eccle. ti. in p. n. **Decimo.** quia communiter conspiciunt et coniurant contra suos episcopos. pena talium. et. q. i. conuersionum. et. c. conspiciunt. num. **Vndecimo.** quod raro cocordant in epo eligendo. et de elec. quasi per totu. quia querunt que sua sunt. non que christi. vii. q. i. sunt in ecclesia. et sic cu suis discordis et querelionibus et frivolis appellationibus grauant ecclesiam et electos. et contra iura et conscientia facientes ad restitutionem expensarum et damnorum et interesse predictis tenentur inconscientia et in iure. ar. eorum que leguntur et non. et de elec. q. sicut. s. fi. et de fo. cope. dilecti. de do. et contru. finem. et de elec. comissa. s. penul. et fi. **Duodecimo.** quia quidam ad ecclesiam non veniunt. communiter non dicunt officium sicut tenentur. et. dist. per totu. de rescrip. c. fi. lib. vi.

Articulus. xxvii.

A

Presbyteris quid

dicimus. quod dicitur. **Multi sacerdotes et pauci. et. di. multi.** Vere multi sunt habentes characterem et eius characteris munere priuati. Turba eos contemptibiles facit. xxiii. di. legimus. ad fi. **Peccant in his coiter.** Primo. quod permittunt se indignos ad ordines pmoueri. xxiii. dist. quando. xxiii. dist. his igitur lege. et. c. tales. de era. et quali. cu sit. xxviii. dist. que ipsis. **Secundo.** quod non recipiunt ordines ppter deum. vt ei seruiant. sicut interpretat vocabulu clericus. xxi. dist. clerico. et. q. i. clericus. sed ppter beneficiu et vitam miseram corporalem. vbi eorum interio est corrupta et male fundata. vbi postmodum male viuunt. ar. s. q. i. pncipatus. facit bene. xxiii. dist. qui eps. in fi. **Tercio.** quod prout communiter pmouetur per simoniaca prauitate. vbi celebrare non debent. quia suspensi ipso iure. et de simo. tanta. c. tue fraternitatis. s. q. i. quisquis per pecunia. c. reperiuntur. **Quarto.** quod nimis incontinententer viuunt. et vti nunc continentia pmisissent maxime Hispani et Regricole. in quibus puincis in paucos maioris numero sunt filij laicorum quam clericorum. ad heca. xxvj. dist. vbi ad. xxii. et a. xxvi. vbi ad. xxv. et. lxx. dist. quasi per totu. de coha. deri. et mu. per totu. et de de. coniu ga. **Et (quod sceleratius est)** per plurimos annos de latere concubine qualibet die surgunt premissa confessione vel hypocritali cum proposito redeundi. et pcedunt ad altare ad terrificam hostia consecrandam. panem pollutum quantum in eis est dno cordibus et labijs scelestis offerentes. xli. di. c. fi. s. q. i. illi offerunt. c. propheta. c. sacerdotes. c. necesse. c. q. qda. ad fi. ibi. **Et quod dicitur.** **Quinto.** quod immiscunt se speculaculis et popis mulierum et conuiujs publicis et vite inhoneste. vsuris et turpibus lucris. fraudibus. amoru pecunie. secularibus negotijs atq. officijs. **Donera continua** recipiunt p beneficijs medicine. i. p sacramentis. **Dolosi sunt.** conspiratores. sectates odium emulationes. obtreccationes. inuidia. sunt vagi oculis. effreni lingua. perulatia et gestu fluído laborantes. **Inuerecundi sunt.** obsceni. regines et vi duas et alias mulierculas frequentantes. inobedientes. selesiactates et extollentes. doctrina lectione psalmos hymnos carica fugientes. **Im q. hec oia tagit.** **Thidorus.** dicens quod talia caueat. xxiii. di. his igitur. qd. c. vti nunc oes clerici maxime prelati et presbyteri continue ante faciem cordis et corporis p

r iij

Liber.II.

speculo depo:arent. q: eis sufficeret ad salutē. ¶ Sexto. q: libētius dāt foculatori: et meretrici: q: pauperi. Plus dī ligūt venari: q: psallere. lxxvij. di. q: venatori: et. c. dare. et. c. efau. rliij. di. §. i. et alia negotia secularia exercēt. et officiū notarie exercēt et aduocationis et tutele. et ne cle. vel mo. c. §. c. de sacerdotib⁹. c. sicut. lxxvij. di. p. totū. et. c. nec. quia sunt paratores et ministri rerū seculariū. Vide. rxxij. q. ij. multoz. et de here. vt officiū. §. ad cōscribēdas. et qd scit pfi. §. vlti. n. speciafr. in ar. rxiij. ¶ Septimo. q: superiorib⁹ suis infideles sunt et inuidēt et detrahūt. et superiores eis dē. quū tñ poti⁹ deberēt esse cōneri vinculo charitatis. lxxij. di. ad hoc. rxiij. di. quāq. rxiij. q. v. prodest. ¶ Octauo. q: vn⁹ subtrahit alijs parochianos suos tā viuos q: mortuos. in quo grauitur delinquūt: et ad restitutionē tenent oim pceptoz. et de paro. c. ij. et. rxiij. q. ij. p. totū. de pe. di. vj. placuit. et de sepul. et pre canonicoz. et. c. seq. et. c. in nostra. ¶ Nono. q: multa vitia sub specie pietatis palliāt. nā quū sint auari. et de deci. c. §. rxiij. di. diaconi sunt. volunt videri boni dispensatores. quū sint crudeles: volūt videri iustitie zelatores. quū sint remissi: volūt videri subditis cōpatientes. rxiij. di. sepe. §. q. vij. §. his ita respōdet. vij. q. §. hoc rñc. de here. sicut in vno corpe. ¶ Decimo. q: imponūt missas p pecunia cōfiteantib⁹ sibi: vt pecunia p eis ipsi recipiāt: et fingāt se dicere. qd nō debēt facere. q: quāq. p sacrificiū altaris aie liberent. rxiij. q. §. aie. hoc tñ in fraude presumunt facere. vt accepta pecunia pillis missis eos ab onere penitentie releuet. ar. rxxij. q. vij. alligant. Et q: talis pnia non inuenit a canone cōcessa: ergo phibita. de trāssa. inter. §. sed neq. Et q: species mali est. §. q. i. emendari. de vi. et ho. cle. cū ab oi. Si aut talē penitentiā iniungūt: dicāt q: faciāt sibi eas dīci p alios sacerdotes. non tñ vicinos eis: q: similibi mo: bo auaritie laborāt. alias posset fieri fraus legi. ar. et de testi. psonas. de iudi. tāq. Sed seip. tutius est aīab⁹ eoz. q: tales pñas nō imponāt. q: semper est timendū ne magis auaritia q: charitas sit in causa. ar. et de cēsi. ea. q. et. c. et pre. et de deci. c. §. ad fi. Et sanū est cōsiliū a talib⁹ impositionib⁹ sicut a piculosis cōtractib⁹ abstinere. q: qdqd auari sacerdotes palliāt cogitationes: tñ intentionē quā habēt de recipiēdis oblationib⁹ oipotētī deo nequeūt occultare. et de vsur. in ciuitate. fm. Bñ. q: ita no. in summa. de pe. et re. §. et ad qd. n. qd si sacerdos. ¶ Undecimo. q: sibi adinuicē inuidēt et cōsumūt. et ideo deteriores raptōib⁹ sunt. vj. q. §. et merito. c. deteriores. c. summa iniqtas. de pe. di. §. homicidioz. ¶ Duodecimo. subdoli sunt: et fallaces/ et in cōfiteas: et ficti multa pba inhonestā et illi cū pferētes. §. iura. rxiij. q. ij. nec artificioso. et. c. oē gen⁹. et. c. is aut. et. q. v. iuramētū. Et nō solū fm. Amb. filij diaboli sunt: q: peccant in pba fallacib⁹: sed etiā in operib⁹ simulatis. e. q. ca. uete. Et fm. Ber. Verbū sacerdotis aut verū aut sacrilegū. et iterū. Nuge in ore sacerdotis blasphemie sunt. ¶ Decimotertio. q: nō recte penitētī ferūt testimoniū: vel vere penitentē accusant: corrupti munere inuidia vel fauore. qd eis prohibet et de sumo. nemo. ¶ Decimoquarto. q: sepe cū parochianis mulierib⁹ qs ad cōfessionē admittunt scelestissime fornicant. in quo casu eps. xv. annis. pbyter. rxiij. penitere dz. et si ad lidentia ppli venerit: deponat. rxx. q. §. non debet. et. c. §. qd sacerdos. et. c. oēs. ¶ Decimoqnto. q: peccāt in sacrificijs: dū hostia fracta offerūt: vel a muris bus corrolam: vel putridā: vel nō de simila. i. de flore faris ne confectā: vel nō totaliter triticeā. vel nimis parua. licet ibi sit corp⁹ chulsi. sed q: a ppo vix videt. vel de corrupto tritico confectā: vel nō rotundā: ppter significationē. q: ibi est de⁹ et tota trinitas carēs pncipio et fine: vt fo: ma circūlaria vel spha. rxiij. di. §. phibite. nec sit nimis subtilis: q: adheret palato species. Et dicebat papa Nicolaus. iij. q. ponere satis de pasta. i. massa in hostia. Et tpe aploz de panib⁹ cōfitebant. Act. ij. ibi. Et fractione panis. qd intel ligit de corpe chulsi. sicut ponit in legēda de corpe chulsi. Sit etiā hostia bñ coacta: sicut chulsi in cruce in solis ardo re in meridie. q: meli⁹ et deuotius teritur. q: terēda est: nō

trāsglutiēda. sicut faciūt qdā. de pse. bi. §. vt qd paras. et. c. ego berēgarius. Xicet sint pdicti defect⁹ in hostia: tñ pby ter pfiat. Et in fine aqua vel ecōrario vel ponētes plus de aq. q: de vīno vel in puatis domib⁹ celebrātes: aut sine lumine: aut in ecclia violata: aut sup altari moto vel eno: miter fracto: aut in altari in q: eadē die celebrāuit eps sine licētia. Nō custodiūt chulsi: mavel eucharistia sicut debent. Nō mūdāt siue lauāt vestimēta vel vasa eccliaistica vt de: cet. vt hec pban⁹ et de pse. ec. c. §. et. c. cōsuluisti. c. lignis. de custo. eu. c. ij. de pse. di. §. c. §. sicut nō ali. c. sufficit. c. nemo. c. vestimēta. c. vasa. de pse. di. §. scriptura. c. in sacramēto. c. fi. de cele. mis. c. §. et. c. cōsuluisti. c. ex pre. c. sane. c. referēte. c. pnciosus. Adapta prudēs lector: has pcor. ar. pce. ¶ Decimosexto. q: polluti nocturna pollutiōe ex crapula vebrie tate vel turpib⁹ delectationib⁹ et cogitationib⁹ diurnis de: scēdente celebrāt: et frequēter nō ieiunī. de hoc. vj. di. testa mentū. vij. q. §. nihil. de pse. di. §. liqdo. et di. v. vt ieiunī. lxxv. di. qd a parib⁹. de cele. mis. c. §. Si aut abluendo os mane ante missam. gluriat casu aliqua stilla: eadē rō esset: si cas: sualiter mica panis vel rei alterius exhibilis gluriret. q: de modico nō curat. legit⁹ et no. de pse. di. §. reuera. in pñ. glof. exceptis. nō impedit celebrare: nisi ex pposito b faciat. ar. rxiij. q. v. de occidēdis. rxiij. q. vj. c. §. talia em cōtēni pñt. ff. de vtre in spi. l. §. si. Si aut ex pposito accidat por⁹ etiā mis nimus: celebratiōe impedit. vt p. c. nihil. fm. Bñ. q: ita no. in summa. de pse. ec. §. q. q. lter. n. §. qd. Pñsus tñ cōsu cit: §. grauitur peccat. de pse. di. §. sacra. et di. §. liqdo. vbi de hoc. et no. et de cele. mis. ex pre. ¶ B Decimoseptimo. q: prout cōiter nō dicūt horas canonicas. vij. ad qs tenent. rxiij. di. pbyter. et. c. vlt. lxxij. di. eos. et de cele. mis. c. §. et in. c. graui. in clemē. eo. ti. Et si dicūt nō dicūt in ecclia vt tenēt tur. rxiij. di. c. §. et. rxiij. di. c. vlt. de cele. mis. c. §. Et ppterea pul: sant cāpane ad horas: vt pueniat ppls et clerici ad diuinū officiū dicendū et audiendū. et de of. custo. c. §. et. et de offi. norice archip. c. §. et no. Bñ. in sum. de pse. ec. §. si. in fi. Sed etiā quō bī dicūt ordinē ppostero: sepe ponēdo currū an boues: dicē: do pñ⁹ tertiā q: pñmā: vel vespas q: nonā: et missam q: ma tutinū vel pñmā. Nō improbo cōsuetudinē quoz: nā mo nachoz: q: missam matutinalē dicūt āte pñmā: et post dicūt pñmā et aliā missam. in tertio ar. de pse. di. §. necesse. c. c. le. Et b est qd bī: de of. archip. c. §. ibi. Incipiēdo p oēs horas canonicas indeclinabiliter pseuerēt. i. nō recipiēdo o: dinē officiij pponēdo postponēdū. de cele. mis. c. §. in fi. fm. Bñ. q: ita no. in sum. de pse. ec. §. a quo dz aut. Nec debēt horas soli dicere in ecclia nec missam. de pse. di. §. hoc q. vbi tñ no. q: inclusus pōt missam dicere. et de vi. et ho. deri. vt qsq. de fi. pby. pposuit. ad fi. vij. q. §. illud. lxxij. di. in oib⁹. de cele. mis. c. §. ibi. a scholarib⁹. q: eēt ei periculū de irregu laritate. et de sen. ex. cū medicinalis. §. si. lib. vj. et alijs sibi participatib⁹ de excoicationē et de interdicto sibi ingressu ecclie. rxiij. q. ij. et cōicatos. c. c. le. et de puil. epoz. li. vi. Et cōicāt⁹ tñ licet nō dicat horas cū alijs: et suspensus ab offi cio: vel interdict⁹: p se tñ tenet dicere. vt no. rxiij. di. pby ter. et de de. ex. mi. illud. in glof. in b. Et si dicūt horas siue officiū: nō dicunt in tpe suo sicut tenent. et de cele. mis. c. §. nisi sint dediti agricultore ppter paupertatē. q: tñ simul pñt eas dicere fm fo: mā eiusdē. c. et. rxiij. di. clericus vicā. Idē tenet Bñ. de clericis peregrinis. q: pñt simul dicere ho: as suas: et postea facere iter suum. Idē intelligit de cu rialib⁹ et officialib⁹ occupatis. vt no. in sum. de pse. ec. §. et q. lter. n. et no. p pre. c. §. de cele. mis. et de doctozib⁹ actu legētib⁹. et de platis et clericis legitime occupatis. q: eadē rō est vt obiq. q: idē ius pferim in ecclie nō residētib⁹. Silis em eqtatis rō filia iura suadere videt. ff. ad l. falci. l. vlti. et de pñma. cū dilecta. §. nos igitur. et in glof. silis. ¶ Decimo octauo. q: missas diurnas et ordinarias di mittunt p peculiarib⁹. q: oēs celebrant p salute viuo: et mortuoz. et de cele. mis. c. §. Idē null⁹ pbyter eas debet dicere in publico b mō o: ppter ipsas peculiarias publice et diurne q: audiri debēt ab oib⁹. omittant. de pse. di. §. et b

Ieiunium ante cele brationē obseruā dam.

Bona ca

pecunia
aria missa
lari cele
bratio.

attendendū. Nā fm cōtinentiā dierū missarū sunt solēnia celebrāda. et de cele. miss. cū creatura. Si aut missa diei cō-
uentualiter celebretur pnt alie peculiares dici ab alijs pby-
teris. vt ibi innuit. ¶ Decimonono. q. celebrat pro adula-
tionib⁹ seculariū / p pecunia. Et iā p̄suetudine vel poti⁹
corruptela. et de p̄sue. cū venerabilis. in plerisq; partib⁹ vt
in Portugallia vbi missa p trib⁹ solidis est tarata: q̄ tara-
tio simonia inducit. et de simo. dilect⁹ filius. Al. inoleuit q̄
missa tarata trib⁹ vel. iij. denarijs vel vno solido vēditur
et emittit a p̄p̄o ceco et p̄sbyteris simoniaciis sceleratis. S
id et de simo. sicut in ecclie corpore. et. c. null⁹. et. c. ad apos-
tolicā. de p̄sue. di. i. sufficit. Pōt m sacerdos ad aliqđ rēpus
vel dies operas suas locare: si nō pōt aliter viuerē: p labo-
rem nō p missis pecuniā recipiēdo. ar. C. de loca. et cōduc. q̄
opas. de p̄sue. significatū. vbi de hoc. r̄ij. q. ii. charitatē. r̄ij.
di. c. iij. et. iij. q. i. iudices. i. q. ij. c. penul. et vlt. r. q. iij. relatu.
r̄ij. q. ij. quicūq; et. c. ecclias. et ar. op. r̄ij. q. i. illi q. et ne
p. vi. c. si. Sed caueat q̄ intētiōe suā p̄ncipalē nō ad pec-
uniā referat: sed ad remissionē et veniā obtinendā. ¶ Si
sacerdos sit ecclie desponsatus et intitular⁹: nihil ep̄as
eo dē recipere: etiā obtētu sumptuū. de cō. di. i. sufficit. fm
¶ Hic q̄ sic no. in sum. de simo. q̄. q̄. r̄ij. et sunt hec. et de
con. ec. q̄. a quo. r̄ij. p̄r. Idē no. Ver. in p. c. significatū. et b
legit et no. r̄ij. q. ij. c. sicut. No. etiā Sof. in sum. et in titu. de
simo. in p̄. q̄. r̄ij. in sacerdos. q̄ si sacerdos nō teneat ad illō
officiū p quo pecuniā recipit: et sumptus ei defunt: nō pec-
cat nec simoniā cōmittit. p̄. c. iudices. q̄. locare pōt ope-
ras suas vt supra pbatū est. dū tñ in celebratiōe missę vel
alioz officioz intētiōe suā habeat ad remissionē obtinē-
dā. secundario autē respectu h̄re pōt ad denarios. vt dictū
est. Pro illo autē officio qđ tenebat sine pecuniā exequi: si
pecuniā recipit: simoniā cōmittit. i. q. iij. vendētes. S. et si
nō teneat ad illud: h̄z tñ aljs sumptus suos. Pro denarijs
illud exeq̄ aut et simoniāciū aut auariū. Verū si laici cō-
sueuerūt dare elemosynas et subtrahant: puto eos posse
cōpelli talē laudabilē cōsuetudinē obseruare. et eo. ti. ad
ap̄lica. q̄. si. et sic ad dādas oblationes. vt. r̄ij. q. i. statum⁹.
r̄ij. di. p̄r. hec. in fi. legit de hoc et no. de p̄sue. di. i. ois d̄i
stianus. et no. ¶ Hic in sum. de paro. q̄. in q̄b⁹. ¶ Vicefimo.
q̄: tabernas intrāt et tabernas tenēt: et cōuiuia et comessa-
tiones frequētāt: et ibi se ingurgitāt: et nedū ibi ter bibūt:
immo calices fecūdiores exhauiunt absq; mēsurā. in q̄b⁹
cōuiujs nec sacra lectio legit: nec cibi bñdictio: nec i fine
refectiois gratiarū sequitur actio. sed audiūt ibi et faciūt
plausus et risus incōditos et fabulas inanes: et turpia io-
ca: vto vel tozmatib⁹ an se fieri patiunt et laruas demoni-
nū. cōtra cano. r̄ij. di. p̄ totū. de p̄sue. di. v. null⁹ p̄sbytero.
cū. c. seq. ¶ Vicefimo primo. q̄: celebrat cōiter cū mortali
p̄cto marime lupturie. et ideo addūt sibi iudiciū et mortē.
de p̄sue. di. ij. q̄. r̄ij. et. c. sc̄a. et. c. q̄. scelerate. i. q. i. sacerdotes.
et. c. sacrosancta. et de cōba. de. v̄ra. et. c. vlt. Si tñ instat ne-
cessitas celebrādi: vt q̄: festū. vel funus. vel p̄sona notabi-
lis: et nō h̄z cui cōfiteat de mortali: si cōterit: q̄: cōtritiōe
culpa remittit. de pe. di. i. in p̄mis. et. c. q̄. v̄s ad. q̄. alij ecō-
tra. et confiteri pponit quācūq; potest: celebrare pōt
absq; reatu. vt no. et de cele. miss. de hoie. in vlti. glos. in fi.
¶ Vicefimo secūdo. q̄: frequēt p negligentia eozū
sanguis distillat in tabula q̄ stat ad pedes p̄sbyteri. et tūc
lingua d̄z labi: tabula radi. si in terrā: locus radet: et igne
cōsumet: et cinis iurta altare cōdet: et sacerdos. r̄l. diebus
penitebit. Si aut sup altare stillauerit calix: forbeat mini-
ster stillā: et trib⁹ diebus peniteat. Si sup lintēū altaris: et
ad scōm lintēū puenerit. iij. dieb⁹ peniteat. si v̄s ad ter-
tiū. iij. dieb⁹. si v̄s ad quartū. r̄ij. dieb⁹. et linteamina q̄ te-
rgerit stilla minister trib⁹ vicib⁹ abluat calice subterposi-
to in q̄ recipiat aq̄ ablutionis: et iurta altare recōdat. hec
legunt de p̄sue. di. ij. q̄. i. negligētiā. Si s̄o eucharistia per
ebrietatē vel voracitatē euomerit p̄sbyter. lxx. dieb⁹ peni-
teat. Si laicus. xl. Si ep̄s. r̄l. di. e. si q̄s per ebrietatē. Nō tñ
credo q̄ teneat euomes illō sacramētū reacipere p̄pter

periculū iterū euomēdi. sicut nō tenet accipere si aliqđ rurs⁹
pe ceciderit in calice: aranea. musca. vel filē. vt no. in p. c.
si p negligētiā. sed recōdet in capsula p̄p̄e altare honori-
ce. ar. p. c. si p negligētiā. et q̄diu fuerint ibi accideris: erit
ibi verū co: p̄ d̄i. i. vt ibi no. et di. e. nō iste est panis. Si
aut p̄sbyter nō bñ custodierit co: p̄ d̄i. i. et mus vel aliō
aial comederit vel corroserit illud: vel aliter pdiderit: aut
ps ei⁹ inuēta nō fuerit. r̄l. dieb⁹ peniteat. de p̄sue. di. ij. q̄. bñ.
Et iō districte p̄cipit l̄ honori⁹ terti⁹ q̄ eucharistia in loco
singulari mundo et signato semp honori: fice collocata de-
uote ac fideliter cōseruet. ne finitira inan⁹ ad eā possit ex-
tēdi. et de cele. miss. sane. de custo. eucha. c. i. q̄ p̄sbyteri ma-
le seruāt: sic et alia. Illa etiā hostia reposita frequēter saltē
de octo et. viij. dieb⁹ renouāda est et absumēda: ne ei⁹ acci-
dētia corūpant. ¶ Tricij. q̄: nō cōseruat hostia cōsecratā
p infirmis: vñ frequēter infirmi fine cōione moriunt. S id
de cōse. di. ij. p̄sbyter eucharistia. et de of. archip̄. c. officiū.
¶ Tricij. q̄: nō cito vadūt ad audiēdas cōfessiones infir-
morum vñ frequēter sine cōfessione moriunt. vñ rei sunt aiaz
illoz. r̄ij. q̄. v̄s. si p̄sbyter. cū. c. seq. et legit et no. p. c. de of. ar-
chip̄. c. ij. in glos. si culpa. Idē faciunt de alijs sacramētis:
q̄: differūt ea cōferre. qđ periculosum est valde: maxime i
sacramēto baptisimi. An dicebat be. Amb. quū irer ad bap-
tizādū Valērianū imperatōrē qđ morte poccupat⁹: bas
p̄sbyter nō fuit: Vetrē meū doleo. alter dixit caput meū do-
leo. iij. Reg. iij. q̄: quē regeneratur⁹ erā perdidit. Ille tñ
grām quā poposceraat nō amisit. vt no. et de p̄sue. nō bap-
tizat. c. ij. Regit etiā de brō Dardello Anglie ep̄o q̄ q̄: distulit
baptizare puez: et iō sine baptismo decessit. septēnē p̄nam
in hōro regis Anglie spōte p̄nuar⁹ dignitate ep̄ali imple-
uit. ad b̄ et de of. archip̄. c. ij. in fi. i. q̄. baptizadis. ¶ Tricij.
q̄: cū malis suis exēplis l̄it⁹ et cōrentionib⁹ furtis homi-
cidijis p̄p̄m scādalizāt. voluunt em̄ in laqueū totuosum
in oibus locis ponētes scādala. sicut ait l̄ Piero. r̄ij. q. iij.
trāsferunt. ¶ Tricij. q̄: faciūt sibi relinq̄ legata a testatoris
bus q̄ eis cōfidentur. vt no. Inno. et de testa. req̄siti. in fi.
¶ Tricij. nō docent parochianos symbolū et fidē et orōnē
dnica. et de vi. et ho. de. vt q̄s. ¶ Tricij. q̄: multi eoz ifas
noes celebrāt. S cano. lōi. de his. et. c. si post. et indigne cele-
brātes idololatrias cōparāt. r̄ij. di. p̄. po. ro. ¶ Tricij. mul-
ti p̄sbyteri maxime nobiles et delicati et diuites q̄ magis
p̄pter bñficia curā habētia coacti p̄mouent: q̄ p̄pter dei
seruitiū. et de elec. l̄ cano. li. v̄s. aut nūq̄ aut rarissime cele-
brāt. qđ eoz habētes lesam cōsciam. qđ a p̄p̄o ignauia.
vñ peccāt grauiter sacm ordinis p̄sbyterij et ei⁹ gratia in
vacuū recipiētes. ij. ad Loz. vi. et se ad illud nō p̄parates.
vñ et idē ap̄s. i. ad Loz. r̄ij. Probat (inq̄r) se h̄o: et sic de pa-
ne illo edat et c. ad b̄ et de cele. miss. dolētes. ¶ Tricij. non do-
cēt parochianos suos vt in celebratiōe missę ad eleuatiō-
nē eucharistie et infirmoz portationē p̄funde et deuote se
indinet et ado: et de cele. miss. sane. ¶ Tricij. p̄pter neglis-
gentiā omittūt ponere vinū in calice: vel loco vini ponūt
aquā. et tūc reponāt vinū et p̄iciāt aquā: s̄z iūgāt cū vino:
sicut facere cōsueuerūt: et dicāt solū s̄ba cōsecratiōis sans
guinis sup ip̄m dicentes. Sili mō postq̄ cenatū est. cū ses
quētib⁹ oronib⁹. nisi scādaliū generet ex p̄relatiōe aliaz
oronū. q̄: tūc sufficit dicere s̄ba solū cōsecrationis calicis.
Si aut postq̄ sumpsit co: p̄ d̄i. i. etiā sumit calicē: et p̄ gus-
tū sentiat aquā in calice: nō d̄z eā emittere: sed sumere cū
p̄tula q̄ est in calice: ne viliter tractet: et p̄p̄ scādaliū. Si
aut eā degluriat: aquā sc̄z vltēri⁹ celebrare nō pōt: q̄: nō
est ieiun⁹. v̄s. q̄. i. nihil. fm Inno. q̄ ita no. et de cele. miss. c.
marthe. in glos. d̄itas. ¶ Tricij. q̄: quū sint notorij fornica-
tores: et p̄p̄s suspēsi quātū ad se et quātū ad alios: et simo-
niaci et si occultī: vel aljs suspēsi vel irregulares: nihilomi-
nus celebrāt oi die. vñ fm Inno. sunt irregulares. vt no. et
de sen. ex. cū medicinalis. li. vi. et d̄i. et de biga. q̄: hoc
seruat stilus curie. q̄: p̄narij cōmittūt diocesanis dispēsa-
tiōnē sup taliū irregularitate p̄cubinarioz eoz: sicut i offi-
cio p̄narij sepe feci l̄is panis. de b̄ scriptis. in. i. p̄te in ar.

r iij

Si quid
sanguis
distillat
de
lucrit
qd agen-
dam.

non sūp. itē suspēsus. et cōfērit oīa alia ecclīastica sacramēta qđ facere nō pnt. nec a talib⁹ pnt parochiani recipe scti crāmēta. nec eoz audire missam. rxiij. di. §. verū. c. null⁹. et de cobabi. de vīa. §. si. r. c. fi. de sumo. tanta. vbi de b. nisi in mortis articulo. rxiij. di. §. vey. et in glos. sic. §. p. Inno. de here. fraternitatis. et de pīue. quāto. C. rxiij. q. ex negligētia frequēter omittunt dū celebrāt. stolā vel manipulū vī amictū. rxiij. di. ecclīastica. nō tñ ex b irregularitatē incurrēt. et si scīter dimittēt. licet graui⁹ peccāt. quū hoc in iure exp̄ssum nō sit. et de sen. ex. is. q. li. vj. C. rxiij. qđā bestiales i canone misse exp̄mūt vocaliter noīa alijs quoz viuoz vel mortuoz p qbus orāt. quū in canone soli deo loqmur q oīm noīa nouit. Pōt tñ in missa viuī et mortui p̄p̄o cōmēdari. et p̄sbyter pōt i canone i mēte p aliqđ specialib⁹ rogare suspēsis vbi canonis vel iā dictis. de b. de cō. di. j. vīsum. et c. de noib⁹. C. rxiij. aliq eoz morbo ca duco laborātes celebrāt. p. vj. q. ij. c. j. r. ij. rxiij. di. cōiter. vbi de b. et de elec. cū inter canonicos. C. rxiij. aliq eoz pernocrāt. et altera die celebrāt. de b. de accu. si cōstituerit. vj. de qđ legit. et no. de cō. di. j. sacramēta. C. rxiij. cū villis mis. et sordidissimis et vetustissimis et ruptis et scissis parā mētis et calicib⁹ et pallis altaris celebrāt. quū tñ iminūdi sūt i se imūda nō abhorēt. s. files filia grunt. p id de cō. di. j. nemo. vbi mādāt q co. palia et palle altaris et vasa in tra sacrarū lauēt p diacones et ministros i pelui noua. et nihil aliud ibi fiat. et i alia pelui lauēt vela et cortine eccle sie. de mūditiā hoz loquit et p̄cipit Inno. iij. in p̄cīl. generali et de custo. eu. c. ij. vbi dī. nimis em videt absurdū in sacris sordes negligere. q dedecēt etiā in p̄sanis. et de imu. ec. decet. li. vj. de b. p. Inno. de p̄bē significatū. C. rxiij. vj. q. admittūt publice excoīcatos et interdīctos et suspē sos ab officio ad missam et ad alias ho. as. quū deberent cessare ip̄s in trātib⁹. nec i missa nec i alijs officijs pcede re donec exeat. Inno. si extra stat. et ecclīa audiēdo diuī nū officiū. cessare d. sacerdotes. nisi sit i canone misse. quia tūc ipse cū seruitore pōt cōplere missam. ne diuidat myste riū vnitatis. et sic no. Inno. de sen. ex. nup. et sic intellige qđ no. rj. q. j. sicut apli. Isti aut excoīcati et interdīcti et suspē si tñ em i iure ambulāt pari passu. et de sen. ex. cū medicā nalis. §. hec eadē. li. vj. Ise ingerēs officio diuino itra ecclīa vel extra etiā vidēdo co. p. dñi peccāt mo. raliter. q. p̄hibiti sūt ab b. et de de. ex. mī. illud. de pe. et re. qđ in te. de sen. ex. et frequētib⁹. in demē. etiā excoīcati a sede solū aplica absolūdē. e. ti. grauis is q vel vī. Admittētes autē publice excoīcatos vel interdīctos ad diuina/interdīcti sūt ab igressu ecclīe. donec satisfaciāt illi cui⁹ sniam cōre pserūt. et de pūit. et ex. pūi. epō. li. vj. q. interdīcto pedēre/ si qđ se diuinis ingerat sicut pūi. irregularis est. et de sen. ex. is. cū li. vj. nō tñ est irregularis q celebrāt p̄sente excoī cato. et de sen. ex. is. q vel vī. C. rxiij. q. dāt licētia suis pa rochianis vt p̄fiteatur alijs p̄sbyteris nō curatis. qđ est p̄ ius. et de pe. et re. ois. ibi. alieno supple executionē habēt. fm Jo. an. i. curā. q ita etiā no. et de pūi. et ex. pūi. c. j. in clez mē. in glos. b. etiā. Nā etiā pōt p̄fiteri etiā de licētia p̄p̄ij sa cerdotis alteri non curato. vt no. Ray. in sum. sua. de pe. et re. et Boff. et p b. facit. rxiij. q. j. alia. c. puenit. et §. ecce. et §. b. idē. Isti. nō tenet exp̄sse q i necessitate pōt cuilibet p̄fite ri etiā nō curato. vt q. i. innet bellū. vel grauis infirmitas vel intrat mare. de pe. di. j. quē penitet. et di. vj. q. vult. de cō. di. iij. sanctū est. Tenet etiā Isti. q si licētia habeat a p̄ p̄io sacerdote vī iudice s. epō in gñe q cōfiteat cuiq. voluerit vel tali i spālī dūmō al. s. sit dīsc̄r. poterit etiā si curat⁹ nō fuerit p̄fiteri religioso vel seculari p̄sbytero. et de pe. et re. ne p dilanōe. et p. cois. Qd. c. ipe intelligit indi flicte nisi suus sacerdos exp̄sse de aliq vel aliqđ. p̄hiberet q. tūc obediet ei i dubio. rxiij. q. j. qđ culpā. Nō obstat fm et qđ allegat Ray. q. iura illa intelligēda sūt de religio sis q volūt vsurpare parochias sine licētia supioris sui et sine auctoritate epī. vt ipa iura bene innuūt. vel qñ volūt audire aliq. sine licētia iudicis p̄cōis vel qñ b. faciunt

sine licētia abbatīs alia necessitate nō instante. vt inhuif. rxiij. q. j. placuit cōi. ibi. nefandissimo ausu p̄sumat. Itē nō obstat. de fo. cō. c. penul. q. ibi loquit. in iurisdicōe cōten tiosa. quā nō h. qđ nisi ordinarius. nec alia nisi ordinaria pōt. progari quātū ad psonā. et de of. dele. p. et b. Porro sicut cōtētiōsa pōt p̄rogari. vt ibi. sic et multo fort⁹ ordi naria volūtaria. vt hic. et ar. ff. de of. cōsu. l. vnica. et de offi. p̄cō. l. ij. Deniq. quū qlibet sacerdos recipiat i ordinatiōe p̄tātē ligādī atq. solūdī dūmō materiā habeat. pōt solue re et ligare. Materiā autē h. et q. de licētia spālī vel gñali. ar. bo. in eo qđ legit. et no. rxiij. q. j. cūctis. glos. i. p̄p̄ij sacer dotis aliq. audire. nec in b. reqro licētia epī p̄fiteris p̄cō. ris. s. sui sacerdotis parochialis tñ. vt in p. c. ois. nisi in ca sibi⁹ q ad epm spālīter p̄nēt. s. Isti. q ita no. i sum. de pe. §. cū cōfitendū. r. vj. cū se. r. C. Al. q. absolūit partim p̄ ignoz. etiā inexcusabile. rxiij. di. in p̄mis. iij. c. p̄m p̄na litia. de casib⁹ epō reseruatis. p id in demē. de ex. pūi. reli giosi. C. E. P̄m. est in solēni p̄nia iponēda. q fit i capis te qdragefime cū solēnitate. de q habes. l. di. i capite. q nō pōt iponi nisi ab epō tñ. vel sacerdote de mādato ei⁹ fm quoldā. Hoc teneo p ea q no. in. c. j. al. de penitētib⁹. et c. ij. de of. or. Al. p. sup. q vide qđ no. Isti. i sum. de of. archip̄. §. q p̄nēt. r. quinto. et se. et nō nisi p crimine publico et vul garissimo qđ totā vrbē cōmoueret. puta p homicidio. ma rime v̄p̄ois. vīl. patricidio vel matricidio publico. l. di. pla cuit. rxiij. q. ij. admonere. p̄o sacrilegio. rxiij. q. ij. de viro. et filib⁹. de pe. di. iij. de penitētib⁹. Et (vt breuiter dicā) de oi p̄cō qđ totā cōmoueret ciuitatē. villā. vel castrū. per epm p̄nia idicī d. rxiij. q. vj. c. j. et c. fi. de b. l. di. penitētes. calie nū. et de of. archip̄. c. ij. Scōs est in excoīcatīs a canone vel statuto epī. de sen. ex. a nobis. multo pot⁹ ab hoīe. q p suū excoīcato. et vel superiorē debet absolui. et de of. or. ad rep̄mēda. de sen. ex. p tuas. vide in demē. de ex. pūit. c. reli giosi. et de sen. ex. nup. Tertio est in irregularitate p̄ca. vbi etiā ep̄s nō dispēsat. nisi ei a iure pcedat. et de re iudi. cū eterni. li. vj. et de sen. ex. cū medicinalis. lib. vj. Quart⁹. In incēdio. rxiij. q. vj. si qđ mēbroz. c. pessimā. Quint⁹. est in publice blasphemate. et de male. c. statum⁹. Sext⁹. In voto. et de vo. et vo. redē. c. j. qđ intelligo i dispēdando. sed a p̄cōvoti fracti absolūere pōt suus curat⁹. q. p̄e. c. lo quif in dispēdando. Septim⁹. In fori legio. et de fori. c. ij. rxiij. q. v. epī. Octauus. si ep̄s cōfessione audiuit de ali quo p̄cō. eo inferior nō absoluet. rxiij. di. inferior. et ar. de cō se. di. ij. c. vlti. Nonus. Restitutio male ablatoz incertoz. et de iude. cū sit. demē. de ex. pūi. religiosi. Tenet tñ Archi dia. et de testa. c. vlt. lib. vj. q idē q tenet pōt ad cautelā cū cōsilio epī vel curati. fm Ray. et Donal. et sic erit concor dia. q. cura pauperū epō pertinet. l. rxiij. di. c. penul. et vlti. et l. rxiij. di. c. j. pauperib⁹ erogare. et de homi. c. sicut dignū. §. ois. legit. et no. et de vīu. cū tu. §. j. Decim⁹. In clādestine p̄bentibus vel cōtra ecclīe interdīctū. et de clā. despo. c. cū inhībitio. et de ma. p̄rac. cōtra inter. c. j. et vlt. Undecim⁹. In sacrilegio. rxiij. q. ij. de viro. rxiij. q. iij. mīroz. Duodeci mus. In incestu. rxiij. q. j. h. gñe. Decimusterti⁹. In falsas rxijs. rxiij. di. in mēo. iā. et de crimi. fal. c. j. et ij. Decimusquar tus. in opp̄imentib⁹ filios negligēt. et de his q fi. occ. c. vlt. Decimusquint⁹. In homicidio volūtario. l. di. mīroz. Cōsuetudo etiā generalis. et in qbusdā locis specialis. re seruat epō casus perīuri. p̄cōi cōtra naturā cū hoībus vel cū brutis/instrumētī falsi. corruptionis monialū. falsi tes timonij in iudicio et similiū. In homicidijs volūtarijs ad terrore epī etiā mittūt p̄cō. es ad curiā propter ip̄s. q. i. min⁹ eno. mitatē. ad hoc. rxiij. q. ij. quicūq. cū si. de hoc per Isti. in sum. de pe. §. cū cōfiteendum. r. ne in hoc. et per Jo. an. et de pe. et re. si ep̄scopus. li. vj. Adde hic. rxiij. casum de rapto. ibi. vel p̄donibus publicis. et de rap. c. j. et ij. Decimusseptim⁹. de rapiētib⁹ virgines vel vī duas. rxiij. q. ij. rapto. es. ibi. ob immanitatem tanti facis nois detestamur illos vehemētius psequendo et. Decimusoctauus. In heresi publica vel occulta. et de hereti.

Salus
ep̄o re
fermā

Nō sunt
admittē
dī ad rē
diuinam
excomū
nicati.

ad abolendam. §. i. q. 7. tales excoīcati sunt. vt ibi. r. c. excoīcatas. §. r. q. 7. In apostasia vel fidei vel religionis vel clericatus. et de ap. quida. cū. c. seq. Et in vltura. et de vltura. §. i. q. 7. In simonia in cuius comparatioe cetera crimina p. nullo reputant. §. i. q. vlti. c. vlt. et de simo. per tuas. §. r. c. sicut simoniaca. cū. c. seq. Et credo vbi cūq. est necessaria epi dispensatio in pctor illius pctor in foro penitentie ad euz pñet absolutio. q. in pma parte posui in §. q. epi in ar. l. Epi aut nullius pctor absolutio interdicti tur in foro pñet. q. successores apctor sunt. lxxviii. di. quoz. qbus dictū est. Datb. xviii. r. Jo. vlti. Quodcūq. solues rix sup terram r. c. de pe. di. §. que penitet. nihil excipiendo. et de ma. r. obe. solire. §. penult. Et q. absolunt r. lis ganr. r. nesciūt quasi aliqd. r. ceteri sunt r. duces cecorum. Datb. xv. r. Pucc. vj. r. imponūt nūc leuissimas pñas. nunc austeras. Sunt tñ pñe hodie arbitrarie. r. possunt facientes curati canones penitenciales mitigare. et in eis dispensare. r. vj. q. vj. r. pñas. c. de bis. c. penitentibus. de pñe. di. iij. de penitentibus. de pe. di. i. mensura. cōsidera tis circūstantiis pctor r. peccantiū. de pe. di. vj. c. §. r. di. v. c. §. et de pe. r. re. significati. c. de q. qui. r. c. ois. §. sacerdos. de homic. sicut dignū. de eo qui cog. pñang. vxo. sue. trans misse. ad fi. r. v. q. vj. c. §. r. q. iij. abstr. Et de hoc p. Ber. no. et de iudic. ar. fi. derici. in glos. magna. ad fi. r. i. sum. Osi. de pe. §. que pñia fit p pñis. Et respondet de casib. f. res. quere diff. illimis pctor. r. vix factū r. casum intelligūt ita sunt hebetes. nedū responsonē iuris. qd totalit igno rant. Et sic quātum in eis est. decipiūt pctor. q. nō sunt ppterea excusati. q. debet tales qñere sacerdotes. q. sciat soluere r. ligare. vt iuribus infra allegatis. qd est vñ de grauioibus periculis q. ipsi habent. sed ipsi miseri vix b vident. ad hec de pe. di. vj. q. vult. r. xviii. di. q. ipfis. r. xiiij. di. q. r. di. §. i. ibi. In altera dñs sibi sciam discernendi inter lepā r. lepā. §. q. iij. quō. r. vj. q. vj. alligant. r. v. dist. sunt nonnulli. et de era. r. qua. cū fit. qui fi. sint le. p. venera bilem. §. rōnib. de pe. r. re. ois. §. sacerdos. de elec. duduz §. §. i. ibi. Eadem aie dñabiliter sunt decepte. vide qd ibi no. Ber. in glos. q. cū. Et q. quū vadit ad coīcandū infirmū. nō pot. r. ant duas hostias psecratas sicut pot. r. re debet vt cū vna coīcant infirmū. alia report. tent bono fice. vt ppl's adolans non decipiat. ar. ad hec. de cele. mis. de hoie. in fi. Si aut nō pot. rauerint nisi vñā. in reditu ab infirmo. cesset lumē r. sonit. cāpanelle. q. vacu. r. redit cas lxx. r. de hoc no. e. r. sane. dñs. Osi. Et q. comedūt obla tiones. r. nō orant p pño. pñā illud qd sacerdotes dicun tur comedere pñā ppli. i. oblata p pñis. vel q. ea ofonib. suis delēt. vel q. exēplo bone opationis corrīgūt hoies. vel pñō pñicationis. r. ita quātum in eis est. delent. sicut legit r. no. §. i. q. i. ipfi sacerdotes. Et q. quū eoz fit of fidū ppliū pñicare. Malach. §. nūq. tñ pñicant. q. idio. te sunt. ad hec. r. vj. di. §. ecce. ibi. labia sacerdotis r. c. et r. vj. q. i. ad hūc. vbi de hoc. et de sepul. dudū. §. verū. in dñen. Et q. nō intendūt hospitalitatē r. infirmoz vi sitationi sicut legitur. et de cele. mis. c. §. et de pñen. de mos nachis. Zanta em avaritia regnat cōiter in eis. q. nedū paup sed nec amicus ad charitatē eoz introcat nisi vi. vt in Ballicia. lxxv. di. archidiaconū. Et q. peregrinant r. vagant sine licentia epi. vel de licentia. p se vicariū dñ mittentes. frequēter nullū. pñā id de pñe. di. v. nō opz. ij. et de vo. r. vo. re. magne. vñ. q. §. si quis in clero. et de pñen. extripande. §. qui r. o. de elec. licet canon. §. is etiam. li. vj. Et q. ppliū in matrimoniu bene curant. de pñimonio ecclie nō curant. imo cōpartant venditiōis cōsanguineis faciūt de empris de bonis ecclie. pñā id. r. q. iij. c. §. i. et iij. et de pecu. de pñyter. Et q. faciūt sibi serui in al tati r. in ecclie p suos filios illegitimos. pñā id et de fi. pñy. in decoz. Et q. de bonis ecclie pñyter pñyter pñyter pñyter r. filios. r. de pecunia ecclie cōmūt eis possessiones. sed tales possessiones pñt ecclia sibi pñicare. legit r. no. §. q. i. res ecclie. Et ad restitutionē eoz que sic dederūt

credo eos teneri. si habent pñi aliū. de vt eccliam conseruent indē. vel fructib. beneficij pñent in vtilitatē ecclie cōuertendis. ad hec. r. iij. di. §. §. vbi de hoc no. Ar chid. lxxv. di. §. q. venatoribus. de fidei. pñenit. facit op. qd legit r. no. r. q. iij. c. §. de elec. cōmissa. §. ceterū. lib. vj. de elec. qd. sicut. §. fi. ibi. reddat indē. et de accu. qñ. §. i. ibi. dissipasset. in glos. §. qñ. ad de hic qd notauit. §. §. qñ. §. §. i. cū. iij. §. in ar. r. vj. Et q. pñouēt ad pñyteratū an. r. v. anū. maxime qñ recipiūt curata bñficia. vt possint ea bre facti pñyter. §. mēta ē in iñgras eis. pñ. r. vj. Quū an. r. v. nō debeat pñoueri. nec in b epi valeat dispēlare. ar. et de rēp. o. dilect. r. q. no. p. Bar. r. Jo. an. i. §. licet cas non. de elec. li. vj. iō suspēdēdi sunt ab ordinis executione. et de rēp. ordi. vel nō est. sic pñoti. Nō credere eos facere fruct. suos. q. fraudulēter r. iura ordies receperūt. r. ec desā de ceperūt. Et ad b et de elec. licet canō. li. vj. de rēp. o. vel nō est. de era. r. qñ. gñalē. i. dem. legit r. no. p. Jo. an. Et q. multi sine licētia pñyter epoz maxie in remoti pñi bus se faciūt ab alienis epis ordinari. iura. lxx. r. lxx. r. lxx. di. p totū. p totū. Et hodie citramōtani ordinari in Italia absq. licētia pñyter epoz suspēsi sunt ipo iure. nec cū eis pñt citra sedē aplicā dispēlari. et li. vj. de rē. o. sepe. Alijs iterdicēda ē ordinis executio sic suscepri. et de rēp. o. q. trāslationē. et de rēp. o. eos. li. vj. De ista materia et de eo q. fur. o. re. legit r. no. p. totū. Et q. multi excoīcati et homicide r. alias irregulares diuersi irregularitatib. sūt pñyter. cū qñ. p sedē aplicā solūmō dispēlat. et de rēp. o. c. vlti. de accu. in qñtitiōis. i. rñ. de sen. exco. cū illoz. de fi. pñy. c. penul. r. vlti. §. di. q. in aliq. et de de. ex. in. p. totum. Et q. multi pñyter r. alij pñyteri i sacris marie in hispania in Asturia r. Ballicia r. alibi r. publice r. aliq. r. p publi cū instrumētū pñyter r. iurāt qbusdā maxie nobilib. mu lierib. nūq. eas dimittere. r. dāt eis arras de bonis ecclie. r. possessiones ecclie publice eas ducūt cū pñanguineis et amicis r. solēni iuiuiō ac fi eēnt vxores legitime. pñt qd reputo eos qñ bigamos pñt malā intentionē cū ope subsecuto. r. vj. q. §. hq. dgo. r. c. qñt. r. et de biga. c. de bis gamis. c. debiti. r. c. nup. Et pñyter ifames. r. vj. q. iij. q. iu ramēto. r. vj. q. v. siq. cōuict. r. c. ille. vj. q. §. ifames. Et ont pñyter bñficia. et de iureiur. qñlā. r. c. tua. Et et hodie excoīcatos. de mēte decre. et de pñan. r. af. eos. q. in clemen. Sz enā dñe dñt in seruitutē redigi vel vēdi. vt no. §. §. se. §. penul. Et q. faciūt sibi serui in missis a laicis. q. r. cōtractat calices r. veltimenta r. alia ecclie onamenta. Clerici em dñt seruire i missis. r. talia eccliaistica pamēta tractare nō laici. ad hec. r. iij. di. pñyter. §. q. §. c. de pñe. di. §. nemo. de pñe. di. §. i. scā. cū. c. se. et de fi. pñ. pñyter. et de vi. r. ho. de. c. §. r. c. vt qñq. de b no. de pñe. di. §. b qñ. r. vj. di. §. du lo. §. tene qd dixi. r. iuge qd no. pñno. et de cele. mis. c. §. in pño scholarius. Et articulus. r. vj. A

Articulo generali
ter de defectibus omniū dericoz tangē dum est. Et licet in multiplici parte istū operis disperfim multa tetigerim cōtra eos. hic aliqua simul cōiungā vt plenior doctrina habeatur. Et pñmo cōiter offendunt in intērio ne q. non sūt hodie clerici pñt deū vt ei seruiant sicut sonat verbū significatio. Clericos em a deros qd est sois dicit. quasi in sozem dei electus. r. di. c. §. r. q. §. dericus. Sed pñt beneficia maxie nobiles q. larga habentes pñmonia beneficia recipiūt pauperib. debita. Nec dices dñi pñt talib. q. sūt ecclie. q. nūq. hodie aut raro fer uūt. §. q. §. dericos. cū duob. c. se. op. ar. et de elec. cū ex eo. §. §. ibi. Ne sicut a multz de christi pñmonio sublinat. r. c. cōmissa. §. ceterū. r. vj. q. §. c. vlti. in fi. Sōdo interfunt cōiungis r. nuptijs. pñā r. vj. di. §. pñyter. pñyter. di. §. nul. §. palea est. Zabernas sine necessitate intrāt. pñyter. di. nō oportet. r. §. c. seq. et de vi. r. bone. de derici. i. r. scripsi §. §. pñimo. r. §. in art. r. vj. Magis artibus et

Quibus
vitijs de
rici sint
vt pluris
mus oby
norij.

augurij siue incantationibus multi attendunt. propter quod debet deponi. rrvj. q. v. non opz. c. ij. c. seq. Arma etiam offendibilia fuerunt. rriij. q. viij. clerici. r. c. seq. r. c. cōuenio: et de vi. r. ho. de. clerici. In bellis pugnat multi. rriij. q. viij. quicūq; clericus. et de homic. sicut dignū. s. si. de vo. r. vo. re. et multa. s. si. Illicitis lucris et questib; se imiscunt. rriij. q. liij. clerici. r. ij. c. seq. rlvij. di. oēs. Usuras frequenter exercent. rriij. q. liij. si quis oblitus. di. rlvj. seditio: narios. r. ij. c. seq. rlvij. dist. eps. r. c. seq. Male dispellant res ecclesie. r. q. ij. eps. Filios r. sanguineos de bonis ecclesie nutrant magis in philosophicis r. lris secularib; q. diuinis studentes. rrvij. di. legant. De bonis ecclesie testantur. rriij. q. v. p. totum. de testa. ad hec. c. relati. Jura r. parochias alienas inuadunt. rriij. q. i. ecclesias. Perezgrinatur sine licentia epi. de pfe. dist. v. nō opz. et de vo. et vo. re. magne. s. ipm. vide. s. s. pri. r. rliij. Permittunt laicos secū intra cancellos stare. et de vi. r. bone. cleri. c. i. Coma r. barbam nutriūt. rriij. dist. clerici. et de vi. r. ho. cleri. c. clericus. Predia aliena cōducunt: quū sua eis sufficiūt. legi. r. no. et de deci. dilecti. Non possunt habitū clericalem multi ex eis nec tonsuram nec coronā: sed pā nos virgatos r. pīros r. topetum. et de vi. r. ho. de. c. vlt. r. de cleri. cōiuga. c. penulti. r. vltimo. de pūl. ex parte. de sen. excō. si iudex. vj. li. de vi. r. ho. de. qm. in demen. vbi de hoc. de cele. mis. graui. in clemē. de apo. c. i. r. ibi p. Inno. Enormitatis se immiscunt pleriq; eorū. de sen. excō. cuz nō ab hoie. c. perpendim. Rapule r. ebrietati r. incōritentie qd est eorū vitiū cōmune intendunt. r. pleriq; vitiū ptra naturam. de quo in 2. b. en. c. liij. in orōne hēre. recōdare. in. ij. ar. plene dist. ad hec et de vi. r. ho. cleri. vlt. clericorū. c. a. rapula. rliij. di. s. i. c. c. seq. de ex. pla. clerici.

Dant histronib; Interfunt cōiuijs vbi iterfunt ioculatores r. mimi. et de vi. r. ho. de. clerici. liij. rliij. di. his igit rliij. di. p. sbyteri. lrrvj. di. donare. r. c. seq. r. de pfe. dist. v. nō oportet. Audiat ad aleas r. tapillos. et de vi. r. ho. de. clerici. ij. vbi de hoc. de ex. pla. inter dilectos. vbi de hoc. rrv. dist. c. pmo. vbi de hoc. Sunt aut tales ludī noxij r. p. similes euitandi. pessimi r. seruiles: quoz effectus iniuria est. Quis em ludos appeller illos ex qbus crimina oriūtur: vt in pphenio. ff. veteris. s. illud vero sane. Decem aut r. septem crimina ex ludis tapilloz oriūtur. Anū r. p. mū. q. contēnitur phibitio sancte matris ecclesie. vñ p. m. h̄ariolandi r. paganitatis est nō obediē re ecclesie r. imperatori. lrrvj. di. siqui. Secūdu. Rapi: na. vnus em aliū in ludo nititur spoliare. vñ et plerūq; pūit qui co respiciat rapro: reputatur. rliij. q. v. siquid. Et frequēter ibi se aliqui ludētib; vendūt vel in perpetuū vel ad tempus: p. cūm sui ludunt. quū tñ venditio hois liberi sit phibita. ff. ad. l. faui. de plagia. l. i. r. no. i. q. i. q. stu det. glos. si vbi cum cōditionibus q. no. rri. q. si. platum.

Tertium. Usura q. ibi fit. p. stant em adinuicem vel aliq adfidentes. r. p. p. v. p. c. inter dilectos. Quartum. Scandala. Scandalizantur em ex hoc boni. et de remun. nisi. s. per gratiā. Quintū. Nuge. multiplicantur enim mēdacia r. verba oriosa r. vana: de qbus tenemur redde re rationē in die iudicij. rriij. q. v. quoties. r. q. ij. c. in ipsa rum. s. Itē qd d. cū. c. seq. rliij. di. cōiunia. et vt ec. b. n. c. s. s. penulti. Sextū. Blasphemia. q. ibi frustatim incidiū tur mēbra illius q. p. p. i. sanguine nos redemit. maris eius r. sanctorū. Ergo tales peiores sunt iudeis. quia il li saltem corpus integrū referuarūt. vide. rriij. q. i. siquis p. capillum. vñ r. magis est talis quodāmodo heretis. et de maledi. c. ij. Septimū. Furtū. furtū em ibi sibi adinuicem faciunt. r. c. cū ueniūt r. decipiūt r. falsam monetāz ponūt. q. mo: talia sunt. rrv. di. s. crimis. r. de fur. p. totus.

Octauū. Violentia. aliquoties enim vt aliquis ludat violēter detineri. ff. alca. solet. ecce seruit dura. in situ. de iur. glo. s. i. Nonū. Crimen falsi. qd cōmittit in falsis r. illis r. ex certa sciētia cōmodādis siue locandis: r. in eis

vtendo. et de emp. r. ven. cū dilecti. et de crimi. fal. sup. eo. r. c. ad audientia. Decimū. Dorsis causa. q. de ludo ve niūt ad verba: de verbis veniūt ad verba: de vulnerib; ad homicidia. s. a pmo de ludo ad homicidiū. q. qui oc cationē dāni dar: damnū dedisse videt. ff. ad. laqui. q. occi dit. s. in hac. r. et de iureiur. c. vlti. s. vlti. Undecimū. De ceprio. is em qui melius scit decipere. melius credit ludere. Sed ecclia neminē d. decipere. et de dona. p. tuas. et dolus r. fraus r. machinatio nemini debent parrocinari. de rescrip. sedes. in fi. de do. r. cō. c. ij. de elec. c. ij. Duodecimū. Perditio rps r. bonoz operū. nam ppter ludos rudes scholares amittūt rps suū. vt in pphen. ff. veteris. s. illud sane. Decimūtertū. Desideriū lucrādi. r. ecce cupiditas q. est mater oīm maloz. rlvij. di. bonoz in aut. vt iudi. sine quoquo fuffra. s. cogitatio. coll. ij. r. et in pphen. decre. Rex pacificus. r. de cōst. nā cōcupiscentiā. Decimūquar tum. Corruptio multiplex. scilicet p. mō: u. z. insipitūm: quos malo exemplo corrumpit ludens: r. sic delinquit. r. q. iij. in cunctis. et. c. p. p. de elec. cum in cunctis. de vo. r. vo. redemp. magne. s. i. de sacra vinctio. c. vñico. s. ad exhibendam. Ideoq; dicit p. p. dōmīno nostro iesu xpīsto cui? serui sumus. oīs luso: tenetur de seruo corru pro. ar. ff. de seruo cor. l. i. r. l. vt tñ. s. vlti. r. l. seq. Decimū quintū. Adulatio. q. dicit homines. Pulcher r. bonus luso: est dñs meus. lrrvj. di. donare. q. adulariō clericis capita le crimen est. rlvj. di. s. ecce q. r. c. sunt nōnulli. r. c. se. r. di cit lex. q. nō opz. laudādo angere malitiā. ff. de seruo cor. l. i. s. sed vtrū. de adulatione triplici vide. rrv. dist. s. crimi nis. in glos. rriij. sup. verbo adulari. Decimūsextum. Eira turpis. r. sic ledit p. mū pceptum iuris. s. honeste viuere. in pphen. decre. Rex pa. s. ideoq; nā illa rōne q. inhonestum est. phibet clericis. et de vi. r. ho. de. clerici. ij. in aut. de san. epis. s. interdicimus. Decimūseptimū. Periuriū multiplex. qd fit a ludentibus vt se alter alterū decipiant. An de eis vere d. Ecce iurant. ecce piurant. rriij. q. v. ville.

Quā aut maiō: p. criminū superioz ex ludo oriatur. elici pōt ex. l. ff. de alea. l. i. r. ex. l. greca. alca. r. vñ. r. ex. s. phis turiois. ff. veteris. s. illud sane. An tñ nota quīs derici aliquos ludos honestos inter se possint facere cā recrea tionis: nō tñ oēs. nec aliquos vna cū laicis simul mīst. et de homic. latoz. c. p. tinea. vbi de hoc. c. i. Immiscet se negotijs secularibus. p. tra id ne cleri. vel mo. p. totū. Spe cialiter vtunt officio notariē. cōtra id et ne cleri. vel mo. sicut. qd itelligit. s. h. s. q. derici in sacris p. stituti. sicut dicit. c. sicut. secus de alijs fm Inno. Sed derici notarij nō possunt facere instrumēta in secularibus negotijs. vt docet rubrica ista ne cleri. vel mo. sub qua decre. illa collo catur. Si tñ r. in ijs p. ficiant instrumēta: valent vsq; quo eis interdicatur. fm Inno. c. r. s. h. ad hec de p. scrip. ad audientia. de p. sump. illud. q. multa fieri phibent: facta tñ tenet. et de iureiurā. quēadmodū. s. q. si post huius. ad fi. r. de pben. dilectus. Postq; publice sunt interdicti. nō valent. et de do. r. contu. veritatis. ad fi. C. de legi. non du biū. Si aut a laico sunt cōstituti notarij: etiam in spūali bus nō possunt cōficere instrumēta. ar. et de deci. tua. de iudi. decernimus. de arbi. cōtingit. de re. ec. nō alie. cū lai cis. Qui em p. cipale phibetur: r. accessio: iū. de iudi. quā to. In ecclesiasticis r. spūalibus r. in ciuilibus r. crimi nalibus vbi habet iurisdictionē temporālē r. merū impe riū: iura q. sequētur puro q. eps pōt cōstituere tabellio nem etiā laicum vel clericū p. totā suam diocesim cū cu ra omnīū cōmissa sit. r. q. i. regenda. rriij. q. i. eps. r. c. p. cipi mus. Et qui habeat nedū mīstū sed merū imperiū in ea. et de crimi. fal. super eo. melius in. c. ad audientia. de rap. in archiepiscopatu. de apo. a nobis. de of. o. cum eps. lib. vj. et de penis. quīs. li. vj. de senten. excō. si clericos. lib. vi. Et si sic fecerit: vocabit ad scribenda acta ecclesiastica fo ri. r. sic intelligo q. derici p. stit esse notarij dñi pape. v. q. i. quidā. s. p. stitit a papa gñaliter p. ficiet instrumēta. r. q. iij. c. tra. c. p. cipalē. Pōt etiā esse clericus notarius

Alca de
et r. sep
et crimi
na comi
tantur.

An deri
cus ante
notariē
possint
creare.

Liber.II.

cioꝝ collationibus / inſcrutinjs / ⁊ alijs negotijs ecclē
 ſie requirant. de elec. q. ppter. ſim. Inno. De materia hu
 ſus tituli. rñ ij. diſt. vij. q. i. rñ. quafi p totum. iij. q. ii. iud
 cas. Quafi derici coꝝpo: e viſitari pmoveant vel nō. di.
 lxxvi. illiteratos. lv. di. p totū. vij. q. i. infames. circa ſcē de
 coꝝ. vi. p ro. De dericꝝ negotiaroꝝibꝝ. ¶ Mericiꝝ melius di
 uinis poſſunt vacare officijs: ſecularibus nō debent ipli
 cari negotijs. rñ. q. iij. inollitjs. rñ. c. ſeq. vij. q. i. te quideꝝ
 rñ. q. i. cui poꝝtio. lxxvi. di. puenit. lxxviij. diſt. p totum. et
 ne deri. vel mo. p totum. ¶ Exemplo apꝝ pꝝujs manꝝ
 bus poſſunt laborare derici: dūmodo diuini officiū nō
 negligant. rñ. di. ſ. r. c. dericus viciū. rñ. q. i. c. ſ. di. de ſe. di.
 v. nūquā. no. rñ. q. iij. in ſumma ⁊c.

E clericus excommunicato suspendo de po-
firo vel interdico celebrante. An exco-
municato vel interdico licet stare ante
fores ecclesie dñi celebrans diuina. de pe.
re. cum in re. et in de. de sen. exco. 7 fre-
quentibus. cū. c. seq. 7 seq. §. de pbyteris
p. 7. in ar. xvij. Ignorans se excoicatum celebran-
do vel ordinē recipiendo non incurrit irregularitatem. de
sen. exco. cū illoz. de deri. excoi. aplice. An celebrans in
ecclesia que est a canone interdicta sit irregularis. de ex-
ces. plato. tanta. fin. 3mo. de sen. exco. is qui. li. vi. Que
sit pena illoz qui excoicati suspendi vel interditi in quo-
cūq. officio celebrant. e. t. c. §. 7. deri. latores. de eta. et
quali. cū bone. de sen. exco. cum medicinalis. li. vj. 7. c. q.
iij. in summa. 7. p. c. tanta. p. 3mo. 7. de puiul. tuarum. p.
eudē. An celebrans post iniusta excoicationē sit irregu-
laris. rj. q. iij. eps pbyter. e. t. c. §. An suspendi a canone
vel ab hoie sine metu irregularitatis possint celebra-
re sacramēta pferre vel ab eis sunt pceptēda. e. t. c. vlti. An
de licētia epi possit celebrari in ecclesia interdicta. de ap.
ad hec qm. c. dilecti. 7. de puiul. vt puiulēgia. de sen. exco.
pmittimus. p. 3mo. de sbo. sig. cū in paribus. fin. eudē.
et de exco. puiul. epoz. c. licet. lib. vj. de pe. re. qd in re. de
sen. excom. pmittimus. 7. c. qm. li. vj. de exco. pla. tanta. de
puiul. vt puiulēgia. de sen. exco. si snia. 7. c. alma. lib. vj. de
exco. pla. c. §. 7. p. c. tanta. p. 3mo. de spon. nō est nobis.
De clericis nō ordinato ministrante. An constitutus in
minoribus ordinibus dicere piam. de vi. 7. bone. deri. vt
quisq. An nō sacerdos pōt pficere. 7. an cū tali pōt eps
dispensare. e. t. c. §. An eps cum nō ordinato ministrante
vt ad superiores ordines ascendat valeat dispensar. e. t. c.
§. Aquam benedicens non pbyter irregularis est.
de conse. dist. iij. aquam 7. c.

 Derico per saltu p'moto. li. di. li. r. de cler. per sal. p'moto. **D**ericijs p'sal-
tum p'motus nō est suspensus: sed suspē-
dendus. de deri. ecclō. mī. c. si. p. Immo-
An possit ep's cum talibus dispensare.
c. ti. c. si. De captione derici r. detentiōe.
de ap. dilectis. fm Immo. de sen. ecclō. si derici. li. vi. r. de pe-
nis. quīs. li. e. vi. r. de of. or. c. si ep's. lib. vi. Qui sunt iudi-
cis dericoz. r. q. i. p. totum. de pecu. deri. e. ti. p. to. r. q. i. q. i.
r. li. iij. r. q. v. per totū. De libertate dericoz. data p. impe-
rator. es. r. vi. q. i. generaliter. r. iij. q. viij. s. quīs. Item ad
de iudiciū reservatur. r. q. i. sacerdotibus. r. q. i. futuris.
r. vi. di. in scripturis. Ab ecclesia defenduntur. r. iij. q. i. iij.
paternū. Non accusantur a laicis. r. q. i. nemo. r. q. i. q. vii.
de accusa. cum. p. **D**e in certis casibus capi r. ligari pos-
sunt a laicis de licentia vel mandato speciali vel genera-
li suoz platoz. quā dicūt prātibz secularibus. quū deri-
cos comprehendere in aliquo maleficio vel cūz armis:
capite eos: r. representare eos nobis. de hoc legitur r. no.
in p. c. vt fame. j. alf. r. de iudic. cum nō ab homine. ecclō.
deri. de sen. ecclō. si dericos. li. vi. r. vide qd no. c. de deci-
tua. j. r. iij. q. v. non vos hominū. r. ij. c. medius in. c. p. r. iij.
pes. vbi no. in quibus casibus laici potestatem habēt sup-
per dericos. c. sequē. r. iij. dist. nec licuit. de senten. ecclō.

vt fame. t. c. si vero. f. fm Innocē. **D**istrictiones et curia
les nō promouentur ad clericatum. l. i. dist. per totum. lii.
dist. legem. de pfe. dist. ij. p dilectione. **C**lericis nō est
solēnis penitentia iniungenda. l. f. dist. confirmandum. de
peni. et remis. questum. **C**lerici vix aut nūquā peni
tent recte. de peni. dist. f. quis aliquando. **I**tem pauperi
clerico tenetur ep̄s puidere ne mendicet in opprobrium
clericale. et de renū. ad supplicationem.

Vltimo hic quero quod sepe sparsim per doctores tangitur an clerici sint domini fructuum perceptorum ab ecclesiis: et possint de eis facere quicquid volunt: sicut de proprio patrimonio. Quicquid autem alii dixerint antiqui et noui doctores: teneo vigente conficienda fulta eius: dentionibus iuribus cum obsequio meo et magistro a quo recepi licentiam et doctoratum Bononie regendi in iure canonico obsequio Guidone de bayssis Archiepiscopo Bononie audito: et contradictarum in curia. quod clerici non sunt domini rerum ecclesiasticarum: nec fructuum collectorum. qui res acquisite de bonis ecclesie non sunt proprie. ut patet in eo quod legitur et no. xij. q. i. res ecclesie. vbi dicit Jo. q. illud solum quod acquiritur occasione ecclesie est clericorum: quod probabiliter consumunt. nec alio modo debent dispendere bona ecclesie vel remitti in suas necessitates et eorum qui seruiunt sibi: et etiam pauperibus erogare possunt et debent. q. ij. pastor. et huius sententia est Innocentius. et de era. et qua. in decorem. expresse. Nam clerici debent sibi necessaria retinere: et superflua pauperibus erogare: et sic contra fiat: est iniquitas. ut patet in eo quod legitur et no. xxiij. q. iij. sic non sunt. Vnde si de bonis ecclesie emit equum de ricus vel librum vel simile: ille non est suus sed ecclesie. ut no. in pre. c. res ecclesie. facit quod legitur et no. clix. dist. 8. s. sacerdos. unde dicit canon. Quicquid de possessione ecclesie fuerit: siue de agris. siue de frugibus. siue oblationibus omnia in iure ecclesie siue censuum. xij. q. i. episcopo debentur. c. nulli episcoporum. s. si ergo. Nam vltimus in primis proprietates rerum ecclesiasticarum tam mobilium quam immobilium conceditur clericis. xij. q. i. c. vlti. et q. ij. sine exceptione. Vnde acquirunt de bonis ecclesie potest ecclesia sibi vendicare. xij. q. iij. sacerdotes. et q. vlt. fixum. ar. e. causa. et q. ij. apostolicos. in fi. et q. ij. c. in glo. hoc est spale. vbi de hoc. et patet in eo quod legitur et no. et de pecu. cleri. inquirendum. et de fideius. c. vlti. in glo. hoc dicitur. Quidam dicere voluerunt quod clericus siue canonicus facit fructus suos. ar. et de cleri. non residet. c. consuetudinem. iuxta finem. lib. vi. Sed secus de prelado. Sed hoc dicere credo dicit Archiepiscopus. hereticum iure nostro. Nam dicunt contra casus canonici. xij. q. iij. c. in pncipio. vbi est expellendum de quocumque clerico: sicut etiam illi casum in canone intelligit in suo casu. Bar. b. ut. ut possit. e. causa. q. iij. c. si clericus etiam clare colligitur. xij. q. i. s. vlti. et xvi. q. vi. s. vlti. Veneramen considero: quod clerici talium fructuum perceptum sunt domini: et habent eorum proprietatem quantum ad fidelem et debitam dispensationem faciendam sibi laicis suis. ccc. di. oino. l. d. studeat. lxxvi. dist. non satis. b. Item est pbandum. pauperibus. xij. q. i. quia tua. in fi. vbi dicitur. quod superflua dare ecclesie in osynam. Luc. xi. Et patet in eo quod legitur et no. lviij. dist. h. et in hoc intelligo quod dicit pre. de decre. consuetudinem. et hoc est quod probatur. c. iij. q. i. s. quia ergo. vbi dicitur. quod clericus vtuntur rebus ecclesie non vt suis: sed tamquam dispensatione sibi creditis. ¶ Non obstat decre. et de fideius. puenit. per quam probatur. Disti. quod clericus facit fructus suos. Nam sicut darius colligit ex antiqua: illud contingit et spale mandato pape. alii fuisset iniquus per ecclesiam si pauperes fuissent dantes et facerent illud. et de exceptionum venerabilis. nam alteri per alterum non debet iniquum condonari. et fructus qui sunt clericis: maxime elumini sunt. vt pre. c. sicut hi in fi. ¶ Vel dicat licet mater in pre. c. puenit. satisfieri papa de redditibus illorum clericorum: non tamen hoc colligit quod illi redit. pueniat de bonis ecclesie.

et sic non obstat. et ad hoc expresse facit quod legitur et non. et de preben. de multa. et si ultra. ibi. de suis cogatur per uentibus et in glof. bene dicit de suis. i. per ipsos si proprium habet. et de ap. reprehensibilis. alioquin delictum psonet. et vide ibi. Igitur clericus qui aliter distribuit quod debuit bona ecclesie scilicet facit sicut Archidiaconi. qui ita non. et de re. pnu. status cum. glof. proprium. lib. vi. qd. c. facit per hac sententia. quum dicat ibi de suo proprio. qd. d. primonio suo vel alio ratione psona acquisito. nam qd de ecclesia erit non potest dici proprium. ut pre. s. vlti. rii. q. i. et s. quia ergo. rii. q. i. Unde facienda est vis quum dicit suo proprio. simile. rii. q. i. statum. in fi. et c. se. et c. diaconi. i. de ap. reprehensibilis. s. si in quocumque. ibi. Siquid proprium habuerit. als non. rvi. q. vi. illud. fin. In noc. ibi. Pro hoc vera sententia ad hoc faciunt. r. q. ii. casellas. ibi. quasi commendata fidei preposito. et j. ibi. Res unde pauperes viuunt. alienare presumant. et c. eps habet. ibi. Si autem eps aut qui cum eo sunt presbyteri vel diaconi accusant. q. ea qui ex reditu vel ex quolibet actu ecclesie veniunt in suos usus colligunt. et pauperes fraudant. et fame pficiunt. hos enim corrigi oportet. et s. dixit de clericis. Vicitur enim et regimento his contenti sumus. dicit Aug. exponens verba ista apostoli. i. ad Timotheum. vi. Non dicit haberes cibum et vestimentum. quod cibum et vestimentum ad abundantiam ciborum et vestimentorum pertinent. victus autem et vestitus vel regumens. i. cibum modicum et strictum et vir sufficiens. vestitus autem tenuis et breuis siue succinctus. quo potest nuditas operis. et vir frigus arceri. quod ipse apostolus seruus erat in fame et siti et frigore duo die ac nocte. ad penuriam pertinere. Idem rii. q. i. clericus. dicit etiam Archidiaconi. super verbo predicto. Quia ex reditu. pre. c. eps. ar. contra illos qui dicunt canonici vel clericus fructus perceptos ecclesie facit suos. rii. q. i. duo sunt. ibi. Illi enim victi et vestiti prenti nullam inter se proprietatem habentes. et c. quia tua. ibi. Nullus eorum quod possit debet suum esse dicebat. et c. dilectissimis. et c. scdm. et c. ex. pedit. ibi. Non enim proprie sunt sed coes. et c. videntes. ibi. Fideles dispensatores. et c. habebat. ibi. Et suorum necessitatibus alijsque indigentibus tribuebat. et c. epi de rebus. ibi. De fructibus. Ergo episcopus non facit fructus suos ante consumptionem. Pau. et ibi in iure. Nam usus tamen non proprietatis rerum ecclesiasticarum tam mobilium quam immobilium pceditur clericis. i. e. sine exceptione. Hug. Nam plures rerum ecclesie offititur dispensator. s. q. ii. sacerdos. et pre. c. expedit. r. q. ii. pcarie. ibi. Quia fideas quecumque tractare ut alienari rerum dispensatores conueniunt non proprietatem largiri. rii. q. i. sint manifeste. ibi. manifeste dicitur. ar. dominium rerum ecclesiarum esse apud deum. ut c. eps ecclesiasticarum. Episcopi ecclesiasticarum rerum habet prentem ad dispensandum erga omnes qui indigent cum summa reuerentia et timore dei. et ibi. vbi. pfuturis. vbi dicit glof. Pau. et Jo. Hic ostendit quia necessitate clerici non debent esse prenti. scilicet ut habeant victum et vestitum. et j. hic referunt necessitates ad nature necessitate. unde sequitur ibi. Habentes victum et regumentum his contenti sumus. i. ad Timotheum. vi. rii. q. i. d. s. i. rvi. q. i. si cupis. in fi. et no. pre. c. duo. rii. q. i. c. res ecclesie. Vel agros fructus. glof. Ergo res mobiles non potest dare sine psona clericis sui. de hoc tamen vide quod legitur et non. et de dona. ceterum. et rvi. q. i. possessiones. Sequitur ut ex hoc pauperes affligantur. quibus subtrahunt quatuor tam parte pauperibus debita et sibi appropriant. Hug. et c. videntes. ibi. ex sumptibus. et j. sumptibus. et j. dispensatores. et j. necessaria. et c. pcpimus. ibi. Indigentibus oia dispensent. et c. illi qui. ibi. Dispensatores relinquunt nihil habentibus pferenda. et pre. c. res ecclesie. non quasi proprie sed communes. et sequitur in pparatos usus fideliter dispensant de sunt. et s. sequitur. Si ergo res ecclesie non quasi proprie sed quasi coes habende sunt. quum de cois nullus dicat hoc mea. nec de reb. ecclesie hec mea est potest aliquis dicere et c. et j. Et quibus res ecclesie licet oibus debeant esse coes. pcpimus tamen sibi et ecclesie seruientibus necessaria episcopus subministrare. que supponit fidelium vsum ministraturus et c. et c. si priuati. Si priuati possidemus quod nobis sufficiat non

illa nostra sunt quorum pcuracione quodammodo gerimus. non proprietatem nobis usurpatione danabili vendicemus. qd. c. ponit. rii. q. vii. q. aut. Ad hoc facit quod dicit Bern. qui dicit. Res ecclesiarum pauperum sunt. sacrilega eis crudelitate subripit. quicquid pro victu retinent vel vestitu. Idem. Et dedit tibi ut si bene deseruis. de altario viuas. Non autem de altario luxuria beris. nec de altario supbias. ut inde compares tibi frena aurea. sellas depictas. calcaria deaurata. rlii. q. di. s. i. Ad id facit quod legitur et non. s. e. res ecclesie. Faciunt etiam per hac sententia. rii. q. ii. qui abstulerit. ibi. chisti pecunias et ecclesie. et c. i. ibi. qui chisti pecunias. et c. Sed nec mutare potest pecunia ecclesie. platurus. nam decapitatur qui sub specie publici creditoris etiam de publicis rationibus mutuat. C. de his qui ex publicis rationibus mutuat. pecunia. acc. l. vlt. et qui accipit eam punitur in quadruplum. C. et i. l. i. Nam vtilius est collocare in emptione pditionis. s. rii. q. i. videntes. et c. e. q. ii. vobis. fin. Pau. Facit etiam. c. e. q. ii. apostolicos. ibi. Ecclesiasticos redit. ledere. quos. et j. ob escam pauperum et peregrinorum sustentationem esse decernimus. et j. ibi. salariorum. et c. monemus. ibi. sed nec salarii. et c. quisquis. de salariis epi. et c. indigne. ad substantiam pauperum derelicta. et c. vobis. ibi. Tertiam vero pauperibus sub ois conscientia faciat erogari. et c. q. diuini. ibi. in pauperum puenire dispendium. et c. concessio. ibi. reditas et oblationes. et j. quartam pauperibus et peregrinis. et c. quatuor. ibi. tam de reditu. ibi. tertia pauperum. et c. de reditu. ibi. erogationi pauperum. et c. mos. est. ibi. tertia vero pauperibus. et c. cap. sanctinus. ibi. tertiam cunctis pauperibus. et c. et si illi. ibi. qui auferunt pauperibus quod non dederunt. et c. de laicis. ibi. ecclesie pauperibus subripit. et c. sine exceptione. ibi. Episcopus reb. ecclesie tamquam commendatis non tamquam propriis utatur. et c. aurum. ibi. et subueniat in necessitatibus. et j. ibi. ppter aliam moniam pauperum. et j. cur passus es tot inopes famem mori. et j. nemo potest cur pauper viuatur. et j. p minutas erogaciones dispensata egentibus. et c. glia epi est pauperum puidere opibus. et ibi. accepisse pauperibus erogandum et c. et j. quod possumus aliena. i. res ecclesie. Glof. fideliter distribuere. quod nostra timide referuamus. et rii. q. i. c. i. s. all. placuit. Placuit ut epi vel presbyteri vel diaconi vel quicumque clerici qui nihil habentes ordinantur. et tempore episcopus vel clericus sui agros vel quecumque predia nomine suo comparant. tamquam dominicarum rerum inuasionis crimine teneant. vbi dicit glof. quod speciale est in ecclesia quod licet sacerdos aliquid suo nomine emat de pecunia ecclesie. quod res illa statim facta est ecclesie. et idem no. rii. q. ii. apostolicos. et de pecunia clerici. inquirendum. glof. s. r. q. i. i. c. i. Sacerdotes vel quilibet quibus ecclesiasticarum rerum cura commissa est. quecumque administrationis sue tempore emerit. et j. ad ecclesie nomen cui pfunt. chartarum conficere instrumenta pparent. Ad hac sententiam facit tota questio. v. eiusdem cause. in qua cauetur quod clerici de bonis ecclesie testari non possunt. quod non sunt sua. Potest tamen clericus aliqua mobilia dare causa elemosine in egritudine constitutus. et de testa. ad hec vbi no. Innocentius. et Osti. quod fieri potest talis donatio sine traditione. C. de donatio. quisquis. et successore. renebitur. ar. s. e. q. ii. quicumque suffragio. et de dona. per tuas. fin. eos. Sed Vincen. in pre. c. ad hec. vim facit in eo quod dicitur illa decre. erogare subaudi. et ita tradere. secus si erogandum post mortem dimittat. Nam episcopus potest de fructibus suis monasterium construere. rii. q. ii. bone rei. et de dona. apostolice. sed post mortem erogando disponere non potest. rii. q. v. quia nec credit ipse Vincen. quod generaliter consuetudo excusat clericos qui tempore mortis omnia mobilia dant pauperibus. multo minus filijs et consanguineis. rii. q. ii. quisquis episcopus. et hanc sententiam tenet Hug. dicit in qua quod nullo modo clericus testari potest de rebus quas habet de ecclesiastico beneficio. Nam comparat clericus usufructuario. nam dicit quod clericus usufructum tantum habet. nec facit fructus suos nisi quoad usum. unde in vira

modelle potest aliquid dare non autē restari. ut in pre. c. ad hec. fm. Lau. qui ira no. xij. q. v. si eps. Sed idē Lau. et huius. no. xij. q. ij. alienationes. q. p. s. u. e. t. d. o. e. s. t. i. n. q. u. i. b. u. s. d. a. m. e. c. c. l. e. s. i. a. s. q. d. e. r. i. c. i. a. s. m. o. r. i. e. n. s. p. o. s. s. i. t. d. i. s. p. o. n. e. r. e. d. e. o. i. b. u. s. f. r. u. c. t. i. b. u. s. s. u. e. p. b. e. n. d. e. p. c. i. p. i. e. n. d. i. s. v. s. q. s. a. d. a. n. n. u. q. u. a. d. o. p. a. p. a. s. c. i. t. t. o. l. e. r. a. t. t. h. o. c. p. r. o. b. a. t. u. r. p. e. r. d. e. c. r. e. s. i. g. n. i. f. i. c. a. t. u. m. e. t. d. e. p. r. e. b. e. n. f. m. i. n. t. e. l. l. e. c. t. u. m. q. u. e. p. o. s. u. e. r. u. t. h. o. f. t. p. b. i. q. u. i. e. r. p. o. n. u. r. i. b. i. a. d. a. n. n. u. e. r. f. a. r. i. u. m. i. f. r. u. c. t. u. s. p. e. c. i. p. i. e. n. d. o. s. p. e. r. a. n. n. u. q. u. i. a. f. o. r. t. e. c. o. n. s. u. e. t. u. d. o. e. r. a. t. i. l. l. i. u. s. e. c. c. l. e. s. i. e. s. i. c. q. c. a. n. o. n. i. c. i. a. s. d. e. c. e. d. e. n. s. f. r. u. c. t. u. s. p. b. e. n. d. e. s. u. e. p. o. s. s. e. r. c. u. i. v. e. l. l. e. r. p. o. s. t. m. o. r. t. e. m. s. u. a. l. e. g. a. r. e. p. e. r. a. n. n. u. t. h. a. n. c. s. e. n. t. e. n. t. i. a. s. e. q. u. i. t. v. s. i. t. e. p. u. r. f. a. r. i. s. n. o. d. e. i. s. t. a. m. a. t. e. r. i. a. d. e. p. e. c. u. d. e. r. i. f. a. n. e. E. t. i. r. a. n. o. f. a. r. t. c. a. r. d. f. o. m. o. n. a. e. t. d. e. r. e. e. c. h. o. c. c. o. n. s. u. l. t. i. s. s. i. m. o. l. i. v. s. i. d. o. p. o. s. s. e. r. c. o. n. c. e. d. i. d. e. f. r. u. c. t. i. b. u. s. p. c. e. p. t. i. s. s. e. c. u. s. d. e. p. c. i. p. i. e. n. d. i. s. t. e. s. t. r. a. t. i. o. d. i. u. e. r. s. i. t. a. t. i. s. q. f. r. u. c. t. u. s. q. p. c. e. p. t. i. s. u. n. t. t. n. o. d. u. m. c. o. n. s. u. m. p. t. i. a. c. a. n. o. n. i. c. o. s. i. u. e. a. d. e. r. i. c. o. d. e. f. u. n. c. t. o. p. r. i. n. e. n. t. a. d. c. a. p. l. i. m. i. p. s. i. u. s. e. c. c. l. e. s. i. e. i. n. q. u. a. d. e. f. u. n. c. t. u. s. e. r. a. t. c. a. n. o. n. i. c. u. s. e. t. d. e. r. e. s. t. a. r. e. l. a. t. u. s. i. j. t. s. i. c. p. o. s. s. u. n. t. d. e. e. i. s. o. r. d. i. n. a. r. i. s. i. u. e. c. o. s. u. e. t. u. d. i. n. e. s. i. u. e. c. o. n. s. t. i. t. u. t. i. o. n. e. s. u. a. S. e. d. i. n. p. c. i. p. i. e. n. d. i. s. n. o. e. s. t. i. t. a. m. i. l. l. i. p. r. i. n. e. n. t. a. d. e. u. m. q. u. i. l. o. c. o. d. e. f. u. n. c. t. i. s. u. r. r. o. g. a. t. u. r. q. u. i. n. o. d. e. b. e. t. s. u. i. s. s. i. p. e. n. d. i. i. s. m. i. l. i. t. a. r. e. r. i. j. q. i. j. p. e. c. a. r. i. e. q. u. i. a. a. d. q. u. e. s. p. e. c. t. a. t. o. n. u. s. t. e. m. o. l. u. n. e. r. u. m. v. t. p. a. t. e. r. i. n. e. o. q. d. l. e. g. i. t. t. n. o. e. t. d. e. s. e. p. u. l. c. i. d. e. b. e. t. i. a. z. t. a. n. g. i. t. p. e. r. f. i. n. o. e. t. d. e. t. e. s. t. a. c. u. i. n. o. f. f. i. c. i. j. s. s. e. d. d. e. h. o. c. v. i. d. e. q. d. n. o. i. n. s. p. e. c. d. e. f. r. u. c. t. i. b. u. s. t. i. n. t. e. r. s. i. s. s. e. d. i. p. s. e. p. l. a. t. u. s. i. b. i. v. i. d. e. C. f. a. c. i. t. e. r. i. a. p. r. o. h. a. c. m. a. t. e. r. i. a. q. d. l. e. g. i. t. t. n. o. r. v. i. j. q. i. j. Q. u. i. q. u. i. c. q. d. h. a. b. e. n. t. d. e. r. i. c. i. p. a. n. p. e. r. u. e. s. t. t. d. o. m. u. s. i. l. l. o. r. u. m. o. i. b. u. s. d. e. b. e. n. t. e. s. s. e. c. o. m. u. n. e. s. s. u. s. c. e. p. t. i. o. n. i. p. e. r. e. g. r. i. n. o. r. u. t. h. o. s. p. i. t. u. m. d. e. b. e. n. t. e. s. s. e. i. n. t. e. n. t. i. t. c. r. i. j. q. v. i. j. q. a. u. t. i. b. i. N. o. n. s. u. n. t. i. l. l. a. n. o. s. t. r. a. s. i. j. p. a. u. p. e. r. u. q. u. o. z. p. c. u. r. a. t. i. o. n. e. q. u. e. s. a. d. m. o. d. u. m. g. e. r. i. m. u. s. n. o. p. p. r. i. e. t. a. t. e. m. n. o. b. i. s. v. s. u. r. p. a. t. i. o. n. e. d. a. n. a. b. i. l. i. v. e. n. d. i. c. a. m. u. s. t. p. r. e. m. i. s. i. t. i. b. i. Q. u. e. t. a. m. e. n. s. i. p. a. u. p. e. r. u. c. o. m. p. a. r. e. s. s. u. m. u. s. e. r. i. a. m. n. o. s. t. r. a. s. u. n. t. t. i. l. l. o. z. t. i. b. i. i. n. g. l. o. s. n. o. n. i. n. t. e. l. l. i. g. a. s. i. u. r. i. s. d. o. m. i. n. i. j. t. i. n. g. l. o. s. f. e. i. a. d. f. e. r. u. a. d. u. m. n. o. b. i. s. d. a. t. a. t. i. n. g. l. o. s. f. e. q. p. l. a. t. i. t. o. p. t. i. m. e. q. d. l. e. g. i. t. u. r. t. n. o. r. i. j. q. v. i. j. c. o. n. u. e. n. i. o. t. a. d. f. i. i. b. i. E. m. p. l. o. e. n. i. d. e. i. n. i. b. i. l. p. o. s. s. u. m. a. u. t. d. e. c. e. r. p. e. r. e. a. u. t. t. r. a. d. e. r. e. q. u. i. l. l. u. d. c. u. s. t. o. d. i. e. d. u. n. o. t. r. a. d. e. n. d. u. s. s. u. s. c. e. p. e. r. i. m. t. i. n. g. l. o. s. v. l. t. i. q. u. e. i. n. c. i. p. i. t. t. i. t. a. p. l. a. t. u. s. f. a. c. i. t. a. d. i. d. e. m. q. d. l. e. g. i. t. u. r. t. n. o. r. i. j. q. i. c. f. i. E. t. q. d. l. e. g. i. t. u. r. t. n. o. e. t. d. e. p. s. c. r. i. p. c. i. j. i. n. f. i. i. b. i. i. n. r. e. b. u. s. p. a. u. p. e. r. u. i. n. p. i. u. d. i. c. i. u. m. n. o. f. a. c. t. u. r. a. m. t. i. n. g. l. o. s. i. b. i. t. s. i. c. b. o. n. a. t. p. r. e. s. i. j. q. i. j. i. b. i. p. m. i. t. t. i. t. u. r. t. i. n. g. l. o. s. s. u. f. f. i. c. i. e. r. e. P. r. e. d. i. c. t. i. s. e. r. g. o. i. u. r. i. b. u. s. t. e. n. e. o. v. t. d. i. g. i. n. u. l. l. o. m. o. d. o. b. e. n. e. f. i. c. i. a. r. i. u. q. u. e. s. c. i. q. s. f. a. c. i. e. r. e. f. r. u. c. t. u. s. s. u. o. s. p. c. e. p. t. o. s. v. t. p. o. s. s. i. t. e. o. s. d. a. r. e. c. u. i. c. i. q. s. v. o. l. u. e. r. i. t. n. e. c. p. a. n. g. u. i. n. e. i. s. n. i. s. i. i. n. d. i. g. e. n. t. i. b. i. n. e. c. a. l. i. s. q. u. i. a. v. e. r. e. s. i. c. e. c. c. l. e. s. i. a. r. i. u. t. p. a. u. p. e. r. u. s. u. n. t. v. t. e. i. s. c. o. m. m. u. n. i. c. e. r. u. r. q. i. s. e. m. p. e. r. i. n. d. i. g. e. n. t. t. s. e. m. p. s. u. n. t. s. i. c. u. t. p. r. e. d. i. a. t. a. l. i. a. b. o. n. a. i. m. m. o. b. i. l. i. a. t. n. u. q. p. o. s. s. u. n. t. m. u. t. a. r. e. n. a. t. u. r. a. m. s. u. a. m. v. t. a. l. i. e. r. p. o. s. s. u. n. t. e. r. p. e. n. d. i. q. i. n. v. a. r. i. a. s. n. e. c. e. s. s. i. t. a. t. e. s. e. c. c. l. e. s. i. a. r. i. m. i. n. i. s. t. r. o. z. t. p. a. u. p. e. r. u. v. t. p. b. a. n. t. d. a. r. i. s. s. i. m. e. t. l. a. r. e. o. m. n. i. a. i. n. r. a. p. r. e. d. i. c. t. a. t. s. i. c. u. t. i. n. f. r. a. t. e. r. i. g. i. i. n. h. a. c. p. a. r. t. e. s. e. c. u. n. d. a. i. n. a. r. l. v. q. i. n. p. n. q. u. o. d. d. e. p. r. e. l. a. t. i. s. E. r. e. d. o. d. e. r. i. c. o. s. b. e. n. e. f. i. c. i. a. t. o. s. t. e. n. e. r. i. a. d. r. e. s. t. i. t. u. t. i. o. n. e. m. i. l. l. o. r. u. m. f. r. u. c. t. u. u. q. u. o. s. v. o. l. u. p. t. u. o. s. e. c. o. n. s. u. m. i. u. r. n. o. n. f. a. c. i. e. n. t. e. s. o. f. f. i. c. i. u. m. v. e. l. f. a. c. i. e. n. t. e. s. s. i. j. n. o. n. d. e. b. i. t. o. m. o. d. o. t. n. o. o. r. a. n. t. e. s. p. r. o. p. o. p. u. l. o. v. e. l. i. n. d. i. g. n. e. o. r. a. n. t. e. s. q. u. i. m. s. i. n. t. i. n. p. e. c. c. a. t. o. m. o. r. a. l. i. Q. u. i. a. i. s. t. a. o. b. l. a. t. a. s. u. n. t. o. b. c. a. u. s. a. m. e. c. c. l. e. s. i. a. s. v. t. o. e. t. u. r. p. r. o. i. p. s. i. s. o. f. f. e. r. e. n. t. i. b. u. s. i. j. q. i. j. i. p. s. i. s. s. a. c. e. d. o. t. e. s. l. e. g. i. t. t. n. o. i. j. q. i. j. n. u. l. l. i. E. t. i. n. d. e. p. a. u. p. e. r. e. s. a. l. e. r. e. n. t. u. r. v. t. s. p. r. i. m. e. p. l. e. n. e. p. b. a. t. u. m. e. s. t. Q. u. i. a. e. r. g. o. h. o. c. n. o. n. f. a. c. i. u. n. t. t. f. r. u. c. t. u. s. r. e. c. i. p. i. u. n. t. i. n. f. i. d. e. l. e. s. s. u. n. t. e. r. p. a. u. p. e. r. u. n. e. c. a. t. o. r. e. s. r. i. j. q. i. j. q. u. i. o. b. l. a. t. i. o. n. e. s. i. j. t. c. s. e. q. u. e. I. t. e. m. c. o. m. i. t. t. u. n. t. f. u. r. t. u. m. q. u. i. a. s. u. b. t. r. a. h. u. n. t. i. n. u. i. t. o. q. d. o. b. r. u. l. i. t. n. o. n. e. m. o. b. r. u. l. i. t. i. s. t. i. s. s. e. d. i. l. l. i. s. q. u. i. d. e. b. e. t. f. a. c. i. e. r. e. s. e. r. u. i. t. u. m. a. d. h. o. c. l. r. j. d. i. s. t. f. i. q. u. i. s. s. a. c. e. d. o. t. u. m. c. s. e. q. r. i. j. q. i. j. q. u. i. a. b. s. t. u. l. e. r. i. t. t. c. g. l. o. s. i. a. e. p. i. s. c. o. p. i. s. s. i. f. i. a. m. i. c. o. r. a. p. e. r. e. I. t. e. m. c. o. m. i. t. t. u. n. t. f. a. c. i. l. e. g. i. u. q. u. i. a. f. r. a. u. d. a. t. t. o. t. a. e. c. c. l. i. a. m. c. u. i. d. e. b. e. n. t. p. r. o. d. e. s. s. e. i. n. o. r. a. t. i. o. n. i. b. u. s. v. t. p. r. e. c. q. u. i. o. b. l. a. t. i. o. n. e. s. t. c. g. l. o. s. i. a. I. n. g. r. a. u. i. b. u. s. p. e. c. c. a. t. i. s. q. u. i. s. p. o. s. i. t. u. s. d. u. z. s. u. i. s. p. r. e. m. i. t. u. r. a. l. i. e. n. a. n. o. d. i. l. u. i. t. E. t. c. i. s. e. n. i. m. l. i. q. u. e. r. a. q. u. i. i. s. q. u. i. d. i. s. p. l. i. c. e. t. a. d. i. n. t. e. r. c. e. d. e. n. d. u. m. m. i. t. t. u. r. i. r. a. t. i. a. n. i. s.

mus pcul dubio ad deteriora puocatur. fm Greg. in pa storali. cuius verba habent. r. l. r. d. i. s. t. s. i. t. i. i. q. v. i. i. n. g. r. a. u. i. b. u. s. v. b. i. d. i. c. i. t. g. l. o. s. q. u. e. i. n. c. i. p. i. t. e. r. v. t. e. t. b. e. n. e. q. u. i. d. e. e. s. t. i. b. i. a. r. o. r. a. t. i. o. n. e. s. m. a. l. o. z. i. j. s. p. r. o. q. b. u. s. o. r. a. n. t. n. o. c. e. r. e. t. o. p. t. i. m. e. i. j. q. i. j. f. e. r. r. u. r. i. b. i. A. u. t. q. u. o. p. p. l. i. n. o. r. a. t. i. o. n. i. s. d. y. p. e. o. t. m. e. a. t. u. r. q. u. i. s. e. i. a. c. u. l. i. s. h. o. s. t. i. u. m. f. e. r. i. e. n. d. u. e. r. p. o. n. i. t. t. c. f. Q. u. i. d. a. i. o. r. e. r. g. o. i. n. t. e. n. e. d. a. e. s. t. l. o. c. i. s. i. l. l. i. s. c. a. l. a. m. i. t. a. s. v. b. i. t. a. l. e. s. i. r. e. c. e. s. s. f. o. r. e. s. a. d. l. o. c. u. r. e. g. i. n. i. n. i. s. a. d. d. u. c. u. n. t. u. r. q. u. i. d. e. i. i. n. s. e. m. a. g. i. s. i. r. a. c. u. d. i. a. m. p. r. o. u. o. c. a. n. t. q. u. a. p. s. e. m. e. t. i. p. s. o. s. p. l. a. c. a. r. e. d. e. b. u. e. r. u. n. t. t. i. n. g. l. o. s. e. c. c. e. q. r. i. m. e. n. t. c. l. i. j. d. i. s. i. b. i. S. o. l. i. c. i. t. e. f. o. r. m. i. d. a. n. d. u. e. s. t. n. e. q. u. i. p. l. a. c. e. r. e. p. o. s. s. e. i. r. a. d. e. i. c. r. e. d. i. t. u. r. b. a. c. i. p. e. e. r. p. p. r. i. o. r. e. a. t. u. m. i. n. e. r. e. a. t. u. r. c. u. i. e. m. l. i. q. u. i. d. o. t. c. e. r. i. Q. u. i. s. d. e. s. i. d. e. r. i. s. t. e. r. r. e. n. i. s. a. d. s. t. r. i. n. g. i. t. u. r. c. a. u. e. a. t. n. e. d. i. s. t. r. i. c. t. i. i. r. a. m. i. u. d. i. c. i. s. g. r. a. u. i. u. s. a. c. c. e. n. d. e. s. d. u. m. d. e. l. o. c. o. d. e. l. e. c. t. a. t. g. l. o. s. i. e. f. i. a. t. s. u. b. d. i. r. i. s. a. u. t. h. o. r. u. i. n. e. Q. u. i. s. i. b. i. c. o. s. c. i. u. s. e. s. t. h. i. s. a. u. d. i. t. i. s. d. e. t. i. p. s. e. s. o. l. u. t. i. o. n. e. m. I. b. i. s. e. n. t. e. n. t. i. e. e. s. t. R. a. v. i. n. s. u. n. i. n. a. m. a. s. u. a. i. n. r. u. b. r. i. c. a. d. e. a. p. o. s. t. a. t. i. s. i. n. f. i. s. e. d. n. u. q. u. i. d. t. c. v. i. d. i. c. i. t. A. r. c. h. i. d. i. n. p. s. i. r. l. i. i. j. d. i. E. r. t. e. i. u. d. i. c. i. o. m. e. o. h. i. n. c. e. r. d. i. c. t. o. I. b. i. e. r. o. p. o. s. i. t. o. i. n. p. r. e. s. i. r. l. i. i. j. d. i. p. o. t. e. l. i. c. i. s. o. l. u. t. i. o. p. u. i. t. q. u. e. s. t. i. o. n. i. s. q. u. e. t. e. n. e. a. n. t. a. d. r. e. s. t. i. t. u. t. i. o. n. e. q. u. i. d. i. c. a. t. p. i. n. i. s. s. i. m. u. v. i. s. t. u. m. d. e. b. o. n. i. s. a. l. t. a. r. i. s. n. o. n. a. b. u. s. u. m. f. a. c. t. o. b. n. q. d. u. r. u. s. e. s. t. h. i. c. s. e. r. m. o. r. t. m. u. l. t. o. s. s. c. a. n. d. a. l. i. z. a. t. s. i. c. u. t. v. e. r. b. u. m. c. h. r. i. s. t. i. n. i. s. i. q. u. i. s. m. a. d. u. c. a. u. e. r. i. t. c. a. r. n. e. m. e. a. t. t. c. f. o. v. j. d. e. p. s. e. d. i. s. t. i. j. s. e. d. p. a. n. i. s. N. i. b. i. l. o. m. i. n. v. e. r. u. s. e. s. t. q. l. i. c. e. t. a. c. t. i. o. p. r. a. t. a. l. e. s. p. s. u. m. p. t. o. r. e. s. d. i. r. e. c. t. a. n. o. p. c. e. d. a. t. i. n. d. i. r. e. c. t. a. t. n. p. c. e. d. i. t. n. o. s. o. l. u. m. c. o. r. a. m. d. e. o. s. e. d. e. t. i. a. m. c. o. z. a. e. c. c. l. e. s. i. a. q. u. e. t. e. n. e. n. t. r. a. t. i. o. n. e. r. e. d. d. e. r. e. d. e. m. a. l. i. s. e. r. p. e. n. s. i. s. d. e. r. i. c. i. e. p. o. l. e. g. i. t. t. n. o. e. t. d. e. a. c. c. u. s. a. q. u. a. l. i. t. e. r. t. q. n. i. b. i. r. e. d. d. e. r. o. n. e. t. i. n. g. l. o. s. s. e. d. q. u. a. l. i. r. e. r. t. c. a. s. u. s. e. r. p. e. s. s. u. s. t. c. q. i. j. c. i. b. i. e. r. i. n. s. i. n. g. u. l. i. s. a. n. n. i. s. e. p. o. r. a. t. i. o. f. i. a. t. E. t. d. e. r. i. c. i. s. s. u. a. s. e. c. c. l. i. a. s. t. e. n. e. n. t. u. r. c. o. s. e. r. u. a. r. e. i. n. d. e. n. s. d. e. d. i. l. a. p. i. d. a. t. i. o. n. e. t. m. a. l. i. s. e. r. p. e. n. s. i. s. t. d. e. d. a. n. i. s. q. e. i. i. n. t. u. l. e. r. u. n. t. v. t. e. s. t. e. x. p. r. e. s. s. u. m. r. i. j. q. i. j. s. t. a. t. u. i. m. i. b. i. t. d. e. f. a. s. c. u. l. t. a. r. i. b. u. s. s. i. q. u. a. s. h. a. b. e. n. t. p. p. r. i. a. s. i. n. d. e. n. e. m. e. c. c. l. i. a. m. r. e. d. d. a. n. t. t. c. s. e. q. t. c. d. i. a. c. o. n. i. i. b. i. S. a. c. e. d. o. t. e. s. n. i. b. i. l. d. e. r. e. b. e. c. c. l. e. s. i. e. s. i. b. i. c. o. m. i. s. s. e. a. l. i. e. n. a. r. e. p. s. u. m. a. n. t. q. d. s. i. f. e. c. e. r. i. n. t. c. o. n. i. s. c. i. i. n. p. e. c. c. i. l. i. o. t. a. b. h. o. n. o. r. e. d. e. p. o. s. i. t. i. d. e. s. u. o. p. p. r. i. o. a. l. i. u. d. r. e. s. t. i. t. u. a. n. t. t. c. e. t. d. e. e. l. e. c. q. f. i. c. i. t. s. i. f. i. t. o. s. u. m. e. r. e. a. u. t. e. m. v. e. l. n. i. a. l. e. e. r. p. e. n. d. e. r. e. a. l. i. e. n. a. r. e. e. s. t. v. t. p. b. a. t. m. e. u. s. s. p. r. e. a. l. c. l. i. i. j. d. i. s. t. s. i. t. d. a. r. e. r. i. j. q. i. j. m. o. n. e. m. u. s. e. t. d. e. r. e. e. c. n. u. l. l. i. d. e. i. s. t. o. p. u. c. t. o. a. n. d. e. r. i. c. i. s. s. i. n. t. d. n. i. f. r. u. c. t. u. u. n. o. t. a. u. i. t. v. s. i. t. e. t. d. e. p. e. c. i. c. l. e. r. i. c. i. s. f. a. n. e. t. f. o. g. a. l. t. f. o. m. o. n. a. e. t. d. e. r. e. b. u. s. e. c. c. l. e. s. i. e. n. o. a. l. i. e. h. o. c. c. o. n. s. u. l. t. i. s. s. i. m. o. l. i. b. v. s. i. q. u. o. z. o. p. i. n. i. o. s. a. l. u. a. e. o. z. r. e. u. e. r. e. n. t. i. a. p. a. r. a. t. v. i. a. m. t. l. a. q. u. e. n. t. d. e. r. i. c. i. a. b. o. n. a. e. c. c. l. e. s. i. a. r. i. a. m. a. m. p. l. i. u. s. c. o. n. s. u. m. e. n. d. i. q. u. e. t. o. t. f. a. c. i. s. c. a. n. o. n. i. b. u. s. a. l. l. e. g. a. t. i. s. s. u. p. e. r. i. u. s. c. o. n. t. r. a. d. i. c. i. t.

Articulus. r. i. j.

A

Expediti dei gra

ria de defectibus et peccatis priu et p. c. p. c. i. p. u. i. o. r. d. i. n. i. s. d. e. r. i. c. a. l. i. s. a. d. t. r. a. n. s. g. r. e. s. s. i. o. n. e. s. e. c. u. n. d. i. o. r. d. i. n. i. s. l. a. i. c. a. l. i. s. p. e. r. p. s. e. q. u. e. s. a. c. c. e. d. a. m. u. s. E. t. q. u. i. a. i. n. t. e. r. a. l. i. a. s. m. u. n. d. i. d. i. g. n. i. t. a. t. e. s. e. c. c. l. e. s. i. e. i. p. e. r. i. j. r. o. m. a. n. i. d. i. g. n. i. t. a. s. m. a. i. o. r. t. p. r. i. c. i. p. u. a. e. s. t. q. u. i. a. s. u. p. e. r. o. m. n. e. s. m. u. n. d. i. r. e. g. e. s. e. t. p. r. i. n. c. i. p. e. s. e. s. t. v. n. u. s. i. m. p. e. r. a. t. o. r. t. o. e. s. m. u. n. d. i. r. e. g. e. s. e. i. s. u. b. e. s. s. e. d. e. b. e. t. q. u. o. d. d. i. c. a. t. r. e. p. f. r. a. t. i. e. d. e. f. a. c. t. o. e. t. q. f. i. s. i. n. t. l. e. p. v. e. n. e. r. a. b. i. l. e. s. i. n. f. u. p. e. r. i. n. g. l. o. d. e. f. a. c. t. o. t. r. e. g. e. s. h. i. s. p. a. n. i. e. a. d. h. l. i. i. j. d. i. h. a. d. r. i. a. n. u. s. i. j. v. b. i. d. e. h. i. n. g. l. o. s. q. i. b. i. v. i. d. e. r. i. q. i. j. s. h. e. c. f. i. q. s. v. i. j. q. i. j. i. n. a. p. i. b. t. c. v. j. d. i. s. t. d. u. o. s. u. n. t. f. f. a. d. l. r. p. o. d. e. i. a. c. q. l. e. u. a. d. e. E. t. q. i. m. a. i. o. r. p. l. u. s. o. f. f. e. n. d. i. t. s. i. c. u. r. s. s. a. c. a. p. i. t. e. i. n. a. r. e. j. d. i. p. t. d. e. p. a. p. a. t. l. o. i. h. o. f. o. d. e. i. d. e. f. e. c. t. i. b. t. s. e. l. e. c. r. i. b. p. m. i. t. e. s. t. d. i. c. e. n. d. u. P. e. c. c. a. t. a. u. t. i. m. p. a. t. o. r. e. s. p. m. o. r. q. n. o. f. a. c. i. u. t. i. u. s. t. i. t. a. p. p. e. r. q. d. v. e. n. i. u. n. t. r. e. p. e. s. a. r. e. s. i. n. p. p. l. i. n. t. f. l. a. g. i. t. a. r. i. j. q. i. j. v. f. i. q. s. v. i. o. l. e. t. o. s. t. c. r. e. g. u. d. e. n. u. l. l. o. e. m. m. a. g. i. s. p. a. t. e. r. d. e. o. p. r. i. t. q. f. i. i. u. s. t. i. t. i. a. e. r. e. r. e. c. e. a. t. c. o. p. e. s. c. e. d. o. e. o. s. q. i. n. s. u. a. t. a. l. i. o. u. s. p. n. i. c. i. e. d. e. b. a. c. c. h. a. n. t. r. i. j. q. i. j. v. q. l. i. n. o. s. t. i. u. s. t. i. c. i. a. c. o. l. e. r. e. s. u. m. m. u. b. o. n. u. e. s. t. i. n. h. a. c. v. i. t. a. r. i. j. q. i. j. c. u. d. e. u. o. t. i. s. s. i. m. o. S. e. c. d. o. p. e. c. c. a. n. t. i. m. p. u. g. n. a. d. o. s. a. n. c. t. a. e. c. c. l. i. a. m. m. a. t. r. e. s. u. a. r. i. j. q. i. j. q. a. b. i. s. u. l. e. r. i. t. r. c. v. j. d. i. e. c. e. d. e. s. i. e. i. b. i. N. o. s. t. r. a. t. n. m. a. r. e. r. e. c. c. l. i. a. q. u. a. t. e. n. e. n. t. u. r. d. e. f. e. n. d. e. r. e. e. t. d. e. n. a. t. i. s. e. t. l. v. e. n. c. f. y. v. i. d. e. p. a. p. a.

Des res ges d in refubon iparod

Impera roces in qd pap cont.

Trip nota para fignit

quādoq; deponit eum. et de elec. venerabile. §. obiectio. n. c. §. si. et de re iudi. ad aplice. lib. vi. q. siue pacata siue turbata ecclesia fuerit tpe regiminis eoz: pnceps is q tuis rione sibi comisit scz deus. eriger ratione. xxiij. q. v. p. inci pes. Tercio q: distringūt clericos in foro suo placitare. cōtra id. f. q. i. cōtinua. t. c. nullus. t. c. inolita. t. c. placuit. et de fo. cōpe. si diligenti. xxi. q. v. c. q. t. c. si quis eps. c. i. c. sequē. t. p. rra illud qd iusserūt t fecerūt eoz pdecessores. causa. e. q. c. facer dōribus. t. xvij. dist. §. hinc etiā. xxi. q. i. fu turam. Quarto q: imiscēt se electionib⁹ pcelatoz aut per se aut p suos satellites: aut p suas literas cōminatōrias cōtra iura. lxiij. di. sacroz. t. §. seq. t. c. hadrianus. i. t. cego lodoicus. de elec. sacrosancta. xvi. q. vij. sane. t. c. q. §. quis. nisi hoc habeant de dñi pape p uilegio spali. lxiij. di. hadrianus. ij. cum. c. seq. t. §. pncipibus. t. §. verū. t. sic in tellige. et de iu. pa. nobis fuit. Quinto quia aliquos ex odio et heredantē et desicūt. t. quosdam ex leui opinionis aura sublimant. xv. q. vij. sexta actione. Sexto q: sine cā pedagia concedit t pecuniā mittunt. Non pnt imperas tores sine cā scedere pedagia. Causa legitima fm Ray. est defensio strate publice cōtra pōnes in terra: vel pira tas in aqua: vel p defensione fidei vel patrie cōtra paga nos. vel hereticos: vñ alia simili iusta cā. Qui ergo aliter recipit eaz: ad restitutionem tenet: q: phibita sunt nisi ab imperatore vel rege vel lateran. concil. sunt cōcessa ex cā vñ elongissime consuetudine cuius nō errat memoria des bira. et de verbo. signi. sup quibusdā. §. pterea. ff. de pe. et pec. l. vectigalia. et de cens. immouan. xxiij. q. iij. si quis. vide qd scripsi. f. in. d. vj. ar. §. quid de pedagis. Quod di cū est de rege: Disti. intelligit Romano: ff. de c. i. iul. l. ij. §. nouissime. infitū. de iure nature. §. sed qd pncipi. et no. Disti. in summa. de cens. §. ex qbus. §. sed nūquid sine causa. Imperator: etiā vel rex qui mutauit p lucro rēpō raliū grauiamen populi monetā: tenet ad satisfactionē. maxime si primā iurauit tenere. sic loquit et de iureiurā. quāto. Et auent ergo pncipes monetā mutantes. nam t apud deū t in foro penitentiali astringuntur sicut ex nos uis pedagis: vt dictū est: nisi forte pecinnouatio fiat po pulo: cui⁹ interest: approbante. ar. et de maio. t obe. c. si fm Disti. qui sic no. in p. e. §. ex qbus. §. q si moneta. Se ptimo q: dimittunt vroses suas. vt et q si. fin. le. c. p vene rabilem. §. videbat. ij. q. i. scelus. xi. q. iij. ita. Octauo q: labūtur in heresim. xi. q. iij. iulianus. Nono q: nō reuerē ter epos qui sunt maius dignitatis. xxi. di. duo. t et de ma. t obe. solite. Sed ipsos sepe mutāt t occidunt t ca piūt t banniūt t degradant: sicut quidā reges iam fecerāt po: tugallie cōtra et de iureiurā. olim. t de elec. vene rabilē. t. c. ad aplice. li. vj. pena taliū. et de penis. felidis. li. vj. t. e. t. si quis suadete. in demē. Decimo quia nō defen dunt eccliam vt tenent: ppter qd possunt deponi. p. c. pncipes. xxiij. di. ecclesie. xv. q. vj. alius. Undecimo quia perituri sunt: q: raro seruāt fidelitātē quā iurant pape et eccleie romane. lxiij. di. ego. et de re iudi. ad aplice. §. deies rauit. li. vj. et de iureiurā. Romani. in demē. t diē Buill. in spec. in tit. de iureiurā. §. i. §. illud aut. post pn. q elect⁹ pstabit pmo illud iuramentū legato aplice sedis: postea qñ coronabitur: iterum pstabit illud pape: vt p. c. roma ni. Duodecimo: q: nō curant recuperare terrā sanctā: et karacenos inimicos crucis dñice impugnare. qui fidem catholicā psequuntur. quū ad hoc sit romanū imperiū a dño spāliter institutū. xxiij. di. eccleie. xxiij. q. v. pncipes. c. vnū solū. c. de liguri. xxi. di. cōstantin⁹. t vide Innoc. de uero. q sup defect⁹ alij imperatoz pnt colligi dehis q ponūt p. e. c. ad aplice. ¶ Attendant aut imperas tores ad triplicē coronā: quā recipiūt ad bene agendū et pmerendū designatiū. Nam rex romanorū coronat tri plici coronā. Prima est ferrea: quā recipit ab archiepo Colonie. aquisgrani eiusdem dioce. Ferrū autē fortitu dinē designat: quia debet vincere rebelles. t infidels cō culcare. vnde Dan. ij. ibi: Et regnū quartus erit velut fer

reum: quō ferruz cōtinuit t domat omnia: sic cōtinuet oia hoc t conteret. ¶ Secūda est argentea: quā ingres sus italiā recipit a mediolanen. archiepo in villa mos diceñ. eiusdem dio. tamen Henricus catholicus valde: quem vidi recepit illam mediolani in ecclesia sancti Am brosi tēpo: e pape Clementis. v. Argenti aut sonoz desi gnans mūditiā t claritatem iura illud p: ouerb. xxy. Aufer rubiginē de argento: t egredietur vas purissimū. significat ipm pncipem sonoz p bonam famam. et de sa cra vnc. c. i. mundum. ij. q. i. scelus. t darum p sapientiam. Sap. viij. habebis ppter hanc scz sapientiā/claritatem ad turbas. ¶ Tercia est de puro auro: quā coronam per papam in ecclesia sancti Petri ad altare sancti Dauid ci recipit: t designat aurum qd oibus metallis est eccels lentius t nobilius: ipm imperato: et alijs regibus t pnci pibus in potētia t iustitia excellētiorē esse debere t pres ciosiorē: plūbo tñ eius dignitas cōparatur: respectu sa cerdotalis q comparat auro: vt p. e. c. duo. sic olim in his tribus metallis dabatur tributum romanis. Quū ergo imperato: es grauius peccant: corone he spūaliter de ca pitis cadunt. vñ possunt dicere t h. c. iij. Ecce dicit coro na capitis nostri. ve nobis q: peccauim⁹. Tredecimo: q: alienat bona imperij. nō em sunt ppetuarij imperij. vide qd legit t no. xxiij. q. vij. §. quis. glo. i. que incipit: t ita. Sz defensores etiā ministratores t augmētatores. Vñ pō pterea augultū vocātur ab augeo auges. Luc. ij. Erit edi ctum a cesare augusto. ad hoc facit. C. quadri. prescrip. bene azenone. viij. dist. quo iure. t est casus et de iureiur. intellecto. t iunge qd no. §. §. vna cōsideratio. §. est ergo in ar. xxiij. ¶ Et pterea dicit Accur. q donatio facta eccleie per Constantinū de qua dicit. xxi. di. cōstantin⁹. t de elec. fundamenta. q nō tenuit. t q successor eam po nit reuocare: vt scripsit in aut. quō oporet epif. post pn. t hoc cōmuniter tenent legiste. decretiste tenent contra: vt no. Joā. lxiij. dist. ego lodoicus. glo. i. pro quo facit ibi reuocatus vsq; in perpetuū. Pater q hoc non fuit psonale: nec papa huic renūtiavit vt non posset iterato reuocare fm Hug. t p. e. c. constantinus. ad si. ibi: statuimus t con firmamus vsq; ad finem mūdi. t et de iureiurā. Romani §. si. §. eidem. ibi: ac pcpue pclare memorie Constantinū. in demē. et de elec. fundamenta. §. ne aut. li. vj. Unde dñs papa vel imperator potest donare in quācūq; quātita te donare voluerit: t valer sine scriptura t infirmatione. C. de dona. sancimus. t q fiunt in priuatis. in pncipē simi liter valent cuiuscūq; fuerit quātitatis. C. de dona. autē. t a priuatis. Et quū datur pñs locis optima mensura est rerum donatarum imensitas. in aut. de non alic. aut per mu. re. eccle. §. finimus. coll. ij. t loquitur proprie in do natione quā facit imperator fm Bos. t Joan. de anto. in summa sua de dona. §. dñs papa. vñ in p. e. cego lodoic⁹. ibi: concedo. i. nō inquieto: non molestō: habere pmitto: non resisto: qñ pacifice t quiete habeas t possideas. naz antea ecclesia romana habuerat t tenuerat ista: sicut pr ex litera: sed forte non oia Hug. sic autem fecit dñs Rus dolphus rex alemānie qui donauit eccleie romane ciuita tem bononi. cum districtu suo: totam romandiolā. nam nō donauit fm veritate: quoniam ab antiquo facta erat donatio a Pipino patre Caroli magni: t alijs imperato ribus. qd dic vt no. in spec. de rescrip. pntia. §. ratioe cau se. §. item qd obtentū est t c. facit p hoc qd legit t no. xvi. q. iij. placuit. i. adde hic quod scripsi. §. in pma parte in ar. xxi. §. Item romana. t in ar. clui. §. si. ceterum. t in ar. dly. §. t augustin⁹. ¶ Hic tamen sciendū est q quilibet pnt regulariter rem suā ecclesie relinquere: contra quā multū tyāni multas diuersas machinationes ingerunt: t ideo ptra tales inuehit cōciliū gñale. et de re. ec. nō alie. cū lai cis. ibi: Non solū de alienatiōe feudoz ac aliarū possessio nū ecclesiasticarū t vsurpatione iurisdictionis: sed etiam de mortarijs t c. i. p aia derelictis. de qb⁹ alij statuūt q ecclesia infra annū t diē distrabat als auctoritate ppa

Donatio facta ecclesie a Constantino non an sit reuocabilis nec ne.

Porquē

ExPLICIT

relicta occupant contra. l. C. de sacro. ec. generali. et libe-
mus. ubi dicitur quod quilibet res suas patrimoniales vel par-
tem suae causa mortis vel iure institutionis vel quocumque
alio modo relinquere vel inter vivos donare licet ecclesie:
nec est necesse quod talis donatio actis insinuetur. C. de sa-
cro. ec. illud. vide quod legimus et no. in prima et ultima glos. et
de confir. eccle. c. ij. unde si quis etiam de curiali fortuna eccle-
sie reliquerit: tales donationes et ecclesie libere sunt et
imunes a lucrativorum inscriptionibus. Cur enim non facimus
discrimen inter res divinas et humanas. C. de sacro. ec. l.
sanctimus. ij. q. est canonizata. c. iij. q. viij. §. quis in l. san-
ctimus. et hec etiam futurum tempus respiciunt. in aut. de ecclia-
ritu. §. ad hec. C. de sacro. ec. decernimus. C. de epi-
et cleri. omnia privilegia. Hoc enim ius quod ecclesie relinquit
marime in ultimis voluntatibus valde favorabile est: et
favore ultime voluntatis. C. de sacro. san. ec. l. si tum favore
anime. c. iij. q. ij. anime defunctorum. C. de sacro. ec. sanctimus. ij.
Et favore ecclesie que habet loco minoris et filij. in aut.
de sanc. epi. §. penult. in fi. in aut. de ecclie. tunc. §. signis.
in noie magni de. coll. ix. et pte. nulla igitur constitutione. nul-
la consuetudine prout statui potest: quoniam sine periculo aie
servari non possit. et de sue. c. fi. et de pscript. c. fi. Sed con-
tra: quod si sic temporaria possunt relinquere ecclesiis: cito ad ec-
clesiam poterunt devoluta omnia temporaria: quod quoniam nihil possit
alienare ecclesia ex quo semel acquisivit re. et de re. ec. non
alie. nulli. et c. si quis p totum. C. de sacro. san. ec. iubemus.
et in aut. hoc ius potestatum. quod ponit. x. q. ij. hoc ius. et in
aut. de no alie. re. ec. coll. ij. et de aliena. emphite. coll. ix. et
p totum. nunquam desinet esse heres: ut in li. feu. de feudi. alie-
na. clientulus. Et expressum est quod non licet feudum
donare: nec p aia iudicare: nec in dote p filia dare. in li.
feudo. qualiter iurare debet vasallus domino donare. ideo
si vasallus religionem intraverit. feudum amittit. idem fide-
licus fiat. in li. feu. si de feu. vasal. interpel. fuerit clericum
de feudo femineo. §. et hoc illud. quod nec pertinet ad eum be-
neficii qui non debet gerere officium. in li. feudo. de investitura:
qua citius accipit milites. et ar. et de cleri. coiu. q. aut. et c.
diversis. et de pben. sup. inordinata. et c. ex stirpade. Quid
plura: nec vendere licet feudum: nec pignori dare: nec p aia
iudicare: nec quoquo modo alienare propter domini voluntatem:
ut in li. feu. de feu. no alie. sine consensu maioris domini impe-
rialis. §. habito. legimus et no. et de feu. c. ij. Nec ob hoc de re.
ec. no alie. cum laicis. vel alia iura canonica. quod nihil ad ec-
clesiam de feu. et de fo. cope. ex transmissa. et c. verum. Nec etiam
paula vult detrachere iuri regio. et qui si sunt legi. latores. et
c. causam. ij. de ap. si duobus. et distincte sunt iurisdictiones
in aut. quod opus episcopi. responso. ij. in pnt. coll. ij. et xvij. di. duo.
Solu. qualitas feudi consideranda est. nam si sit de camera
domini ad tempus datum: in tali habent praria loca: quoniam non
sit perpetuum: nec heres succedat. de tali loquitur in li. feu.
quibus mo. feu. amittit. §. Item si quis feudum in curte. et in pnt.
fi. qui. feu. dare potest p totum. et de feudo gardie seu gasta-
lie. Item illud idem est de comitatu: in quo non succedit
filius nisi ius antiquum: quod si hodie usurpatum est. sic loqui-
tur de feu. alie. si clientulus. et de tali etiam scilicet tpali loquitur.
et de dona. inter virum et uxorem. nupt. Item si de natura
feudi est: quod vasallus in propria persona serviat. et in tali non
succedit clericus etiam si filius sit: quoniam non personaliter possit
servire. c. iij. q. viij. §. si. et c. his a quibus. nec p alium: quod
natura feudi: quod personale est: hoc non patitur. ar. et de offi.
dele. qm. ff. de solu. inter artifices. C. de cadu. tol. l. i. §. fin
vero talis. Si vero paternum et reale siue perpetuum sit: et con-
suevit serviri p alium: sicut fere ubique est: tunc habet locum
prima iura. vide quod no. xxij. q. ij. latores. in glos. amittit.
Et si quomodo sit inter dominum et vasallum: utrum sit paternum
vel novum: bonus iudex estimare debet cui deferat iuras
mentum in li. feu. de gradi. succe. c. i. et ij. et de investitu-
ra qua citius accipit. §. Item placet. et c. ibi sequitur. qui si
bi et heredibus. ubi etiam loquitur de allodio. et de eodem
allodio habes in lombarda de probi. nup. l. vi. epi. de quo

etiam dicitur quod si alicui in feudum concedatur: demum
des ecclesie. is cui processum fuerat in feudum non potest ipse
retinere: nisi sibi denuo ab ecclesia concedatur. et sic est ca-
sus in quo vasallus amittit feudum sine culpa sua: ut in li.
feu. de pace iura. fir. l. vnica. §. penult. Igitur consuetudo
terre consideranda est. nam inveniuntur feuda sine fidelitate:
ut in li. feu. qualiter fiat investitura. c. nulla. Item inue-
nitur feudum liberum et immune: de quo non tenetur quis
facere nisi simplicem recognitionem. unde consuevit dici
vulgariter: Ego teneo hoc castrum in feudum liberum. et sic
per diversas consuetudines: diversimode iudicabitur de
feudo. et si non apparet certa consuetudo: iure scripto uten-
dum est: ut in li. feu. explicit liber primus. Incipit secun-
dus de feudi cognitione. c. causatus. pro quo apparet quod iura
liberi feudi non astringunt aliquos nisi sit lex imperialis.
Et in tali scilicet feudo paterno succedit filius etiam si reli-
giosus sit. in aut. de sanc. epi. §. nullam. coll. ix. antiquum
ergo feudum quod quasi patrimonium potest dici: nisi consue-
do contraria repugnet: unde et plures potest dare in feudum:
quoniam aliud sit in nouo. et de feu. c. ij. et in li. feu. de cleri. q.
investituram facit. c. ij. in fi. hec solimodo expresse copro-
batur in li. feu. in caplis. contra regis. c. si quis ea. et hoc
verum est: nisi in fraudem fiat: ut in li. feu. quod sit investitu-
ra. c. noui vero feudi investitura. puta patitur se conveniri
aliquis vasallus ab ecclesia coram ecclesiastico iudice: et
pfitetur in fraudem se vel pdecessores suos magna dāna
dedisse ecclesiis: quoniam tamen falsum pfitetur. unde in resan-
tationem dānorum dat ei quicquid habet retento sibi usufru-
ctu ad vitam suam. et de his oibus sit libellus: et dicitur: Ego
iudico hic animam meam ut vitam extremum iudicium futurum.
taliter colludendo non potest feudum pro aia iudicari. sic potest
intelligi lex imperialis. Quia autem imperatores succes-
sores Constantini non possunt renovare donationem illam
factam ecclesie per eum: et eo etiam apparet: quod iura illa que
hac donatione loquuntur: sunt auctoritate apostolica perpe-
tuo confirmata. xxv. q. ij. c. i. et ij. et c. ecclesiastica. et pte. igitur
ex quo auctoritas superioris intercessit: filius patris infe-
rioris. et de iudic. cum venissent. et de confirm. vii. c. i. et ij.
papa autem superior est. et de maio. et obe. solite. qui si sint
legi. p venerabiles. §. si. Non poterat autem cogi imperator:
ut hanc donationem faceret ecclesie: vel privilegium pcedere
ret. sed ex quo dedit auferre non potest. xxv. q. ij. privilegia. i. et
ij. et l. seq. et ar. C. de acci. et obli. sicut in initio. de vo. et vo.
re. magne. maxime ex quo romana ecclesia ipsa approbat
uit. xxvj. dist. bene. de cost. ecclesia. et ar. xxij. q. v. ad fi. fin
Disti. qui ita no. in summa de imm. ecclie. §. penult. h. sed
nec ibi vide quod hic deest. Immo etiam rex romanorum qui
nondum est coronatus vel imperator: privilegia dare potest
de quo satis no. in spec. de rescript. presentia. §. si. h. Item
quod est obretrum: hoc disputavit et tenuit Jacobus de care.
et facit quod no. Innocentius de elec. venerabiles. et clemens de iu-
ru. romani. ibi reges romanos. Et refert Disti. de no. h.
signi. super quibusdam. quod vidit in alemania per principem
eas iudicari: quod rex romanorum post electionem concesso:
eadem habeat potestatem quam imperator. et quod vinctio nihil
addit. et facit quod no. xxij. di. legimus. in glof. et sola. et op.
ar. de transla. inter corporalia. §. cum g. ibi: et ui. pfecto episcopo
dignitas nihil addit. et de hoc p Joā. an. in pre. c. romani.
in glof. romanos. et sequitur ut dicit quod vidit et habuit for-
mas quarundam literarum que de registro Innocentii. dicun-
tur extracte: que emanaverunt super negotio discordie ele-
ctionis de qua loquitur decre. venerabilem. quarum altera
dirigebatur archiepiscopis. episcopis et platis et principibus alme-
nie scilicet schauonie: altera spaliiter magnitum. inter alia refert
res. quod inconcussa consuetudo imperii romani consona iure
subnixa per patientiam sedis apostolice tolerata. et per toleran-
tiam approbata: habet hoc quod electus duobus in discordia
inter se administravit rex: et omnem imperii iurisdictionem
exercet. quod declarat ibi papa locum habere donec per papam
alterius electio fuerit approbata: vel reprobata. et ad de
quod scripsi

etiam seculari: ut in iuribus an dictis. Possunt impatores et reges infamia tollere: et ad famam restituere. ut ad natales puros: et statim integritatem. vide qd no. Inno. et de re. iur. c. re. C. de abolitionibus. abolitio. ii. q. ii. l. si qd. §. se. C. de sententia passis et restitutis. li. ix. C. de genera. obla. indulgentiam. ii. q. ii. §. notandum. ff. de senten. passis et resti. li. ii. et in. Item restituunt illegitimos natalibus: et faciunt eos succedere. in Autē. quibus mo. natura. effi. libe. efficiant ad inodū. coll. vii. et. et. §. i. et. ii. §. filium etiam p. p. possunt legitimare. et qd si sint le. p. venerabilē. §. de filiis. sed vide ibi glos. que incipit: q. no. Item restituunt seruos p. mis nata lib. liberorū. xii. q. ii. c. eps. §. qui manumittit. Item dispē. sant cū militibus de acie fugietibus. i. q. i. q. quidā. Decē. monon. q. ii. no. recognoscit de facto impatorē sup. eos: et ei subesse: et ab eo debere coronari cōtra iura. l. xii. dist. ba. drianus. vii. q. i. in apib. et eorum legibus teneri. C. de leg. leges. sed de hoc vide Inno. de re. iur. c. re. Uigēs. mo. regna sua scindunt et diuidunt inter filios vel cōsan. guineos: sicut fecit Alexander quū adhuc viueret. i. Ma. cha. i. qd tamē fieri nō debet. super quo vide qd legitur et no. et de vo. et vo. re. licet. per Berth. in glos. dicit. et Inno. cē. quia in vno regno vnus rex. vii. q. i. in apibus. vii. q. ii. scitote. Uigēs. mo. primo q. nō prestant auxilium et consilium iudicibus ecclesiasticis inuocari ab eis ut tenentur. p. xii. q. v. administratores. et c. principes. et q. iiii. qn. super quo vide qd legit et no. maxime per Inno. cē. et de of. or. c. i. Uigēs. mo. secundo q. non seruant iuramentū qd p. stant in sui coronatione de non alienādo bona regni: et cōseruando eius honorē: et de non mutando monetam legitimā. et de iurei. quāto. et. c. intellectu. et de re. iud. sane. abbate. lib. vi. Uigēs. mo. tertio quia maiora negotia regni expediūt sensu p. pio vel cum paucis suis adfessoribus: quū tamē maiorem partē regni super hoc vocare deberent. i. eorum syndicos. super quo vide Inno. cē. in p. c. quanto. ar. et de ma. et obe. c. vlt. vbi de hoc. l. iij. dist. c. i. vbi de hoc. Uigēs. mo. quarto quia cū indigeant sepe ciu. toribus et coadiutoribus aut p. p. ter eos: nūmiam inuētutem aut fatuitatem aut affinitatem simplicitatem: nolunt eos recipere ab imperatore vel ecclesia: vnde et sepe p. uant filios vel nepotes ex paterna linea descendentes. super quo vide qd legit et no. et de sup. ne. pla. grādi. li. vi. et per Inno. de fo. cō. licet. Uigēs. mo. quinto quia vsurpant officia sacerdotum: vñ lepra spūali pcuriunt. i. p. ralipo. xvi. q. i. q. vii. §. Item cum balaam. d. si ergo. et qui recipiunt res ecclesie ab eis sacrilegi sunt et ipsi. xii. q. ii. in digne. et c. de rebus. xvi. q. iiii. §. sacrilegium. Uigēs. mo. sexto malos habet consiliarios: quorum cōsilio p. dicta et multa mala alia operantur maxime reges hispanie p. tra. l. i. xvi. q. i. d. rā. i. q. i. estote. et de iurei. quāto. in p. n. ha. bēt enim consiliarios bilingues et susurrōnes. Zeuif. xix. No. eris criminato: nec susurro in populis. Prouer. xviij. Verba bilinguis quasi simplidā: et ipsa pueniūt vsq. ad interiora vētris. Idem habet eiusdē. c. xvi. Susurro et bilinguis maledictus. multos em turbauit paces habētes. Eccl. xviij. Denotatio pessima super bilinguem. Eccl. v. Dis peccator: inuidus et bilinguis. Eccl. vi. et Mar. xviij. et nequā et adinuicē inuidos. Gal. vi. querēs semp que sua sunt. Phil. ii. l. iij. dist. nosse. nō que regni: nec que regis. et quosdā frequenter viles q. in modico tēpore ditari et exaltari de bonis regni regnū cōsumunt: et regem ipm cum susurris et adulationibus. xii. q. ii. p. imum. et detractionibus. vii. q. i. deteriores. et mendacis. xii. q. ii. omne genus. cum. c. se. semp et pessima consuetudine vel potius corruptela. et de cōsue. c. venerabilis. corruptela. vsq. ad mortē. nocte plusq. media detinentes. ad literā Job. xviij. noctem verrentes in diem. contra consilium Aristote. ad Alexandrum dicentis.

Consulto: procerū seruos contēne bilingues Et nequā nec quos humiles natura iacere Precipit: et alia. nam qui plunialibus vndis

Inueniunt tores: fluat actio: amne perenni: Sic opibus parcis et honoris culmine seruos In diem surgēs truculentior: aspide surda Aures obrurat. precibus mansuere nescit. Mouetur terra cum seruis regnat. Prouer. xix. Uigēs. mo. septimo q. ipsi idem maxime reges castelle q. debent esse cultores iustitie. xii. q. v. rex debet. et c. regum et de p. p. iis et iustis ad dirib. viuerē. et de supplē. ne. p. e. grādi. li. vi. et subditos suos a p. donib. et latronib. defensare. xii. q. v. regum. subditos suos excoziant: nedum per accusationes et collectas grauissimas. et q. iij. cauendum. cum. c. se. sed rapinas accipientes in castris et villis: et sepe in ciuitatibus dolia vini. sarcinas grani. greges arietū et bouum: et alia comestibilia a possessoribus: et laboratoribus: et nihil nisi pictatiolas. i. chartulas: quas vocant aluala: soluentes. xvi. q. vlt. nō obserueris. et cū ab eis recedunt: omnes lugentes et plulantes dimittentes: cōtra illud ps. lxi. Qui deuorant plebē meā sicut escam panis: et iterū ps. lxxviij. Quia comederūt iacob. vñ merito antrō pophagi: idest comestores hominum: possint dici. labor res miserabilium laboratorū torius anni cum suis canib. et auibus et vilissimis meretricibus: qs vulgariter vocāt soldaderas. i. stipendarias: quia stipēdium habēt a rege et ab alijs magnatibus: qs de loco ad locum sequuntur: et suis vētribus et alijs suis supfluitatibus et carnalitatib. expēdentes. cōtra quos ad literam Ezech. xix. factus est leo: et didicit p. dam capere: et homines deuorare. Ita bēt em isti reges leuculos suos: scilicet ministrales: et ba. iulos et factores suos: qui ad modum sanguisuge pauperū sanguinem sugunt et in sinum domitorū euomunt. vñ Michē. viij. Principes poscunt: et iudex in reddēdo est. et. i. ibi. Qui optimus in eis est quasi palurus. palurus est cardus spinosus fin. l. dugui. et qui rectus quasi spina de sepe. Contra hos etiā clamat dñs p. Esa. iij. c. Quare atteritis populū meum: et facies pauperū cōmollitis? Propter oppressionē pauperū redebāt viuerē q. dicebat Eccl. iij. Verri me ad alia que sub sole geruntur: et vidi calūnias: et lachrymas innocentū: et consolatorē neminē. nec posse resistere eorū violentie omni auxilio destitutos. et laudauī magis mori q. viuerē. Contra tales etiā Esa. i. Principes tui infideles: socij furum. et iterum Michē. iij. Qui comedūt carnē p. p. mei: et pellem eius deuorant: excozauerunt: et ossa eorū cōregerunt: et cōciderunt sicut in lebetē: et q. carnē in medio olle. Ecce ipsi se lupos exhibēt gregi. et ipsi rapiunt. ipsi dispergunt. ipsi p. imunt. Contra tales clamant iura. et q. iij. §. de his. cum. c. se. vsq. ad si. questi. et que legunt et no. et de cens. cū ap. us. et in glos. xxi. et in. c. l. i. instantia. et in glos. illud semp. Tales nō reges: sed reguli sunt. p. p. ter defectum quo: nū filij. i. sen sus infirmant Eapharnā. i. in pinguedine carnali. et cōsolatione tēporali. Joan. iij. Interp. etat em eapharnā villa pinguedinis: vel villa p. solationis. Uigēs. mo. octauo vanigloriosi sunt et supbi: et nō se hoies recognoscunt nec deū regē regum. Apoca. i. tinentes. Contra illud: Et nūc reges intelligite. et. i. seruite domino in timore. et. i. pal. xii. q. iij. non inuenit. cū. c. se. Uigēs. mo. nono in gradibus p. p. bitis p. rabunt cū suis cōsanguineis et affi. nib. ante dispēlationē papalē et in hoc magis offendunt reges hispanie. Et primo cōmittunt incestum. dein de impetrāt indulgētiā. alij tēns nullā. in incestu manētes. x. q. iij. p. p. p. ue. vnde peccat in spe habēdi indulgentiam. qd est peccatū in spū. scilicet: ut no. de pen. d. i. §. et his itaq. in Glos. peccatū in spū. scilicet. Contra quos dicit: Maledictus homo qui peccat in spe. Et et talib. cōiunctionibus de generes reges nascunt. lvi. dist. si gens. et hodie tales reges excozunicati sunt: nisi speciali alio p. uilegio sint muniti. et de cōsang. et affi. eos qui. in clem. Et hic notandum q. quū scienter cōtrahētes sint ipso facto excozunicati: vñ detur q. si sup tali matrimonio contracto sedis aplice dispensatio impetretur: vel per procuratorem cōstitutū: vel

ab excommunicato. et de procur. c. fi. non obtranta absolutio
ne: que pot fieri p epm: quia non reservat pape. in dem.
et de sen. ex nup. prius ab excommunicato: q gra fit ipo
iure nulla. et de rescrip. ipso iure. li. vi. Item q infamia q
ex incestu contracta est. ij. q. iij. consanguineo: v. q. i. infam
ies. non tollit p dispensatione que fuit remaneant in ma
trimonio. ar. bonu et de pben. no pot. s. fi. li. vi. quia p illa
infamia necessaria dispensatio specialis. no. ij. q. iij. s. hinc
colligit p 3mo. dere iud. cum te. de simo. et diligenti. It
q ples iam concepta et tali matrimonio fiat legitima. et
qui fi. sint le. tanta. nisi hec omnia in dispensatione exprima
tur: dispensatio no valet: quia oia impedimenta exprime
sunt. ar. eo: v. q. legunt: et no. et de rescrip. et pte. j. t. c. inter
ceteras. ergo sup pmissis quatuor: supplicandum est in tali
casu. et primo p absolutione: nisi facta fuerit a dio. matri
monio separato. Trigesimo quia ducunt maxime reges
hispanie in domo sua publicas meretrices: et quibusdam
earu stipendia dant et necessaria in aula sua et duci pmit
tunt: et pntiunt: et sic eo: aula p parte pstituli est et lu
panar et scortu. sicut replu hierosol. ij. Macha. vj. qd chri
stiani pncipibus in magna apud ch: istitcolas verecundia
cedit: et offensionem criminale apud deu: cuius contra de
calogu et preceptu mechai in domo sua nutriunt detesta
da. Exod. ix. Deutero. v. xxxij. q. iij. meretrices. et q. vj. non
mechaberis. et pncipes sunt libidinis suor familiariu ta
cite: etsi no expresse pntiendo. lxxvij. dist. erro. et lxxvj.
facietis. et de homici. sicut dignum. s. illi quoq. etia turpi
tudinis sunt patroni. ar. xxxij. q. fi. c. j. et de iureiu. quedam
modu. s. illud aure ibi: patronus est turpitudinis. et j. ibi:
ne p hoc libera pberetur ei facultas peccandi ppter impuni
tatem pcc. et ff. ad. l. luli. de adul. l. ij. s. j. ff. de fur. q. fas. s. j.
et crimen lenocinii qui comitunt questuaria macipia in do
mo tenedo: licet ipe sui qstu recipiat maledictu: q no est
bimin? q pp: io corpore qstu facere. ff. de ritu nup. pala. s.
lenociniu. et no. xxxij. q. j. in l. crim. sub. s. q. si i adulterio
in glos. non tm. Trigesimoprimo: q: a meretricib? regni
sui mercedem et p: eciu recipiunt: contra iud. Non offeres
mercedem pstituli. Deut. xxiij. no. et de decet. et transmissa.
xiiij. q. v. in summa. et illi? immunditie coopatores sunt cu
illis eo: u spolia percipiendo. legist et no. et de fur. q. cum
fure. et de rapinis. c. ij. s. fi. Trigesimosecundo: q: recipiunt
pccum ab aleatoribus lud. pcpue reges hispanie: qd vo
cat taulagiu: et vendut quolibet anno p certo pccio. vñ pri
cipat pccium de ludo plegem pphibito. ff. de ale. l. j. et in p
hemio. s. constitutionis. ff. veteris. s. illud sane. et grauirer
peccant et ad restitutionem talis pccij et lucri tenent: quia co
tra legem mercant. vt in l. greca alearum vsus. C. e. et no.
xxxv. di. c. j. et et de vi. et ho. cle. cleric. ij. et de exce. p. inter
dilectos. et fouent illud iniquu et causam dani dant et pec
canti: ideo danum dedisse vident. ff. ad. l. cor. de fl. l. ind. le
gitur et no. et de homici. de cetero. de iniur. et dc. da. c. vlt.
Trigesimotertio: q: aliq eo: u cu suis reginis et filijs car
nes comedut in qdragesima et alijs ieiunijs sine necessi
tate vel ficra: et cu consilio suo: u carnalium et adulatoru: u me
dico: u: q: eis dispensant de consilio diaboli contra iura
de con. dist. v. quadragesima. et di. iij. deniq. et de obser.
ieiui. consilium. s. fi. De materia regu et eo: u coditionibus
plene tractauim. in j. pre istius opis in multis locis. maxime
in ar. lviij. s. quib? ergo. et ex virtutibus qs debet habere:
poteris augmerare eo: u peccata que habet pccis virtus
tib? ar. xxxij. q. j. cum renuntiat. Trigesimo quarto: offen
dunt p malu exemplu p: ceteris: quia quu sint reges dis
ci a se et alios iuste regendo. xij. dist. deros. n. sacerdos.
ibi: sicut rex a regendo. xij. q. j. duo. nec se nec alios regit:
sed exemplum mortis prebent subditis suis: vt est exp: ef
sam. c. j. q. iij. p: cipue. et c. ira corporis. vnde versus.
Rex superes: si te superes p: cepto: honois.
Degeneres si degeneres a laude p: iois. 3mo nec rex
malus dicendus est. ij. q. i. scelus. Trigesimo quinto veni
dunt officia iudicaturas et rebellionatus et alia que libe

re debent dari cōtra.l. et canones. C. ad. l. iulii. repe. l. fandi
mus. que est canonizara. f. q. viij. sancinus. ff. ad. l. iulii. de
ambi. l. i. f. q. i. nullus itaq. z. q. vi. fiat is. et sunt occasio
talibus alios in precio aggrauandi et concutiendi suis
ordinatis salarijs non cōtēntis contra p. l. sancinus. ff.
de cōmissi. l. i. f. et. ij. z. in. l. canonizara. f. q. i. concussionis. et
xxij. q. i. paratus. in fi. vbi no. quid sit concutere. in glos. cō
cutere. z. c. in veritate. in fi. et in glos. sed qualiter. et no. in
§. sequē. et vlt. h. in additōne. q. paratio: erit emptio: veni
dere quod emir. f. q. i. quibudam. Trigesimoseptimo pecu
cant in duellis que app: obant cōtra. l. et cañ. vt no. i. §. et
peditis. h. v. in ar. xxij. Trigesimoseptimo pecunias ec
clesie que extrahuntur de regnis suis in auro vel argen
to suo fisco applicant dicentes q̄ super hoc legem vel p̄
ceptum fecerūt. qd̄ est cōtra iura ciuilia et canonica. talem
enī legē nō possunt facere in pecunia ecclesie. vnde. l. cur
enim nō facimus discrinē inter res diuinas et humanas.
C. de sacro. eccl. l. sancinus. ij. xxij. q. viij. §. quis. l. sancin⁹.
et. l. vniuersos ibi. attērtionis molestiam non sustinere.
libere enī sunt res donate ecclesijs a lucratiuo: um inscri
prionibus: vt p. l. sancinus. in autē de eccle. ritu. §. ad h
colla. viij. C. de sacro. eccle. decernimus. C. de epis. et deri.
omnia priuilegia. C. de sacro. eccle. l. placet. canonizara.
xxj. q. i. l. placet. ibi: nulla sollicitudo traslationū signetur.
et ibi glos. et tales sacrilegi sunt. vt ibi. z. xij. q. ij. nulli. z. ho
micide: vt. e. causa. z. q. c. f. et particularis vel cōsuetu
do in contrarijs: quia est contra ecclesie libertatē et de cōs
sue. cum venerabilis. x. dist. quasi per totum. xvij. dist. bene
quidem. et de re. ec. non al. c. fi. qd̄ oprime facit. et non pos
sunt res ecclesie confiscari. xvj. q. i. in canonib⁹. ¶ Q̄ntus
dator nihilominus in omnibus articulis in quibus impe
ratores offendunt. ē. p̄ximo. §. erararis. et imperatores
in his omnibus p̄latis in quibus reges offendunt z.

Articulus. xxij.

Finde dicendū est

Ide de peccatis principum et aliorum preeminetium. **Q**uare sunt principes duces marchiones comites/valuasores/capitanei/et alie dignitates seculares. videtur in libro feudorum. unde quis dicitur et quod legis et non est de elec. fundamenta. §. vt ergo. in glos. Joan. an. que incipit: In libro feudorum. Principatus autem etiam fit per se quedam superior dignitas post imperatores et reges: sicut colligitur ex ordine verborum pre. §. vt ergo. De quibus principibus qui sunt precipue in alemania: et adhuc romane legitur et de elec. venerabile. §. verum et nunquid. §. obiectioni. et §. quod autem §. in super. et est de iureiur. Romani in demet. Argum. tamen nomen est comprehensum imperatores et reges: vt pre. c. Romani. in prin. et. xxi. q. vii. sane. in fi. et. xii. q. ii. de rebus. sic accipit etiam: venit enim princeps huius mundi et c. Joan. xii. et. i. Joan. ii. de peni. dist. ii. si enim. ideo mittim de ipsis et ducibus et pceribus et baronibus et marchionibus et comitibus simul tractemus tangendo eorum scelera et defectus. **P**eccant autem In quibus primo in talibus et actionibus indebitis subditoz. xii. domini q. v. non sane. vide quod legis et non. xvi. q. ii. seruiri. i. q. i. nul et sup. lus. ii. et de celi. peruenit. **S**ed: quia faciunt constituti: res offensiones seu potius destituciones suas contra ecclesiasticam fendat. libertatem. et de re. eccle. non al. cum laicis. ppter quod tam ipsi quam scriptores et seruatores sunt excommunicati ipso iure: et feudis que tenent ab ecclesiis: sunt priuandi. tex. c. grauē dicit priuari. s. vide glos. libet doct. et de sen. et. nouerit. et c. grauē. et possunt feudis alijs potentioribus concedi: qui ipsa petant et pro ecclesia recognoscant. et de fend. c. ij. **T**ertio: quod est quasi commune omnibus principibus mundi: quod volunt habere capellas suas et capellanos sine autoritate episcopali et volunt quod capellani sui habeant curam animarum suarum propter filios: unum et familie. et quod oblationes eis facias: vbi quod etiam missas audiant: suas faciant et

Diuersa
rū scā
rū prā
tū noia.

Imbuant. qd iuri comuni non conuenit. rvi. q. j. s. ecce. f. r. ij. et. c. cunctis. r. q. vij. nullus omnino. vbi de hoc. et de heredi. ad abolitū. s. si. de of. archidia. cū satis. vbi de hoc. n. si forsan sup his sint a se. ap. p. uilegiari specialiter: sicut apparet in duce burgundie: cū capella multis p. uilegijs est munita. et de p. uilegi. cum capella. Et tñ scias qd aliqui clerico in aliqua dignitate constituto ne videat p. uilegijs personale. et de of. def. qm abbas. talia p. petuo cōmittantur. als laicus nō debet se de talibus intromittere: nec habere pōt potestatem cōmittendi curā anime sue: vel vros rris. vel familie cui vult. rvi. dist. bene quidem. rvi. q. vij. c. j. r. s. cum ergo in noua. et. c. sequē. vsp. ad. s. vt ergo. Nec em licet laicis ecclesias regere: nec oblationes accipere. r. q. j. q. sacerdotes. r. ij. c. seq. et videf ibi dict. qd tales sunt et cōmunicati ipso iure. nec mirum: quia nec etiā sacra va/ sa vel vestimenta ab insacris hominib⁹ tangi debet. de cō. dist. j. in sancta. et. c. vestimenta. Generaliter etiā p. b. bitum est omnibus laicis qd de spūalibus se nullatenus intromittat. de elec. massana. de arbi. cōgīt. de iudic. de cernimus. de p. scrip. causam. de deci. quis. c. p. b. itemus. nec videf ex cōf. episcopi auctoritas in hac pte vt ibi. r. lxxij. di. iudicatu. **Quarto:** qd liberos homines subij/ cūti seruituti: r eis graues existunt. rvi. q. v. nō sane. quā tamen nullus liber seruus debeat fieri: nisi qñ vendit se ad p. cium partiūpandum. rxi. q. ij. relati. Sed sicut dī/ ct Salomon: breue regnum nō parat subditis. quia in la/ ta gente gloria principis: r in diminutione p. p. contritio principis denotat. Prover. xiiij. et adde qd scripsi. s. in p. ma pte in ar. lxxij. v. s. conditio. j. q. iij. s. Jtē in p. cto ahoz. et. h. Jtē dāuid. **Quinto:** in licitis suis superioribus inobedientes existunt: r plerūqz qz pauperes sunt: ipsos contemunt. vnde peccatum idololatrie incurrunt. f. Reg. xv. rxiij. dist. s. verū. rxiij. q. j. quid culpatur. vbi de hoc. et. q. v. cū miles. vide qd legif r no. et de tēpo. o. ad aures. **Sexto:** qd p. p. a temeritate vros: a se reuēdiūt. r alias intromittunt credēs sibi nescio ex qua corruptela p. sue tudinis hoc licere. et de diuoz. po. ro. et de sponsa. c. j. vide qd no. et de adulte. c. fi. rxiij. q. ij. quos de. et de transa. c. fi. **Septimo:** qd ex adulterio nati sepe succedūt: et sic iure suo p. uat heredes legitimos qui deberēt succedere. nec saluari poterunt nisi dispensef cū eis per suū superiorē rem. et qui si sunt le. p. uenerabilem. r no. s. eodem. s. ex peditis in fi. s. possunt imperatores. in additione. rxi. ar. nisi restituāt. et de peni. r re. officij. de vsuris. cum tu. has. bef. s. s. primo post imperatorū pus. h. rxiij. **Octauo:** qd nō seruant iustitiam pauperi maxime nō habēt qd of/ ferat. f. q. iij. pauper. quem etiam frequenter suspendunt p. modico. et ideo qñqz sine iustitia occidunt: s. qui nō r/ mer iustū iudicem: nō credit eum beneuolum vel pacificū inuenire. rxiij. q. v. regū. **Nono:** quia epos r alios clerici cos non honozāt: sicut debet. et de ma. r obe. solire. sed eis iura sua subtrahūt: r plerūqz subijciunt seruituti: de quo tenent in tremēdo iudicio reddere rationem: quia hoc fa/ ciunt contra iura. dist. j. ius publicū. f. q. j. p. tina. de iure/ lu. puenit. f. r. c. nimis de iure. r. c. se. **Decimo:** qd de faci/ lit p. nīpilo faciunt guerras: quas et si magna esset cau/ sa: sub auctoritate p. p. a facere non deberent. legif r no. rxiij. q. j. in summa. r. c. j. r. dist. s. s. primo. h. est aut iustū. et in additione ibi. r in summa **Dist. de tre. r pace. s. qd** sit iustū bellū. et p. Innocē. de re. spo. olun. f. **H. Sext** sunt cause quare par non est inter homines. Prima quia nō puniunt maleficia. Eccl. s. vij. Quia non p. ofert cō/ cōtra malos sententia: absqz vllō timo: e filij hominū p. p. trant malos. Secūda abundātia tēpo: alium. Gen. xij. i. s. a/ tra est rira inter pastores gregū Abraam et Lorb. Jaco. v. Ande bella et lites r. c. **Tertia:** qd non occupamur in pu/ gna contra demones. ideo non pugnamus vt homines. Ephe. v. Non est nobis colluctatio aduersus carnē r san/ guinem r. **Quarta:** quia non consideramus dāna guer/ re: in qua iniusta p. dūmus animā co: pus et res. Quinta.

Par qd
re nō fit
itermo:
tales.

quia nō consideramus qd dubius est euentus litis. ad hec duo. ij. Reg. xij. Sexta: qd non consideramus et seruamus p. cepta dei. Baruch. iij. ibi. Si inuia dei r. c. Est autē par/ trāquilla libertas. a pacto data: p. posterius vero accipitur p. sedus inritum p. mū hū fido. ad hec rxiij. q. ij. illi. Guerra ē aspera: par dulcis. rxiij. q. j. noli. **Undecimo:** qd non soluūt decimas: vt. s. in ar. lxxij. s. post imperatorū. h. ix. de regib⁹ dictū est. **Duodecimo:** qd siqz vasalloz suozū vel hominū quādoqz offendat in aliquo: ipsum nul/ la lata sententia ex p. edat: iuris o. dīne nō seruato: et dis/ cunt sibi ius: vel ipsi sententiam ferunt sicut placent: postea erequūtur cōtra iura. C. ne quis in causa sua iudicet. vel ius sibi dicat. in rubro. r in nigro. C. de his qd ad ec/ clesias cōfu. damnamus. C. de iudic. nullus. ff. quoz lega. l. j. legif et no. rxiij. q. iij. inter querelas. rvi. q. v. c. j. r. ij. et ideo tenentur ad restitutionem: quia nīpil interest vtum hoc fiat nulla lata sententia: vel vitiose lata. ff. qui satis/ da. co. quorrens. ff. de aco. tu. l. nulla differentia. **Tres** decimo: in iustitia differēda. Nā r siqui de talib⁹ inueniā/ tur qui nullatenus forsan vellent in iustam ferre senten/ tiam: tot tamen dies assignant: r tot assignant partes la/ boribus et expensis: qd aut cogunt iuri suo renuntiare: vel ipsum vēdere: vel als cōponere sup ipso sicut als legif et de rescrip. nōnulli. Jdeoqz tenentur ad restitutionē totius interesse. r als puniri debent. ar. et de rescrip. c. fi. s. fi. r. c. ceterū. in fi. r. C. de iudic. sancimus. r. l. p. per adū. s. illo p/ cul dubio. **Decimoquarto:** em peccant in cōuisionib⁹. Est autem cōuisionē aliqua petere vltra debitum ratione officij alicuius. Dicit autem cōuisionē qui p. opp. sessionem et minas extorquet pecuniā. ff. de cōu. l. j. s. fi. r. c. q. j. paratus. in vlt. glo. fin. **Conuissio:** punit pena quadruplici. et etiā fm. l. no. rxiij. q. j. militare. in glo. fi. et rapinis in taleis spolijs et homicidijs. sup quo vide et de rap. c. j. de iure iu. sicut. r. c. h. rxiij. q. vij. vt p. idem. peccat et in omnibus alijs in quibus imperatores et reges pec/ cant: que. s. scripta sunt in s. duobus p. cedentibus.

Conu
tere.

Articulus. xxxij.

Expeditis superiori

bus dignitatibus secularibus ad status p. uatozū seculariū descendamus. **A** peccant autē milites maxime in gallicia in qua put cōmuniter de rapina viuūt. Primo seculares simplici/ cis militie: quia non sunt contenti suis stipendijs: sed con/ curiunt homines contra sententiam Joā. bap. dicētis eis Luc. iij. Neminem cōcuriatis: neqz calūniam faciatis esto/ re p. tenti stipendijs vris. rxiij. q. j. parat. ad fi. r. c. militare. in fi. et. lxxvij. di. nō satis. in fi. **Seco** peccat ipugnādo sepe p. riaz: r dñm cui ex forma fidelitatis seruire tenent. ff. de iusti. r iur. vt i. ff. de reli. et sump. su. minime. rxiij. q. j. qd culpa. et. c. summa militie. rxiij. q. v. de forma. **Tercio:** qd fauent in illiāris manifestis als secus. rxiij. q. j. quod cul/ pa. dñis: et seruūt in iniustis bellis: qñ potius deberent recognoscere imperatorē celestē. r. q. ij. Julian⁹. et. c. qui resistit. et dist. vij. qd cōtra. Sic fecerūt illi ch. ristiāni mili/ tes theozū dicentes Marimiano p. cipienti eis cōtra ch. ristianos seruire. Milites sum⁹ inquit imperator: nūc sed tamē serui quidem libere cōstremur dei. tibi iustitiam debemus: illi innocentiam. a te stipendiū laboris accipi/ mus: ab illo vire exo: diūm sumpsumus. sequi in hoc impe/ rato: em nequa qd possumus vt auctorē: em deum negem⁹ si non compellimur vt offendamus: tibi vt fecimus hactē/ nus parebim⁹. fin aut illi parebimus potius qd tibi. dēte re nostre aduersus impios pugnare: ac inimicos sciūt la/ niare: pios et cōcūes nesciūt. pugnauimus semp p iusti/ tia. p pietate. p o innocentium salute. p o fide. hec fuerūt nobis hactenus p. cia periculozū. quo ergo pacto cōserue/ mus tibi: si hec deo nostro non expibemus? Jurauimus primū in sacramēta diuina: iurauimus deinde in sacramē/ ta regia. nīpil nobis de secundis credis esse necesse: si p.

Distin
in qbus
pleras
officiū.

ma p[re]p[ar]atus: ad hec. p[er] q[uod] iij. non enim. c. si domin[us]. c. q[uod] ressit. c. imperatores. c. si is qui p[re]est. e[st] de r[ep]o. o[ra]bile. c. vbi de hoc. c. ad aures. vbi de hoc. q[uod] vij. n[on] p[ot]t. N[on] p[ot]t erga homines esse fidelis: qui deo exiterit infidelis. Et dicitur paret q[uod] ch[ri]stiani milites possunt seruire saracenis: et alijs infidelib[us]: s[ed] n[on] c[on]tra ch[ri]stianos: vel in eo q[uod] est c[on]tra deum: vt p[re]c. c. Julianus. r. xxiij. q. i. q[uod] culpa t[ame]n in fi. r. v. q. vi. iuratos. C. Quarto in to: neam[er]tis maxime in francia. e[st] de to: nea. p[er] totu[m]. C. Quinto in duellis: que tota die offerunt et accipiunt contra id q[uod] legitur r. no. e[st] de pur. vulgari. p[er] totu[m]. r. cleri. pug. in duello. p[er] totu[m]. r. ij. q. v. monomachia. b[er]ia p[ro]hibet lex romana. C. de gladi. l. i. l. ij. Sed hispani sui homicide r. dei t[er]rator[um]. xxiij. q. ij. q[uod] liter. nec de canonib[us]: nec de legib[us] curates passim duels la offerunt et accipiunt ex eo: n[on] p[er]anis o[ra]dinationib[us] et co suetudinib[us]: que contra dei r. ecclesie leges non valent. r. dist. r. ij. quasi p[er] totu[m]. C. Sexto quia accipiunt stipendium et non seruiunt: vnde ad restitutione tenentur: vel seruiunt: sed non cum tot equis sicut debent: et sic defraudant d[omi]n[u]m: sicut dicimus de clerico qui recipit beneficium p[ro]pter seruitium et officiu[m]. lxxij. dist. si quis sacerdotu[m]. nec p[ro]curatio dada est nisi visitanti et laboranti. e[st] de censu. cu[m] instantia. i. r[ati]o. r. c. p[ro]curaciones. exp[re]ssum. r. c. cum venereabilis. Et p[ro]pterea reputat beatus Martinus Juliani ce saris donatium non p[ro]ponens amplius militare: vt habet in sua legenda. C. Septimo c[on]putant se inter milites an: resq[ue] sint inter milites translati: et in eoru[m] numero c[on]putati c[on]tra. l. ff. de mili. testa. et eo t[em]p[or]e. r. no. e[st] de p[ri]uile. q[uod] dam. C. Octauo quia post militiam et exercitium eius in bellis aliqui ad ordines p[ro]mouentur. q[uod] fieri non debet: vt legit et no. l. i. di. si q[uod] post. et sup[er] hoc vide q[uod] no. Inno c[ent]. de postu. p[re]c. c. vlt. et in spec. de legato. §. p[ri]m[us]imus. r. sed quid de iudice. C. Nono quia non militant p[ro]pter deu[m] nec p[ro]pter rem publicam: s[ed] p[ro]pter p[er]dam et diuitias aug[er]e: q[uod] est peccatu[m] damnabile fm Aug. xxiij. q. i. militare. C. Decimo quia multi militu[m] maxime in lombardia ruscia et in patrimonio beati petri recipiunt militiam a p[ro]p[ri]js co sanguineis vel amicis: n[on] ab imperatore vel regibus vel alijs p[ri]ncipib[us]: nec p[ro]p[ri]e de p[ro]p[ri]e ista vide In noc[ent]. de sacra. no. lre. c. vlti. de eta. et qua. cu[m] contingat. r. i. q. i. q[uod] quida[m]. et e[st] de sen. ex. si iudex. l. i. vj. recipiunt militas re. vnde nec veri milites debet dici. maxime quum plures eoru[m] sint rustici ipsi et genus eoru[m]. ad hec vide q[uod] legit et no. p[re]c. c. i. q. i. q[uod] quida[m]. r. in glo. qui fore. C. Undecimo q[uod] sepe fugiunt de bellis iustis: r. dominos deserunt inter hostes. vnde et infames sunt. vj. q. i. infames. r. tales rei sunt lese maiestatis. ff. ad l. iul[ia]. ma. l. iij. r. capite puniuntur: nisi si d[omi]n[u]m defendere non potuerint. ff. de re. mili. omne. §. qui in acie. r. no. p[re]c. c. infames. in glo. tales. C. Duodecimo quia vilificantes se adsumunt aliquotiens officiu[m] p[ro]curatoris. contra. l. c. de p[ro]cura. l. milites. ff. de p[ro]cura. filius fami. §. veterani. r. no. e[st] de postu. p[ro] bone. §. i. glo. §. i. C. Et t[er]tiodecimo p[er]iuri sunt: quia n[on] seruant c[on]muniter iura mentu[m] q[uod] p[re]stant: non euitatu[m] se morte[m] p[ro] salute rei publice. legit et no. ij. q. i. p[ro]hibent. glo. §. i. r. accusatiois officiu[m] adsumunt c[on]tra. l. illa canonizata. C. Decimoquarto cu[m] absunt a seruitio reipublice c[on]meatu n[on] accepto: et cum in domo sunt: c[on]meatu accepto volunt gaudere p[ri]uilegio militari: et stipendiu[m] habere c[on]tra. l. ff. ex qui. cau. maio. l. miles. r. l. qui mittunt. et no. e[st] de coce. p[re]c. quia. in glo. §. miles. C. Decimoquinto q[uod] aliqui post solenne penitentiam redeunt ad militiam p[ro] ca[usa]. xxiij. q. ij. de his. et. clato. en. An miles qui non exercuit seu a viuat deri caliter: gaudet p[ri]uilegio clericali: vide Inno[cent]. de apo. c. i. et q[uod] legit et no. l. i. dist. si quis post. C. Decimosexto quia multi et eis postq[uam] occideru[n]t p[ro]p[ri]os: vtunt militiam c[on]tra ca[usa]. conculium magu[m]. e[st] de peni. et re. c. ij. C. Decimosexto q[uod] n[on] vtuntur militiam ad id ad quod est instituta: scilicet p[ro]pter iniuriam p[ro]p[ri]am: vel p[ro]pter vindi ctam c[on]tra impios p[ro]ferendam. xxiij. q. i. §. i. C. Decimo

octauo n[on] seruant actus et modos militares: qui ponunt per §. i. di. ius militare. quia neq[ue] vacat militie: se c[on]me[st] sationib[us] immundit[is] h[ab]itudinib[us] r. negotijs mercatoru[m] venationib[us] aucupationibus: et tota eoru[m] vita pur c[on]mu niter est vane glorie et desidij carnalibus militare c[on]tra apostolu[m] Petru[m]. i. Pet. ij. vnde Bern[ardus]. Larni militamus gule illecebris seruiedo: l[ur]urie morib[us] obsequedo. Sed arma militie ch[ri]stiane non sunt carnalia: sed potius deo. ij. Lox. ix. C. Anna aut ch[ri]sti militum sunt. vj. que ponit Anna apostolus ad Ephe. vj. scz c[on]tinentia: q[uod] est singulu[m] bone militum stat[us]. lozica iustitie. calciamenta pedu[m] rempla sanctoru[m]. ch[ri]sti. sicut fidei. galea spei. gladius sp[irit]us: q[uod] est verbu[m] dei. Na nedum de milite sp[irit]uali. scz religioso vel clerico. i. q. iij. saluatoz. r. l[un]g. dist. c. i. sed etia de t[em]p[or]ali p[ot]t intelligi verbu[m] negotij. ij. ad Timoth[eu]m. ij. Nemo militans deo implicat se negotijs secularibus. lxxviii. dist. c. ij. xxi. q. iij. c. i. et ne cleri. vel mo. c. i. et de tali dicit apostolus in p[re]c. c. ad Timoth[eu]m. labora sicut bonus miles ch[ri]sti. et aliqui eo: n[on] vsu rarum voragini. e[st] de vsu. vsuraru[m] voragini. l. i. vj. sicut vis lissimi suam militiam vituperat. C. Decimonono quia militans nocendi cupiditate. vltiscendi crudelitate: rebel landi feritate: dominadi cupiditate cum omni implacabilitate: q. v. p[ro]p[ri]e fm Aug. in militiam c[on]demnant. xxiij. q. i. quid culpa. in prin. r. capud. na hac intentione militia debet agi vt mali coercent: et boni subleuent vt ibi. C. Vigesimo non intendunt c[on]muni vtilitati in militando: s[ed] p[ro] uate c[on]tra id. xxiij. q. i. summa. r. q. vj. vt p[ro]d[ic]t. C. Vigesimo mo p[ro]mo non obediunt suis sup[er]ioribus in vtilibus et licitis vel in dubijs p[ro] id. c. summa. r. c. quid culpatur. in fi. C. Vigesimo secundo vsurpat vltra stipendia sua. r. id. xxiij. q. i. militare. C. Vigesimo tertio sine legitima auctoritate sup[er]ioris occidunt homines: vel faciunt guerra. r. id. xxiij. q. i. iustit[ia]. r. q. v. miles. C. Vigesimo quarto quia simonia sepe committunt. vñ magis peccat q[uod] clerici ecclesie milites: q[uod] est satis mirandu[m]. i. q. iij. saluator. sed ibi in glo. q[uod] inci pit c[on]tra ponit q[ue]re. C. Vigesimo quinto quida[m] post solenne penitentiam. de solenni penitentia. l. di. penitentes. c. in capite. r. c. vltimo. fiunt milites: contra id q[uod] legit et no. l. dist. si quis post. C. Vigesimo sexto quia in sua militiam gradatim: sed p[re]rupte r. indiscusse ad honores p[ro]mouentur. lxx. dist. si officia. in prin. C. Vigesimo septimo in iusto bello pugnant sicut ignaui: vñ r. carent merito: quia voluntariu[m] militem eligit deus. xv. q. i. non est. C. Vigesimo octauo ante victoriam dimittunt bellare: vel militiam ante tempus. e[st] de renu. c. i. Non em debent solui milites nisi c[on]plectis stipendijs. C. de his que n[on] expleti. l. iij. r. no. p[re]c. c. i. p[ri]a. C. Deponit aure miles. interpositio est vsq[ue] ad §. seq. xxiij. siue ex auctoritate siue degradat. sup[er] quo vide Inno[cent]. de resti. spo. in lris. de peni. r. re. c. ij. de testi. re stimoniu[m]. r. e[st] de penis. degradatio. l. i. vj. Et etia duplex militiam. sp[irit]ualis et secularis. lxx. dist. si officia. xxiij. q. vj. re p[ro]p[ri]e. r. i. q. iij. saluator. vide q[uod] no. p[re]c. q. i. militas re. in glo. cu[m] ergo. Nemo aut p[ot]t militare deo r. in m[un]do. ij. ad Timoth[eu]m. ij. xxi. q. iij. c. i. r. ij. vnde non debet esse alligatus alijs qui militie sp[irit]uali est aggregatus. lxx. dist. null[us] C. De gorbis militib[us]. xxiij. q. vj. c[on]uenioz. Et scias q[uod] isti recuperaueru[n]t hispania. vñ. annis ann reg[is] Pelagio. et hoc teneas q[uod] a legione de hispania vsq[ue] ad monte pessulanu[m]: gorbis de quibus. xxiij. q. vj. c[on]uenioz. vnde p[ro]p[ri]e n[on] ausu illa contrata vocat gorbis: sunt: exceptis nauarijs: qui fueru[n]t hiberici. et vñ quida[m] dicit anneniani vt dicit P[er]sicanus in. vj. li. a legioe vsq[ue] ad hispalim fueru[n]t Romani t[em]p[or]e Pompei et cesaris. vñ Lucanus: Ultima funesta concurrunt plia mundi. vnde in episcopatu vltibo[n]. vocat mons pompei. fm Joan. dedeo. C. Vigesimo nonono quia captos in bello sepe interficiunt contra Aug. dicentem. Victori capto misericordia iam debet. si pads p[ro]curatio n[on] timeretur. vt ibi legit et no. xxiij. q. i. no. l. in fi. C. Vigesimo quia hodie milites c[on]muniter sunt predones maxime in hispania c[on]tra id Aug. dicitis. Qua

Anna
militum
ch[ri]sti.

Militia
duplex.

dam pudentia militibus stipendia constituta sunt: ne dū sumptus querit: pedito grasset. xxiij. q. j. militare. grassari est senire qd pprie ad latrones in nemo: pmet. legitur et no. de peni. dist. i. aut facta. et in glo. q. fit. Idē dicit Ambr. b. o. sup. lucā. li. j. C. Trigesimo primo. In pace gloriantur contra id qd dicit Grego. in moral. xxiij. li. Nemo vires suas in pace cognoscit. Si em bella defunt virtutē experimēta nō pdeūt. ip: ouidius miles est q se in pace gloriā fortē.

E militia spiritua

li. Verbū incarnatū rex noster est: qui in hunc mundū venit pugnaturus cū diabolo. Des aut sancti qui ante eius aduētū fuerūt: sunt milites ante faciē ei? pcedentes. qui autē postea veniēt vsq ad finē mundi: sunt milites suū regem subsequētes. et ipse rex medius est in exercitu suo hūc inde vallatus et stipatus agminib⁹ suis. Aug. de sacra. li. j. pre. j. et c. j. C. Christus habet multos milites q vicerūt: s. paucos q de fuga reuerfivincāt: q tepe facti difficile resurgūt. Apo. iij. ibi. Etiam frigidus es: aut calidus: sed q: repidus es et ar. de peni. di. j. Bertr. Miles Christi nec laude extollit: nec vituperatiōe frāgit: nō diuitijs tūnet: nec cōtrahit paupertate: lera contemnit: et tristia. ps. cxx. Per diē sol non vter eum: neq luna per noctem. Hiero. ad nepotianum.

Articulus. xxiij.

E peditis nobili

bus: plebeiorum vitia pccatemus: et incipiamus ab eorū dignioribus. scz doctoribus et magistris: de quibus pprie pōt dici illud ad Rom. j. Dicētes te sapiētes stultī facti sunt. et li. dist. hinc etenim. h. albuginē et scienti bonū et non facienti peccatū supple maius est. Ja. iij. in fi. et de peni. dist. ij. si em. vltra colum. et magistri maius sibi indicū assumūt. Jaco. iij. in p. in. C. Peccat aut primo quia quū indoctos et minus sufficētes se sentiant: faciūt se p preces et alia munuscula ab alijs doctorib⁹ et in magisteriū pmoueri. et sibi licentiā dari. de hoc et de magistris. quāto. et c. prohibeas. et ar. cōtra eos. de eta. et qua. ad aures. ff. ad. l. acqui. Idem iuris: et illi qui tenentur examina re et approbare: tenent de salario sic male accepto ad restitutionē. liij. di. si seruus absente. xxiij. di. q. et de eta. et qua. cum sit. de of. archidi. ea que. Si sufficienti vel insufficienti cōcedat licentiā docēdi pro pecunia: nō cōmittit simonia: sed crimē cōcussionis. C. qd me. causa. si pūpsio. nem. i. q. j. cōcussionis. xxiij. q. j. militare. fm Hof. qui sic no. et de magis. in summa. Doctor qui pmouetur a doctorib⁹ subornatis nō habet immunitatē vt doctor. C. li. p. de atble. tis. l. j. vix em erit bonus magister: qui nō fuit bonus discipulus. et de elec. cum in magistrum. li. di. quid pderit. faciūt que legunt et no. xxiij. q. j. cū beatissimus. s. necan: tiqui pro nouis sunt deferendi. valde em est absurdū vt noui magistri rudes vel impiti preferant magistris anti: quis et approbat. li. di. statutus. nisi forte nouo a deo sit aliquid melius reuelatum. xvj. di. esto. C. Secūdo peccant: q: despiciunt sufficientes subditos cathedrari. et ppter viriū arrogantē ea que sciunt: recte docere non pnt. xlvj. di. c. j. et tales iniuriā faciunt cathedre. xl. dist. multi. C. Tertio: cōtēntur simplices qui magis volunt vitare vitia morū q verbo:ū. xxiij. di. sedulo. C. Quarto: q: cōnatur differentia subtilia non vtilia: cōtra id Ego domus deus tuus docens te vtilia. Esa. xlvij. vt videant fac hominibus: et vocētur rabi. et sic cōfundit auditores. xliij. di. s. fi. et pcpue in hoc offendunt magistri parisiēses: et in anglia: in auronā et seculares q religiosi maxime pdaiores et minores: quorū aliquorū arrogantia in explicabilis et vsq ad illius luciferi Esa. xliij. de peni. di. j. pncipiū. corruentis: ascendit in quorū scolis non ppbe. non lex moysi sancta. non christus sapientia p̄fis. nō ei⁹ factofan

ctum euangelii. non apli. non sancti doctores ecclesie audiunt: Sed roboat et resonat philosophus idoloatra. et cōmentator eiusdē cum ceteris liberaliū artū pedagogis adeo q in scholis sacre theologie nō sermo sacer: s. philosophia legat. Immo nec iam tertiū sententiā carbo: licū legūt lectores in scholis: nec baccalariū magistrorū sed ad quēstiones properāt curiosas: vt ad istam apparant: non existant contra can. xxiij. di. c. ij. Isti sunt de quibus pprie dicit Hiero. ad damasum papā. Phisici pscutionis oculos trās celum leuantes: et vltra pfundū terrarum et abyssi in quoddā inane demergunt in vanitate sensum et obscuritate mentis ingredientiē. insup diebus et noctibus in arte dialectica se torquētes. xxiij. dist. nōne. Innitentes dialecticorū tendiculis: que non tam vincula sunt appellāda q phantasmata. i. vmbre quedam et imagines que cito pereūt et resoluūtur. xxiij. di. vino. Hiero. in Esa. Isti etiā sunt magistri qui fm vbanū papā omnē vīm inuentorū suorū ponūt in dialectica scz disputatione que philosophorū sententiā definitur nō astruendi vīm habere: sed studiū destruendi. Sed non in dialectica placuit deo saluare populū suū. regnū dei in simplicitate fidei est: non in cōtentione sermonis. xxiij. di. omnem vīm. Hinc etiā Hiero. sciniphes et ranas quib⁹ egyptij sunt percussi: vanam dialecticorū garrulitatem et sophistica argumēta intelligit. xxiij. dist. s. hinc etiam. Hinc Paulus theograph⁹ et doctor seraphicus ad Col. ij. Videtene q vos decipiat p philosophiam et inanem fallaciā fm traditionem hominū fm elementa mūdī: et nō fm christū et. C. De talibus etiā supbis doctoribus et magistris Grego. in moral. li. xxiij. pre. v. c. ij. et trāsserunt. xlvj. di. Habet hoc propriū doctrina arrogantū: vt humiliter nesciat inferre quod docet. et recta que sapiunt etiā recte ministrare non possunt. In verbis em eorū prodit q quū docet quasi in quodā sibi vidēt sublimatis culmine residere. eosq quos docet: vt lōge infra se positos. velut in imo respiciunt: quibus nō cōsulendo loqui: sed vix dñando dignant. et j. At cōtra doctrina vera tāto vehemētius hoc elationis viriū fugit per cognitionē: quāto ardentius suorū verbo:ū laculis ipm magistrū elationis insequit. Lauet em ne cum elatis moribus p̄dicet quē in cordibus audientū sacris sermonibus infectat. huc usq Grego. Hinc idē Grego. in pastoralī et trāsserunt. xlvj. di. hinc etiam. in. h. puo autem naso. ait. Sunt nōnulli qui dum se existimari hebetes nolunt: sepe in quibusdā inquisitionibus se plus q necesse est exercētes. et nimia subtilitate fallunt. vñ hic quoz subditur. vel grandī vel toto naso. Nasus qppe grandis et tortus est discretiōis subtilitas immoderata: qua dū plus q decet exerceat actionis sue rectitudinē ipsa confundit. De istis magistris quoz totū mūdū est legere et disputare: et cōmenta curiosa facere: et de penitētia non curare: sed carnaliter viuere: et honores appetere: loquitur idem Grego. in eodē. et hinc etenim. h. lippus vero. Lippus vero est cuius quidē ingeniū ad cognitionē veritatis emicat sed tamē hoc carnalia opera obscurāt. In lippis quidem oculis pupille sane sunt: s. humore defluenti infirmates palpebre grossescunt. quorū quidē q: infusione crebra atterit: etiā acies pupille vitiāt. Et sunt nōnulli quorū sensum carnalis vire opatio sauciat: qui videre recta subtiliter per ingenium poterant: sed vsu prauorū actuum caligantur. Lippus itaq est cuius sensum natura eracuit: sed cōuersionis prauitas confundit. cui bene per angelum dictum in Apocal. iij. c. Lolly: io inunge oculos tuos vt videas. Lolly: io quippe oculos vt videamus inungimus: quū ad cognoscendum verū luminis claritatē intel lectus nostri aciem medicamine bone opationis adiunamus. huc usq Grego. fateror: aut me nunq magistrum vis disse inquātū vt homo scire potui: maxime in sacra theologia. et maxime religiosum mendicantem: humilem patientem: pauperem: oratorem: despectum mundo: mortificatum: nec penitētiā agentem: nec peritum magistrum

Doctor
res et ma
gistrū q
d labor
et vitijs

quod in virtutibus sectantem: nec propterea magister
appetisserit nisi magistrum Bonifacium sacre theolo-
gie p[re]fessor[em] in hispania generalis ministrum ordinis fra-
trum minorum: qui me assensu recepit ad ordinem: Sed propter
vanam gloriam et appetitum honoris. unde Mart. xxiij.
Amat enim p[ri]mos accubitus et c. et. i. vocari ab hominibus
rabi. vos autem nolite vocari rabi. vnus enim est magister
vest[er]. vbi Chrysostomus. Vocari voluit: non esse. nomen appe-
tunt: et officium negligunt. sicut ad literam contingit in lectoribus
communiter fratrum p[re]dicatorum et minorum: qui magis for-
rescunt carnium frequentant et hospitium q[uam] lectionem et
sine re in lectoris nomine gloriantur: quoniam nomina consequen-
tia sunt cum rebus. xliij. dist. in oratorio. cum. c. p[re]v. q. i. si
cupis esse q[uod] diceris. insi. de dona. s. est et aliud. C. vii.
gen. Quidam autem machinantur ut abs magistri epi vocen-
tur ab hominibus q[uod] est rabi. vocari autem rabi: neq[ue] ab
hominibus: neq[ue] ab aliquo alio diligit iustus: quia vnus
est magister omnium. C. Item Chrysostomus. Q[uod] erat omnium
malorum causa. i. thronum appetere magistrat[us]: hoc me-
dium ducit ad discipulos instruend[um]. q. d. nolite vocari ra-
bi. ne q[uod] deo debet: vobis p[re]sumatis. nolite vocari rabi: ne
diuinum honorem hominibus deferatis. vnus est enim
magister omnium: qui o[mn]es homines naturaliter docet. si
enim homin[em] homo erudit: omnes homines discent
quot habent doctores. Nunc autem non homo docet: sed deus
qui docet hominem scientiam. ps. xliij. et iterum eodem
ps. Beatus homo qui te erudieris dicit: et de lege tua do-
cueris eu[m]. et sp[iritus] sanctus docet o[mn]ia. Joa. xiiij. et vincto do-
cet de oibus. s. Joa. ij. et de sacra. vnc. v. vnico. s. i. Mul-
ti quidem docent: pauci autem discunt. homo enim intellectu no[n]
prestat homini docendo: sed a deo p[re]statur p[er] admonitione[m]
eraceret. C. Item Gregorius. in p[re]c. c. hinc etenim. n. albugine
Albugine vero habet in oculo: qui veritatis lucem vide-
re non sinitur: qui arrogantia sapientie seu iustitie ocrea-
tur. pupilla namq[ue] oculi nigra videt. albuginem toleras ni-
hil videt: q[uia] sensus videlicet humane cogitationis. si stul-
tum peccat[us] se intelligit: cogitationem in time clarita-
tis apprehendit. Si autem candor: et iustitie seu sapien-
tie sibi attribuit: a luce sup[er]ne cogitationis se excludit: et
eo claritate[m] veri luminis nequaquam penetrat: quo se apud
se per arrogantiam exaltat. De istis magistris verbosis et
nebulosis dicit. ij. ad Timotheum. iij. Magistros puriores
auribus audientibus no[n] veritates theologas: sed fabu-
las: quodammodo philosophicas p[re]dicantes honoratos cu[m]
suis discipulis in peccatis ductos s[ecundu]m Aug. varijs deside-
rijs semp[er] discentes et docentes: et nunq[ua]m ad scientie verita-
te[m] puenientes. xxiij. q. v. nec mirum. vlr. col. iij. Item de his
Dierio. contra Iovinianum de peni. dist. ij. si em. vltra. iij. col.
lum. ibi. Aperiunt enim quasi fontes scientie: q[uia] quoniam aqua
non habeant doctrinarum: p[er]mittunt imbrem velut nu-
bes p[ro]phetice ad quas pueniat veritas dei: et turbidibus
eragitant demonum atq[ue] vitiorum: loquuntur grandia: et to-
tus eorum sermo superbia est. De istis etiam magistris. ij.
Pet. ij. Cor. eruditum in auaritia habentes. quia s[ecundu]m
Gregorium. appetitus honoris auaritia est. super illo verbo
p[er] h. ij. Non rapinam arbitrat[us] est esse equali deo. ma-
ledictionis filij derelinquentes. s. q. vij. qd. r. c. si qui. et de
hereticis. vt officium. s. si via recta. scz sacre scripture. securi
viam balaam: qui interpet[er]at[ur] vanus populus: siue p[re]cipi-
tas et boso: qui interpet[er]atur carnis: siue in tribulatio-
ne positus: qui mercede[m] iniq[ui]tatis amauit. et paulosol.
Di sunt fontes sine aqua non lauantes: s[ed] inquinantes. et
nebulae turbidib[us] et agere quib[us] caligo tenebrar[um] reuerat.
vbi Beda. et transferunt. ij. q. vij. securi. sic ait. Qui enim
agnita veritatis viam sponte deserunt: quid nisi vanus
populus sunt: qui etiam in p[re]cipitium suos mergunt audis-
tores: quibus no[n] salutaria que corrigant: sed que illos des-
lectent erronea p[re]dicant: de quibus aperte subditur. hi sunt
fontes sine aqua et c. C. Ibi sunt illi magistri habentes scie-
ntiam inflatam sine caritate: non edificatiua. contra q[uod]

ap[osto]lus. i. ad Cor. viij. Scientia inflat: caritas edificat. et
de renu. nisi cum p[re]idem. s. p. defectum. vbi. Bern. Impie
metres contente scientia que inflat: illam que edificat ne-
scierunt. de hac etiam materia satis etiam tetigi in p[ri]ma
parte istius operis: sub epilogo hic repetita et addita
ad confusionem superborum scolorum et modernorum arro-
gantiam magistrorum. adde et hic q[uod] scripti copiose de scien-
tia abutentibus. i. in. s. o p[ro]fusa. n. alia eoru[m] gloria. cum. n.
seq. v[er]o ad. n. alia eoru[m] gloria. in ar. xlii. C. Quinto of-
fendunt magistri: quia docet aliqui aliqua falsa in cathedra:
dra: vt aliquibus placeat: et isti sunt falsi doctores. xxiij. q. ij.
p[ri]mum. hi mali sunt: et eoru[m] doctrina mala. i. q. vij. conue-
nientibus. Mala autem doctrina et pestifera plures occidit
q[uam] gladius et venenu[m]: sicut doctrina Arrii: cui[us] pena s[ecundu]m
Augustinum indeterminata est. q. d. plurimos infecit o[mn]i
illo[rum] hereticoru[m] penas p[re]cipiat. vbi Hiero. Arrius in alex-
andria vna scintilla fuit: sed q[uia] non statim oppressus est
torum eius o[mn]i ben[e]ficia depopulata est. xxiij. q. iij. reser-
cande. Via crimina superat falsa doctrina p[ro]pter sequen-
tia. alia peccata p[er]petrantem necat: hoc peccatum male do-
ctrine ceterarum p[er]uenitum secum ducit. ar. xij. q. iij. p[re]cipue.
xl. dist. si papa. Impossibile est talem nequa[m] doctore[m] et pes-
tiferu[m] posse saluari: nisi publice reuocet quantu[m] pot[est] intro-
ducit doctrina[m] qua[m] euomit: q[uia] no[n] pot[est] de hoc p[ec]cato aliter
deo satisfacere et p[ri]mo que corripit. No[n] pudeat eu[m] ergo
si saluari desiderat: suu[m] reuocare errorem: ne in sua p[ri]ma-
cia et p[re]idia moriatur: et cu[m] lucifero impenitente accipiat
portionem. ad hoc et de accusa. qualiter. i. s. ideo q[uod] vj. q. i. leg
merito. ibi deteriores. et ar. op. i. q. vij. quod. et c. si qui. et de
hereticis. vt officium. s. si no[n] li. vj. de peni. et re. cl. C. Sexto
tacent veritatem ne vitia quibus vacantes seipsos repre-
hendere videantur. s. q. i. vilissimus. iij. q. vij. in grauib[us].
et p[ro]doto: est veritatis: qui p[ro] veritate mendacium lo-
quitur: vel qui veritatem dicendam celat. xij. q. iij. nolite.
C. Septimo in falsis consilijs que dant p[ro] pecunia: q[uod]
uis iustum vendere possint. xij. q. iij. non licet. q[uod] ergo ma-
le extorsit p[ro] immoderatum salarium: pauperibus dis-
tribuat. que p[ro] falsum consilium: illis quos danificauerit
reddant. xxiij. q. v. si habetis. et s. multipliciter. et c. non fa-
ne. xxiij. q. v. si res. et de vsu. cum tu. de homi[n]e. sicut dignu[m].
s. eos. op. ar. et de re. iu. cum eterni. s. si q[uod] in fi. cum his q[ui]
ibi no[n] li. vj. per veram ergo penitentia[m] suo satisfaciatur crea-
tori: et p[ro] restitutione p[ri]mo que leserit. et de crimi. fal. fal-
sidicus. alias cu[m] diabolo p[er]petuis cruciatibus punientur
de peni. dist. i. s. his auctoritatib[us]. C. Octauo cito accele-
rant p[er] inature ad cathedram obtinenda[m]: et aliter legunt
q[uod] deberent: et alia: et sup[er]be non excedunt scholares scien-
tia et facundia et vita sicut debet. ad hoc et de ma. et obe. hu-
milis. vij. q. i. nouat[i]an[us]. vij. q. i. qualis. xvi. q. i. si uice. xliij.
dist. s. pariter. vij. q. i. oportet. et c. licet. C. de p[re]fesso. et ma-
magistros. li. r. qua[m] autem scientiam debet p[re]ferre addis-
cens. de sum. tri. c. i. s[ecundu]m Innocentium. p[re]ferat scientiam canonicam
q[uod] est mista et media inter theologiam et legalem. ar. et de
of. deleg. querenti. s[ecundu]m Estien. sic consulente in. p[re] de cre-
de sum. tri. c. i. C. Nono offendunt magistri: q[uia] p[re]ferunt se an-
tiquis iuuenes. erubescant et confundant et vix peniteant
quia vis de hoc penitent. Quidam fratres minores eun-
tes de gratia parisijs vt fiant lectores: et p[ro] duobus an-
nis contra eoru[m] regulam et declarationes. i. flo. soluentes:
et ibi p[er] quatuor vel sex menses morantes: et inde cum
vacuo no[m]i[n]e sine scientia reuerentes: et postmodum no-
men lectoris habentes: et exinde ventres implentes. Co-
fundant etiam redeant tales florenos recipientes et rap-
ientes: et expensas danibus non facientes: q[uod] non facer-
ent publici stabularij aut caupones solutione[m] recipien-
tes de expensis: quas non fecerunt. ar. et de cens. p[ro]curas-
tiones. et de immu. ec. quia pleriq[ue]. unde et tales fraudes
lenter et indebite recipientes vltra q[uam] fratres expende-
runt: ad restitutione[m] remittunt illis a quibus fratres elemos-
ynas habuerunt p[er] iura p[re]v. et et de elec. comissa. li. vj. nec

fratres possunt hoc cōuentui parificari remittere: q: pecunia nō est eorū nec ordinis: sed dantium: vt et de verbo. si qñi. xxiij. li. vj. et in demē. e. r. i. xxiij. et in modico tēpo ad discētes volūt magistrari. de hoc legi. et no. in p. c. sic vis ue. et lxxvj. dist. ieiunij. in glos. collige. et xxiij. q. j. cum bea tiffimus. ppter insufficientiam autem remouēdi sunt magistri. et de renū. c. si legi. et no. de of. custo. c. j. vbi aut sunt iura docenda et p quali studio competit pūilegium. et de clerici. nō ref. tue. ¶ Decimo: quia quidā eorū volunt lege re decretū et decretales quā neutri possint pficere. xvi. q. j. pbyteros. no. de cōse. di. v. in die. de opinionibus magi strou. de deci. c. j. de resti. spo. literas. de cele. mis. cū mar/ the. s. quesuisti. et fin. Immo de cōst. ne inuitaris. ¶ An decimo recipiunt pciū a pauperib? p doctrina cōtra et magistris. c. j. et c. q. et de cen. si. licet. a diuinit? possunt vt ibi no. de materia magistrorū et de eorū collectis. xviij. di. de eulogijs. xxiij. dist. de quibusdā. s. q. iij. vendentes. et c. se. sic et medicus gratis curabit pauperē: secus de diui/ te. no. lxxij. dist. s. j. glos. simile. ¶ Duodecimo: quia im/ moderate et indiscrete pantiēdo corrigūt discipulos s id de homiē. pbyter. de sen. et. cū voluntate. xlv. dist. cū bea/ tus. An magistri et scho. habeant ius vniuersitatis. de p/ cur. q. in causis. de hac materia magistrorū et scientia eorū et de elec. cum in magistrū. xxiij. et lxxvj. dist. per totū lxxvj. dist. quis dubitet. et viij. q. j. oportet. xvi. q. j. si dericas/ tus. xlvij. di. s. j. ¶ Decimo tertio peiores sunt discipulis vnde magistri sunt erroris. ij. q. vj. nos si. ¶ Decimo qro admittūt religiofos sine habitu in scholis: vnde cū ipis ex cōmunicatiōe incurrūt. et ne deri. vel mo. vt periculo/ sa. li. vj. ¶ Decimo quinto: quidā eorū errores aliorū des/ fendunt: vnde et ipi magis errant: et alij erroris offen/ dicula pparāt. vñ q: magistri erroris sunt: nō tñ heretici: sed heresiarche dicēdi sunt. xxiij. q. iij. qui aliorum.

¶ Articulus. xxiij.

De offensione disci

Discipuli et scho/ lastici q: bus sub/ iaceant vitijs.

pulorū et scholarū subsequēter tangens dum est. ¶ Peccant aut primo: quia vo lūt esse sup: a magistros cōtra id. Nō est discipulus sup: a magistrum. vj. q. j. facer dore. et c. leg. et Luc. vj. et Mat. x. ¶ Secūdo: q: volunt fieri magistri q discipuli legitimi nō fuerūt. p. c. miserū si dericatus. alt. in p. r. s. s. an magistri. xxiij. dist. his. in fi. xxiij. dist. relatum. ¶ Tertio vadunt ad scholas et nō student: vel discere negligūt: vel cōtēnunt. vide qd legi tur et no. et de elec. cum ex eo. li. vj. sup verbo literarū stu/ dio insistentes: q: non dononie fuisse: s: ibi bene vixisse et studuisse laudandum est. xij. q. ij. gloria. de quo peccato confitetur Aug? in. ij. li. cōfessionū. et talis magis mēbū diaboli q pūisti esse ostenditur. xxiij. dist. nullus. cōtra qd Aug? dicit. Senex em a iuvene et episcopus tot anno/ rā a collega necdū anniculo paratus sum doceri. xxiij. q. iij. si habes. et vide ibi glos. rep: ephensibilis. Isti autem ta les qui vadunt ad studium et nō student: nō gaudēt pri/ uilegio habendō: fructū beneficiorū in studio de quo loquit de clericis non ref. tue. et et de magistris. c. vlt. q: si eos receperint: ad restitutionē eorū tenent: q: fraudulen ter eos receperūt. ad hoc et de elec. cum ex eo. ibi. Lupi/ tibus in sciētia dei pficere vt fructum in dei ecclesia suo tē po: e afferre valeāt oppo: nunt. et j. ibi literarū studio infi stētes. et in p. c. si. de magistris. ibi: aliqui docibiles des stinent. et ibi: qui cum docti fuerint et et. j. ibi: et studētes in ipa. et de elec. cōmissa. s. ceterū. ibi: teneberis ad restitu tiōē fructū eorūdem quū res receperis fraudulenter. op. ar. imo exp: essum. xvi. q. j. gñaliter. ibi. Los autem deri cos et monachos hmoi beneficiū habere sancimus: qui ad sacrosantas ecclesias vel monasteria pmanent: non deuagantes: neq: circa ministeria desides: quū ppter hoc ipiū beneficiū eis indulgemus: vt alijs oib? derelicis oipotētis dei inhēreat ministerijs. et in glos. ar. et xxiij. di.

de quibusdā. ibi. assidue. et in glo. i. hōis cōpetētib? et p. c. tue. qñ exp: essus. ¶ Quarto: q: discunt ea que melius est nescire q scire. xxiij. di. qñis. et in glos. hic videt. et discūt illas sciēcias que nō sunt sciētie pietatis: sicut sunt geo/ metria. arithmetica. musica. et astronomia. legitur et no. xxiij. dist. si quis. ¶ Quinto: q: tunc volunt discere quā ex officio alios debeant docere. xxiij. dist. s. ecce. in autē. de sanc. epif. s. damus. col. ix. sed postq male p moti sunt q: ignorantes: cōsulte agunt si discunt: vt p. c. nullus. et c. si habes. vel renūcent. et de renūcia. nisi cū p dē. s. p des/ secu. ¶ Sexto: q: ad seipos in obscuris reuerrunt dñis sa scriptura: et ideo magistri erroris existunt: q: veritatis discipuli nō fuerūt. xxiij. q. iij. qd autē. xxiij. dist. relatum. ¶ Septimo: quia stulti sunt et peccant. quia cōtēnunt dis/ scere que ignorāt. xxiij. dist. de cōstantinopolitana. lxxij. dist. peruenit. ¶ Octauo defraudant magistros salarijs quū sint diuites. vnde ad restitutionē tenent: q: dignus est mercenari? mercede sua. ij. ad Timoth. v. Luc. x. Mat. ix. xij. q. ij. q. paritatem. et c. quicūq. in fi. ¶ Nono: q: inter se malas societates habent maxime iuniores et eis: et ma/ time quū iacent in scholis turpitudines opantes. xxiij. q. vñ. flagitia. vnde sup hoc p: cipue et sup alijs vitijs magi stri eorū curam debent habere solliciti custodiendi eos et rūpendi feda federa. sicut aliquotiens eos docui maxime magistros in grāmatis et logicis: qui discipulos habēt q iacent in domibus eorū: quibus p: sunt nō tñ sciētia quātū moribus: sicut dicit lex de p: ceptoribus pupillor. ff. de adm. tu. cū plures. s. cum tutor. et no. et de magistris. c. j. ¶ Decimo: q: magistri inobediētes sunt et eis frequē ter resistunt. vnde et verberibus virgā subijcendi sunt. q tñ ad vindictā sanguinis nō pcedāt. nec p: pte rea incādūt in ex cōmunicatiōē magistri taliter verberātes. et de sen. et sup eo. et vide qd legi et no. xxiij. q. v. c. j. ibi. Sed virga rā verberibus erudisti. quī modus coercionis et a magi/ stris liberalium artium. et ab ipis parētib? adhibet. et de rap. in archiepato. ¶ Undecimo: q: in festiuitatib? po tius vadūt ad ecclesiā vt videāt dñas: q vt audiant dñi nū officium. no. xxiij. q. j. odi. in glos. ar. p. rra. ¶ Duodeci mo: quia quū in diebus festiuis deberent ire ad ecclesias et dñicis diebus ad audiendū missas cōplete vt tenent et p dicationē: vel vagant per terrā: vel student: quū in spūi tualib? solum sint pncipaliter festa p: pua occupāda. Nō improbo q missa audita studeāt in domib? suis: q: opus spirituale est studere: quia sciētia donū spiritus sancti est. Et. xj. Sapiētie. s. Eccl. j. et paulus. i. ad Timoth. iij. anē de lectioni. xxiij. dist. s. ecce. in fi. Sine p: cio etiam libū corrigere et ipm apostillare in festo nō est p: cū: quia ad sciētia facit. ar. et de of. del. p: te rea. et c. p: ueniam. in fi. et c. suspicionis. ff. de iure. om. iu. l. ij. ff. de re iu. quedā. xvi. q. j. si monachus. pro p: cio vero corrigere vel scribere vel no tare in festo p: cū est: q: opus seruale est vt. c. ieiunia. j. alt. et et de fer. c. vlt. et de cōse. di. iij. rogationes. et de cōse. di. j. missas. Missas die dñico secularibus totas audire spūa li ordine p: cipimus. et c. sacerdotē. cum ad celebrandas. c. qui die. Qui die solēni p: mnisso ecclie cōuentu ad spe/ ctacula vadit: ex cōmunicet. et dist. iij. ieiunia sane. ibi. Die aut dñica: nihil aliud agendū nisi deo vacādū. nulla opa tio in illa die agat: nisi tñ hymnis et psalmis et cāricis spūi tualib? dies illa trāsgat. ¶ Decimo tertio q: derici cui rati quū vadūt ad studiū de licētia plato: nō dimittūt in ecclis vicarios bonos et sufficiētes: p q animā cura diligenter exerceat. et de elec. cū ex eo. s. fi. li. vj. als credo eos teneri ad restitutionē fructū quos interim perceper rint ecclesiā debiro seruicio defraudando. ar. et de elec. cō missa. s. penulti. et vlti. xvi. q. j. generaliter. et de rescrip. c. fi. ¶ Decimo quarto: quia religiosi quidam et p: byteri et alij p: lati scholas sequūtur legales: ppter quod ex cōmunicati sunt: et quia habiū dñitunt in scholis. et ne derici vel mo. non magno. et c. si. et c. vt periculo sa. li. vj. ¶ Decimo quinto: quia expensas quas habent a suis

paritibus vel ecclesijs expendant in tabernis et taxillis et comestationibus et malis societariis et meretricibus et vacui ad domum redeunt sine conscientia et pecunia vel scientia contra quos dicitur: non Bononie vel parisiis fuisse: sed benevisisse iungo et studuisse laudandum est. rii. q. ii. gloria. h. socrates. in fi. ¶ Decimo sexto: quod dicitur: si monia cerecipiunt magisterium. non credo tales executionem habere talis magisterij sine dispensatione si convincantur. ar. i. q. i. reperit. c. si quis neq. q. ii. saluator. q. vii. requiritis. Secus si esset occultum. ar. et de simo. et tue. et hoc per pecunia preces carnales vel servitia maxime quia sunt in dicitur. q. i. sunt nonnulli. et de magistris. c. ii. ¶ Decimo septimo: quia debita corrumpunt et recedunt de studio debitis non solutis: et ideo excommunicantur et non curant et simpliciter vinculo debitorum et excommunicationum et pecunia remanent vinculari: que vincula per eos difficile sunt. sicut experientia manifestat. et de treu. et pa. c. i. et in glo. primus est. ¶ Multum ergo et precipue scholares debent attendere ut eligant bonum magistrum vita et scientia: quia a bono magistro bonus scholaris procedit communiter. rii. q. i. cum beatissimus. Nam magister appellatur qui bonum regimen habet pre ceteris. ff. de exerc. ac. l. i. §. magister. Et preceptor: cuiuslibet discipline magister vocari potest a monendo siue monstrando. ff. de verbo. signi. quib. ¶ Debet autem magister esse idoneus. scilicet honestus et discretus in scientia quam docere intendit. et de magistris. c. i. et ii. magister enim primum moribus: deum facundia illos quos docet pellere debet. C. de profess. magistros. l. i. imperitus ergo martheos risu patebit. rrv. q. dist. q. de mensa. Nam qui alios docere debet non debet quod rere ab alijs edoceri. in aut. de sanc. epif. §. damus. coll. it. §. q. vii. conveniunt. ¶ Ideo neophytus ad hoc non assueti non debet: quia ingeniosus sit: sed is qui scientiam a maioribus suis traditam sibi servat et eo modo quo audiuit docet. rrv. q. dist. relatum. ¶ De theologia potissimum intelligendum est et servandum: quia ibi contra dicta sancto: non parum non est dicendum. rvi. di. sancta. nisi auctoritate papali fieri in quibusdam. r. dist. §. i. quia et si papa contra fidem scribere vellet: non est ei credendum. rrv. q. i. sunt quidam. cum. c. seq. et pce. r. dist. sicut. ubi de hoc in alijs autem scientijs possumus dicere contra maiores res. ix. dist. ego solis. et c. noli. ¶ Utrum autem idoneus sit magister de facili potest cognosci in lectionibus et disputationibus et bone fame odore. et de eta. et qua. c. penul. et ultimo. a quolibet tamen debemus ad discere sine indignatione. rrv. q. dist. nullus. et r. q. ii. si habes. et §. h. vero dicit. ¶ Sed hic quero utrum religiosus monachus vel de ordine mendicantium possit et debeat in magistrum assumi et videat quod non: quod vocem habet plangentis: non docentis. fm. l. iero. rvi. q. i. monachus. cum. c. ibi seq. et synodus constantinopolitana dicit. vii. q. i. precepit. ibi. Monachorum enim vita subiectionis habet verbum et discipulatus: non docendi vel presidendi vel pascendi alios. Sed contra quia fm. l. iero. ad rusticum monachum Multo tempore debet discere monachus que postea doceat: ne tyro usurpet et ne pus sit magister quam discipulus. rvi. q. i. sic viue. et c. si clericatus. ¶ Item si religiosus idoneus est pre ceteris: quia eminentis scientie et vite sanctissime: nunquid est melius talem ponere in cathedra quam non honestum: vel non tam honestum et literatū clericum secularem? sic fm. Joa. Chrysostomo. ar. pl. dist. multi. et Ambro. rvi. q. i. doctos. et c. sequentibus. maxime quia communiter gratis doceant: et sic in hoc ecclesie valeant relevari. vii. non sunt prohibendi. et de magistris. c. i. et penul. nec enim sunt idonei prohibendi. vt. eo. ti. quas. to. ¶ Idoneus autem dicitur qui moribus et scientia alios antecellit vt. l. p. c. de profes. magistros. Solutio si talis se ingerit sicut hodie communiter predicatorum et minorum et alij mendicantes: nedum hoc in ordine: sed etiam per seculares potentes et prelatos et cardinales ecclesie hoc magisterium procurantes: repellant. §. q. vi. sicut. vii. q. i.

in scripturis. et in primis con cor. Aut a suo superiore mittitur: et ab illo ad quem pertinet licentiat. et sic est ad mittendus. vt. rvi. q. i. moderamine. c. et auctoritate. c. sunt nonnulli. c. si clericatus. c. monachos. c. nos aut. c. i. parochia. et c. sequenti. dum tamen a scientijs prohibitis abstinere. et ne clerici vel monachi non magno. Quum enim specialiter prohibetur ibi de quibusdam scientijs religiosarum de alijs hoc concessum videtur. et de presum. nonne. maxime de theologia. ad quam indistincte admittendi sunt tam seculares quam regulares: quia generaliter et indistincte honoratus. ii. hoc indicat et de magistris. c. vlti. Hoc etiam requirit salus animarum et publica utilitas. et ne clerici vel monachi. c. vlti. que preferenda est private. et de renu. nisi. §. nec pures. vt. In hoc potissime obedire debet abbati monachis quum non solum utilitas proprii monasterij vel ordinis hoc requirat: sed generalis ecclesie hoc preposcat. ar. rvi. q. i. monachi. et c. vos aut. de postu. et pre. de postu. pre. bone. §. nos igit. et de clerici. non resi. ad audientiam. fm. Disten. quia no. in summa de magistris. §. qualis debeat. h. sed nunquid. cum his que addidi. Ego autem raro audiui: nec vidi in aliquo ordine iniunctam alicui religiose talem obedientiam per prelatum. Nam non cum obedientia quicquid dicunt eorum literis: sed extorta et procurata: et frequenter empta licentia: currunt quidam religiosi cum suis loculis et pecunijs parisiis per magistrum et lectionem. tanta est quorundam ambitio. et de elec. quos rudam. li. vi. tota die. ¶ Item scias quod si magistri quibus prouisum est competenter: nihilominus a clericis ecclesiis rum in quibus beneficiati sunt: et ab alijs pauperibus tales epigant: simoniam committunt. nam in templo vendentes sunt: qui hoc quod dari quibusdam competit ad premium largiuntur. §. q. ii. vendentes. Item non solum venditores columbarum sunt: et domum dei domum negotiationis faciunt: qui sacros ordines largiendo pecuniam pecunie vel laudis vel honoris inquirunt: verum hi quoque qui gradus vel gratiam in ecclesia spiritualē quam domino largiente perceperunt non simplici intentione sed cuiuslibet humane retributionis causa exercent. §. q. ii. non solum. fm. Sof. et Disten. q. ita no. in pre. titu. de magistris. §. vrr. h. quid si magistri. in fi. in summa. hoc non admitto: quia sic pro mercede legentes incurrent simoniam: quod non est verum per ea que no. rrv. q. di. de quibusdam. et §. §. proximo. h. i. sed committunt crimen concussionis sicut in casu qui sequitur. h. i. sequē. ¶ Si autem is ad quem de consuetudine vel privilegio: vel de iure pertinet licentiam dare docendi propter hoc pecuniam exegerit: licet simoniam proprie non committat: quia non venditur vel emitur spirituali annexum: crimen tamen concussionis committit: quum preterito officij per impressionem extigitur quod non debet. de qua concussionem. §. q. i. concussionis. legitur et no. rii. q. i. paratus. in fi. et ideo qui exigit est dignitate et officio spoliatus. et de magistris. c. i. et c. quanto. in fi. et in hoc casu promittenti succurritur et solvitur ut pre titu. prouideas. Nec videtur hic versari turpiter ex parte solventis: quia ex quo idoneus est: suam redimit vexationem. et de simo. dilectus. fm. Sof. et Disten. qui hoc no. in summa et de magistris. §. quid iuris. h. sed nunquid. Male hoc servatur Bononie. ubi a quolibet conventuado vel licentia do archiepiscopo. Bon. qui dat licentias: extigit et recipit pro licentia. rrv. lib. Bon. ergo etiam peccasti: licet ego ei non solverim nisi. r. ex gra. special. Quilibet etiam doctorum qui interest examinationi impudenter recipit tres libras quasi pro suo labore. ar. rii. q. ii. charis tatem. et de pscript. cum et officij. de simo. cum sit romana. ¶ Decimo octavo: quod studentes bononie in iure communiter sunt piuri: quod iurant rectoribus obedire in iudiciis et honestis: et non faciunt maxime qui vocant ad universitatem non veniunt: et ideo privati sunt beneficijs. et de iureiur. querelam. ¶ Decimo nono: marematicos et linguosos sunt. rvi. distinctio. seditionarios substantiam paternam

An religiosus i magistrum possit assumi.

cum meretricibus dissipantes sicut filij prodigi. **Zuc. xv.**
et. **Eccl. ix.** Ne des fornicariis animam tuam: ne perdas
te et hereditatem tuam. **Prover. xix.** Qui nutrit scortum
dit substantiam suam. **Prover. vlt.** Ne dederis mulieribus substan-
tiam tuam. **Uigesimo.** Nimis se grauāt et suos in expensis
quum recipiunt doctoratum: et ideo expense hodie sunt
tarate et de magistris. cū sit nimis. demē.

Articulus. xxxv.

**Aduoca-
ti in qd
offen-
dant.**

Expeditis magistro

rum et scholarium defectibus et peccatis: de Aduo-
catis dicendum est. Peccant aut multipliciter.
Primo: quod subdole fouēt causas pendēdo
pprium clientulum. et tales puaricatores sunt et pditores
et infames. **ij. q. iij. §. norandum. ij. §. puaricatores.** Est au-
tem puaricator: qsi varicator: qui diuersam causam adiu-
uat p dita causa sua. nam q puaricat ex tra q pte cōstitit
qminimo et aduersa. **vr. ff. de his qui in fa. arbleras. §. pua-
ricatores. z. ff. de puarica. l. i. §. quō puniant in foro ptentioso.**
**vide. l. illas canonis. l. puaricator. et vide qd no. et legif
lxxxvj. dist. irreligiosum. glo. et ira. C. Scdo:** q: causas des-
peratas fouēt cōtra cōscientias: et in hoc eoū aliqui glo-
riant quasi magis subriles aduocati: et tñ scriptū est: im-
probū nō defendas. **ij. q. iij. §. q. d. c. q. cōsentit. xxiij. q.
iij. ne amisso. C. Terrio:** q: dilaciones supfluas nituntur ob-
tinere ad hoc tm vt fugiant. et negotiū ptrahe. et vt li.
nō cō. c. i. de dol. et cō. put. iij. q. vij. §. tria. p. pte rea nō licet
aduocato. ibi nec ex industria iurgium ptrahere. in quo
casu pena duarum librarū afficiendus est p iudicē. **C. de
iudic. p. operadum. §. illo pculdubio. et no. in pre. §. nō li-
cet. in glof. qd si fecerit. C. Quarto:** recipiendo nimis ma-
gnū salarium: vel pacifendo sup certa pte litis cum graui
dāno litigatoris: ppter qd debet ab aduocatione renoue-
ri. **ij. q. vij. §. tria. §. arcetur. vbi etiam de hoc no. C. Quin-
to:** q: igno: antes iura quū nesciant qd dicāt aliud oppo-
bīs certant. in pre. §. tria. §. si quis adeo pcar. **C. Sexto:**
quia vbi est copia aduocatorū sicut bononie: vt alijs lu-
crū subtrahāt q boni sunt: parui salario sunt contēti
tāq viles et abiecti. **pre. §. tria. §. apud vrbē ibi. Nam si lu-
cro pecuniaq. glof. modica capiantur: veluti abiecti atq
degeneres inter vilissimos numerabunt: secus si facerēt
pro clientuli paupertate. ar. lxxxvj. dist. non satis. et de re-
scrip. statutu. §. prouisurus. li. vi. C. Septimo:** q: recipiūt
salarium nimis magnū inspecta sua facundia et labore quē
subeunt quātitate cause et fori consuetudine. **ff. de varijs
et extrao. cog. l. i. §. in bono: aris. tarabit iudex salarium
aduocatis et adfessorib. et de rescrip. statutu adfessorum
li. vi. C. Octauo:** inforinant testes falsos: et querūt et fa-
ciunt positiones canillosas vt aduersam partē decipiant.
**vide et de iureiur. cū impositionib. li. vi. et inducant clien-
tulū ad deierandū ponendo et respōdēdo: et ideo tāq ho-
minē de tenent: et infamia pperua notant. xxiij. q. v. ille q ho-
minē. et c. si quis cōuictus. C. Nonno:** q: recepto salario nō
curāt de causa: nec student: nec vigilāt circa eam: et sic p-
pter eoū negligētiā aliquoties amittit clientulus bonā
causam: et ideo ipsi obligant. **ar. bo. et de eta. et qua. ad au-
res. ff. loca. et con. sed addes. §. illud. C. Decimo:** q: sciunt
aliqui se idioras et insufficientes: et nihilominus recipiūt
salarium: et ppter insufficientiam suam amittāt causam vñ
in culpa sunt: et ad restitutionē tenent. **arg. ff. ad. l. acq. idē
iuris. ff. de of. p. rescrip. illi citras. §. sicut institutu. ad. l. acq. §.
imperitia. ff. de var. et ex o. cog. l. vlt. et vide qd no. et de re-
iur. cū eremi. li. vi. in glof. C. de penis filic. C. Undecimo:** q:
vbi sufficientes sunt alijs insufficientibus vices suas com-
mittunt. vnde et ipsi de lesione clientuli tenent. **ar. ff. de
p. rescrip. verbis. Lapud labeonem. ff. si nisi forte clientu-
lus sciens et prudens contentus fuisset: quia eo inuito
non potest alij hoc committere: quia differentia est inter ar-
tífices. et de of. dele. c. fi. et si eo in scio hoc fecit: debuit pre-
uidere hoc ipsum non permissurum si sciret. ar. ff. de fur-**

ris. quia re sibi cōmodata. **respō. s. ad fi. C. Duodecimo:** fal-
sam. l. allegando: vnde crimē falsi incurrit. **C. de veteri ius
re enude. l. ij. §. hoc autē. et et in probem. decretal. Rex pa-
cificus. §. si. erno. et de iudic. nouit. in glof. sed cum. vel fal-
so legem inducendo et eius intellectum peruertendo mē-
tientes: et a veritate recedentes: et ad sensum suum: et p
parte sua. l. interpretantes. **cōtra. l. C. de iudic. rem nō noi-
uam. §. patroni. C. manda. ab anastasio. respō. s. in autē. et
stitutio. q. et ascriptio. et libera matre. in pn. coll. v. xxxvj.
dist. relatum. possunt tamen aduocari varijs modis iura
erponere. no. l. dist. quid est. in glof. hic stans. et cōtra con-
scientiam facientes edificat ad gehennā. et de sta. mo. c.
§. de resti. spo. literas. vide qd no. de iureiur. breu. in glof. ij.
Zucrant totum mundū: et animarū dērimēta patiuntur
Mat. xvi. et Luc. viij. et de funo. mattheus. et nō minus
peccatum est in offensione lingue: q in effusione sangui-
nis. ij. q. iij. quisquis. Unde dauid. ps. xij. Quoties os mas-
ledictione plenum est: veloces pedes eoū ad effundendū
sanguinem. de peni. dist. i. periculosose. et si causam despera-
ram accipiant oīno salarium debent restituere fin Bos.
sicut tutori impurat si causam pupilli desperatam ducat:
vel superuaciam. C. de adm. tu. si bonam. ff. de adm. tu.
quorū. §. sicut. et ideo aduocatus nequā tenet clientulo
ad interesse in tali casu. ar. C. de adm. tu. non est ignotus:
Tenetur etiam aduocatus nedum si causam desperatam
cōsulat psequendam: vt dictum est p. me. sed et si per
impudentiam ipsam amittat: vel per negligentiam: vt. l.
p. dicta. s. e. §. x. Idem iuris. ff. loca. et conduc. cum in plus
res. §. locatores. et l. p. e. illi citras. et p. e. cad aures. multo for-
tius si causam p. diderit: q: tunc maior: pena debetur. ff. de
penis. si quis aliquis. §. si quis iustam. ff. ad. l. cor. de fal. l. i. §.
is qui. ff. de extrao. crimi. saccularij. §. i. et breuiter tenetur
qualitercūq. vicio suo causam amittat. ar. ff. de euic. si
ideo. C. de euic. emptor. ff. de tabu. et p. l. locum. §. condem-
natio. secus si ex qualitate cause: vel ob defectum proba-
tionis: quia vitiū est materie: non artificis. ff. ad. l. acq.
si seruus seruū. §. si calicem. ff. loca. Item quare. §. si ge-
ma. nam ignoscendum est illi qui bonam fidem agnouit.
ff. manda. quintus. adde hic quod no. ij. in ar. xlvij. in. §. i. et
vt de hoc. §. quod de aduocatis. cum. iij. §. se. C. B. de
cmotertio: quia quidam aduocat qui aduocare non pos-
sunt vt minores. xxiij. annis peregrisse non debent. **xxij. an-**
num. ff. de postu. l. i. §. inuirtum. iij. q. vij. §. tria. §. quidam.
furdi prorsus. vtroq. lumine orbati. femine. vide etias. xv.
q. iij. §. muliebria passi in corpore. crimine capitali dam-
nari. qui operas suas locauerunt vt pugnaret cum bestijs
in arena. et alij infames. et qui continentur. iij. q. vij. §. tria.
et clerici in sacris vel in minoribus beneficiari. et de postu.
c. i. scilicet in foro ciuili: sed in ecclesiastico possunt a sensu
contrario illius. c. vt ibi no. Bern. et Ostien. in summa de
postu. §. quid pertinet. §. Item hono. vbi etiam tenet q
etiam coram seculari si necessitas v: ger: quia iusta nego-
tiatio non est clericis interdicta. et bec iusta est. ij. q. iij. nō
licet. et et ne deri. vel mo. c. i. vide qd no. xv. q. ij. in sum-
ma. Et religiosi. et de postu. c. ij. q. i. de p. esentium. Item
episcopi. v. q. iij. quia episcopus. fin Bos. quod intelligit
Ostien. in foro ciuili alias contra: quū habeat optionem
vtum per se vel per procuracionem litiget coram iudice
ecclesiastico. et de iur. calum. c. fi. Et qui funguntur iudicis
et aduocati officio. C. de of. adfesso. l. fi. Et qui ad manda-
tum iudicis volunt patrocinari. C. de postu. prouidēdum
iij. q. vij. §. tria. §. si vero. Item qui non sunt catholici. C.
de postu. nemo. de peni. dist. i. nemo. et de hereti. excom-
municamus. §. p. terrea. Item excommunicati. ij. q. iij. cū
excommunicatus. et desen. excommuni. decernimus. lib.
vj. Item clerici in causa sanguinis. l. i. dist. aliquantos. vbi
de hoc. xxiij. q. vij. his a quibus. et turis est fin Ostien.
q etiam pro reo ibi non aduocent. ar. ne deri. vel mo. sen-
tentiā. vide quod no. xv. q. ij. in summa. Et quia ad repus
per iudicē p. obibiti sunt. ff. de postu. puto. et qui non ad****

**Aduoca-
ti in qd
offen-
dant.**

aduocandum pecuniā receperunt. ff. ad. l. iulia. repe. eadē.
Et qui audierunt leges parifius. et de p. iul. super specu-
la. Et plati et presbyteri nedū religiosi qui audiunt leges.
et ne derici. vel mo. c. fi. 7. c. nō magno. ¶ Decimo qro qz
p eos frequēter stat ne causa terminet. 7. tū totū salariū
petunt. secus si per eos non staret. quia tūc totū salariū
petere possunt. ff. loca. et cōduc. qui opas. 7. ad. l. r. hō di. de
iacu. q. leuāde. §. si vebēda. al. est lex. ff. de var. et extraor.
cog. l. §. si iulius maternus. C. de aduoca. diuer. iū. post
duos. vide qd no. Joan. an. et de rescrip. statutu. li. vi. in
glos. quia cōmune. et si transigat diēculus videtur aduo-
catus obrinuisse. ar. ff. manda. l. fina. ¶ Decimo quinto qz
pponūt factū qd pncipales psonē deberēt in iudicē ppo-
nere. et de iudic. pasto. alis. ¶ Decimo sexto qz recipiūt sa-
lariū vel partem ante finem cause. immo aliq anteq inci-
piat cōtra id qd no. Innocē. et de loca. 7. c. ppter. in glo.
magna. Si aduocat. ma. petat salariū. vide Innocē. et de
rescrip. pnti. li. vi. ¶ Decimo septimo qz volūt esse testes i
causa in qua sunt aduocati. contra id qd legi de testi. in
lris. ar. 7. sup. b. vide Innocē. de trasac. et lris. ¶ Decimo
octauo qz quī sint qdā vassalli dñor. nolūt p eo eis aduo-
care. nec de aduocatiōe eis seruire. quā ad hoc ex pacto te-
neant. als secus fin Innocē. qui de hoc no. et de iure iū. ff.
cur. 7. i. ¶ Decimo nono quia quī fuerint aduocati in cau-
sa. volunt esse iudices in eadē cōtra id qd legi 7. no. et de
ap. postremo. 7. in vlt. glo. ¶ Vigesimo qz vociferant 7. cō-
tēdunt rixose. quā mīn ratione nō tumultuosa voce factū
suū debēt pponere. 7. ius. v. q. iij. in loco. iij. q. vij. §. tria.
i. l. canonizata. sigs adeo. ¶ Vigesimo pmo. qz nō iustitie
s. lucro intēdūt. iij. q. vij. §. tria. h. ap. v. b. ¶ Vigesimo
scō qz quā religiosi i aliq casu licito aduocat mūnera ac-
cipiūt. §. id. xv. q. ij. c. §. c. §. se. ¶ Vigesimo tertio qz mona-
chi p monasterio suo aduocat sine licētia abbati. §. id. xvi.
q. §. monachi. iij. ¶ Vigesimo qro qz frequēter derici ad-
uocat s. ecclesiā suā v. epm vel patronū. quo casu merent
perdere bñficiū. xxiij. q. v. de fo. ma. xcvj. dist. si impatoz.
et de postu. c. vlt. vbi de hoc legitur 7. no. i. q. vij. c. §. vbi de
hoc. ¶ Vigesimo qnto qz aduocat p hereticis cōdenatis.
vñ a suo officio ppetuo sunt suspēsi 7. ppetuā infamiā incur-
rūt. et de hereticis. si aduersus. qd intelligit. Vñ. postq
sunt heretici p ecclesiā ex cōmunicatiōe notati. i. ex cōmuni-
cati denūtiati. vt no. in summa et de hereticis. §. qua pena.
h. hanc autē penam. Sic etiā intelligit eodē. c. ij. §. hereti-
ci. li. vi. als si negat se hereticus. defensio sibi dat per se et
uocati per ea q no. p. ca. si aduersus. q. sepe falso in qua
crimina norant. iij. q. §. multi. in fi. facit optime et de hereti-
cis. multo. ii. §. verū. dem. ¶ Vigesimo sexto quia dede-
rūt consiliū vel fauorē vel auxiliū morti vel infancioni
epo. qz tūc aduocare nō possunt nec aliud habere officiū
et de penis. feliciis. §. nulli. ¶ Vigesimo septimo qz aduo-
cat quī fuerint filij vel nepotes heretico. i. vel fauentes
hereticis. contra p. ca. si hereti. ¶ Vigesimo octauo non
possunt quidā parrochiani ecclie sue quī teneant. iij. q. §. nul-
li. ¶ Vigesimo nono qz quidā volūt esse aduocati p vtra-
q parte bona fide. p qbus facit qd no. xlv. di. disciplina. in
glo. ar. Sed hoc intelligit ibi archidia. quā ex aduocatio-
ne nō sit p iudiciū parti. Sed ego non video quomō pu-
re vtriq parti sibi inuicē contrarie possunt seruire. 7. ideo
peccat. ar. p. ca. l. canonizata. iij. q. iij. §. notandū. h. p. uarica-
toz. An sufficiat aduocato dicere ita dicit. licet eam nō al-
leger. §. q. §. vt euidenter. An aduocati in causa principalis
teneant defendere suos clientulos appellantes p eodē
salario. vide. h. q. vij. §. post secundam. de medico an tenea-
tur curare p pmo p. p. lo salario recidiuante. de peni. di.
iij. adhuc instat. glo. artis. ¶ Aduocatus idē ius sepius
pōt inducere. xxiij. q. vij. quēdamodū. glo. in pn. Et cōtra
illiteratum debēt aduocati loqui vulgariter. no. xxiij. q. §.
odi. in glo. §. est figura. 7. legi 7. no. xxiij. q. §. sicut enim
p. p. fi. h. si ergo. ibi intelligis ne quid dicam. an in hoc ex-
planando aliquando diligentius immorabor. attende vt

rem ipsam explanandam tāq in cōspectu declarandā blā-
diorē sermone ponamus. 7. in glos. ar. 7. et de statu monas-
chorum. ne in agro. §. regula. clemen. ¶ Possunt etiam
aduocati siue iuriscōsulti mutare suam opinionem si ex-
pedit mutari no. xxiij. q. vij. vides. glo. et volēs sic ex. Pos-
sunt etiā aduocati in causis matrimonialib. 7. alijs spūas
lib. leges nō cōtrarias canonib. allegare. x. dist. c. i. r. r. q.
§. si quis ancillā. ¶ An aduocatus debeat habere salariū
quī voluit sed non potuit negotio interesse. p. o et cōtra.
de peni. dist. §. magna pietas. in pn. dist. ibi. votum em p
ope reputatur. in glos. hoc enim tū in bonis. P. o salario
pmissio vel debito aduocato p causa vtilitā in curia me-
tropolitani. nō agēt corā eo. s. corā ordinario litigatoris.
et de fo. cō. romana. §. nec etiā. li. vi. Nō tenet aduocatus
dicere parti aduerse ius quod p eo facit. no. iij. q. iij. c. §.
¶ De satisfactione 7. restitutione faciēda p aduoca-
tos. et de immu. ecclie. quia pleriq. per Innocē. Res-
tituant autē violēter et malitiose acqūita si volunt sal-
uari. nec enim in die iudici habebūt de allegationis niro
re subsidium. ad hoc de peni. dist. v. fallas. ix. q. iij. aliorum
Bonī 7. fideles aduocati milites sunt reipublicam legis
bus potius q armis defendentes. C. de aduoca. de iures
iū. aduocati. ar. ff. de voca. mu. l. ij. §. quam ita. et. §. se. ff. de
cap. 7. postlimi. re. l. postliminiū. §. si tales si vltra salaria
perant concutiūt. super his vide qd legitur 7. no. xxiij. q. §.
militare. in glos. cum ergo. 7. et de vo. 7. vo. re. ex multa. §.
ij. in fi. et in glos. Idem dicit lex.

¶ Articulus. xxxvi.

De offensionib. iur.

risperitorum et adfessorum: idem quasi
per omnia potest dici sicut de offensionib.
bus magistrorum 7. aduocatorum prime
dicit. Dicitur autē iuriscōsultus is q sibi Jurispe-
questiones sacras soluit 7. determinat per ius: et non ad-
uocat. Sed si pponat sibi questio de facto: ipsam soluit si Adfessor
cur sibi videt: et de iure responder. in italia tales vocātur res.
sapientes. vnde frequēter partes petunt sapientem a ius-
dice super aliquo articulo incidenti vel principali decidē-
do per eum ad expensas petentis vel vtriusq partis si
concordant. hī olim cōstituebantur a pncipe: et eorum
opinio vñ legis habebat. in statu. de iure. natura. S. respo-
sa. et dist. ij. responsa prudētum. hodie autem tales nō in-
ueniuntur: sed tantum hī qui cōsiliū dant credendi aut
litigandi et frequenter suas faciunt allegationes p par-
te cōsultente eos vel p vtraq: sed eligit verius. qui si
rectum cōsiliū dant: cōpetens salariū recipere pos-
sunt. §. q. iij. c. non licet. 7. xxiij. q. v. non sane. et vide quod
no. et de vi. et hone. cleri. cum omni. glo. penul. et de mas-
gistris. q. non nullis. glo. sed nunquid non licet. Adfesso-
res autē dicunt quia adfistunt iudici ad cōsilia dāda in
omnibus articulis in causa. hī duo potissime offendunt
in salarijs immoderatis: et in malis cōsilijs que dant: si-
ue per ignorantiam: siue per negligentiam: siue per mas-
litiā. et tunc ad restitutionem tenent 7. ad interesse par-
ti lese sicut. §. diri de aduocatis. Et de istis 7. de eo: i. salar-
ijs. et de of. def. super questionū. §. verū. de vi. 7. hō. deri-
ci ab oi. 7. de rescrip. statutu. l. vi. plene legi 7. no. in mul-
tis glo. ibi. et. xxiij. q. v. non sane. 7. de appel. postremo.

¶ Articulus. xxxvii.

De procuratorum ex-

cessibus nunc dicamus. Quid autē sit actor:
quid syndicus: quid pcurator: quid bocono-
mus: quid vicedominus: quid p. p. positus:
et a qbus: 7. qualiter: et in quibus causis: 7. cuius autho-
ritate: 7. ad que cōstituant: et de officio eo: 7. de differentia
nominū ipso: 7. q voluntas constituentis pcuratorum
semp est cōsiderāda: 7. de fo. ma. procuracionis in iudicio
vel extra. et de p. cura. petitio. de obli. ad rōcia. c. §. de

Procuratorum errores.

syndico. c. i. de iura. ca. imperato: um. et. c. cum in causa. r. c. cu causam. de ex. p. re. dilecta. lxxix. dist. diaconu. r. c. se. f. q. iij. saluato: r. q. vii. si quis. de of. del. cu olim. de fideius. c. penul. p. Innoc. de cens. sopite. ne se. va. c. j. p. Innoc. de confir. vii. vel inu. cum dilecta. r. q. i. relatio. Est aut. pcurator: q. negociu gerendum suscipit ab eo q. pot. mādare: q. epus dñs nō est: sed pcurator: et de dona. c. ij. r. th. pcurator: em cōstituit. et. e. auditis. **A** Peccat pmo autem mul. ti pcuratores q. officiu pcuratoris ererēt r. pcuratores esse nō possunt: vt minor. rrv. ad iudicia. r. minor. rviij. ad negocia. ff. de pcurato. l. minor. r. et de pcura. q. generalis. ter. s. j. li. vi. Si quū derur ad negocia maior. rviij. annis: minor. etiā. rrv. annis pot. agere r. experiri: vt ibi no. Joā. an. post. **Dist.** Que etas reqrat in iudiciis: vide qd les gatur et no. et de of. del. cu vicefimumānu. In pmouendis ad ordines: dic vt de eta. r. qua. generalē in clemē. In aduocatis requiruntur. rviij. vt dixi. s. e. s. expeditis. r. xij. Ad matrimoniu contrahendū r. sponsalia. vide qd no. de eta. re. et de despō. impu. c. vbi nō est cōsensus. de etate ad reli gionē. et de regula. q. in insulis. cad. nostrā. c. significatū. itē. c. is quē. c. nō solū. li. vi. r. q. j. illud. r. q. j. c. f. et. ij. Ad epī scopatu: r. ad curā animarum: r. dignitat. em. vide de elec. cum in cunctis. c. licet canō. c. cu er. eo. c. cōmissa. li. vi. et de eta. r. qua. c. ij. r. iij. r. c. p. mittimus. li. vi. De etate eligentiū abbatiam r. electariū. et de elec. indēnitatibus. lib. vi. De etate eligentiū episcopū. eodē. c. ex eo. lib. vi. furiosus. ff. de procura. l. ij. s. furiosus. Infamis. vide l. dist. accedens. iij. q. vii. c. j. Itē surdus vel mutus. ff. e. l. ij. s. furiosus. r. l. mutus. Itē accusatus de crimine. C. e. reum. Itē miles. vi de de post. p. re. bone. j. glo. j. r. qd no. Innoc. de confir. vii. cu dilecta. r. de accusa. sup. his. per eum. et de of. del. prudē tiam. fm eundē: Seruus. C. de iudic. seruus. Excomunica tus vel cōstitutus ab excomunicato. et. e. r. fi. legif. et no. de iudic. intelligim. de rescrip. ipso iure. li. vi. qd fieret ta. me cu occulto: renēt. et de procura. auditis. de re. iu. ad p. bandū. ff. de of. p. re. barbari. C. de testamētis. l. j. r. sic fuit iudicatū in curia. Itē regularis. et de syndico. c. vnico nō si pro causa sui monasterij abbate imperāte. rvi. q. j. mona chi. in fi. r. c. qui vere. no. rvi. q. j. de presentū. vide clemē. de pcura. Religiosus. Item clericus in gradu quolibet cōstitutus non debet constitui pcurator: litis. in autē. de sanctis. et reuerē. epīs. s. deo amabiles. r. sequen. s. alium autē. et ne cleri. vel in eo. sed nec pcuratores. r. c. s. h. cōdu ctos. qd verū est in ciuilibus: sed nō in spūalibus r. in ciu ilibus p psonis miserabilib. pot. vt no. **Dist.** de pcura. in summa. s. quis dari. r. itē monachi. vide Innoc. de iura. cal. c. j. vbi tenet q. clericus nō pot. pstitui pcurator: sine licentia plati sui. Itē femina. iij. q. vii. s. ram. C. de pcura. alienationē no. et de confir. cum dilecta. s. quia vero. qd vi de cōtra. sed ibi soluitur in glo. sic ergo. Item q. cōstitui tur in causa criminali. et de procura. tue. et de accusa. ve niēs. vbi de hoc. iij. q. v. reos. **C** Secundo q. nō appellāt: vel dū nō denūntiant q. appellant. et. e. non iniuste. **T**er tio quia plene dominum non defendunt: q. omnia debet facere q. faceret scz dominus si pñs esset. ff. e. s. h. c. de f. fendere. Nec em sufficiat talem diligētiā adhibere quas lem suis rebus adhibet: immo maior: ab eis exigif. C. man da. in re mādara. Tenetur aut. pñcipaliter ad tria pcura. vocatus ad iudiciū venire. iustis pceptis parere. et sine licētia non recedere. r. q. iij. certum. in autē. de litigi. s. fi ve ro intra pñctū. coll. vii. **Q**uarto q. frequēter confitem. tur cōtra dñm malitiose vel corrupti. Et cōfessio pcurato ris nocet dño. de postu. p. re. c. j. de capel. mo. dilectis. de re. iu. subora. vt lire nō con. c. j. s. fi vbi de hoc. quo casu tene tur domino ad interesse sicut. s. diri de aduocato. et vide qd no. de testi. in mte. c. ij. in glo. fi. **Q**uinto q. sunt falsi nō habētes mandatum vel falsum mandant. et. e. in nra. **S**exto q. excedunt fines mandati. et de rescrip. cum di lecta. r. de sup. hoc vide qd no. Innoc. de fideius. q. quibus

dā. vtrū autē pñdicer dño qd facit pcurator: cōtra ius vel iniuriose contra eum sine speciali mādato eius. et. e. c. dile cti. fm Innoc. **S**eptimo q. male r. negligēt r. frau dulēter frequēter tractat causas et negocia dominorū et tenent in foro cōscientie ad interesse dominis: vt. s. retici in. s. expeditis. r. ix. r. r. r. in ar. rrv. Et vide Innoc. de causa pos. cum olim. **O**ctauo q. recipiunt et extorquer magna salaria: vnde tenēt de supfluo. r. iij. q. v. non sa ne. **N**ono quia intromittunt se de officio aduocandi: quū parum vel nihil iuris sciunt. vñ in culpa sunt vsurpā res officiū alienū. et quātum p hoc dānificātes dños tenē tur legif. r. no. et de homici. tua. s. nos igif. r. in glo. s. et de eta. r. qua. ad aures. **D**ecimo quia in fauorez dominor multa p pre sua mēdacia dicit: r. partē aliā decipiūt: r. ca uillationibus r. falsis positionib. et allegationibus vnu tur. vñ et in his tenent deo r. primo et iudici. sicut. s. diri de aduocatis. et de crimi. fal. c. j. r. quasi in omnib. in qd mali aduocati offendūt r. ipi. vñ de eis nō tāgo amplius. **A**rriacius. rrviii.

De peccata testiu

veniam. Testes fm **I**sa antiquitus sus perstitos dicebatur: eo q. sup. cause statu pferēbatur: nūc pre ablata nominis tes tes vocant. et de h. signi. forus. s. testes. **A** Peccant testes in multis. Pmo q. multi ferunt testimoniu in iudicio q. testes esse non possunt. vide et. e. c. ij. vt seruus. iij. q. iij. s. Item in criminali. r. Item fm re sponso. et de h. sig. forus. s. testes. Item mulier in causa criminali mora criminaliter. r. no. rrv. q. vlt. mulier. r. q. iij. de crimine. et de h. signi. forus. s. testes. et de testi. quo niā. r. c. tā lris. Quid de hermaphrodito: q. habet vtrūq. sexum scz hominis et mulieris: dic seruandū qd qualitas serus incalēscētis ostendit. iij. q. iij. s. Item in criminali. r. hermaphrodito. Si autē vtriusq. membri officio vt pot. sicut refert **Dist.** de quodā qui fuit in villa sua seu cia: que est in episcopatu taurinē. eligat quo vtrā: et iur ret q. de cetero alio non vtrā: q. nec duplici debet fungif. ficio maxime tam diuerso. rvi. q. j. p. s. byteros. ff. de pac. fi plures. sic fecit eps taurinē. de pñcto vt no. **Dist.** et de testi. s. quis possit. r. qd de hermaphrodito. Impubes an te annū. r. iij. in ciuilibus: r. minor. r. anno: in criminali bus. ff. de testi. l. iuniri. r. l. testimonium. r. iij. q. iij. c. f. r. s. Item in criminali. r. Itē in testimoniu furiosus. iij. q. vii. s. tria. et de succē. ab intesta. c. vlt. de regula. sicut. rvi. q. j. gonfaldus. Infamis. p. re. c. forus. s. testes. et de testi. co. pretea. iij. q. v. cōstituim. et de testi. licz et quadā. r. c. testi moniū. nisi in criminib. exceptis. legif. r. no. de sumo. licet beli. c. p. tuas. Pauper. Suspectus. legif. et no. iij. q. iij. s. Itē in criminali. r. testiū. r. in glo. in salomone. In fide lis siue hereticus. ij. q. vii. c. fi hereticus. c. pagani. r. iij. q. iij. ipsa pietas. de hereticis. excomunicam. legitur no. et de testi. c. j. c. iudei. et in clemen. eo. titu. c. j. **R**eprobantur etiam omnes qui continentur in p. re. s. in criminali. vlt. ad. s. vlti. **S**ecundo peccant quia non dicunt totam ve ritatem quam nouerunt sicut iurauerunt de causa illa. iij. q. ix. hōramur. et solam veritatem non miscendo falsitas tem. ij. q. iij. nullam. quia nec de suo debent aliqd addice re etiam et quod bonum est. iij. q. ix. pura. et de accusa. q. l. ter. s. s. for. mam. r. c. seq. r. ideo sunt perituri. et hoc ideo in uentū fuit: quia cum quidam iurasset dicere veritatem: et quum eam dixisset: apposuit postea contrarium in dicto suo. et cum postea argueretur de periurio dixit q. non des ierauit: quia si plus erat res vtrius tanta erat cui debuit di ci. q. si esset tanta: non tamen erat talis. arg. eo: um que no. r. iij. q. v. s. i. in glo. arg. **T**ertio peccant quia non dicunt veritatem pro vtrāq. parte sicut iurant. C. de epī scopis et cleri. auren. si iudex. r. iij. q. v. non sane. et. eo. ritu. veniens. ij. in fine. **Q**uarto quia pro ut communiter p. reo et amore odio et timore dicunt contra veritatem

Testes quibus in bonum.

et contra iuramentū suū qđ fecerunt. et. e. quorū. et. c. lig. §. testes. r. q. iij. q. iij. q. iij. §. Itē in criminali. §. testium fides. ¶ Quinto q: non dicunt totam veritatem quā nō interrogant. et de accusa. qualiter. §. §. i. et. c. seq. ¶ Sexto quia pandit suū testimonium cōtra ppriū iuramentū. p. e. §. Item in criminali. §. Item qui falso. ff. e. q. falso. et. eo. fraternitatis. ¶ Septimo q: qđ credunt asserunt: qđ pef sine faciunt: quia nō debēt se reddere certos de eo qđ audiunt vel credunt. xliij. dist. habuisse. de fimo. per tuas. ij. nec etiā si malū sit de facili credere debēt. lxxvj. dist. si qđ de quocūq. de fimo. licet heli. §. §. ergo nō dicāt p sacramētū se certos vbi certi nō sunt. et de rescrip. cū cōtingat. als incurrēt anceps pūritū. ff. iureiurā. marcellus. Itē de in li rē iurā. videamus. ¶ Octavo q: deponunt de die mense et anno: et nō recordant. vñ et cōtra iuramentū faciunt: q: et sine his: esto q nō recordant: valet eorū testimonium. vel faciunt scribi: dicit iurari verum esse qđ in scriptura quā tradit cōtinet. qđ testimonium nō valet. nā iudet cōsiderare habet vocē testis. sermonis cōstantiā: et trepidationem. et ex multis suū animū in formare. ff. de question. de minori. §. ij. et de testi. in nostra pñsentia. igit quia etatē habet de se loquat. Joan. ix. de cō. dist. iij. cum p paruulis et q nō valeat tale testimonium satis pbat. v. q. ij. relatum. iij. q. ix. testes. et c. pñte. §. q. vlt. c. vlt. de accusa. inquisitionis. §. terrie. et exp. testis et quina. ac. pos. c. ij. ¶ Nono q: obsare vel capiose deponunt. de hoc et. e. cum damo. p. e. §. in crimi. §. in testibus. ¶ Decimo q: nō corrigūt dī crum suum qđ possunt corrigere. et de testi. co. pretere. ¶ Undecimo q: volunt pbare puram negatiuā simplicē et indereterminatā. vñ non valet eorū testimonium. et de res nū. sup hoc. de elec. bone. §. ¶ Duodecimo q: cū veritate admiscet falsitātē. vt. s. e. §. ij. terigi. l. x. di. si ad sacras. p. e. §. Itē in criminali. §. Itē qui falso. de causa pos. cū ecclia. no. p. e. §. Itē in criminali. §. si testes. §. circa. xij. cor. pñ deponunt. p. e. §. Itē in criminali. si qđ testib. ¶ Decimo quarto q: testis subipso cōtradicit: vnde nec valet dictū eius. C. de li be. causa. cū proz. de appel. sollicitudinē. no. p. §. Itē in criminali. §. si testes. in glos. circa in pñ. et et. e. in nra pñsentia. in glos. §. in pñ. ¶ Decimo quinto q: quū sint in peccato et peccatis mortalib. testimonium cōtra alios ferūt: et lapidandi volūt alios lapidare. iij. q. vij. iudicet. et. c. postulat. de hoc tamen vide et de excep. c. §. ceterū. vide qđ no. de testi. cum causam. in glos. causam. qđ legit et no. et p Innocē. de elec. cum dilect. et c. illa. et de testi. testimonium. Itē nō cognoscit frequēter psonas a quib. et cōtra quas inducitur. vñ non possunt cōgrue testificari. ar. in aut. de testi. §. §. et in aut. de instru. cau. circa pñm. §. si qđ igit. et. C. de iure deli. sancim. §. finaut. et no. de hoc et de testi. cum causam que. in glos. causam. ¶ Decimo sexto q: sunt igno ti. faciūt qđ legit et no. xviij. di. apphos. de deri. peregr. c. §. sed sup hoc vide Innocē. de accusa. inquisitionis. ¶ Decimo septimo q: sunt subornati. vide Innocē. de re. iu. cau sam. ¶ Decimo octavo q: excommunicati vel suspēsi ab offici o. de accusa. olim. p Innocē. de testib. testimonium. de elec. cū nobis p eū. ¶ Decimonono q: fuerūt iudices: vel ad uocati: vel ad fessores: vel arbitri: vel pcuratores in cā. et. dilecto. et. c. Roma. li. vj. de trasac. et lris p Innocē. et alios §. q. vj. statuedū. et de accusa. cū dilecti. p Innocē. ¶ Vigefimo q: sunt derici et sine licētia epī ferūt testimonium: qđ nō pñt. et de iura. ca. c. §. §. ¶ Vigefimo primo q: socij criminis p alios testificant et cōfiteant. et de cōf. c. §. legit et no. et de testi. veniens. §. r. q. iij. nemini. ¶ Vigefimo secundo q: laici in criminalib. testificant contra clericos. sed sup b vide qđ legit et no. ij. q. vij. c. §. et in summa. et c. laicos et. c. clericos. et. e. tam lris. de accusa. cū. p. maconella. ¶ Vigefimo tertio quia volunt esse accusatores et testes. et de fimo. licet heli. ¶ Vigefimo quarto q: volunt esse iudices et testes. iij. q. iij. §. Itē in criminali. §. null. vñq. ¶ Vigefi

mo quinto q: qui inhabiles ad sacerdotium sunt in causa criminali volunt contra sacerdotes testificari. §. q. vij. ipfī appli. ¶ Vigefimo sexto quia epus et pbyrer volunt testi ficari quū aliter veritas sciri possit. §. q. §. testimonium. in fi. ¶ Vigefimo septimo q: volūt scribi testes: vñ se pñtūt in instrumentis conficiēdis seculariū sine licētia epī. xliij. q. ij. §. pñt etiam. et c. sequēti. qualiter pñit testis falsus. et e. t. testimonium. de crimi. fal. c. §. iij. q. ix. nihilomin. v. q. vj. c. q: iura. i. l. pbyteri. xliij. q. v. rer debz. xliij. q. v. h. imago. ¶ Vigefimo octavo q: deric. fert testimonium in causa cri minali ptra laicū. ptra id qđ legit et no. r. q. §. testimonium. l. §. dist. c. §. in glo. quicūq. et p Innocē. et de accusa. cū. p. ¶ Ultimo sciendū q: quantum p testimonium falsum vel subtriccō verū testis dānificauit prem cōtra quā induci tur: vel parē q eū inducit. intantū tenet et ad interesse in vtroq. foro. et sup hoc vide qđ legit et no. r. q. iij. de crimi. fal. c. §. xliij. q. v. hec imago. als est. c. p se. et incipit satis. in glos. §. accusatio. iij. q. iij. in summa. et. xliij. q. v. rer debet. et. vj. q. §. quicūq. et ad de qđ no. v. q. vj. pbyteri. §. qđ scri pñ. §. r. vj. ar. in. §. sed non de here. §. quod de testibus.

Articulus. xxxix.

A quib. peccat ac

cusatores tractadum est. Accusare autē Accusa
nihil aliud est q reū criminis aliquē plī re qđ sit
bellū deferre. vel facere ad vindictā. vt
et de accusa. sup his. C. qui accu. nō pos.
cum rationibus. et. l. non igno. et. l. si quis ex familiaribus.
ff. de pua. et. l. vlt. §. q. vij. libelloz. ¶ Accusatores autē
vocat est quasi accusator: q: ad causas vocat eū quem
appellat. et de. §. signi. foms. §. accusator. ¶ A Peccat Accusa
autē pñmo q: multi accusant qui accusare nō pñt multis
pliciter. §. q. §. pñbent. r. q. iij. de crimine. nisi in exceptis
criminibus. e. q. nemini. de fimo. tanta. et p. e. c. pñbent
tur. §. mulierem. Itē pupilli. ff. e. qui accusare. et. l. §. pu.
pillus. et p. e. c. pñbent. nisi in casib. in quib. admittunt
a tutore acro: et. ff. e. l. §. §. milites. C. q accusa. nō pos. l. nō
pñbent. et. l. si crimē. ingratas. Infames q: duo iudicia
aduersus duos reos subscripta pñt. Qui receperūt nū
mos ad accusandū. vñ nō accusandū. Abertini cōtra pa
tronos q subornati falsum testimonium dixerūt. Dim. l.
aureis habētes. hī tamē omīs si suarū iniuriarū vel fuoz
ppinquozū morē psequant: ab accusatione nō repellun
tur vt. l. p. canonizata. Prohibent criminosi: q: criminis
nosus criminolum accusare nō pñt. iij. q. vij. qui sine. c. pos
stulatus. et. §. poro. ad fi. §. q. §. multi. etiā si modo nō sunt
criminosi: quia sufficit si fuerunt. vj. q. §. qui crimen. r. v. dī.
c. vlt. vt no. Ostien. in summa de accusa. §. qđ possit. §. alij
ppter crimē. vide. et. e. cum. p. maconella. et qđ ibi no. et de
fimo. p. tuas. §. in glos. magna que incipit regularem. et qđ
legit et. de accusa. c. §. Item qui ad magos currunt. §. q.
vij. quisquis Item qui semel calūniati sunt. ff. e. si cui. §.
hīdem. Vel quia semel destituerunt. ff. ad turpil. l. §. et. e.
veniens. Itē inimici et cum inimicis cohabitantes. et. e.
cum. p. et. c. meminim. et repellant. et. c. cū opo: reat. iij. q.
v. quia suspecti. Item aliqui ppter suspitionē turpis q
stus. et qui ma. accu. pos. significante. Item aliqui p
pter participationem eiusdem criminis. et de adul. c. vlti
mo. et penultimo. de testibus veniens. §. C. de libe. cā. si si
lium. Item beneficiari contra ecclesiam. et de postu. c.
vlt. Item liberti ecclesie cōtra ecclesiam. r. q. §. liberti. et
c. vij. Item aliq ppter reuerentiā et cōditionē suam: vt
quia sunt liberti vel liberi vel serui. §. q. vij. querendum
vel familiares. ff. e. qui accusare. in fi. et. l. bitin. §. C. qui ac
cusa. non pos. iniquū. et. l. si quis ex familiaribus. et. l. vlt.
Tamē familiares admittunt cōtra episcopum. et. e. nulli
et canonici cōtra plarū. et. e. licet. et. c. veniens. et monachi
cōtra abbatē. et. c. olim. §. A. et. p. et. c. et p. l. si magnū.
et. l. ppter. de his omnibus. in p. et. l. cano. pñbentur. et. ff.
e. qui accusare. iij. q. vlt. c. §. c. omnibus. Admittunt tamē

hi omnes supradicti excepto inimico capitali q̄ nūq̄ ad
mittit. iij. q. v. c. ij. et de fumo. licet. et c. per tuas. in exceptis
criminib⁹. et de p̄fump. literas. de fumo. tāta. xl. dist. si pa
pa. xv. q. iij. sane. c. nemini. no. p̄e. c. p̄ tuas. ij. q. i. in p̄mis.
CSecūdo peccant: quia multi accusant mortuos: q̄ ac
cusari non possunt. xxiij. dist. quorūdam. xxiij. q. ij. admo
nere. vbi de hoc nisi in casibus no. in p̄e. c. quorūdam. et
xxij. q. ij. in summa. **C**Tertio: q̄ quidam accusant papā:
qui accusari nō pōt. nisi de heresi. xl. dist. si papa. vide In
nocen. et de elec. licet. lxxij. dist. si quis pecunia. ix. q. iij. ne
mo. et tunc vocato cōcilio fm̄. **C**Sti. vt no. et de accusa. §.
quis accusari. nō. regulariter. in summa. probatur hoc cla
re. xvij. dist. §. hinc etiam. xij. dist. nunc aut. satis de hoc di
ci in p̄ma p̄fist⁹ opis circa p̄m. p̄ferrim in. iij. q. v. r. vj.
ar. Imperator: aut̄ et quilibet rex ratione peccati in quo
subest pape. accusari pōt coram eo. vñ imperator: summit
tit ei caput suū et leges suas. C. de sum. rrl. l. vlt. et. l. j. et in
autē. vt clerici apud p̄p̄. ep̄s. conue. §. si vero ecclesiasti
cum. coll. vj. et de iudic. nouit. **C**Quarto: quia accusant
iterū accusatos et de crimine absolutos. et. e. de his. xxiij.
q. iij. si illic. ij. q. si in fi. r. q. iij. §. norādū. **C**Quinto: q̄ q̄
dam accusantes desistunt ante inscriptionē sacram: tene
tur ante accusationē iniuriarū illis quibus libellos obtr
lerūt. ff. de iniurijs. l. item apud labeonem. §. siq̄s de bel
lo. **C**Sexto: q̄ calumniant falsa crimina sciēter intendē
do: et p̄uaricant vera crimina abscondēdo: et cū reo col
ludēdo p̄p̄as p̄bationes dissimulādo et tergiversantur
in totū ad accusationē absq̄ abolitione desistendo. de hoc
ij. q. iij. §. norādū. ij. et et de collusi. dere. p̄ totū. **C**Septi
mo: q̄ recipiūt pecuniā ad accusandū: vel nō accusandū:
ad cui⁹ restitutionē tenent etia in foro aie: q̄ cōtra. l. mer
cati sunt. ij. q. i. p̄bent. dabit autē illa pecunia non illi q̄
turpiter eam dedit: sed in cuius lesionem data est. legitur
et no. §. q. i. in et. r. in glos. non ei. r. l. cōfessionis. **C**Octa
uo: quia non accusant ex charitate p̄pter quā fieri debet
accusatio a. admitti non debet. iij. q. iij. nullus introdu
cat. de accusa. qualiter. ij. **C**Nono: q̄ nō accusant in scri
ptis. ij. q. i. legū. r. q. iij. si quis iratus. r. q. viij. accusatorum.
CDecimo: quia accusant absentes. de hoc. iij. q. ix. in sum
ma. r. p̄ totum. **C**Undecimo: q̄ heretici et pagani et apo
stare et alij infideles accusant fideles. cōtra. cas. ij. q. vj.
pagani. iij. q. iij. alieni. r. c. se. iij. q. i. c. j. **C**Duodecimo: q̄
criminosi. vj. q. i. q̄ crimē. iij. q. v. cōstitutum. r. §. c. se. **C**Des
cimotertio: quia cōspiratores. iij. q. iij. cōspiratores. et in
celstus. e. q. cōsanguineos et hoies male opinionis. iij.
q. v. suspectos. r. ligitosi et calumniatores. e. q. nullus. et
infames. p̄e. c. nullus. de accusa. cum opo: reat. et inimici
vt dicit. iij. q. iij. detractores. r. p̄e. c. cū opo: reat. **C**Deci
moquarto: q̄ excommunicati. iij. q. iij. nullus. cū. c. se. iij. q.
j. c. i. **C**Decimoquinto: q̄ forilegi et diuinatores. iij. q. v.
cōstitutimus. **C**Decimosexto: p̄curatores ep̄oz. iij. q. iij. hī
qui. et in tota illa questione ponunt qui repellunt ab ac
cusatione: ibi vide. **C**Decimoseptimo: q̄ qui sacerdotes
esse non possunt: sacerdotes accusant cōtra id. ij. q. vj. ip̄i
apostoli. vj. q. i. oēs vero. r. c. sacerdotes. **C**Decimoocta
uo: q̄ laici ep̄os passim accusant. ij. q. vj. c. j. et sequenti. v.
c. et. c. oues. cū. ij. c. se. **C**Et clericos. e. q. nullus. laici. r. §. c.
seq. r. c. ficut. r. c. in sancta. r. c. laici. et de testi. de cetero.
rv. q. iij. §. j. Nisi suam vel suorum iniuriā p̄sequatur. iij.
q. vj. omnibus. et adde quod no. ij. q. vj. in summa. r. c. lai
cos. in glo. certum. r. et de accusa. c. penul. **C**Decimono
no: quia accusati accusant. iij. q. ij. negāda. r. §. neganda.
CUigesimo: q̄ mala conscientia: vel inani gloria accu
sant. ij. q. vj. si qui sunt. **C**Uigesimo p̄mo: quia accusant
p̄curatores. v. q. iij. in criminalibus. ij. q. vj. per scripta.
CUigesimo sc̄do: q̄ accusant ante q̄ annūtiēt ei quē ac
cusare volūt: ideo nō essent audiēdi. ff. de adul. denūtiat
se. no. ij. q. vj. per scripta. in glo. pōt. **C**Uigesimo tertio:
quia vir adulter accusat de adulterio vxorē. r. r. q. v. q̄ris
fiana. et de adul. c. penul. r. vlt. r. vj. opp. effam. xxiij. q. v.

ita ne. cū. c. se. et que credebatur maritū mortuū. xxiij. q. i.
cū publicani. vide qd̄ legif. r. no. et de se. nup. c. ij. Et quā
cognouit alius sub spe de mariti. xxiij. q. ij. in lectu. r. quā
post adulterium scienter cognouit. xxiij. q. ij. siq̄s vxorem.
et quā ip̄se tradidit adulterandam. et de eo qui cognouit
cōsangu. vxor. sue. discretionē. de his casibus no. de maris
ro. xxiij. q. vj. in summa. r. p̄e. c. penul. de adul. in glo. sic.
ff. **C**Uigesimo quarto: q̄ gradus cōsanguinitatis accu
sant extranei et iuuenes: non p̄p̄inqui et antiq̄. xxiij. q. vj.
c. j. r. se. et q̄ ma. ac. pos. vester. **C**Uigesimo quinto: q̄ nō ac
cusant zelo iusticie: s̄ ex malicia. q̄ paucissimi de hoc enas
dunt: quia deum non habent p̄e oculis: sed p̄p̄ia vltio
nē. vñ et si accusatio sit leuissima intentio nō est recta. vñ
r. si in accusatione sit veritas: in corde tamē est iniquitas:
et ibi peccatū. de peni. di. iij. ille rex. vel odio. iij. q. v. c. iij. ij.
q. iij. si quē. iij. q. iij. clericus. c. hī qui. ij. q. iij. siq̄s ep̄iscopū
ij. q. vj. si qui sunt. et de accusa. cū opo: reat. **C**Uigesimo
sexto: q̄ falso ep̄os accusant vel in probatione defecerūt
ij. q. r. placuit. c. si accusatorū. iij. q. vj. c. i. r. c. vlt. iij. q. r. eos
qui. v. q. vj. ep̄iphanū. ij. q. iij. si quis ep̄m. **C**Uigesimo
primo: q̄ p̄cio vel p̄missione desistunt ab accusatione. ij.
q. iij. si quem. **C**Uigesimo octauo: q̄ sine deliberatione
accusant cōtra id. q̄lir. ij. circa p̄n. **C**Uigesimo nono: q̄
accusant notoria. et de accusatione. euidentia. ij. q. i. manife
sta. **C**Uigesimo: q̄ iurat qd̄am nō accusare: et postmo
dū accusant. vñ et p̄iur sunt: nec ad accusandū debet ad
mitti. et. e. venies. **C**Uigesimo p̄mo: q̄ accusant in eadē
causa in qua tulerunt testimonium. et. e. cū. p̄. māconel
la. de penitētia iniuste accusantis. et. e. accusasti. r. de pena
de calum. c. j. qd̄ aut̄ sit accusatio inquisitio/infamatio/de
nūtiatio: et q̄ vel affectus imponat cōuicio in q̄libet mo
do agendi in simonia vel alijs. e. r. c. inq̄sitionis. cū opo:
reat. c. q̄lir. ij. de fumo. dilect⁹ filius. A. c. licet heli. fm̄ In
nocē et alios. ij. q. vj. in summa. De accusationibus deri
corū et q̄liratio accusatorū: r. an admittant ad accusans
deum nisi illi quorū interest: per alios doctores et p̄ Inno
cē. e. r. cum. p̄. de testi. et p̄e. Alij. q. i. si peccauerit. **C**Uis
gesimosecūdo: q̄ accusant ante q̄ moneant accusandū. de
quo vide qd̄ no. §. q. iij. ex multis. in glo. ar. fumo. r. q. vj. re
quiritis. in glo. hīc collige. et de accu. inquisitiois. in glo.
vide. r. melius. ij. q. vj. accusatio. i. in glo. h. de fumo. licet
heli. xij. q. ij. indigne pars. et. e. c. ij. r. c. q̄lir. ij. r. c. sup̄ his.
dere. iu. ad aplice. li. vj. de calum. c. ij. **C**Uigesimo tertio:
q̄ accusant illi quorū actores repellunt. s̄ hīc vide qd̄ no.
et. qui matri. ac. pos. cū in tua. in glo. hīc habes. **C**Uis
gesimo quarto: q̄ emuli. vide qd̄ legitur r. no. ij. q. vj. de cetero.
CUigesimo quinto: q̄ suspensi ab officio et beneficio de
rici alios accusant. sup̄ hoc vide et de excep. aplice. ij. q. vj.
ip̄i apli. xxiij. q. i. audiūmus. **C**Uigesimo sexto: quia vo
lunt esse accusatores r. testes. vide. iij. q. iij. in summa. de
fumo. licet heli. In quib⁹ casib⁹ nō pōt quis etiam p̄ facto
p̄p̄io accusare. iij. q. vj. omnib⁹. notat. §. q̄s pōt accusare.
et quis non. e. r. c. j. nulli ex parte. lxxij. di. marimian⁹. An
o: dinatus simoniace o: dinato: em valeat accusare. vj. q.
j. §. porro. An vasallus pōt dominum accusare. xxiij. q. vj.
de forma. An p̄pter minorem excommunicationē remo
ueat q̄s ab accusatione. et de excep. a nobis. de sen. et. in p̄
sentia. **C**Uigesimo septimo: q̄ libidine vindicte qd̄a ac
cusant. sup̄ q̄ vide qd̄ no. Inno. de elec. dudū. ij. q. qd̄ dicit.
§. e. r. xxiij. **C**Uigesimo octauo: q̄ pactū vel iuramentū
cit de nō accusando. et de iure iu. queadmodū. §. si. r. vide.
§. c. h. r. An sit p̄ctū vel malū accusare: r. quid de his q̄
p̄ calūniā vel ex odio accusant. ij. q. vj. si quis ep̄m. vj. q. i. i
oia. r. et. e. r. accusasti. de accusationib⁹/inquisitionib⁹/oe
nūtiationib⁹ tractat. ij. q. vj. r. vj. q. iij. q. iij. q. iij. r. r. et
iij. q. j. et. iij. q. vj. r. v. q. iij. et. v. q. j. et. v. q. iij. per tot
tum. De oī aut̄ oāno quod accusatores falso accusantes:
vel nō p̄bates p̄i accusare dederint: ad restitutionē tene
tur. vt. s̄. dicit de aduocatis in. §. expeditis. in ar. xxiij. q. i.
§. ad p̄ctā. in fi. in ar. xxiij. r. vide qd̄ scripti. j. in ar. xxiij. q. i.

sed vt de hoc. n. quod de accusatoribus et de testibus.

Articulus. xl.

Et tabellionibus si

Notarij est dicendum. Et primo offendit: quia quum iurent inter alia exercere fideliter officium suum de his que videbunt et audient et pro vtraque parte. hoc multi non faciunt: quia plus vel minus ponunt in instrumentis et videant vel audiant. unde incurrunt vitium falsitatis et perjurij. et de presum. illud. de prescripti. ad audientiam. in Auren. de tabel. coll. iij. §. de tabulari. l. iij. li. r. C. Secundo offendunt: quia quum sint serui publici: quia publice seruiunt. ff. rem pupill. fal. fo. l. ij. et de vfuris. q. q. lib. vj. et iurauerint facere instrumenta quoties fuerint requisiti ab aliquo: et super quacunque causa de auditis et visis: frequenter odio vel timore alicuius domini contra cuius facrum petunt fieri instrumentum: prece vel pado non faciunt instrumenta. in quo etiam casu per iuri remanet et executione officij amittunt. unde non potest de cetero scriptura sua fidem facere quum auctor: reprobetur. et de hereticis. fraternitatis. sicut no. Ostien. in summa. de fi. instru. §. quibus instrumentis. n. et bi. C. Tertio faciunt instrumenta quidam quum non sint constituti notarij ab eo qui eos facere potuit. scilicet papa vel imperator. Idem credere in de quolibet rege in regno suo: quia generalis iurisdictione et merus imperium habet in regno suo: et omnia facere potest que expediunt regno suo: et sine quibus iurisdictione sua impediretur. ar. ad hoc. vij. dist. quo iure. xxiij. q. v. regum. de sup. ne. p. e. grandi. li. vj. ff. de iur. omni. iu. cuius iurisdictione. de officio del. preterea. c. suspensio. et si feruat generalis consuetudo in omni regno que ei iurisdictionem dat. C. de ena. l. i. §. vlt. de fo. co. c. c. congar. et cuius memoria in contrarium non existit. iij. q. vj. hec quippe. ff. de aqua quoti. et est. hoc iur. §. ductus. de n. sig. super quibusdam. §. i. qui bene ad hec facit fin. In noc. vt no. et. e. c. p. tabel. Ostien. tamē no. in summa. ti. ne cleri. vel mo. §. que sunt. n. sed nunquid. q. episcopi possunt facere tabelliones. et hoc asserit sicut. s. renotius dist. p. xiiij. fol. §. vlt. generaliter. n. specialiter. in ar. xxiij. Si autē est legitime notarius institutus ab illo qui potuit: et perdidit instrumentum officij tabellionatus: quod nec alias potest probare per testes: sufficit quod probetur ipse per longum tempus maxime exercuisse officium. et quod instrumentis suis fides habebatur per terram tam publicis. argu. et. e. cum dilectus. de re. iu. ad probandum. ff. ad mace. si fili. ff. de of. pro. barbarius. et est expressum in autē. de tabelli. §. penul. coll. iij. C. Quarto quidam falsi faciunt instrumenta. et. e. inter dilectos. C. Quinto quod ab adiut vel cancellarij vel utriusque faciunt in loco suspecto: sicut in incarnatione vel in iudicio: vel in omnibus principalibus: vel in principali substantia facti: propter quod instrumentum totum suspectum redditur. quod debet apparere non abas sum: non cancellarij: non abolutum: nec in sui parte aliqua vitiatum. ad hoc. C. edicto diuini hadri. tol. l. vlt. ff. de his que in testa. de len. l. i. ff. de proba. si chirographum. et de reli. do. cum venerabilis. §. sed pars vestra. de crimi. fal. licet. §. v. et se. de p. iur. cum olim. ij. §. distinguēs. et. e. inter dilectos. §. sed p. r. a. r. §. instrumentum. r. c. et literis. et de rescrip. significante. r. c. rodolphus. C. Sexto: quia non ponunt pape vel imperatoris vel regis vel annu pontificat vel imperij: vel consulis: vel potestatis sub cuius regimine confectum est instrumentum. Item quod non ponunt mensam et die et indicatione. oia enim hec apponenda sunt de iure ne instrumenta adulterina videant: vt in aut. vt preponat nos Imperatoris instrumentis. §. i. q. coll. v. et quibus modis natura. effi. le. §. in maioribus. coll. vj. C. de apo. publi. l. i. in Auren. de exhi. et introdu. reis. §. sancimus. C. de diuer. respo. p. sancimus. et. e. inter dilectos. §. sed econtra. xxiij. dist. in noie dñi. ff. quacumque admodum resta. apert. l. iij. §. die. Item et locus apponendus est. ar. ij. q. vij. libello. n. C. de p. h.

vel comit. optimā. et de testi. et tenore. et qui si sint le. per tuas. de proba. quoniam. ibi loco designando r. c. de testi. cum causaz. qd legit et no. et de re. iu. abbe sane. §. pfatus. ibi veluti locus et tempus. r. in. glos. foa. an. scz donatio. C. Septimo: quia non conscribunt tot testes quot sunt necessarii fin negotij qualitate. in Auren. de tabelli. §. sed etiam instrumenta. coll. iij. C. Octauo: quia aliquoties notarij non se subscribunt: vñ et instrumentum suspectum reddat: vel etiam partes vbi contractus celebratur in scriptis. C. e. contractus. et ne fil. cre. l. ij. et. e. inter dilectos. §. instrumentum. et de puer. coniu. dudū. xvi. q. iij. §. pot. etia. C. Nono: quia supascribunt vel subscribunt instrumentum cōpleto aliquid in fine addendo: et hoc ipso instrumentum apparet falsum. ff. ad l. cor. de fal. paulus. C. Decimo: quia litteras suas diuersificant propter quod eorum instrumenta redduntur suspecta. quia non est similis littera. in Auren. in prin. §. et in his vero. et. §. qui si. r. §. si vero nullus. C. Undecimo: quia non faciunt mentionem in instrumentis quod contractus habuit testium presentiam. in Auren. e. §. si quis ergo. r. §. sed r. si q. in Auren. de heredi. et fal. §. si vero absunt. coll. i. C. Duodecimo: quia non retinent protocollo. vel abbreviaturas vel notas: sicut iurauerunt ad que postmodum recurrunt potest. et. e. cum. p. C. Decimo tertio: quia abbreviaturā vñ notā ita abbreviat quod non intelligit quod dicere velit: sicut faciunt tota die tabelliones dicentes eodē anno et eodē die et mense tali Petrus vendidit fundum suum henrico pado. r. lib. renuntiati r. c. fuit fideiusso. B. r. B. renuntiā r. c. et sicut plura r. c. vel r. j. ponit quā decre. et vt li. p. ecclesia. ij. r. et. e. accepimus. r. ij. q. i. in primis gloriosus. Ita quod non poterit bene ad talem notam recurrere haberi si contingat mori notarium contra pre. decre. c. i. D. C. Decimo quarto: quia notarij seculares facti notarij a laicis faciunt instrumenta super rebus ecclesiasticis et spiritualibus: propter id et de iudic. de criminibus. xxiij. dist. de ne quidem. et contra id quod no. Ostien. et ne deri. vel mo. in pre. §. q. sunt. n. sed. nunquid. Adde hic quod scripsi. §. vlt. generaliter. n. specialiter. in ar. xxiij. C. Decimo quinto: quia exerceant officium tabellionatus derici maxime circa tpalia contra id et ne derici. vel mo. sicut. de hoc. §. dixi de peccatis clericorum in pre. §. vltimo generaliter. n. duo. in ar. xxiij. C. Decimo sexto: quia notarij in seculo facti religiosi exercēt officium suum et casum heredis contra id quod legitur et no. et de hereti. vt officium. §. ad conscribendas. r. in Glos. per hāc litterā. C. Decimo septimo: quia scribunt aliquid in instrumentis quod est contra ius: quod dic vt no. Innoc. de testa. si lius. C. Decimo octauo: quia aliquoties instrumenta faciunt per alium transcribit et ipsi nec per subscriptionē aut alio modo legitime faciunt notum quod sua auctoritate facti ear. ff. de admi. tu. l. tutor. §. i. gessisse. sup. q. vide Innoc. et de prob. quē in Glos. p. se. C. Decimo nono: quia dicunt se aliquoties manu propria subscripsisse: et tñ subscriptio de alia manu est: et tñc non valet instrumentum. et. e. inter dilectos. C. Vigesimo faciunt instrumenta quum non possint esse notarij vel officij eque: quod psecutores carō. vel filij eorum: aut nepotes per rectā lineā descendentes. et de penis. felicias. §. i. c. ij. §. se. vel. vj. vel fautores hereticorum. et de here. excommunicam. §. credens res. ibi. Si tabellio. r. e. r. c. ij. §. hereticus. lib. vj. C. Vigesimo primo: quia faciunt instrumenta scilicet super vfuris et pui sunt. vide. §. e. n. q. q. q. creant iurant quod hoc non faciet. ergo de cetero nec testificari poterunt: nec publica conficere instrumenta. Per iurum enim testificari non potest quātūcūq penitentiā fecerit. et de testi. et pre. A. r. c. fi. et. etia sunt in fames. vj. q. i. ifames. qd sunt actus legitimi interdicti. et de testi. licet ex quadā. r. fo. s. ad fi. fin. Ostien. qui ita no. in summa et de vfuris. §. an aliquo casu. n. qd de notariis. B. et audio si est notarius rei euidentia: quia iuratus vel confessus in iure alias fecus. vij. q. iij. nonne. ff. de of. p. r. e. barbarius. et de re. iu. ad probandum. C. Credo etiam talis notarius participet furarum et pro rata sua vel fo. san p. to per iura que sequuntur ad restitutionē vfurarum teneri

Notarij in quibus offendunt.

authorizando eas in instrumēto suo. Nā et subscriptio cō
sentium et approbationem inducit. et de re. iu. cum inter
vos. C. si certū pera. mutui. C. de admi. ru. si nō subscripsi
fili. ff. de donat. necigno. ans. C. de fiderius. si pater. C. de
re. nō al. l. ij. C. Eligesimosecūdo q: recipiūt precū malus
q: ordinatū est in terra illa: vñ q: crimine cōmissiois tenē
tur ad restitutionē supflui qd receperūt in foro penitētie
in foro iudiciū pena quadrupli puniunt. et hoc no. xxiij.
q. i. parus. in fi. in glos. vlt. r. c. militare. in vlt. glos. C. El
gesimotertio qñ nō est pciū ordinatū: nimis magna ex
ro: quē salaria: que sunt p iudicē cōpescenda et taxanda.
legit. r. no. et de rescrip. statutum. §. notarios. et in Glos.
nota. li. vi. in quo casu tenentur extorsionem saltem pau
peribus erogare. xxiij. q. v. non sane. de oi autē damno qd
patroni intulerint per sua instrumenta vel falsa vel non
sufficienter facta: per ignorantiam vel negligentiam vel
als qualitercumq: ad restitutionem tenentur: vt preal. c.
sane. sicut supra dicit in tribus. §. p:orimis in fi. de aduoca
tis et de testibus et accusatoribus. C. Articulus. xij.

Hinc ad iudicium

Judicis
officiū.

Judic
ces in q:
bus pec
cent.

quo iudicij vitia descēdamus. Iudex au
tem dicitur est quasi ius dicens ppo: siue
q: iure disceptet. Iure autem disceptare
est iuste iudicare. non est ergo iudex si nō
est in eo iustitia. et de verbo sig. forus. h. iudex. xxiij. q. ij. c.
j. Iudicis officium generale et merum est rationalis et
equus motus iudicis: quo inductus cōdemnandos cons
denat. absoluedos absoluit: penas vñ mulctas infligit vel
remittit: deneganda denegat: concedēda concedit: et faci
enda facit. hñ q: decet regendo seipsus et subditos ac do
mino famulando. quia non potest iustitia cum scelerato
homine habere cōmercium. p. c. forus. h. non est. et ad
hoc p:nter qd legit et in pbenio decre. §. Ideo q: lex p:di
tur. et insti. de iusti. r. iur. rñso. j. et. §. iuris p:cepta. j. di. cō
suetudo. r. di. iij. facit. C. A Peccat aut iudices pmo: q:
multi iudicant et locum tenent iudicis: qui nō possunt esse
iudices: vt quia seruus qui nec iudex nec arbiter esse pōt.
ff. de arbi. pedius. §. si. Si tñ credis liber et sentētia ferat:
tenet sententia. iij. q. vij. §. tria. h. verū. ar. ff. de decur. bes
renius modestinus. insti. de testa. §. s. debet. C. de testa. l.
j. ff. ad ma. l. iij. in prin. C. de lari. liber. tol. l. j. §. sed et quid
dñi. §. sed et si quis homini libero. ff. de of. pro. barbarius
sic dicimus in exco:unicato. ar. et de par. c. fi. de excep.
ceptione. de re iud. ad pbandū. r. de excep. pia. §. si ves
ro postmodū. r. §. sed si post q: femina. xxiij. q. v. mulierē.
ro. q. iij. §. i. vbi de hoc. et de arbi. cū dilecti. de his duos
bus. in q. viij. §. tria. in prin. quia imperius maxime in iure
de consang. c. i. r. di. §. i. et improvidus. et de of. iudic.
de l. cū. r. canonici. et non est psona ecclesiastica: q: iu
dicare habet de ecclesiasticis: r: idonea et discretia p:ntu.
fi p debilitate. de re. potest. statutū. li. vi. de iudi. de crimis
nibus. de arbi. ptingit. C. Quoad causas tēporales suffi
cit p peritiam habeat vel p lectionē librorū vel p experie
tiam. ar. C. de epis. et clerici. parabolariū. C. de iudicij cer
ti iur. est. in aut. de iudic. j. rñso. coll. vj. Si autē cōmittere
tur causa ecclesiastica laico simul et clerico nō teneret cō
missio. ar. §. de elec. massana. de constitu. ecclia. r. c. q: in ec
clesiaz. de iūu. ec. aduersus. nisi a papa fieret ex certa sciē
tia: qui etiā mulierē dare posset. ij. q. v. mēnam. xxiij. q. iij. fi
quos subscripōe. xij. q. ij. cū deuotissimā. hñ Osi. i sum
ma. de of. del. §. cui. h. gnarus. q: furiosus. iij. q. ij. indicas.
xxij. q. vij. neq: furiosus. xviij. q. j. consaldu. r. p: c. tria.
vbi etiam prohibent natura impubes mutus et surdus:
q: infans. de testi. lic. et de ex. p. iter dilectos. q: sunt infan
tes q: iij. q. iij. hñ qui. et q. v. omnes. r. c. constituim. vj.
q. j. infames. r. plenissime. §. in pna p: c. §. est autē sciēdū. r.
§. se. sunt autē infames in. clir. ar. Itē quia minoris etatis.
et cū vicefinit. h. no. Innocē. quam etatem debet habe
re iudices delegati et arbitri. C. Itē quia religiosus. xviij.

q. j. de presentium. nisi a papa sibi fieret commissio et scientia. et de p:uif. cum olim. ij. Anum tamen nota q: licet in
famia impediatur ordinarius iudicem dēmerito vitare et
non pōt repelli p exceptionē quādiu ab ecclesia tolerat. et
tenet sentētia lara. viij. q. iij. nōne. et de cōhabi. cleri. r. mu.
vestra. delegatus autē repellitur per exceptionē. et de re
scrip. salsdratus es. hñ Osi. qui sic no. in summa de of. or.
§. quis possit. in fi. C. Secundo peccant: quia delegati se
pe formam mandati nō seruunt: vnde non valet qd agūt.
et de rescriptis. cum dilecta. de testi. spo. pisanis. C. Ter
tio: quia non expediunt pus qd prius expediti mādantur:
vt p: c. pisanis. et de of. del. venerabili. vbi de hoc. C. de
rei vt. o: dinari. et de causa pos. ad vlt. C. Quarto: q: non
admittunt exceptiones legitimas. et de of. del. ex parte. ij.
et c. super eo. de iudic. exhibita. de prebē. c. si nisi mera ex
curio demandetur. et r. scilicet. de of. del. pastoralis. §. quia
vero. C. Quinta: q: nō faciunt dari copiam attestatiōnū.
et de accusa. olim. §. A. r. p. §. si vero. C. Sexto: quia nō
assignant diem ad sentētiā audiendam: et procedūt sic
contra non contumaciā. de accusa. qualiter. ij. §. debet.
C. Septima: quia in multis alijs articulis non seruāt ius
iustitiam: quā seruare sumum bonum in hac vita est. xij. q.
ij. cum deuotissimam. vnde nō est iudex: quā nō sit in eo ius
iustitia. xxiij. q. ij. c. j. et p: c. forus. vnde imperator in votum
gerit: nihil in iudicij p:ter q: iustitiam locū habere des
bere. C. de appel. eos qui. respōso. j. r. debet reddi ius sine
delectu psonarum. de iudic. nouit. §. j. Nec debet p:teritu
delicti iustitiam denegare. ff. ex quibus causis ma. s. et si p
per prorem. §. actio. de p:uif. dilecti. c. quāto. de excep. cum
inter priorē. et iudex iustitiā denegās cōuenit. xxiij. q. ij. do
minus. et q. v. administratores. iij. q. vij. qui sine. in aut. vt
diffe. vidi. §. penul. r. fi. coll. ij. C. de app. si appellationem.
et iudex secularis qui clericis vel personis ecclesiasticis ius
iustitiā denegat tertio requisitus iurisdictione amittit: vt
in li. seu. in constitutione frederici. hñ ad dictali. C. Quas
uo: quia non puniunt delinquentes: quia delicta in lucu
puertunt. et of. or. irrefragabili. §. si. de vi. et ho. cleri. vt de
ricorū. §. penul. non enim res sunt que delinquit: sed ipse
psone q: res possident. Sed p:au iudices cōuertunt o: di
nem: eos qui digni sunt postea dūntunt: alij autē aufe
runt res: sed non debet peccatum cōuerri in pecunias. et
de penis. licet. vbi de hoc. ne iudices alienā litē repuer
suam pdam. C. ad l. iul. i. re. p. omnes. xviij. q. j. p:dicato: in
autē. vt iudices sine quod suffra. §. cogitatio. C. B Sed
cōtra. quia bene imponit pena pecuniaria p delicto. xxiij.
q. v. si vos. vbi de hoc. xviij. q. vlti. §. si. et de of. or. dilectus.
de delict. pue. c. j. de rap. in archiepiscopatu. de male. c. ij.
de penis. p:elbyteri. Solutio. Siquis accusans sit et cō
uict: et certa pena reperitur in iure: vel illa infligēda est:
non mollior: vel durior. alioquin iudex infamiss. fit. C. de
pu. seu. p:ua. seruos qui. in fi. C. ne sanc. bap. reitetur. l.
ij. in fi. nisi in causa subfir. ff. de penis. respiciendis. r. Lau
te facta. in fi. r. l. hodie. de his q: no. infra. qd ergo. §. pena
grauior. C. ex quibus causis infra. iroga. et si. seuerior. de
transac. c. fi. in p:nci. Vbi vero certa pena statuta non est:
vel ex officio mero et puro inquiritur: iudex p:cedere de
bet equitate seruata in humaniore: in partem declinans
do. p: c. fi. de transac. Non tamen debet leuare penam
ex auaritie fomite. quod intelligo quando eam sibi reti
net. et sic loquuntur p:ime concoz. Generaliter vero pōt
punire pecuniarie causa correctionis: penam in pias cau
sas expendendo: nō sibi retinendo. C. contradiant exp: c. si
se iura p: contra alij que inuunt q: sibi detinere possint
penas. excepto. c. p:elbyteri. qd loquitur in casu speciali de
more p:elbyteri. et pro hoc expresse facit de sen. et. vene
rabilibus. §. deniq: lib. vj. adde quod scripsi. §. eo. §. sed
vt sciāt. h. an. plati. in ar. r. r. sic loquuntur p:tra: q: siue plet
crendo siue ignoscendo hoc solū bene agit: vt vita homi
nū corrigat. xxiij. q. v. p:odeff. C. de modo mulcta. l. v. Sñ
tellige etiā quando mulcta leuatur ppter delictum: de ipia
satisfaciendum

fatissaciendū est leſis. vt in auten. de manda. pūn. §. q. fi
delinquentes. col. iij. Regulariter etiā quoad correctio-
nem pūnet. pūro q. ea ſit pena q. magis timenda eſt inſi-
genda. et vt li. nō con. qm̄ frequēter. §. fi. xxiij. q. iij. ea vin-
dicta. fm̄. **S**ti. qui ita nō. in ſumma de of. o. §. quid per-
tinet. §. debet. cū ſe. ¶ Nono. q. quum pūniūt malefacto-
res delectant in pena eorū nō condolendo ijs quos pūni-
unt. q. vera iuſtitia cōpaſſionē habet. rlv. di. vera. rlvj. di.
hoc habet propriū. vñ narrat Gregorius in dialogo. iij.
li. iij. c. qdam miles Romanus r. c. p. Petrus familie ecclē
ſaſtice maior deo: ſum poſit⁹ in locis terribilib⁹ magno
pondere ferri ligatus viſus eſt a predicto milite Roma-
no. q. idcirco ſe pati dicebat q. ſiquando p. faciendū vltio-
ne iubebatur ad inferendas plagas: plus ex crudelitatis
deſiderio q. ex obedientia ſeruiebat. ¶ Decimo. q. vt ap-
pareant iuſticia mūdi gloriā iuſtitia ſe monſtrant facere.
ſi iuſtitia ſclerata cōmittunt innocentes cōdēnando.
vñ. r. vñ. r. xxiij. q. v. regū. ¶ Undecimo. offendūt grauiſ-
ſime q. quum accuſatos vel viles teſtes torqueri faciūt
habitis p̄ſumptionib⁹. vt no. i. c. j. alleg. c. cum in cōrem-
plationem. r. c. p. tuas. in gloſ. talis. ſic cōtra iura torqueri:
q. mortis incurritur piculū. et quo tortores r. iudex p̄ci-
piens peſſime homicide ſunt r. irregulares. Nō enim to-
tura ad mortē ſit: ſed ad veritatē trahēdā. ff. de queſtionib⁹
bus. l. ductus. r. per totū. r. v. q. v. illi. §. de hoc qui. ibi. re-
liſ. glosus toto. q. d. tempus toto: nō interēpt⁹. r. xxiij.
q. v. c. j. in ſi. ibi. Quando tantoz ſclez. confeſſionē nō ex-
tento eculeo non ſulcantibus vngulis non vñtrib⁹ ſlā-
mis: ſed virgarū verberibus eruiſti r. c. r. xxiij. q. v. c. j. ibi.
aliquos ſuſtineri cruciatus r. c. ſact. vñ. q. j. §. poſto. in. l. nul-
lus. ibi. ſi diculārū. i. c. q. daz toto: mēra offerunt c. de que-
ſtionibus talib⁹ vide. r. v. q. vñ. in ſumma. r. quod legitur r.
no. ij. q. vñ. in. Lante ſentētiā. r. in gloſ. in criminib⁹. r. et de
regu. iij. cū in cōtēplatione. de noui opis nū. c. vlt. p. Inno.
r. rlv. di. c. j. r. c. cū beatus. r. ij. q. ij. fraternitatis. iij. q. iij. itē
in criminali. r. Jre ſerui r̄ſpoſio. de accuſa. cū gloſ. j. et. c.
ſi conſiterint. in gloſ. talis. de ſumo. per tuas. §. nos vero.
gloſ. cū iā deponunt. c. j. vbi de hoc. Jrem quū ponūt eos
ad eculeum: r. ibi conſitentur qd volūt: r. de poſiti negant
qd dixerunt: r. in confeſſione nō perſeuerāt: toties ad to-
turas eos reducunt: quouſq. in confeſſione p̄ſeuerent. q.
confeſſio nulla eſt. vt eſt caſus. rlv. q. vñ. c. j. Alq. ad tertiam
vicem cum ad eculeū crederem reducendū. ar. r. xxiij. q. iij.
de illicita. ¶ Duodecimo. cōdēnariſ ſepe ad mortem: ne-
gant dare confeſſionē r. co: pus xpi. cōtra cano. r. ij. q. vlt.
queſtū. c. ſures. r. et de hereti. ſuper eo. li. vñ. de peni. r. re.
cū ſm̄ ſta. clēm. ¶ Decimotertio. vendunt iuſtitia. r. j. q. iij.
non licet. r. c. paup. ij. q. vñ. venales. ¶ Decimoquarto. mu-
nera recipiunt p̄ter eſculetū r. poculentum q. excecant
oculos iudicū. Eccl. i. r. vñ. q. j. iudices. In. q. r. xxiij. Non ac-
cipias munera q. excecāt etiā prudētes: r. ſubuertunt ſba
iuſtoz. de hoc in p̄ximo ar. vide qd legiſ r. no. et de vi. r.
ho. deri. cum ab omni. r. j. q. iij. qui recte. r. iij. q. vñ. ſane. j.
q. iij. vñ. dētes. et de reſcrip. ſtatutū. §. ſup. li. vñ. ¶ Decimo
quinto. praro eſt q. nō puertāt iudiciū rectū: aut timore/
aut amore: aut odio: aut cenſu: aut nūmia rigiditate: aut
remiſſione: vñ iniuſta miſericordia. legiſ r. no. r. j. q. iij. qua-
tuor. cū. ij. c. ſe. ¶ Decimoſexto. q. frequēter quidā ſatui r.
tenuis religionis iudices fauent pauperi contra iuſtitia.
r. ij. q. iij. ne amiſſo. r. c. eſt iniuſta r. no. in p̄. c. quatuor.
¶ Decimoſeptimo. q. cū ſint criminofi: alios iudicāt. te-
nēt tñ eoz ſentētiē qd iū tolerātur. vt in conco. ſe. contra
Jfidor. dicentē. Non pōt iuſtitia cū ſclerato homine ha-
bere cōſortiū. et de verbo. ſig. ſo: us. ibi ad finē. nō eſt r. c.
li. q. vñ. §. idem reſtat. cum. c. ſe. vñ. ad. §. ſi. ſi hic vide qd
no. et de of. dele. cū viceſimū. Pena aut iudiciū ecclēſiaſti-
coz iudicantiū cōtra iuſtitiam p. gam vel p. ſozdes ponit
et de re iū. cum eterni. li. vñ. ¶ Decimo octauo. p̄ſerūt ſen-
tētiā ſine ſcriptis. ij. q. j. in p̄imis. §. ſed et de perſonis. et
vide qd legitur r. no. et de p̄obatio. qm̄ in gloſ. licet ſit et

ſtando non ſedendo. vide in cōſtitutione demē. de verbo;
ſig. ſepe. que eſt nulla. iij. q. vñ. poſtulat⁹ et de re iū. et ſi
ſentētia. li. vñ. de pena iudicum ecclēſiaſticoz ex cōmuni
cantiū vel ſuſpēdentium vel interdicentiū ſine ſcriptis.
et de ſen. ex. ſacro. r. c. cū in medicinali. li. vñ. ¶ Decimono-
no. p̄ſerunt ſentētiās aliquoties contra res p̄ius iudi-
catas: aliquoties nō cōtinēt abſolutionē vel cōdēnatio-
nem: aliquoties contra ius ſcriptū in quibus caſibus pec-
cant. r. non tenet ſentētia r. in alijs q. ponunt cum ijs. ij.
q. vñ. §. ſi vero. cū legibus canonizatis ſequen. et de re iū.
c. j. ¶ Viceſimo. non ſunt in correptione beneuoli: in iudi-
cio iuſti: in animaduersione miſericordes. contra cano.
r. vñ. di. licet. ij. q. vñ. iudicet. r. vñ. di. vera. Iudices em̄ nō de-
bent condeſcendere cōtra illos quos malos putāt: neq.
p̄ciſibus calamitoſoz illa ch. ymari eos oportet. Jd em̄
eſt cōſtantis: recti iudicis: cuius animi morū vultus nō
regit. ff. de. of. p̄ſi. obſeruandū. ar. r. j. di. §. ſi. vñ. Inter vñā
q. p̄ſonā ſit iudex medius nulla interlocutione diſiudicās
qd ſenſerit. C. ad. l. cor. de falſa. vñ. falſi. crimine. Sz miſeri-
coris ſit erga corrigibiles: r. erga incorrigibiles ſit ſeu-
er⁹ et de poſtu. p. c. j. §. penult. de elec. cū in cunctis. §. penult. de
vi. r. ho. deri. vt clericoz. §. ne vero. vñ. de hoc. r. vñ. di. qz
ſunt culpe. l. xij. di. docēdus. r. vñ. di. diſciplina. r. xxiij. q. iij. cū
iniuſta. ¶ Viceſimo primo. occultos peccatores cōtra q. s
crimen p̄batū nō eſt publicant r. cōdēnāt. cōtra id et de
of. o. ſi ſacerdos. vñ. q. ij. ſi tñ. r. c. placuit. ij. q. j. ſi peccau-
erit. de cō. di. ij. nō phibeat. p̄nt in occulto vitare eos vt pe-
nitētiā agant. et de ſen. ex. cū nō ab homine. j. tñ. c. poſto.
nō tñ publice phibere. et de ſumo. ex. tue. r. c. ¶ Martias.
ſed potius pallio cooperire. r. vñ. di. in ſcripturis. ¶ Vice-
ſimo ſecundo. q. qdam tenuis religionis quos ſunt reſiſſi-
mos a ſintereſ: que eſt pars ſuprema rationis: voco: iudi-
ces volūt iudicare ſm̄ conſcientiā: non ſm̄ allegata ſicut
debent. legiſ r. no. ij. q. vñ. iudicet. r. j. q. iij. ſummo. et de of.
dele. paſtoralis. §. q. vero. de of. o. c. j. ¶ Viceſimotertio.
q. ſunt publice ex cōmunicati. et de ſen. r. re iū. ad pbādū.
de excep. pia. li. vñ. Secus ſi occultis. vide Jmno. et de do. et
con. veritatis. de ſen. ex. ſi vere. ¶ Viceſimo quarto. q. nō
deferunt ſec⁹ ſi friuolis. et de vi. cū friuolis. li. vñ. iuſtis appē-
lationibus. vñ. de peccāt corā deo r. iudice ſuperiore ad
quē appellatum eſt: r. pūniunt vt legitur r. no. et de ap. de
p̄ioze. r. ij. q. vñ. decreto. ¶ Viceſimo quinto. q. ſuperſui-
as delationes dant in fauorē partis r. leucas aliquoties
nūnis breues. et de dila. c. j. r. c. ſi. iij. q. iij. in. c. omnib⁹ vñ. q.
ad. §. ſe. ¶ Viceſimo ſexto. r. ſententiaſ furib⁹ ſas ſepe p̄-
ſerunt. r. j. q. iij. illa. cum tribus. c. ſequen. ¶ Viceſimo ſe-
ptimo. accipiunt aliqui iudices ecclēſiaſti p̄ciū certe p̄is
litis. Aliqui expēſas non neceſſarias extra domiciliū p̄-
ſciſcētes vel cauſas fingētes. in quo caſu ad reſtitutionē
tenent. Et aliq. accipiūt ſpo: tulas. ſup. quo vide qd legi�
r. no. ij. q. iij. offerat. et de vi. r. ho. deri. cū ab omni. et de
reſcrip. ſtatutū. §. in ſup. li. vñ. ¶ Viceſimo octauo. q. noto-
ria eis non vt iudicibus: negata tñ p̄ parte. pūnirē r. iudi-
care volunt. contra id. ij. q. j. §. vlti. ¶ Viceſimono. q.
ſentētiās ſerunt: ſz executionē non mandant. legiſ r. no.
et de of. dele. q̄rēti de ſen. r. re iū. cū aliq. r. j. q. iij. cū apud
¶ Trigeſimo. q. nō ſupplēt de iure ſicut poſſunt r. debēt.
vide qd legitur r. no. de poſtu. p̄. bone. j. r. in gloſ. j. r. c. cū
nobis olūm. in gloſ. nota. de of. iudic. c. j. in gloſ. j. ¶ Tris-
geſimo p̄mo nō ſunt diligentes r. puidi ad cūcta in cā riſ
mandum r. diligenter examinandum vt debent. r. r. q. v.
iudicantem. C. de iudic. iudices. de ſi. in ſtru. cum iohannes
¶ Trigeſimo ſecundo. p̄relant cauſas: nec dirimūt cito
p̄out poſſunt. in quo grauiffime peccant: grauantes par-
tes laboribus r. expenſis. ff. ſi certum petā. quidam exiſti-
mauerunt. et de do. r. con. ſinem. r. c. venerabilis. ¶ Tris-
geſimotertio. non inducunt partes ad cōponēdum ſicut
debēt: imo poti⁹ in eoz litigijs delectant. cōtra id et de
trāſac. c. ſi. de ſumo. q̄relā. de elec. cū inter. R. ſenior. et v. q. ij.

ocrauo. q: sepe volunt reddere testimoniu de his que fa-
cta sunt coram eis. super quo vide Innocen. de p:ocura.
in nostra. et in glos. Ber. q: incipit hec faciebat. ¶ **Quin-**
quagesimonono. quia quum sint in peccatis grauibz.
iudicant. vnde peccant super quo vide Innocen. et de of.
dele. cum supra. et qd dicit. s. e. r. cl. et quod no. s. eodem. s.
et vt sciant. in ar. rr. ¶ **Seragesimo.** q: cognoscunt sepe
de negotio quod ad se superior: reuocauit: vel de quo in-
cepit cognoscere. et de ap. vt nostrum. et vide Innocen. et.
intimasti. ¶ **Seragesimoprimo.** quia intromittunt sede
tractu futuri temporis. quum lex dicat tractus futuri te-
poris non spectat ad iudicem. ff. de vsu. li. i. s. i. qd qualiter
intelligatur: vide Inno. et Bern. in glos. fi. et de p:ocura.
auditis. et quod no. Joan. an. et de homi. c. ii. li. vi. in glos.
prouidet. ¶ **Seragesimosecundo.** q: qñ accusantur qpe
cuniam receperunt pro causa definienda: et non probatur
contra eos aliquid: nolunt iurare qñbil receperunt. quñ
tñ hoc facere debeant. fm Inno. et de iureiu. c. fi. ¶ **Ser-**
agesimoterrio. q: nolunt corrigere errorem suum quum
errant in p:ocessu vel interlocutoria vel definitiua: sicut
renetur. et de elec. nosti. de ap. cu cessante. de accusa. quali-
ter. s. rrv. q. ix. in summa. et c. loci. in glos. nota. ¶ **Serage-**
simoquarto. q: nolunt locum securum partibus prouide-
re. de ap. et parte tua. vbi de hoc. et vt li. non con. accedens
ij. et in dem. de re. iu. pastoralis. de spon. cum locum. rrr. fi.
q. ij. siue. Nec parti nō habenti aduocatum dare. et de of.
iudic. c. i. et ii. q. vii. s. tria. li. vi. in vno. ¶ **Seragesimo**
quinto. iudices superiores recipiunt friuolas appellatio-
nes. et de ap. pastoralis. et c. cu3 friuolis. li. vi. De pena rei
uole appellantis et iudicis friuolam appellationem res-
cipiēti legitur et no. ij. q. vi. in l. cano. si qs ausus. in glo.
nota. ¶ **Seragesimosexto** frequenter postq̃ functi sunt
suo officio se de illo amplius intromittunt. contra id
et de off. dele. in litteris. vbi de hoc. et c. venerabili. et de
ap. personas. per Innocen. ¶ **Seragesimoseptimo.** quia
extra territorium suum suam iurisdictionem extendunt
super quo vide et de of. dele. nouit. et de constitu. vt anima-
rum. s. fi. li. vi. in clemen. de re. iu. pastoralis. ¶ **Seragesi-**
mo octauo. voluit suam iurisdictionem. exercere pñtēma-
toz vel superiorū super quo vide qd legitur et no. et de of.
le. volentes. ¶ **Seragesimonono.** aliquoties plus fauēt
vni q̃ alteri parti. super quo vide de elec. venerabilem. de
of. dele. cōsultuit. ¶ **Septuagesimo.** q: nolūt iurare sicut
vide. s. q. ij. in l. sanctimus. tenentur. et volunt p:ponere
sensum suum vel equitatem iustitie. et leges transgredi. su-
per quo vide Inno. et de consi. c. i. ¶ **Septuagesimopi-**
mo. quia collectant dericos. propter qd sunt excomuni-
cati ipsi et successores ipsorum nisi satis fecerint. et de im-
mu. ec. nō minus. vide ibi in glos. ar. qd nec tenet. in glos.
alia que incipit confidere. per ea que no. rvi. q. i. s. nouarū
in l. iura. in glos. et cōdinarijs. et c. aduersus. s. fi. ¶ **Se-**
ptuagesimosecundo. quia iudicant fm statuta ciuitatum
que sunt contra ecclesiasticā libertatem. propter qd sunt
excommunicati. et de sen. ex. nouerint. ¶ **Septuagesimo**
tertio. quia incerta et dubia iudicant. vnde et binum iu-
diciū vsurpant. ij. q. i. nomē. et c. deus. et q. iij. graue. rrr. fi.
di. erubescunt. ij. q. v. consuluisti. quia non possunt huma-
no condemnari examine que dominus suo referuauit iu-
dicio. rrv. q. vi. si sacerdotibus. ¶ **Septuagesimoquarto.**
quia nolunt vel verecundantur petere consilium ab alijs
propter qd frequenter male iudicant vel p:cedunt. quñ
tamen integrum sit iudiciū qd a pluribus confirmatur
lxiij. di. extra cōscientiā. de of. dele. prudentiam. i. rñ. in. fi.
¶ **Septuagesimoquinto.** quia frequenter volūt iudices
ecclesiastici iudiciū ecclesiastici sanctorum patrum as-
thoritatibus definire. rr. di. de libellis. et de constitu. c. i.
¶ **Septuagesimosexto.** quia permittit tumultuare par-
tes et aduocatos coram se in iudicio. contra id. v. q. iij. c.
de obsequijs patro. li. manu missiois in loco. ¶ **Septu-**
agesimoseptimo. q: permittunt coram se trahi et ligare

foliatis ante q̄ in integrū restituatur. ij. q. ij. null⁹ ep̄i scoporū. et in c. se. iij. q. ij. electis. et c. sequentibus. v. q. ij. si primates. et de restitu. spo. c. i. et c. in lris. et de or. cog. c. fi. ¶ Septuagesimo octauo. q. absentere pcedūt frequē ter in iudicio. iij. q. ij. accusatorū. et c. se. v. q. ad fi. questio nis. iij. q. viij. accusatores. ¶ Septuagesimonono. q. can dentis ferri et aque iudiciū faciūt sepe fieri et admittūt. ij. q. v. consuliūti. et de pur. vul. c. fi. ¶ Octogesimo. quia sepe iudices ecclesiastici exerceūt iudiciū sanguinis. xxiij. q. viij. sepe. cū. c. sequentibus. et de excef. prel. et lris. et ne deri. vel mo. sniam. ¶ Octogesimo primo. q. diebus solē nibus sepe exercent iudiciū. xv. q. iij. placuit. xxiij. q. v. de creuit. de con. di. iij. c. i. et de fert. c. vlt. ¶ Octogesimo se cundo. sepe non prouident eo q̄ persona agens in iudi cio vel defendens sit leuissima. et de iudic. tamq̄. et sepe in iudicio personas accipiunt. et nouit. ¶ Octogesimo ter cio. sepe pcedunt contra non conuictum. nō confessum. non contumacem. et de ma. et obe. inter quatuor. ij. q. i. in p̄mis. ¶ Octogesimo quarto. sepe volunt facere iustitiam alicui per viā inquisitionis cui directum cōpetit ius dicium vel actio. super quo vide Jnno. de iureiu. ad no. stram. ij. ¶ Octogesimo quinto. nō determinant causas infra tempus a iure statuti. et de iudi. venerabilis. de of. dele. de causis. ¶ Octogesimo sexto. q. volūt in notorio sepe iuris ordinem obseruare. contra iura. sup quo vide ij. q. i. in summa. de elec. bone. f. si licet. de transla. quāto. de iureiu. ad nostrā. iij. de ap. cum sit romana. de vi. et ho. de. tua. de diuo. porro. de accusa. euidentia. de v. furis. cū in tua de pur. ca. cum dilectis. de sen. ex. sacro. fm Jnno. et alios. ¶ Octogesimo septimo. volūt totaliter obseruato iuris ordine procedere. vel penitus non seruato. quum debent de plano et sine strepitu ordinis iudicari pcedere. et de hereti. statuta. in p̄m. li. vi. sup quo vide qd legitur et no. et de accusa. olim. fm Innocen. et hodie in clemen. de ver bo. sig. c. vlt. et de iudicijs. dispendiosam. clem. ¶ Octoge simo octauo. non seruant equalitatem in iudicio. plus de ferentes vni parti q̄ alteri. et facientes iudiciū dau dicare. sup quo vide. iij. q. ij. c. fi. iij. q. iij. null⁹. et de iudic nouit. de mutu. petisio. c. ij. de excep. cum inter. de despon. impu. de illis. de cōsan. et affi. non debet. de materia iudi cio. um. et iudicium. xxiij. di. bñ quidē. ij. q. i. et q. ij. vi. et viij. v. q. iij. rj. q. iij. rliij. q. i. xv. q. vj. rvi. q. vj. q. vlt. in noua. et rxi. q. vlt. §. his ita. vlt. q. ad finem questionis. ¶ Octogesimo nono. non portant in vtroq̄ penso iustitiam et misericordiam p̄lo. di. omnis. ¶ Nonagesimo. desides sunt in p̄scrutan do q̄ sunt necessaria ad causam. et de eo qui mitti. in pos. c. i. et de fi. instru. cū Joannes. in fi. rxi. q. vlt. iudicantem. ¶ Ultimo q̄ cumq̄ iudex vel per dolum vel per igno riam vel per malitiam vel p negligentiam vel per merum vel alias qualiter cūq̄ corumpus aliquid omittit de fjs q̄ debet facere in iudicio. vel facit q̄ nō debet facere in p̄e iudiciū p̄tium vel partis. ad damna eis et interesse tenc tur in foro anime et in foro iudici. sicut. §. diri de procura. in. §. de pcurato. um. rxiij. ar. et de aduocatis in. §. expe dius. rxiij. ar. super quo vide qd legit no. ij. q. vj. statuē do. et c. hoc etiā placuit. rj. q. iij. temerariū. de pba. qm con tra. et de re. iu. cum eterni. li. vj. p Jnno. de procura. in nostra. et de of. Archidia. ea q̄ de sta. mo. cum ad monaste rium. §. penult. ff. de custo. et ex p̄. reo. l. fi.

Articulus. xliij.

Expeditis criminib⁹

maiorum et magis scientium membrorum ecclesie ad membra debilia descendamus: et de vitijs mercato. um. prangamus. ¶ Isti aures proptie sunt negotiatores fm Th. yf. dicentē Quis cumq̄ rem comparat non vt integram et immutatam vē dar sed vt materia sibi sit aliquid inde operandi ille non est negotiator. Qui vero rem cōparat vt integram et im mutatam vendendo lucretur. ille est mercator: q̄ de tēplo

dei enī ē. lxxviij. di. efficiens. et de qua negotiatione dicit Gregorius. q̄ difficile est inter ementis et vendentis cō mercium non interuenire peccatum. de pe. di. v. qualitas lucri negotiantē aut accusat aut arguit. vbi dicit. glos. q̄ contrahentibus naturale est. i. inclinat natura corrupta se se inuicē decipere. ff. loc. et irine. si p̄cio. et ff. de minor. l. in cause. §. Idem pōponius. Et licet naturale sit nō tñ ex cu sat. ff. ad. laqui. si seruus. §. si fornicari⁹. sicut dicit de pec cato carnali. et no. l. di. q. tua. in glos. fi. contra quos cupis dos mercatores terribiliter Th. yf. intonat dices in illa granosa palea decretor. lxxviij. dist. Et dices dñs emen tes et vendentes de tēplo. significauit q̄ mercator: nunq̄ i. vir ppter cupiditatem fraudes et mendacia. sed qd vix fictamen fir. xv. q. i. merito. saluantur ergo aliqui merca tores. q̄ mercatio et negotiatio non est p̄obibita: sed pec catum qd in ea facile cōmittitur. hoc habetur. lxxviij. di. in palea. qm non cognoui. cum palea se. q̄ incipit quid est aliud. de peni. di. v. negotiū. auri p̄t placere deo. etideo null⁹ christian⁹ d̄ esse mercator: aut si voluerit esse. p̄icia tur de ecclesia dicente p̄pba David. q̄ nō cognoui nego tiationes: introibo in potērias dñi. Quemadmodū em q̄ ambulat inter duos inimicos volens ambobus placere. sine alloquio mali esse non p̄t: necesse est enim vt et isti male loquat de illo. et illi male de isto. sic mercator: sine mē dacio et periurio esse non p̄t. Sed substantia talium sta bilis esse non p̄t. nec ad bonum p̄ficat qd de malo cōgre gatur. Quemadmodum em si triticum aut aliud tale cer nas in cribro: dū buc et illud iactatur/omnia grana pau larum deorsum cadunt: et tandem in cribro nil remanet ni si sterqus. sic de substantia negotiatorum nouissime nil re manet nisi solum p̄ctm. hucusq̄ Th. yf. in p̄e. c. efficiēs. ¶ Negotiatio autem ista fm Jsid. in cōmercij dicit vbi aliquid dat vt maiora lucrentur. et de verbo. sig. fo. us. 8. negotium. et negotium aliquoties p̄ ista negotiatiōe ac cipitur. et ne deri. vel mona. c. i. ver. negotium iniustum. ¶ Peccat aut p̄mo mercator: et mercenarij q̄ mer ces vendunt in decimis psonalibus: quas non reddunt et quas reddere tenent nedum de p̄dialibus. et etiā de per sonalibus. rxiij. di. p̄ter hec. rxi. q. i. rxi. q. i. decime. ibi. de ne gotiatione et artificio. vbi de hoc. et in glos. dūmō. vbi etiā no. q̄ iudei tenent ad decimas psonales p. c. quanto. et de vltis. l. contra no. Ber. et de decimis. de terris qd est verius. nec obest. c. quāto. q̄ oblationes quas debent sol uere iudei de domibus christianor. in q̄b⁹ habitāt. reales sunt non personales. sic etiā intellige qd no. e. et tua nobis in glos. hec ideo. et de deci. ad aplice. vbi de hoc. et c. ex tras missa. et c. tua nobis. et c. non est vbi de hoc. ¶ Secundo peccat quia sub specie pietatis et liberalitatis ysuras pal liant vendentes ad terminū vltra q̄ debeant. et de vltis cōsultuit. et c. nauigati. ¶ Tertio peccat in cōtracrib⁹ etiā veris alterutrum decipiendo. de peni. di. v. gñalitas. Naz vendere carius q̄ emat. et causa lucri vel cupiditatis eme re vt carius vēdat. p̄ctm et turpe lucrū est. rxiij. q. iij. verū si mercator vel negociator vel caupo vel stabularius vi uens de hac arte vt sustentet emit vilis: et vendit cari⁹ cōpetenter sine aliq̄ fraude: nō dicerē p̄ctm: vt colligitur de isto textu vbi dicit nō necessitate s̄ ppter cupiditatem et q̄ mundus talibus vir careret. opo: ret em esse taber nas et stabula et mercationes ppter transeuntes et cōmu nem vitā hoim: multe enim regiones nisi ppter mercato res portantes alimenta et necessaria perirēt. faciūt ad hoc Lilius tituli. ff. nau. cau. sta. C. de cōmer. et merca. p totum di. l. rhodie. rliij. di. nō opo: ret. et c. derid. et sunt casus ex pressi. lxxviij. di. qm. cuz. c. se. q̄ sunt granose palee. vbi nō repobat negotiatio: s̄ mendacium et iniquitas. et q̄ sit li citū laicis negotiari est casus. lxxviij. di. fornicari⁹ q̄cūq̄. ¶ Quarto peccat vendendo carius peregrinis et trasēu ribus q̄ vicinis. ff. de contrahen. emp. l. i. ¶ Quinto in fal sis ponderibus et mensuris. et de emp. et ven. vt mensure. Diuus Hadrian⁹ stateras seu mensuras adulterinas fuit

Merca tor scele ra ppa lantur.

maiorum et magis scientium membrorum ecclesie ad membra debilia descendamus: et de vitijs mercato. um. prangamus. ¶ Isti aures proptie sunt negotiatores fm Th. yf. dicentē Quis cumq̄ rem comparat non vt integram et immutatam vē dar sed vt materia sibi sit aliquid inde operandi ille non est negotiator. Qui vero rem cōparat vt integram et im mutatam vendendo lucretur. ille est mercator: q̄ de tēplo

falsas tenentes. **L**eoi. be falsis. teneri dicit si ipsi vñ fuisse sent. qui aut inuerti sunt ipas habere. relegari pñt. vel al. et ordinem puniri. ff. de extrao. di. crimi. l. anonat. r. ff. de penis. ydardanarios. vel dardanarios. Sunt vocati dardanarii qui falsas mēsuras tenē a quodā dardario functionū actore q̄ mātina dābat opam vrannonā cario: sic retinendo omnē quā inuenire poterat. vt postea solus vderet sicut veller. qui puniunt. p. l. p̄dictas. ¶ Serto in mendacijs r̄ p̄iurjs infinitis q̄ cōmittunt añ q̄ vendiderint fer nūmatas mercimonioz suoz. Jurant em̄ r̄ affirmant melioz non repiret. tantum cōstitit. p̄ deū nō habebitis p̄ mino: i. p̄cio. tantum mib̄ fuit p̄o ista merce p̄o mīsum: r̄ nolui dare. r̄ in ijs r̄ in omnibus alijs similib⁹ mētiunt. r̄ sic plerūq; accidit q̄ p̄o lucro vnus oboli cōmittunt tria vel quatuor peccata mortalia magna. xxij. q. ij. p̄mū. r̄. c. mib̄ aut. r̄. c. omne genus. r̄. q. v. iuramentū. r̄ ideo dicit canon q̄ sint pleraq; negotia q̄ vix aut nullatenus sine peccatis exerceri pñt. de peni. di. v. negotiū. ¶ Septimo nō seruando fidem datam nec iuramentū prestū in societatibus. vnde nec fides est eis seruanda. et de iureiur. c. iij. r̄. c. sicut. r̄. ij. in fi. ¶ Octauo nō soluēdo ad terminū sicut iurauerūt. nisi iusta causa iustos excuset. et de p̄g. significante. ¶ Nono transferendo se ad regiones remotas r̄ minimā morā trahentes: r̄ ibi cū diuersis etiam alienis v̄p̄iibus adulterium cōmittēdo. r̄ suis v̄p̄iibus causam adulterij prebendo. et de sponsa. in presentia. h̄ est casus p̄tra eos. et de cōi. l. p̄o. c. i. ibi. Nō debet alter sine altero diutius esse: q̄ matrimonium est coniunctio maris r̄ femine indiuiduam vite cōsuetudinē retinens. xxvij. q. ij. s. j. facit. xxij. q. ij. si tu abstines. ¶ Decimo. directe peccat mortaliter cōtra verbū ap̄lī. s. ad Thes. i. iij. Ne quis supergrediat sc̄z p̄oximum. r̄ cūcādo. r̄ affligēdo ipsū: sicut nobiles rusticos suos r̄ frequenter alienos grauib⁹ exactionibus affligendo. cōtra quos Esa. iij. q̄re atteritis p̄p̄m meum r̄. Neq; circūueniat in negotio fratrem suum: sicut ad l̄ram faciunt mercatores r̄ artifices: qui in stateris ponderibus r̄ mēsuris iniquis mendacio r̄ periurio multos decipiunt. quū dominus p̄cipiat Zeui. xij. Statera iusta r̄ equa sint p̄dēra. Iustus modius. equusq; sextarij. xxiiij. q. iij. si quis romipetas. r̄ caue. q. j. non afferamus. xlv. di. ois. Des circūueniāt etiam r̄ mentiunt rein vilem r̄ corruptam esse p̄ciosam r̄ bonam: r̄ erercent p̄ magna p̄e quicquid doli vel fraudis p̄t̄r cogitari. contra quos etiam ait Esa. v. He qui dicitis malum bonū. sicut venditores. r̄ bonū malū. sicut emptores. ponentes tenebras lucem: r̄ lucem tenebras. sicut drapanni. i. venditores p̄anoz: qui tenebrosa eligūt loca in quibus vendunt pannos: vt alterius modi appareant. vnde merito tamq̄ filij tenebrarum p̄ficiuntur in tenebras exteriores. Matth. xij. r̄. viij. xij. r̄. xvj. et Luc. xij. ponentes amara p̄ dulcibus: r̄ dulcia in amarīs Esa. v. sic faciunt stabularij q̄ cibos infectos vendunt p̄o dulcibus. r̄ caupones qui vīna miscēt r̄ lymphant: r̄ vendunt malum vīnum acetosum: vel borado. qd̄ vocat lom bardus q̄r̄ conuēl aliud corruptum p̄ bono. in saccharo ponunt mel. species corruptas miscēt cū bonis. in lacte miscēt aquā. malablanda vel frumenta miscēt cum bonis transferunt. hec verba Esa. r̄ exponuntur. xj. q. iij. c. si quis hominum. r̄. c. v. e qui dicitis. Taliter aut̄ decepti pñt agere contra decipiente. ff. de dolo. eleganter. xij. q. ij. quisquis ep̄us. p̄pe finem. ar. et de re. p̄t̄nu. cum vñ iuerloz. ff. de mino: i. bus. in cause. ij. s. i. r̄ de iure do. Si res s. j. decepti sunt vltra dimidiā iusti p̄cij. si citra: nō cōpetit ei cuius actio. et de emp. r̄ ven. c. iij. dilecti. r̄. c. cum causa. q. p. l. licita et deceptio vsq; ad dimidiā iusti p̄cij. ff. de mino: i. bus. in cause. s. in p̄cio. Secus dico in foro animē vbi semp̄ tenet ad restitutionem in quātū peccet p̄r fratrem suum. maxime p̄pter dictum verbum ap̄lī. s. ad Thes. i. iij. Neq; circūueniat in negotio fratrem suū. nō est dubiū quin decipiēdo peccauerūt. s. fo: san etiā in foro

anime ad restitutionē tenet. q̄ talis deceptio cōcedit sibi a lege. op. ar. xiiij. q. v. dicit. r̄. xij. q. iij. qui peccat. in p̄m. als ler pararet laqueū contrahēti. cōtra id. r̄. v. q. j. de vi dui. ij. p̄ hoc facit q̄ res tātū valet quātū vēdi p̄t̄r. ff. de dona. causa mo: i. l. mo: i. causa accipimus. in fi. c. cōcor. ibi. r̄ rez p̄cia cōmuniter estimant. ff. ad. l. falc. l. p̄cia rerum. adde qd̄ notat et de vsuris. cū tu. in glos. immo vide tur. Quin aut̄ aliquis aliū decipit vendendo rein corruptā p̄ bona: vel male mēsurādo: in tali fraude r̄ deceptio ne restitutione locum habet. fm̄ vtrūq; ius. sic intellige iura all. s. in isto. h̄. r̄ in versiculo tales aurem. r̄. xij. q. iij. cum deuotissimā. q̄ eccl̄ia nullā fraudē admittit. et de dona. per tuas. r̄ sic intellige qd̄ ibi nō locū habere de iure ciuili. r̄ facit. xij. q. ij. fraternitas. r̄. q. iij. c. i. fm̄ Ostien. ¶ Undecimo. q̄ quantumcūq; prestant sine pacto: s. cū intentione vltra sortem habendi. vñ iudicandi sunt male agere: r̄ in foro anime sunt tales ad restitutionem efficaciter inducendi. et de vsuris. cōsuluit. r̄ cōpellendi. alci non absoluant fm̄ intentionem glos. vlt. in hoc. c. q̄ remanent in mortali. de peni. r̄ re. q̄ quidā. de peni. di. v. falsas. ¶ Duodecimo. q̄ quosdā contractus inuent fraudulēter in fraudē vsuraz. de quo dic vñ et de vsuris. in ciuitate. et de p̄g. illo vos. r̄ cū opponunt penam in fraudem. xij. q. ij. fraternitas. et de arbi. dilecti. vbi de hoc nō. i. glos. j. ¶ Decimo tertio. contrahūt societates leoninas nō p̄cipites equa liter lucrum r̄ dānū. ff. p̄ socio. si non fuerit. r̄. l. v. r̄. c. de solu. l. q̄. r̄ institui. p̄o socio. s. de illo. r̄ se. nō. xiiij. q. iij. c. ple r̄. glos. videtur. ¶ Decimo quarto. nunq̄ ponunt fines in vita sua i lucro r̄ diuitijs. q̄ eoz avaritia satari nescit. xlvij. di. sicut. xiiij. q. iij. qd̄ dicā. ¶ Decimo quinto. q̄ ipi r̄ artifices male seruant festa vendentes r̄ ementes frequenter in eis. cōtra textum et de ferijs. l. c. ibi. vt mercatū in eis minime fiat. ¶ Quod dixi de vitijs artificū. idē per omnia dicēdū est de vitijs artificū. de quib⁹ dicit Aug. q̄ omnes artifices mētiunt. lxxvij. di. qm̄. S. ars artificum non ita implicat ad peccatū sicut mercatorū. Nā vt s. h̄c in p̄m. dixi. Artifices sunt p̄p̄ie qui rem integrā cōparant vel materiā: non vt ita integrā r̄ immutā tā vendant sicut mercatores: sed vt eis fiat materia inde aliquid opandi. vt de ferro clauē clauū vel vectes vel fer raturā. de ligno arcam vlt̄ scamnum. de lino rete. de charis librus r̄ simile. sic distinguit Th̄y. inter mercatores r̄ artifices p̄cedenti. c. efficiens. Et talem artem alias licitā possunt clerici exercere. de con. di. v. negotium. et. c. nunq̄ et ne. cleri. vel mo. c. i. ad finem. de cens. c. i. ap̄lus. r̄. q. iij. cauendū. r̄. xj. di. clericus victū. r̄. nō. xiiij. q. iij. in summa. Bonus institio: christus qui nauem habet eccl̄iam. xiiij. q. j. non turbatur. de qua Prouer. vlt. Facta est quasi nauis institiois de longe portus p̄ancm suū. Institio: dicit mercator: eo q̄ acquirendis mercibus sedulus instet. Bonus mercator: christus qui nos nō auro emit sed vno san: guine p̄cioso. s. p̄e. i. xij. q. ij. cū redemptor. et de sum. tri. fidei. in clemē. de quo mercatore August. Bone mercator: ḡas agim⁹ q̄ emisti nos: carnē tuam comedim⁹. san: guinem bibim⁹. de cō. di. ij. accesserūt euāgelium legim⁹ instrumentum nostrū: serui tui sum⁹. creatura tua sumus fecisti nos: redemisti nos. vñ Bern. Voluit autē nos emere tā magno p̄cio p̄pter tria. Primo vt q̄ p̄ciosa creatura sit hominostenderet. de quo Esa. xij. P̄ciosus: erit vñ auro r̄ homo mundo obryzo. i. auro mundo r̄ rutilante. vñ Bern. Duo ego me infelix quo me vertā: si tantū de saurum: si p̄ciosum illud deposuī qd̄ sibi christus sanguine p̄prio p̄ciosus iudicauit: negligenter contingit cauto dire. ¶ Secūdo. vt homo de cetero se p̄ vili p̄cio non exponeret. sicut Salomō de luxurioso ait Prouer. vi. P̄cium scortī vir vnus est panis. quia delectatio que ibi appetit breuis r̄ vilis est. r̄ p̄ ea datur anima christi sanguine comparata. vnde sequitur ibi. Mulier autem viri p̄ciosam animam capit. Matth. i. Nonne duo passeres sc̄z corpus r̄ aia asse. i. denario veniūt. i. v. dūm. i. diabolo

Lxxvij
di
nos
redem
christus

exponunt pro precio momentanee delectationis? As affis
gnis mas. et tertie declinationis tria h3 significata. vñ. h.
As obolus/punctus decij tibi fit quocq pondus.
Tertio vt ipse solus nos possideret. vñ. j. For. vj. Nō estis
vestri. Empti em estis precio magno. vnde Augu. Tanti
emittit vt solus possideat. Fenerare cum isto nobili merca
toze qui dabit centum pro vno. Matth. xij.

Articulus. xliij.

Agricol
las frau
des.

Agricorum vel laborum

ratonum vel agricultorum vitia designem?
Peccant autē primo in decimis psonalis
bus et predialibus quas non solunt. et si sol
uunt diminute vel non integre deducendo de fructibus
expensas et salaria colonorum et alias fraudes exhibēdo.
et de dec. cū homines de thoro:ona. et c. cū nō sit in homi
ne. et c. nō est i potestate. et. xvj. q. j. decime. Secundo q
tarde eas dant. q: dande sunt quum fructus colliguntur
vt in p. c. cum homines. vbi de hoc. legi. et no. xvj. q. j. re
uertimini. et in glos. non th. et c. decime. ibi. S3 si tardius
dare peccatū est. Et de peiori grano et vino et fructib' dat.
et indignū est dare deo/ qd' designat homo. xlij. di. s. fi. ex
pressum. xvj. q. vj. quicūq. Et ad eccliam nō deferunt vt
tenentur. vt p. c. reuertimini. Et de decem pibus vnā nō
dant vt tenent. vt p. c. cum homines de thoro:ona. de frugi
bus. ir. pibus sibi retentis decimā ecclie cuius parochia
ni sunt sine diminutione soluere teneant. et. p. c. decime. de
bite sunt decime ecclies tā pdiales q̄ personales iure di
uino et humano de. r. pib' vna. p̄suetudie p̄traria nō obsta
te. nō obstat. etia. falsa opinioe magistri Petri Zobardi i
sententijs et quo: nūda alioz theologoz dicentiū pceptum
deo et ecclie de decimis soluēdis esse institutū non mo:as
les: s3 aliqd' soluere sin cōsuetudinē s3 nō decimā. sup quo
vide qd' no. Anno. e. ti. de decimis sup Rubrica. et Archid.
et Joan. an. e. t. discretionē. l. vj. et Ray. in summa sua in ti.
de dec. in. s. Item q̄ritur vtrū in prima pre. Et hodie cō
trariū pdicantes et asserentes religiosi sunt excommunica
ti. et de penis. cupientes. s. illos. in dem. Et hanc q̄stionē
quum legerem docto: decre. Perusij in domo pdicatoz
publice disputauit et sic determinauit. Et quū de vna terra
diuerfos colligit fructus: non nisi de vno fructu decimas
soluere volūt. contra id et de dec. ex parte canonicorū. et
no. in p. c. reuertimini. in glos. nō th. Tercio q: de modi
co qd' superest non decimātū. nolūt decimam soluere. Pro
qb' videt facere qd' no. de cō. di. v. quadragesima. in glos.
ar. et in glos. p. in fi. et in eo qd' no. Anno. de p̄uul. cōsulta
tioni. S3 secus est. quia qd' superest indecimatū est. vñ et
illud decimandum est. Nil est em tam modicum qd' decij
mandū non sit: et decimari non possit vellestimari. ar. p. c.
cum homines de thoro:ona. et c. tua nobis. ibi. et quum de
cunctis omnino p̄uolētibus decime sint reddende et. Et
vidua de suo modico duo minuta i cō: bonā misit. Mar.
xij. et Luc. xvj. in fi. facit. xij. q. v. scriptum. xvj. q. j. odi.
B Quarto peccant rustici diuites nō reuerēdo do
minos pauperes: nec eis in vire necessitatibus puidendo
q: quū cuilibet fame moriēti debeat subuenire. lxxvj. di.
nō satis. et c. pasce. multo fortius dño sunt adstricti. ar. et
de testa. cū in officijs. et. xvj. q. de forma. Quinto peccat
iura dominorū eis subtrahendo: et cū eis placitando: et ve
rando laborib' et expensis: et aliquoties alijs potētiob'
dando quisp̄s contra veros dominos pregant. in quo
debitū non remittit. sed augef. et de iureiu. ea. te. de dec.
tua nobis. s. p̄teritu vero nequitie. C. de agrico. censu. et
colo. quemadmodū. et. l. i. i. i. b. et. l. cū satis. et. l. nemi i au
te liceat. libro. xj. de alie. iu. in. c. fi. de iudeis. c. j. Sexto
in festis. quia non colunt sed frangunt et violāt. quum in
eis nullum opus seruile fit faciendū. et de ferijs. c. i. de
con. di. iij. c. i. quum et si abstineant ab arando vel fodien
do nō abstinent a ligna portādo. vel domū repando. vel
simili. et sic faciunt fraude de re. ad rem de ope ad opus. de

quo dicit et de p̄uul. quanto. C Septimo in p̄uul. sal
fis testimonijs metu dominorū eos in testes inducētū
aliquoties p̄teritu pauperis: in quo obedire nō debet.
xj. q. iij. Julianus. xxxij. q. iij. sic. C Octauo. in damnis q
dant vicinis vel cū bestijs. vel cedendo eorū ligna vel in
vineis. vel furando. de hoc et de fur. p. totū. et de iureiu.
c. si rirari. c. si leserit quis p̄iaz. et. c. si egressus. Nono res
mouēt terminos de pdijs vicinorū. de quoz pena. ff. de ter
mi. amo. l. ij. et. iij. elegit et no. lxxvj. di. tāta. xij. q. ij. in legi
bus. Decimo q: dimittunt p̄p̄iū curatū: et vadunt ad
alios sine licentia eius ad cōstendū. et missas audiendū.
et oblatiōes faciendū. et decimas p̄soluēdū. et de peni.
et re. omnis. de paroch. vt dominicis. et de dec. cum homi
nes. et. c. cū sint. xvj. q. j. doctos. p. q. j. q: sacerdotēs. et. c. san
croz. et. c. hanc consuetudinem. Undecimo. q: dieb' do
minicis non audiunt missas cōplete vsq: ad benedictionē
sacerdotis: vt tenent p̄ p̄ceptū ecclie. Inmo stant extra
eccliam: quum p̄sbyter dicit missam: nec intrant nisi ad vi
dendū cōmuniter corpus domini. et tunc multi. etiam nō
intrant eccliam s3 extra vident. et ibi de suis bobus et ani
malibus et de alijs turpibus loquunt. et cūc. q̄ homines bez
stiales. ad hoc de con. di. s. missas. cū. c. se. et. c. q̄ die
solemni. Regitur in legenda sancti Joannis eleemosy
narū q̄ quum post lectionē sancti euāgelij aliqui de p̄p̄o
starent extra eccliam oriando. Ipse sanctus patriarcha
Joānes mor extit eccliam: et sedit cū turba fo:as. Omni
bus vero stupentibus. dixit iustus iste. Filij vbi oues vbi
pastor. aut ergo intrate intra: et ingrediar. aut manere hic
et manebo. ego p̄pter vos descendī in sanctā eccliam: nam
poterā facere mihi in ipam sine populo. fecit ergo semel
et bis hoc ipsum erudiēs in hoc plebē et emēdans. Duo
decimo. coeūt cū animalibus que pascūt et custodiunt: sic
homines animales: cōparati sū David. ps. xlvij. iumen
tis insipientibus: et similes facti sunt illis. ps. xxi. Et sicut
equus et mulus in quibus nō est intellectus. vñ et morte
digni sunt. xxi. q. j. mulier. fin. l. s3 ecclia morē nō
dat. xxi. q. ij. inter dec. xvj. q. vj. agnouimus. C Decij
motertio. abstinent sepe a coitu vporū: ne filios generent
timētes non tot posse alere paupertatis p̄teritu. in quo gra
uissime peccant. et cōtra legem matrimonij viuūt. qd' fuit
ad sobolem generādā a dño p̄ncipaliter institutū. xxi. q.
j. nō em in sola. et. q. ij. s. debet ergo. et. c. solet queri. cum
c. se. Decimoquarto. tanta est quo: undā eorū auaritia:
q̄ quamq̄ sint diuites: vt opus augeant. secus si ex hūni
litate vel vt orium vitarent. de con. di. v. nunq. et de renū.
nisi cum p̄idem. s. verū. Ip̄s diuites p̄p̄ijs manibus las
bo:ant: et senectute depressi nō cessant: co: po: a torquē
tes. et animas corūpētes. ps. xvj. Oculos suos statuerūt
dedinare in terrā. Sicut em tota die terrā arāt et fodiūt:
ita totaliter terreni: terrā lingūt: terrā cōdūt: de terra lo
quūt: in terrā suā sp̄ez totaliter posuerūt: nec de manēs
ti substantia celesti aliquid curant. Heb. c. et istis dicitur.
De De De habitabit in terra. Apo. viij. in fi. Tales etia
rustici diuites q̄ laborare volunt nō excusant a ieiunijs ec
desie p̄teritu sui laboris: vel nō laborēt in talibus die
bus: vel per suos alios colonos laborent: et ieiunēt. de cō.
di. iij. c. i. in fi. et di. v. ieiunia. Decimoquinto. multi sibi
inuidēt: quum vn' marime plus de vino vel blado colli
git de tāta terra q̄ alius: nesciēs q̄ nō est in hominis po
testate: quātū terra fructificet: s3 in domini bonitate et libe
ralitate. et de dec. non est. quia nec q̄ plantat est aliquid.
sed q̄ incrementū dat deus. i. ad For. iij. et. c. cū nō sit in ho
mine. vbi de hoc. et. xij. di. fm. vbi inuidia vitij p̄p̄e diabo
licus appellatur. Decimo sexto. diebus festis quibus nō
laborāt: otiosi stant in plateis vel in tabernis vel in ludis
quum fm Aug. meli' sit arare q̄ saltare. et quū dicit in ca
none de cō. di. iij. ieiunia. q̄ nihil aliud in illa die sancta agat:
nisi deo vacandū. Nulla opatio in illa die sancta agat: ni
si tñ hyminis et psalmis et canticis spiritalibus dies illa
transigat. Decimo septimo. rixant et male stāt cum suis

t ij

presbyteris: et beis murmurant: respicientes eorum peccata: non sua. ad hec. i. q. s. multi. et de deci. tua nobis. ii. q. vii. sacerdotes: et reliqui. et c. qualis. et c. si qui sunt. et c. sunt non nulli. vi. q. i. oues. et c. ex merito. Decimooctauo. audiuit missas scienter: al. ignorantia iuris eos excusat. vt no. i. q. iiii. §. notandum. in glos. est ignorantia. et de solu. c. fi. in glos. q. psumit. Sz postq. eis predicat: non excusant. de cleri. et m. aplice. xvi. di. c. vlt. vbi de hoc. Et recipiunt sacramenta a publicis concubinariis presbyteris. contra id. xxi. di. §. ad hec. c. nullus. xv. q. fi. falsitatem. et de coha. cleri. et mu. vira. Decimonono. comuniter inhumani sunt pegrinis et paupib. q. auari sunt. nec a deo fruct. terraz. et anima lra et arboru recognoscunt: sz suis laboribus imputat et nature. contra. p. c. no est. et c. cu non sit. et exp. ssum. xxi. q. v. nec mirum. vltra colu. §. ne ideo qsq. et contra id. xli. di. p. totum. Vigesimo. dimittunt vnam colonia vt accipiant aliam contra pactu et fide data. sup quo vide Inno. de ap. dilectis. et de iudeis. c. ii. Vigesimo primo. frequenter possessiones interuertunt. sup quo vide Inno. de loca. ppter. et qd no. xvi. q. iij. cleri. glos. i. Vigesimo secundo. qn ad certu salariu stant non laborat fideliter: sz decipiunt dnos suos. vñ et ij in quatu defraudat intatun dñis suis vel aplius seruire tenent: vel de suo salario diminuer. qa omnis fraus restitutioni subiacet. xij. q. ij. cu deuotissimā.

Articulus. xliij.

De puerorum vltra

Adole
scētes in
beceria
sunt pro
cliuo
res.

Ad septennium: q. añ etas illa ignorat quid videat. C. de fal. mo. l. i. et xv. q. i. firmissime tenet. ne. adolescentiorum vitia omittamus.

Primo q. percutiunt clericos: et sacrilegiu committunt. sz ab epo pñt absolui. et de sen. et c. i. et c. vlt. Secundo in crimine furri. ff. de furtis. impuberē. et pñt rñ. ff. de libe. ca. l. vlt. et de delic. pue. c. i. Tertio non cognoscendo a deo bona fortune. gratie. et nature. nā et vi. rñ in gratitudinis talis incurrit. in situ. quibus mo. tu. fi.

Quarto calumniando. C. de epis. et cleri. omnes. §. fi. Quinto adulterando vel fornicando. nā hec etas aliquā anticipat. et de despon. impub. c. de illis. ca. nobis. et tētat qd adimplere nō pñt. et de spon. iuuenis. vñ neca peccato excusant. de peni. di. i. si qd nō dicat. et narrat Bieg. q. qd dā impregnauit nutritic suā in nono anno. vt no. rr. q. i. in summa. et de Salomone dicit q. in. xj. año habuit filiū vt no. Bst. in summa sua. in titulo de penitētijs. §. cui comit. rēdu. §. cui pueri.

Sexto i blasphemando. vñ qd est mirabile et speciale i narrat Bieg. in dialogo. iij. libro de qd dā infantulo. v. annos q. dānatus est propter blasphemiam Sz dicit Bst. in summa de delic. pu. q. in illo malitia suppleuit etate. nā si non esset doli capax: etia septēni non imputaretur peccatū. ff. de re. iu. pupillus. ff. in. laqui. si et q. cumq. §. si. ff. de dolo. hereditib. §. i. xv. q. i. illud. et de despo. impu. c. de illis. ij. et c. vlt. vbi de h in glos. carnalis.

Septimo q. sepius inmetiunt. vt ip. c. i. de delic. pu. Octauo percutiunt alios pueros et vulnerant: et sepe vsq. ad mortem. et de delic. pue. c. ii. vbi de hoc legit et no. C. Nono q. faciunt malos ludos qui sunt in culpa. legit et no. et de homici. exhibita. legit et no. de presum. c. i. Decimo. minor etas non excusat totaliter ab iniuria sacramēti. et de apost. c. ii. de co. di. iij. eos. C. Undecimo. q. frequenter cooptores sunt delictoz et puniunt. puta si pcedū accepit puer p cōperito stupro. vel domū prebuit ad stuprum vel adulterium comitterendū. ff. de minor. aurilium. §. in delictis. et l. si et causa.

Duodecimo. in rētando peccare carnalis: et si acum adimplere nō possint. et de spo. Iuuenis. et dixi. §. v. et c. Decimotertio. recipiunt aliquoties ordinē sacru ante annū. xij. et de tēpo. or. vel nō est. et c. i. q. i. pueri. vbi de hoc. et in desm. de eta. et qua. generalem. Decimo quarto. recipiunt personatum et curas. et de eta. et qua. ex ratione. et c. sequē. de alijs beneficijs vide qd legit et no. et de preben. super inordinata. et per Inno. et de eta. et qua.

c. ij. et per Archi. et de rescriptis. si eo tēpo. l. vi. et de elec. et eo hoc. li. vi. per Jo. an. Decimo quinto. recipiunt minores ordines ab episcopo non suo. et de tēpo. or. nullus li. vi. Decimosesto. furat patris matri et sanguinea qd est etia mortale. rñ. q. ij. q. abstulerit. nisi crederent eos pmissuros. legit et no. et de elec. dudū. ij. §. p dicit. in glos. simile. Decimoseptimo. quia quidam eorum incipiunt esse superbi et malitiosi et cōtēnere mandata dei. et de presum. et studiis. Decimooctauo. otiosi sunt: tota die ludunt: et turpia loquunt. Solos. iij. deponit turpē sermonē de ore vestro. Prouer. iij. Remoue a te os prauū. mali pueri malum ludū faciunt. xxi. q. iij. recurrat. de otiositate et de renū. vbi. §. verum. et xij. q. i. §. his ita. et ite dñs Decimonono. inobedientes sunt parentibus. contra Paulū. Solos. iij. Filij: obedite parentibus per omnia. et Deutero. xxi. Si genuerit homo filium cōtumacem et proteruū qui non audiat patris et matris imperium. et lapidibus eum obuert omnis populus. Vigesimo. tota eorū vita in vanitate est et voluprate. Eccl. xij. Adolecentia et voluptas vana sunt. Vigesimo primo. reportatores in aliorum sunt contra id. Audiuit verbū aduersus pñmum tuū: cōmōiat in te videns qm non rediret. et c. defasti. rñ. q. pñmōres sunt ad malū q. ad bonū. rñ. q. i. omnis etas. rr. q. iij. pclius. Vigesimo secundo. non cōstent quolibet año sicut tenent. et de peni. et re. omnis. in pñm. vbi de hoc glos. i. Vigesimo tertio. q. nolunt discere: et fugiunt de scholis. de quo peccato cōstet Augu. de se quū erat puer in. li. i. confessiois. et hoc. xxi. di. c. vlt. nō vadunt ad eccliam sicut Nicolaus nunc cum parentibus nunc per se. de co. di. i. omnes. c. missas. Vigesimo quinto. turpia cantant et dicunt. xxi. di. legat. Vigesimo sexto. non ieiunant sicut Nicolaus qui etiam in cūas bulis. iij. et v. feria semel fugebat vbera. qa ex quo pñt peccare mortaliter et se diabolo obligare: multo potius deo per aliqua ieiunia et bona opa. ar. bonum. xvi. di. oēs ibi. sicut em. xxi. di. turbat. dani. ij. faciunt que no. pñm. no. de obf. ie. super rubica. et de regu. postulasti. Vigesimo septimo frequenter recipiunt alimenta a non parentibus: quum credant filij qui nō sunt. de peni. et re. officii. Vigesimo octauo. nolunt corrigi. rñ. q. i. iij. displicet. Vigesimo nono. inducunt quū sunt virgines: ad intradum circulū ad demones consulendos et diuinādum. xxi. q. ij. et q. iij. et iij. et v. et vlt. p. totum. Trigesimo. he sciunt symbolū et orationem dominicā: que scire tenetur. et patris eos docere. de co. di. iij. vos ante omnia.

Articulus. xlv.

Eminarum siue mulierum

Mulierum que fm th. y. sunt caput peccati: arma diaboli: expulso paradisi: delicti mananea: vitia et scelera designemus. q. et si omnia vitia viro: aut potum participant: aliqua tñ sibi peculiariter scriptura ap. mulie lit inulier. Femina et ad mortem domi eius inclinata est: narrat ad inferos semite ipsius. Prouer. ij. c. Secundo fallax vitia.

Prouer. v. Ne intēderis fallacie mulieris. Tertio. lingua habet blandā: et nutrib. caput. Prouer. vi. Quarto. meretricio se: ornatu adornat: garrula: et vaga: et quie ris impatiens est: nec valet in domo cōsistere pedib. suis nūc foris: nunc in plateis: nunc iurta angulum insidiat: et peaci vultu blāditur. sagitta eius iecur transfigit: multos vulneratos deicit: et fortissimi quicq. interfecti sunt ab ea. vie inferi domus eius penetrant in interiora mortis. Prouer. vij. Quinto stulta est: et damosa: plenaq. illecebris: nihil omnino sciēs. gigantes cum ea sunt. et in profundis inferni puiue eius. Prouer. ix. Circulus aurei in aurib. suis. i. porci. mulier pulchra et fatua. Prouer. xi. Sexto illecebrifera. Prouer. xxi. Fovea profunda meretricis: et puteus angust. aliena insidiat in via quasi latro:

Sal
mor
lier
in
ic
ria
plu

et quos incautos viderit interficiet. Prover. xxi. C. Ses-
pimo amario: morte est. et laqueus venatorum et sagena cor-
eius: et vincula manus illius. Ecclesiastici. vii. No des mu-
lieri pratem anime tue ne ingredias in virtute tua et con-
fundaris. Ecclesiastici. ix. C. Octavo multiuola est: et salratrice.
et Dar. vi. et xii. q. iiii. vnusquisque. C. Nono comit se: pin-
git et fucat. Ecclesiastici. ix. de co. di. ii. fucare. C. Decimo. apof-
tare facit hominem. Ecclesiastici. xix. C. Undecimo. relinquit vi-
er statuit hereditatem ex alieno matrimonio. Ecclesiastici. xxi. et
de peni. tre. officii. C. Duodecimo. non consentit cum marito:
sicut deo beneplacitum est. Ecclesiastici. xxv. in prin. C. Decimoter-
tio. multiuola est. Ecclesiastici. xxv. omnis malitia nequa mulieris
C. Decimoquarto. irosa est. e. c. No est ira super iram mulieris
Et litigiosa. e. c. C. Decimoquinto. superba. vii. Ecclesiastici. e. c.
Mulier si primatu habeat: contraria est viro suo. C. De-
cimo sexto. Inritum peccati. et p illa omnes morimur. e. c. et
ibi. Si non abulauerit ad manum tuam: confundet te in cospe-
ctu inimicorum tuorum. C. Decimo septimo. zelorypa. Ecclesiastici.
xxv. Dolor cordis et lucus mulier zelorypa. In muliere
zelorypa flagellum lingue oibus comunicans. C. Decimo
octauo. ebriosa quae minime vinum edidit ea. e. c. Mulier ebriosa
ira magna. et contumelia: et turpitudine illius non coregetur.
C. Decimonono. extollit oculos et palpebras. vii. i eod. c.
Fornicatio mulieris in extollentia oculorum et in palpebris
eius cognoscit. C. Vigesimo. spernit virum. et ideo non est tu-
tum ei dare potestatem. Ecclesiastici. xxii. Mulier non des pote-
statem super te. C. Vigesimo primo. iniquum facit virum. Ecclesiastici.
xli. De vestimentis pcedit tinea: et a muliere iniquitas viri.
Delio: est iniquitas viri: quod mulier infaciens. vide quod
scripti. s. in ista. ii. pte in ar. xviii. in. s. consequenter. d. reden-
do ad materia. C. Vigesimo secundo. ministra idolola-
trie. Ecclesiastici. xlvii. vbi de Salomone dicit. Inclinaisti fe-
ra tua mulieribus. et ii. Reg. xj. in prin. Rex autem Salom-
o admauit mulieres alienigenas multas: filia quoque Pha-
raonis et Moabitidas et Ammonitidas et Idumeas et Ido-
nias. et cerbeas de gentibus. super quibus dixit dominus filijs
Israel. Non ingrediemini ad eas: neque de illis ingredietur
ad vestras. Et tristissime enim auertit corda vestra: ut sequas
mini deos earum. His itaque copulatus est Salom-
o ardenti-
tissimo amore. Fueruntque ei uxores quasi regine septing-
tes: et concubine trecentae. Et auertit mulieres cor eius: ut
sequeretur deos alienos. et j. s. colebat Salom-
o Asper-
then dea Sidoniorum: et Thamos deum Moabitarum: et Mo-
loch idolum Ammonitarum. et j. lunc edificauit Salomon
fanum Thamos idolo Moab i more qui est contra Hierlm
et Moloch idolo filiorum Ammon. Atque in hunc modum fecit
vniuersis vxoribus suis alienigenis: quod adolebat tura et im-
molabant dijs suis. de hoc legit et no. xxi. q. iiii. Salom-
o de peni. di. ii. q. iiii. Salom-
o. et Nume. xxv. Fornicar-
o est pplus cum filiabus Moab: quod vocauerunt eos ad sacri-
ficia sua. At illi comederunt et adorauerunt deos earum. In-
riatulus est isrl Beelphegor. In hoc quod fornicar-
o est pplus notatur precepti transgressio. Exo. xx. Deutero. v. xxi. q.
vi. non mechaberis. In hoc quod ait cum filiabus moab. i. cum
alienigenis: notat fidei violatio. Num enim partus sequa-
tur ventrem. C. de rei. ven. partu. legit et no. ex de ser. no. o.
c. vi. et xxi. q. iiii. liberi. sequit vrsu filij eorum sint infideles. si
cur et filij christianorum qui comiscunt Judeis vel Sara-
cenis. De se. v. In dno puaricati sunt. q. filios alienos ge-
nuerunt. In hoc quod sequit. quod vocauerunt eos ad sacri-
ficia sua: notat quod non est aliqua immunditia ad quam non tras-
bat luxuria. quoniam idolothyrum comedere fit fidei abomina-
bile. xxi. q. iiii. sicut sanctus. Ita et nunc meretricule et fre-
quer vxores immunde omnes immunditias dant ama-
toribus suis et viris suis ad comedendum: ut eas solas dili-
gat vel plus quam alias. quoniam dicit Deutero. xii. No co-
edes quod immundum fuit. In hoc quod addit quod comederunt et ado-
rauerunt deos earum: notat quod luxuria facit hominem idolola-
trare. v. s. dicit Vini et mulieres apostatare faciunt sapien-
tes. Ecclesiastici. xix. sicut primum de Salomone probatum est. In hoc

quod subdit quod initiat est Beelphegor: notat quod fornicato-
res in molat seipsos demonijs. vbi non dicitur initiat: sed
initiatum est. ps. cv. Et initiatum sunt Beelphegor et c. Nam
p carnis libidine quod edificat templum idolo. Per vitia namque
maxime carnis demones coluntur ait Hiero. xxi. q. iiii. i eo
fornicator. et q. vii. non solum Hiero. sup. Ezech. facies merito
ne de Salomone in. xvi. li. ait. Quauis peccasset: tamen egit
penitentiam scribens Prover. vbi dicit. Nouissime equi peni-
tentia: et respectu eligeret disciplinam. Itre sup Ecclesiastici. Ait Salo-
monem hunc librum esse Salomonis penitentiam agere. Ambrosius
hunc in apologia David. Quid de dauid dicit: quod de san-
cto Salomone: quod quoniam iudei illum existimabant venisse p chri-
stome videret eum super hominem nutu diuino corruit. David
vero dicit sanctus: quod ab hominibus sanctus esse scit. Et sanctus
Ambrosius nominat: ut nobis de penitentia eius dubietur
tollat. Itre ambrosius de farye fratre suo hoc ait sanctus Salo-
mon. Itre asserunt hebrei Salomonem quinquies tractum fuisse
se p plateas Hierlm causa penitentiae. Itre dicitur enim illud te-
plum quod ipse edificauit: venisse cum quinquaginta virgibus nudis: quas
dedit quinquaginta legisperitis ut verberaret ab eis. quod communis
filiis dixerunt quod in vinctu domini non mitterent manum. vnde
frustrat a seipso est depositus. Ioanes Chrysostomus ad Janua-
rium de lapsu Dauid. Salom-
o ille mirabilis qui meruit
adstricti dei sapientie copulari: in alienigenarum iuribus am-
plexus: in vinculo libidinis laqueatus: etiam sacrilegi erroris
re polluitur: quod simulacrum moabitico idolo fabricauit. S. q.
p prehabita voce culpa erroris agnouit: nunquid mie cele-
stis extorret forsan dicas? Nunquid in canone lego? Iu nec
penituisse: nec mihi esse cōsecutum? Audi ergo frater peni-
tentia eius quod non legit publicis lris. Foras ille ideo acceptas
bilis: iudicat: quod non ad faciendam populi sed in seculo psciencie teste
deo penituit. Venia autem ex hoc cōsecutum eum agnoscimus:
quod quoniam solum a carne esset: sepultum illum inter Regum israeli-
tarum corpora scriptura commemorat. quod tamen alibi peccatoribus
regibus quodque in fine in malo pposito pseuerauerunt ope-
denegat. sicut de Iochim rege iuda p Hieremiam dicitur
Sepultura asini sepeliet putrefactus et pieci extra po-
ta Hierlm. Et ideo quod inter iustos reges meruit sepeliri:
non fuit alienus a venia. venia autem sine penitentia non pos-
tuit pmereri. C. de hereticis. manicheos. xxi. q. ii. legit.
de peni. di. j. nemine C. Vigesimo tertio. frequenter mutat
naturale vsum in eum quod est contra naturam abutendo alia. ad
Ro. i. C. Vigesimo quarto. supgreditur vir. ppter quod virum
ut narrat Methodius hystorographus factum fuit diluuii.
C. Vigesimo quinto. accedit ad pectus: cum eo miscet. Geni.
xx. xv. q. i. mulier. C. Vigesimo sexto. quod multis modis illi-
tis et frequenter contra naturam et inexplicabilibus quod fetidis
fimis nunc voluntarie nunc quodammodo inuire contra purita-
tem sancti matrimonij se pmitunt a maritis bestialibus cō-
tractari: ut eorum cōiunctiones potius videantur animalium
et adulterorum: quam cōiugum esse. ad hec. xxi. q. ii. quicquid. et c. ali-
quid. et q. iiii. nemo. et c. origo. et q. vii. adulteri. c. i. v. c. non
solum. C. Vigesimo septimo. cum cōsanguineis vel affinis
et patribus spiritualibus suis frequenter etiam cum diuersis
cōsanguineis vel affinis idem faciunt videantur bestialium et
Eoz. v. c. in prin. xxi. q. ii. c. ego dixi. s. desimpliater. cum
iij. c. se. xxv. q. i. iij. iij. v. vi. vii. viii. p. p. totum. et de cognat.
spi. p. totum. xxv. q. ii. q. d. dormierit. cum. ij. c. se. et c. si quis vxorē
et c. si quis desponsauerit. Et monacha cum monachis et alijs
xxv. q. i. p. totum. C. Vigesimo octauo. adultera accedens
ad alium totum vel alium soluti: vtriusque adulteriū. s. p. m.
mai: quod duplex de hoc est de adul. p. totum. xxi. q. i. p. totum
xxv. q. ii. in lectu. C. Vigesimo nono. contrahit cum alio vxorē
re habente: vel ipsa marito cui fide dedit viuente marito
vel illius vxore: et ab illo fuit cognita. de hoc. xxi. q. i. p. totum
tū. C. Vigesimo. contrahit cum coparte vel fratre suo spiri-
tuali. super quo vide. xxi. q. ii. c. iij. et de cognat. spi. per to-
tum. C. Vigesimo primo. quod dā sunt meretrices. de qb. i.
ad Eoz. v. i. i. Nescitis quoniam corpora vestra membra sunt christi.
illi. tollēs ergo membra christi faciā membra meretricis? Absit.

Salomonem
penituit
idolola-
trie.

Salomonem
idolola-
triam la-
pius est.

cro. vic. Nūquid his delectationibus q̄res sapiētia quam
q̄rere pposuisti. iij. Re. iij. xxxvi. di. S. ecce. Eccl̄a. i. Et si
videbaris a vanitate: quomō tam cito reuersus es: nūm
q̄ in circūitu cū impijs ābulasti: et i voluprate semita tua:
et captiui facti es vanitatis. Ecl̄a. iij. r̄spōdebūt tibi vultu
vbi dicit glos. Alule sunt magnitudinis coruine: q̄ rostro
in palude fixo horrendo stridēt. Tales sunt mulierculę q̄
in choreis clamorē emittūt dñi cantica ad immūditatē inci
tanda canunt. de cantu ch̄isti. xcij. di. cātātes. ¶ Quadra
gesimo quarto. Loquat est: maxime in eccl̄ia. cōtra apl̄m
s. ad 1. Cor. xiiij. ad fi. Mulieres in eccl̄esijs raceant: nō em
pmitit eis loqui: s; subditas esse. 1. Cor. x. i. Turpe est em̄ los
q̄ mulieri in eccl̄ia. xxiij. q. v. mulier. ¶ Quadragesimo
quinto. Sūt in eccl̄ia orātes capite nō velato. cōtra apo
stolū. i. ad 1. Cor. xi. semp dñt habere caput velatum ppter
angelos. i. p̄sbyteros. Galach. ij. xxxvi. di. S. ecce. xliij. dist.
fir rector. vt vbi in p̄. c. mulier. s; ibi dicit ppter reuerētiā
episcopālē. ¶ Quadragesimo sexto. Nutriūt comam ad
multā vanā gloriā. quaz aliq̄e imponūt fibi capillos pul
chros mortuoz quaz quādā quē cōperissēt marit: de no
cre decaluanz eā et delecto efficiens ait: nō sum maritus
mortue: s; viuētis. cōtra quas verbū poete cōpetit dicitis
Moneat cornicula risum Furuius nudata coloribus. q̄
concessa est eis p velamine in signū culpe. de eo qd̄ debet
rent verecundari gloriā. vñ in p̄. c. xi. s. ad 1. Cor. Paulus
Eir quidē si comā nutriat: inominia est illi. mulier vero
si comā nutriat: gloria est illi: qm̄ et capilli p velamine ei
dati sunt. 1. s. in. e. c. Eir qd̄ nō debet velare caput suum:
qm̄ imago est et gloria dei: mulier autē gloria viri est. ad h
xxij. q. v. becimago. et p̄. c. Mulier debet velare caput: q̄
nō est imago dei. 1. Cor. x. i. q̄ p illam p̄uaricari inchoat est.
¶ Quadragesimo septimo. Volūt dominari viris. quū
fm̄ apl̄m debeāt eis subijci: et eos timere: et eis seruire. ad
Ep̄le. v. ibi. Mulieres viris suis subdite sint sic dñō: qm̄
vir caput est mulieris: sic ch̄ist: caput est eccl̄e. 1. Cor. x. i. S; vt
eccl̄ia sibiecta ē ch̄risto: ita et mulieres viris suis i oib; 1. Cor.
i. fil. c. s. xliij. Pro: autē timeat vir suū. ad h. 1. Cor. q. v. c. est
ordo. Est ordo naturalis hoib; vt seruīat femine viris 1. Cor.
Sic hic appet quēdam modū viri feminas sibiectas eē et pe
ne famulas seruiuit eēvros. 1. Cor. x. i. q. c. cū caput mul
ris. Eū caput mulieris vir caput aut viri ch̄ristus: qm̄ q̄
pro: nō sibiecti viro h ē capiti suo: eiusdē criminis rea ē cui
et vir si nō subijciat capiti suo. i. ch̄risto. 1. Cor. x. i. Ebiisti infamat
euāgelij: dñ; d; legē fidēq; nature ea q̄ ch̄ristiana ē: et lex
ge dei sibiecta: viro ipare desiderat. quū etiā gētilēs famie
viris suis fuit cōmuni lege nature. 1. c. mulierē. Mulie
rē cōstat sibiectā dñō viri esse et nullā auctoritatē hēre 1. Cor.
1. c. adā. Adā p Eūa decepta ē. Bēsi. iij. nō Eua p Adā quē
vocalit ad culpā mulier: iustū ēv et eā in gubernationē al
sumat. et itez 1. Cor. iij. Mulieres sibiecte estote viris sicut
oportet i dñō. 1. Cor. x. i. ad 2. Tim. ij. ibi. Docere aut mulieri si pmit
tit: nec dñari i vir de b̄ b̄ester. 1. ¶ Quadragesimo octa
uo. Incedūt i habitū ornato et sine verecūdiā sine sobrie
tate se ornātes. 1. Cor. x. i. cor. iij. et auro et margarit
et veste p̄ciosa. cōtra Paulū. i. ad 2. Tim. ij. 1. Cor. x. i. p̄. s. in p̄.
Similr et muleres subdite sint viris suis. 1. Cor. x. i. q̄ nō sit ex
triusc; capillatura aut circūdatio auri aut vestimētō: et
cult. ¶ Quadragesimo nono. offēdūt i ijs q̄ ponit Ecl̄a.
iij. ibi. Pro eo q̄ eleuate sunt filie syon et ābulauerūt extē
to collo: et nubi; oculoz ibāt: et plaudebāt: et ābulācer
pedib; suis: cōposito gdu icedebāt: decalubāt dominus
verticem filiārū syon: et dominus crinem earum nudabit.
In die illa auferet domin; ornamentū calciamētōz et tabu
las et torques et monilia et annillas et mitras et disci
minalia et perichelides et muremulas et olfacto: iola et
inaures et annulos et gemmas in fronte pendentes et
mutatoria et palliola et linteamina et acus et specu
la et syndones et virtutes et thesistra. Et erit pro suauo do
refeto: et pro zona funicul; et pro crispante crine caluini
et pro fascia pecto: ali alicū. ¶ Quingagesimo. Nō sunt

Exo: vi
ro fit au
diens.

prudenc: nec sobrie: detrahunt: nec fideles in oibus: nec bene
presunt suis domib⁹. s. ad Zimo. iij. ¶ Quinquagesimo
primo. Quid non bene regunt filios ⁊ nepotes ⁊ domū:
nec seruiunt parētib⁹: nec instant obsecrationib⁹ ⁊ oras
tionibus. Nocte ac die in delicijs viuūt. Non recipiūt pau
peres hospitio. Non lauant pedes sanctoꝝ: nec submini
strāt tribulationē patientib⁹. ¶ Quum sunt iuuenes: pmit
tunt continentiam: ⁊ postea lurriant. Ostiose circueunt
domos: verbose ⁊ curioseloquentes q̄ nō oportet. hec col
ligitur. s. ad Zimo. v. ¶ Quinquagesimosecūdo. Anus
earum quedā non incedūt cū sancto habitu. Eriminari
ces sunt. multo vino seruientes: non doctes prudentiam.
Quedā eartū adolescentule non amāt viros suos. Nō do
cent prudentiā. Non diligunt filios. In domo fatue ⁊ vas
ne sunt. nec sobrie: nec castes: nec habētes curā domus: nec
benigne: nec subdire viris suis. cōtra Paulū eas ad con
traria cōfortantē. ad Ziti. ij. ¶ Quinquagesimotertio.
Alique se intromittūt de officijs publicis: de iudicando:
de testificando: accusando: procurādo. super quo vide qđ
legitur ⁊ no. ex de of. dele. cū vicefinū. de arbi. dilecti. de
peni. ⁊ re. noua. de cōfir. vii. cū dilecta. xij. q. ij. cū deuotiss
mam. rv. q. iij. c. i. xxiij. q. v. mulierē. iij. q. vij. s. nra. An fide
lubere valeat: quere q̄liter legitur ⁊ no. ex de iureiu. ex re
scripto. de fo. com. si diligenti. in glos. s. ¶ Quinquagesi
moquarto. Maxime vagatrices sunt: q̄ vanenunc: ex oc
casionē peregrinationis: de qua cōmunit parū eas cō
do lucrari: imo poti⁹ perdere ex tanta vagatione: ⁊ sens
uum corruptione: ⁊ mētis ⁊ vtinam non corporis. vñ de
eis cōgrue pōt dīc q̄ ecclesia cōpensare nō vult tale dam
num cū tali lucro: legi⁹ ⁊ no. ex de cōuer. in fi. c. s. ⁊ in glos.
sic. riiij. nunc ecclesiā frequētatioris: nunc vicinā vī
sitationis: taliquoties aliq̄ moniales extra claustrū vagā
tes. ad hec ex de elec. indēnitatibus. s. sed cū eas. ⁊ de ius
dicis. mulieres. li. vj. de sen. ex. de monialib⁹. de sta. mo. ca.
fi. s. fi. ex de sta. re. c. vnico. li. vj. vbi de hoc. ¶ Quinquage
simocinto. Accusate de adulterio: volunt manumittere
seruos: quū nō possint lege vetante. ff. qui ⁊ a quib⁹ mas
nu. libe. l. prosperit. ⁊ no. Joan. an. ex de ef. or. q. p̄leriq̄
in glos. simile. li. vj. ¶ Quinquagesimosesto. Pleriq̄ peies
ranta: q̄ p̄mo iurant non alienare rem dotalē: nec alienas
tioni cōsentire: ⁊ postmodū alienant: ⁊ iurant nō contras
uenire. sed stabitur tñ p̄mo iuramento. vt no. ¶ Ostiē. ex
de iureiu. cum contingat. ⁊ Jo. an. e. r. licet. in glos. fi. li. vj.
¶ Quinquagesimoseptimo. Sacrate moniales contin
gunt pallas altaris sacras: ⁊ circa altare incēsum ponere
volūt: ex quadā sua presumpta deuotione. cōtra cas. xxiij.
di. sacratas. ⁊ no. ex de vi. ⁊ ho. deri. c. i. in glos. ¶ Quinq̄
gesimooctauo. Sedent intra cācellos: ⁊ seruiūt presbyter
is ⁊ altari. cōtra de cobabi. deri. ⁊ mu. c. i. s. fi. An possunt
in feudū succedere: vide in li. feu. si de feu. do. cōtrouersia
fuerit. ⁊ in eodē li. de feu. femine. s. ex hoc. ⁊ qđ no. ¶ Ostiē.
qui si sint le. c. i. ¶ Quinquagesimonono. Docēt in pulpito
predicādo vel legendo sicut magistre. contra s. For. riiij.
xxij. di. mulier legi⁹ ⁊ no. de con. di. iij. mulier. ¶ Sexage
simo. Aduocat. contra. rv. q. iij. s. i. ¶ Sexagesimoprimo.
Aliq̄ recipiunt ordinem. quū non possint. vide qđ legi⁹ ⁊
no. xxvij. q. i. diaconissam. xxij. dist. mulieres. rv. q. iij. s. et
xx. q. i. sanctimoniales. ⁊ in. s. velamen. in glos. hic agitur.
¶ Sexagesimosecūdo. Aliq̄ corrupte inter virgines con
secrant. qđ nō licet. xx. q. i. iuuēculas. xxvj. di. acut⁹. xxij. q.
v. finge. ¶ Sexagesimotertio. Permittūt se tēgi. qđ mas
lum est. s. ad For. vj. in p̄i. xxij. di. hospitoliū. ¶ Sexage
simocinto. Cohabitāt cū clericis. cōtra. lxxij. di. cū oib⁹.
⁊ vj. c. se. de coha. deri. ⁊ mu. p̄ totū. xxij. di. interdixit. xxij.
di. s. ergo. lxxij. di. cū cōis. ¶ Sexagesimoquinto. Zauant
se cū clericis. aliquoties cū alienis viris. p̄pter qđ perdūt
dotes scēin. lli. ⁊ no. lxxij. di. nō oportet. ¶ Sexagesimo
sexto. Aliquories custodiūt balneatoꝝ vestes. cōtra. l. ff.
de his q̄ no. infra. ar. p̄leras. ¶ Sexagesimoseptimo. Diu ⁊
diuysq̄ ad feto: emariū dñi sabaorh loquunt religiose cū

religiosis: ⁊ frequēter absq̄ societate: cum multo scādalo
aliarū ⁊ alioꝝ: ⁊ cū multo periculo sancte cōtinentie regu
laris. cōtra cano. xvij. q. ij. diffinim⁹. ⁊ c. in decima. ⁊ aliq̄
ries in simul cōiuuant: ⁊ simul habitāt ignē inextinguibis
lem accēdētes: ⁊ se intus ⁊ exteri⁹ cōburētes. cōtra cano.
all. Que autē i occulto ibi sūt p̄ eos turpe est dicere ⁊ scri
bere. Ephe. v. Maledicta est talis deuotio: q̄ tora esto: ru
prio. q̄ in tali cōfabulatione nō deest viscarū diaboli. fm
p̄iero. Fabi sufflātes in igne libidinis p̄unas. Esa. liiij.
Adde hic qđ scripsi. s. nū cōde imūdicia. s. alia occasio im
munditie. in ar. lxxij. ¶ Sexagesimooctauo. Nō portant
capurvelatū in signū subiectionis ⁊ verecūdie p̄ci qđ p̄i
mum mulier induxit. nedū in ecclesia: sicut. s. s. xlv. ⁊ seq.
dixi. Vide Ben. xx. g. sed nec alibi. Discoopertis capitis
vadunt cōmuniter: maxime iuniores: etiā maritate mari
ne in lingua doc. cōtra id qđ legi⁹ ⁊ no. xv. q. iij. s. i. ⁊ r. r.
di. quecūq̄ mulier. ¶ Sexagesimonono. Aliq̄ vtuntur ve
ste virili. cōtra cano. xxx. di. siqua mulier. s. ¶ Septuagesi
mo. Post partū statim statim ⁊ tēpore mēstrui miscēt se
cū maritis. cōtra id qđ legi⁹ ⁊ no. v. di. ad ei⁹ vero. Sed iū
ge b qđ no. xxvij. q. ij. oīgo. i. glos. pecudes. ⁊ r. xxiij. q. iij. si
causa. ⁊ c. s. ⁊ in summa. ¶ Septuagesimoprimo. Quedā
fatue abbatisse velāt velo cōsecrationis. sec⁹ de velo p̄fes
sionis. no. e. cā. ⁊ q. i. in. s. velamē. in glos. hic agit. monias
les. p̄ra. xx. q. ij. statuim⁹. ¶ Septuagesimosecūdo. Que
dam ex cōmunicat: ⁊ ab officio suspendūt: ⁊ introducunt:
⁊ cōfessiones audiūt. cōtra id qđ legi⁹ ⁊ no. ex de ma. ⁊
obe. dilecta. de peni. ⁊ re. noua. ¶ Septuagesimotertio.
Quedā viuūt vt canonicē seculares: quarum statū ecclesia
nō app̄obāt. de qđ in p̄e. c. dilecta. ⁊ ex de elec. indēnitatib⁹
rib⁹. s. sup̄ dicta. xij. q. vlti. ca. fi. ¶ Septuagesimoquarto.
Benedicūt bñdictione solēni ⁊ epali. de q̄ legi⁹ ⁊ no. xxvj.
q. vj. ministrare. de con. di. s. cū ad celebrandas. ⁊ de p̄iui.
abbates. li. vj. sec⁹ de p̄iuiata. de q̄ r. xij. di. deniq̄. xxij. q. iij.
cū scri. p̄p̄ias moniales. Quedā abbatisse legunt in pus
blicum. in matutino autem possunt ordinare. ad. hec legi
tur ⁊ no. per alios ⁊ Inno. in p̄e. c. noua. ¶ Septuagesi
moquinto. Sepe machinant in mortē viroꝝ. de q̄ dic vt
xxij. q. i. si q̄s viuēt. ⁊ in palea. si q̄ ⁊ ex de diuor. c. s. de con
uer. inst. c. i. ex de eo q̄ ducit in matri. quā pol. c. i. ⁊ c. signifi
casti. de pena taliū. xxij. q. ij. admonere. ¶ Septuagesi
mosesto. Quedā frequēter p̄trahūt: nūc publice ⁊ alijs re
gionib⁹: nūc occulte cū vno. ⁊ palam cū alio de hoc. ex de
sp̄o. duo. p̄ totū. de clā. def. p̄ totū. xxvij. q. ij. duob⁹. ¶ Sex
tuagesimoseptimo. Zelotypie sunt nimii de maritis: se
⁊ suos maritos cū suis carnalib⁹ suspitionib⁹ tribulātes
de quo sp̄u zelotypie legi⁹ Numeri. v. ⁊ ij. q. v. s. hoc autē.
¶ Septuagesimooctauo. Naturali q̄si odio p̄uignos
vel p̄uignas vel filias vestros vel filias vestras p̄sequunt. de qđ
xxij. q. vj. si q̄s viduā. ⁊ c. si quis cū nouerca. ex de cogna.
spi. c. i. vñ Quidi⁹. i. metamor. miscēt a contra. i. venena no
uerce. ¶ Septuagesimonono. Procurāt cū succis herba
rum ⁊ alijs carminib⁹ vetularū ⁊ baculo arundineo. r. xij.
q. iij. s. i. medicorū sterilitatē suā: cōtra deū qui creat hoies
lvj. di. nasci. inutiliter ⁊ infideliter adiuuare. i. q̄ guillime pec
cant. l. p̄udo: sit eis nuptiaz p̄inia nō h̄re. xxij. q. ij. c. i. Nō
arte huana aut potētia creature s. ⁊ tute diuina Sara ster
ilē. ⁊ Elizabeth genuerūt. Ben. xvij. ⁊ r. s. ⁊ Luc. i. ¶ Oc
togesimo. Frequēter suos filios puulos i lecto icāute op̄
p̄iunt. iij. Reg. iij. de peni. ⁊ re. q̄stū. de ijs q̄ fi. occi. c. vlt.
¶ Octogesimo primo. Sepe ex furore eos occidūt. aliq̄ties
vt coopertat adulteriū p̄iugate: vt h̄gines suū strupū: vt
alie solute suā fornicatione aborū pcurāt: cū suis maledi
ctis herbis vel porib⁹ q̄s cōmedūt. s. ⁊ frequēter occidūt
vñ sūt pessime homicidē ⁊ scelerate filie mori. p̄p̄is filijs
nō p̄ctes: sic vipe venenatē ⁊ lamie. Zp̄e. iij. filios laniā
tes. q̄m fm lege pena. ⁊ fm cano. p̄nia no. ⁊ legi⁹ ex de ijs
q̄ fi. occi. c. i. ⁊ de homi. si aliquid. ⁊ c. sic. xxij. q. ij. s. de ijs.
cū iij. c. se. ¶ Octogesimo secūdo. Alique nō recipiūt semē
viri in vas suū vt nō cōcipiant. de qđ. xxij. q. ij. aliquādo

et eis isti demones contraxerant: q̄ ad eorū aspectum nō
terrebant. sed absq̄ pauore cū eis loquebantur et contres
crabantur: sicut ex earū iudiciali confessione habui. vere
spūs immūdus in inmunditia delectatur. Luc. xij. q̄. iij.
in. in eo de peni. di. ij. si em. in fi. Job. xxxvij. Dormit in lo
cis humentib⁹. I. luxuria humorosa. ¶ Centesimosecūdo
et vltimo. quedā earū incorrigibiles sunt: q̄ superbissime
sunt: licet exterius humilitatē pretendāt: et dedignantur
corrigi. cōtra quas dicit. Prover. xv. Qui increpationes
odit: moriet. Et tales demoniace possunt dici: q̄ assimi
lantur diabolo q̄ incorrigibilis est. vñ. Eccl. xij. Qui odit
correctionē: vestigiū est peccatoris. habet em̄ characterē
bestie. i. diaboli. Unde iudeis incorrigibilibus ait domi
nus. Joan. viij. Vos ex patre diabolo estis.

¶ Articulus. xlvj.

Reditis igitur cri

minibus mulierū centū et duobus preter alia
que enumerari nō possunt et oīm aliorū sta
tuum: q̄ necessarium est cuilibet in quolibet
statu in quo nullus eua dit quā ad restitutionē aliquam
teneatur: scire quib⁹ necessē est quid et qualiter teneatur
in quantum et quāto. Ideo de restitutione et satisfactio
que est tertia pars penitentie. de peni. di. i. perfecta penitē
tia. vbi de hoc nota. et di. iij. perfecta. et sine qua falsa agi
penitentie. rñ. q. vj. si res. de peni. di. v. falsas. aliq̄ ad nota
bo. ¶ Est aut vera restitutio vera et plena redintegratio
rei ablata ei cui⁹ est res: et eius copozalis per eū apphe
sio. probatur hoc aperte. iij. q. i. §. Sed notandum. cum. c.
sequen. et ex de resti. spo. c. fi.

Restitu
tio qd fit

Bibus ergo et qua

liter et a quibus et in quantum facienda est re
stitutio male ablato: Breviter respōdeas
q̄ damni passi: vel hereditibus. vel successo
ribus eorū si extant. Ab ijs qui damni dederunt: vel here
ditibus eorū. Et in solidū si facultas suppetit facienda est
restitutio. Alioquin frustratoria est penitentie. vt pre. c. p̄
ce. §. si res. et c. falsas. et ex de vñ. cū tu. et ex de homi. sicut
dignum. §. hī quoq̄. ¶ A Quid de prelati vel alijs de
ricis tenentib⁹ administrationē ecclesiasticā vel beneficiū
et male administrantib⁹: numq̄ tenentur reddere ecclesiā
indemnem? Sic ex de elec. qd̄ sicut. §. si. vbi de hoc. et de re.
ec. non ali. si q̄. rñ. q. ij. monemus. vbi de hoc. et c. statuim⁹
cum. iij. c. se. Et hoc intelligas siue prelat⁹ de rebus ecclē
sie expenderit in meliorationē propriū patrimonij: vel alia
male: vel etiā si propter nimia diligentiam p̄piorū ne
goriorū: neglexerit ecclesie negotia curare: et sic est ec
clesia damni passa. Idem est si potuit acq̄rere ecclesie sue
et noluerit: vel neglexerit: et maluit sibi acq̄rere: impura
ei: et tenet ad instar tutoris. Carbi. tu. qd̄. Nec em̄ vtili
tatem suā pponere debet vtilitati ecclesie: sicut nec tutor
vtilitatē suā vtilitati pupilli. ff. de admi. tu. tutor. §. i. ff. cō
mo. si vt certo. §. cōmodatū. in fi. ibi. quē non causa replē
de necessitatē ecclesie. et. vij. q. i. p̄sentū. et c. placuit. vbi
de hoc in glos. nota. et legit⁹ et no. rñ. q. iij. q̄cumq̄. ij. q. vij.
lato. exp̄sum. ex de rebus ecclē. Sed et de culpa seu
negligentia curatois sui seu vicarij tenent. ex de of. ar
ebio. ea que. de sta. mo. cum ad monasteriū. §. penul. ff. de
custo. et rbi. re. l. fi. Ille aut prelat⁹ ad talē restitutionē ad
stringitur q̄ propriū habet. ex de p̄ben. de multa. vbi de
hoc. de app. rep̄ben. sibilis. als pena alia puniatur. p̄ ca.
rñ. q. vj. si res. etiā adde hic quod scripsi. s. in hac. ij. parte
in. §. vlti. q̄ incipit bec q̄re. in ar. rñ. ¶ Quid de ijs q̄ do
nant in honestis suis mulierib⁹ vel nimis vel ioculatori
bus: vel expendūt ad pōpam mūdi? Dicq̄ si propter pecca
tum qd̄ committunt: vel propter carnalitatē vel fauorē secu
li hoc faciūt: peccant mo: taliter. lxxvj. di. donare. et tenē
tur restituere si habent vnde et propriū. Pro hoc faciunt
optime. rñ. q. ij. gloria. ibi. Eccliam fraudare sacrilegium

Integre
ecclesiā
cui ad
ministra
tores ob
noxij sit
restitu
tioni.

pecunia
famofis
vriant
mulieris
bi. data.

est. Accepisse pauperib⁹ erogandū et esurientib⁹ plurimis
illud reservare. vel cautū vel timidū est. vel (qd̄ apertissim⁹
mi sceleris est) aliqd̄ exinde subtrahere oīm p̄donū cru
delitatem superat. et. c. et si illi. fm̄ Ray. De ijs etiam q̄ res
ceperunt taliter nō est dubiū q̄ tenent ad restitutionem
faciendā. rñ. q. vj. si res. Et de hoc. s. notauī vbi dixi de de
fectibus clericorū. §. de p̄sbyteris. ff. xlv. et. ff. xlvj. et. xlvij.
ar. et. §. vlti. hic q̄ro. vbi de hoc copiose disserui. rñ. ar. i. fi.
Si hō causa elemosyne et sustentationis nature cōferat:
non peccat: nec tenent ad restitutionē. dum tñ alias absti
neant a peccatis. lxxvj. di. pasce. rñ. q. ij. et si illi. et c. gloria
epi. et. xlvj. di. sicut hī. Et b̄ maritine causa hospitalitatis:
vel quādo casu fortuito veniunt: nec als qd̄ comederunt
de facili inueniēt. ar. xlvj. di. quiescam⁹. rñ. q. iij. qm̄ multos
ex de sen. ex. si vere. et. c. cū voluntate. ¶ Hoc etiā intelligem⁹
dum est q̄ causa elemosyne talibus dari pōt: si a peccato
amodo abstinere pponunt. als esurienti vtili⁹ panis tolli
tur fm̄ Aug. si de cibo secur⁹ iustitiā negligat: q̄ esurienti
frangit vt iniustitiā seduct⁹ acq̄scat. v. q. v. non ois. rñ. q.
q. iij. nūmū. de hoc in p̄e. c. q̄scamus. et p̄e. c. nō omnis.
¶ B Sed cui fiet restitutio ab iustitia vel meretrice
q̄ non debuit hoc recipere propter peccatū committendum
nūquid illi q̄ dedit: non. sed successori suo vel superiori: q̄
hoc in vtilitatē ecclesie expēdat. ar. xvij. q. iij. si q̄ in arrio
ex de of. or. cū nos. de cleri. coniu. diuersis fallacijs. facit ex
de here. vt cōmissi. §. si. li. vj. in fi. Nec obstat. ex de deci. tua
nobis. §. si. h̄. p̄teritu. q̄ illud intelligit q̄n is qui tenetur
ad restitutionem non receperat a clerico id qd̄ tenet resti
tuere. et sic non erat clericus particeps in delicto. Vbi hō
particeps est clericus: non ei fit restitutio: vt puniat in eo
in quo deliquit. ex de immu. ec. c. fi. de iure pa. pasto: alis.
de repo. or. literas. ¶ Quid de muliere que filiū suscepit
de adulterio: vel partū sibi supposuit alienum: vt sic here? Partus
ditas mariti ad filiū susceptum de adulterio vel suppo de adul
situm partum perueniat. Hic notādū q̄ partus suppositi terio sus
accusatio nullo tempore claudis. vnde et post mortē illius cepit aut
qui cōmisit de hoc querendū est. ff. de falsis. qui falsam. §. alteri
i. contra regulā illam q̄ crimina morte extinguntur. rñ. q. iij. suppositi
di. quozum dā. vbi de hoc. Non tamē est bec accusatio po
ti.
pularis: s̄ ijs tantū quozū interest cōpetit. ff. de fal. lex cor
nelia. ij. §. i. Ali aut mulieri nō videtur q̄ possit de leui cō
suli. quia si hoc reuelat: multiplex periculū imminere pos
test. forte vir dimittet eam: vel interficiet. et sic continere
nequentes vterq̄ adulterabuntur: sicut guerre inter pas
rentes viri et mulieris: et homicidia cōmittentur. P̄terea
rea quid p̄derit bec reuelatio: quia non credetur ei de
adulterio in p̄iudiciū filiū foris: si hoc negantis. nec for
san suppositi probari pōt et sic nō obest filio quā nuptie
demonstrat. ff. de ijs qui sui iuris sunt. filiū. et ex ar. de pro
ba. per tuas. et qut si. sint le. per tuas. Si vero hoc non re
uelat durante hac fraude: non videt q̄ debeat ei pnia iniū
gi. ar. ex de peni. et re. q̄ quidā. et p̄e. c. si res. Solūmodo
tali mulieri etiam durante fraude ista non est penitentie
deneganda. sed siue habeat alios filios vel parentes q̄ ab
intestato venirent: siue alios heredes instituerit sibi mari
tus: siue propter hoc dimittat q̄ nō instituat: nam et quos
ad bec peccat mulier indistincte: quia per hoc videtur in
pedire factionem liberam testamenti. Cuius aliquem
testa. prohibu. l. i. et. ij. In ijs omnibus casibus est eidem
mulieri per discretum et cautum sacerdotem competens
satisfactio iniungenda. et hoc est quod soluitur ex de per
niten. et remissio. officij. Et nota quod dicitur sub decre
p̄eal. officij. per discretum sacerdotem subaudi tu et cau
tum. scilicet vt sciat hoc celare non publicare. ex. c. omnis
Et vt sciat consulere mulieri. Quod vt cautius faciat
considerare debet qualitates personarum: tam in ariti q̄
mulieris et filij putatiui. Si enim mulier dominatur vi
ro: et confidit de ipso tantum q̄ secure potest ei dicere.
et q̄ inde faciet quicquid voluerit: sicut aliquē mulierem
inueniuntur de quibus vulgariter in Lombardia dicit q̄

Inimbare siue baguerium portant: et alique etiam inueniuntur que scientibus viris adulterantur: nec viri audet etiam inde loqui. vt narrat Osi. de quadā quam inuenit: quam maritus nō poterat cognoscere: et sustinebat qd ab alio cognosceret: et filios tñ ab alio susceptos nutrebat tamq̃ suos. In tali casu tute pōt sacerdos consulere qd hoc reuelaret marito. Et ex quo cōsentiet: quoad restitutionē est mulier absoluta: qd concessum est marito de suo cōcedere: sicut ut placet. C. de iudeis. nemo exterius. C. manda. in re mandata. Si vero periculū imminet in reuelatione marito faciēda: sicut pōt maiorē parte p̃sumendū est: et filius putatiuus sit homo simplex et spiritalis et timens deum: recepto iuramento a muliere qd hoc non proponit malitiosē: secula filio qd secretum teneat: filio octamen viderit expedit re: poterit hoc in secreto filio reuelari. et inducendus erit vt intret religionem vel ad remotas vel vltimarinas se transferat regiones: et de hereditate nil habeat vel cōtingat. et sic quoad satisfactiōem hereditatis mulier si mulier est in tuto: nec tenetur filius de cōsumptis bona fide. ar. C. de rei ven. certū est. Mulier tamen tenetur: que causam dāni dat. et de iniuri. c. si. Qd si filius nō est talis nec vult credere mulieri: nec cōsilio sacerdotis acq̃escere et ei periculū est reuelare: tunc nullū restat remedium nisi qd mulier si propriū habeat: ijs qui intestato venirent vel alijs scriptis heredibus quoad valorem partis istius filij putatiui et estimationē per eū cōsumptōi satisfaciāt cōpeterent. vel si tales non erant: faciat inde elemosinam de episcopi diocelani consensu. ar. et de iude. cū sit. Verū si proprium non habet: vel nō potest ad plenū satisfacere doleat de peccato: proponens firmiter in mente qd q̃ citis sine poterit satisfacere iuxta posse. Satisfactio etiam si facultas satisfaciendi adest caute fiat per eundē sacerdotē vel aliā personā interpositam: que caute hoc faciat facere. sic videlicet dicendo. Quedā persona tenet vobis intatū. Ecce ego vobis reddo. accipiat quod vestrū est. Vel si non potest satisfacere mulier: poterit dicere. quedā persona tenetur vobis intantū. penitet multū de peccato. sup. plico pō deo et pō salute anime vestre qd ei remittatis. sic intellige et de penit. et re. officij. et ar. xij. q. v. hoc vester. Sed et considerare debet sacerdos qualiter persone cui hoc dicit. Nam si forte esset fama super hoc. vel is cui dicit hoc aliquā maculā suspicionis habere posset de muliere: pōpter quod forte ad dominū terre irret: et ipsam facere posset poni in tormentis: melius est tacere: et cōtrito sufficit mulieri. ar. xij. q. ij. ne quis. Illud etiam caueat sacerdos ne illud reuelat iudici cuiusq̃. et de ex. p̃e. dilect.

¶ Quid de naufragijs: Et quidē talia possunt occurrere vt salua fiant. et dñō reddantur. vt nō. et de accu. cū dilecti. in glos. episcopus. Est tamen totū restituendū. ff. de incen. rui. nau. l. si quis et naufragio. non obstante contraria consuetudine vel statuto. Et qui talia occupāt ad retinendum excommunicati sunt. quod dic vt legis et nō. et de rap. et cōmuni. et lex cōtraria iniquissima erat. legitur et ij. di. rhodie. quia cōtra p̃ceptū dñi. Diliges dñm deū et p̃rogmū. Matth. xij. et Mar. xij. et Luc. xij. et de pe. ni. di. ij. charitas. i. Itē Mar. vii. Luc. vii. Via que vultis vt faciant vobis hoies et vos facite eis. di. i. humanū. de ma. et obe. dilecti. vbi Aug. Qd dictum est Via quecūq̃ vultis et p̃rogmū. Matth. xij. et Mar. xij. et Luc. xij. Sup. Matth. Nam qd lex et prophete iparum in oibus p̃ceperunt scripturis: in hoc cōpendiofo continent mādato: quasi innumera viles arbores rami in vna radice. Brege. r. moralium Qui em cogitat vt ea alteri faciat qd ipse sibi ab altero fieri expectat pensat nimirū vt malis bona et bonis meliora respondeant. Itē Th. yf. An manifestū est etiam qm et nos

bis qd debeat hoies scimus: et nō est possibile ad ignorantia recurrere. Itē Aug. de sermone dñi. Videtur aut hoc p̃ceptum ad dilectionē p̃rogmū pertinere: non autē ad dei. quū in alio loco. Mar. xij. duo p̃cepta esse dicat in qd tota (als vniuersa) lex p̃deret et p̃phete. Quū aut hīc nō addat tota lex qd ibi addidit: seruauit locū alteri p̃cepto qd est de dilectiōe dei. Itē Aug. vii. de trinitate. c. vij. Vel aliter. ideo scriptura tñ dilectionē p̃rogmū hīc cōmemorat: quū dicit Via quecūq̃ vultis et c. qd qui p̃rogmū diligat: cōsequens est vt etiam ipsum p̃cipue diligat deū. Itē predicta. l. Rhodie et consuetudo est contra id. Tob. iij. Quod ab alio oderis fieri tibi: vide ne alteri aliquādo facias. Predicta vera sunt: nisi sint talia nauigia qd piraticas: annidē exerceant: vel sint inimica nomini christiano. vt in constitutione noua Frederici Ad decus et honorem imperij. §. nauigia. qd res naufragij occupat furti teneat. ff. de acq. rerū domi. qua ratione. §. si. In hoc multū offendit reges Hispanie. nō de hoc. i. q. vij. disp̃sationes. glos. penul. et p̃e. l. Rhodie. C. D. Quid de pedagijs et teloneis: Est aut teloneū vt dicit Isidorus loc. in portu maris vbi merces nauij et nautarum emolumenta redduntur telos em grece vt dicit Beda latine dicit vectigal. a teloneo dicuntur telonearij colligētes tributum nauium pro rege. hī als dicuntur publicani. iij. q. iij. §. in criminali. §. inuiti. ibi. Itē publicani. vbi glos. exponit. i. telonearij. talis fuit Mattheus ap̃s. Luc. v. et Mar. ix. ibi. vidit iesus publicanum nomine Mar. sedentē ad teloneū et c. Distinque qd aut sunt antiqua: aut noua. In p̃mo casu si sunt imposita ab ijs qd potuerunt imponere scilicet principib⁹ vel regib⁹ et p̃fertim auctoritate eccl̃ie et p̃o iusta cā. vt p̃ defensione strate publice cōtra latrones in terra. et cōtra piratas in aqua: vel p̃o defensione fidei vel patrie cōtra hereticos vel paganos. vel p̃o alia simili causa: et recipiens facit illud p̃pter qd fuit impositū: libere et sine scrupulo cōscientie pot recipere. Si aut nesciat a quo fuerit institutum: credit tñ qd ab illis qd potuerunt et ex p̃dictis causis credo idē etiam si iste talis nō laborat modo: nec facit et pensat: qd non est necesse quū terra bene sit purgata et in pace. Parat⁹ est tñ et labores et expensas impedere si esset necesse: ita etiam qd pponat imminente necessitate nō solūq̃ tunc acciperet in illas expensas ponere: sed etiam vltra si esset necesse. vt qd fieret cōpensatio antiquo: pedagijs redituū: in quib⁹ nil vel parū laborauit vel expedit ad illos in quibus oportet etiam multū expendere. si hec ita gesserit pura et bona fide secure pōt recipere. C. In scōdo casu scis si sit nouū pedagiū vel teloneū: nullo mō pōt aliq̃ illius occasione ab aduenientibus vel transeuntibus aliqd accipere absq̃ periculo aie et rapine. nisi certū sit illud a rege vel p̃ncipe statutū: et p̃pter iminentem necessitatē: aut aliquā de sup̃radictis in principio. et exinde pcedat poia vt. s. dictū est de antiquo. hec oia probatur. xxiij. q. iij. si quis romipetas. et de treu. et pa. in nouam. ff. de publi. et vec. vet. etigalia. et de cens. in nouamus. et. c. peruenit. vbi de hoc ibi. oportet: quippe et c. c. cum apostolus. §. prohibemus. xij. q. ij. nobis. circa fl. h. si quid forte et c. fl. loca. et conducto. §. si vno. legitur et nō. et de verbo. sig. super quibusdā. §. p̃terea. et ibi vide. et et in de cens. quamq̃. li. vi. vbi ponitur pena contra erigentes talia a personis ecclesiasticis et rebus ecclesie p̃o rebus suis quas deferūt non causa negotiationis. Si contra formam istam est acceptum aliquid: dico esse restituendum illi a quo acceptū est: si fieri potest. vt p̃e. c. quamq̃. in fi. Sin minus cū cōsilio ecclesie est erogandū in p̃is causis. et de iudeis. cū sit. Hic adde de qd scriptū. §. in hac. ij. p̃e. in. expediti. §. vi. quia sicut. xxx. ar. Mercatores vero et transeuntes credo indistincte qd debent persolvere antiquū et nouū: dūmodo recipiens faciat illud p̃pter quod fuit institutum: vt dictū est iuxta formā predictā in vtroq̃. Quod si nō faceret: isti a qd et agitur vel debent adire sup hoc iudicem: qd tutius est: vel cessante in illo causa: cessat in eis obligatio: vel illo nō sit

Naufragia.

uante fidem eis nec ipsi tenentur ei. l. i. di. §. his omnib⁹. et de iure iur. puenit. ij. de vo. r. vo. re. magne. facit quod legit^r et no. xxiij. q. viij. tributum. in glos. ergo non defendat. et. Si autem ille recipiens faceret quod suū est: et isti aliquid subtraherent rapina vel furtum esset. unde precise teneretur ad restitutionem: et agere in super penitentiam de furto et mendacio et alijs peccatis ibi commissis. Si vero iuste subtraherent: et si isti furtiue retinerent peccarent ad minus venialiter in mendacio: dicendo quod soluerant quum non soluisent. quod erat in mendacium pietatis. xxiij. q. ij. p. i. m. ad restitutionem autem non tenentur. ¶ Sed quid de christianis qui accedentes ad ciuitates paganorum: et ab eis co si vadunt illuc tempore treuge: et non portant merces prohibitas. et de iude. quod olim. et ipsi saraceni tenent eis fidem defendendo: tenentur. facit sicut. s. apostollauī quod legitur. et no. xxiij. q. viij. tributum. in glos. ergo non. et cau. e. q. i. quid culpatus ad si. h. ergo vir iustus. et de iude. sicut iudei. ibi. vir suas pecunias auferre presumat. et de sen. et com. Si vero eos in suis terris vel territorio vel mari tueretur a piratis: debent ipsi christianis fideliter eis persequi: re fin statutum vel pactum. ass. tenentur eis ad restitutionem: si possunt. vel si non possunt: erogare in usus pauperum ad mandatum ecclesie. Nam fides etiam hosti seruanda est. xxiij. q. iij. innocens. xxiij. q. i. noli. Si autem iueant tempore guerre vel etiam in tempore treuge scilicet cum meribus subtraherent: non credo quod teneantur illis ad restitutionem. sed quia peccauerunt hic quodammodo contra christianam religionem: credo ut puniantur et in eo in quo delinquant: quod sit iniungendum eis in penitentia ut illud dent in redemptionem captiuorum: vel in subsidium eorum qui pugnant pro fide christiana: vel ipsemet in eodem subsidio si ad hoc sunt idonei corporaliter laborent. ar. xviij. q. iij. si quis in atrio. i. n. so. et de vo. et vo. re. magne. et. c. quod sup. his. vide ibi. Inno. ¶ Quid de questis et taleis et seruicijs: Et quidem si appareat instrumentum quomodo dominus colonis concessit predia: sicut aliquoties fieri consuevit: pacta seruanda erunt. et de pac. antigonus. Nam et quilibet in traditione rei sue potest pactum apponere. et de conditio. appo. verū. xviij. q. ij. eleutherius. Et si de his que certa sunt aliqd retinuerit subditus: vel subtraherit: vel diminuerit: vel celauerit ex certa scientia: teneat tamquam fur et latro ad restitutionem. Idem intelligas et si instrumentum non extiterit: tamē antiqua talea et certa: et si scitur vel creditur probabiliter quod ab initio ex iusta causa fuerit imposita: soluenda est. quod dic. ut no. Bstien. in summa. de censu. §. si quis census. Si vero non est dictum quanta talea fiat: sed indefinite dictum est quod dominus in tali homine vel in tali casamento debeat taleam facere: debet intelligi moderatam considerata facultate hominis seu casamenti. ar. et de censu. cum apostolus. §. si. r. q. iij. c. si. ff. de le. iij. si filie. ff. de iur. do. quero. C. de nup. si furiosi. Et si de hoc habet dominus letam conscientiam: inducatur ad restitutionem faciendam. Sed si subditus non eracutus tate vel expresse sine fraude et dolo aliqd vltro domino obtulerit: licite recipit dominus: nec tenetur ad restitutionem ar. xviij. di. de eulogijs. f. q. v. placuit. Dicit enim inhoneste exigeretur: quoniam tamen recipitur. ff. de vari. et ex. cog. l. i. §. est quidem res sanctissima. et de sumo. dilect. §. si lius. in fi. et. c. et si questiones. §. si. ¶ Et si vero violenter accipit dominus: vel precibus importunis succederibus quasi loco minarum exigit dominus: ad restitutionem tenetur. xxiij. q. v. si res. et paret in his que no. Bstien. in summa. quod in causa. §. qualiter retrahetur. h. Item per constitutiones. et sequē. Quid si difficilis sit restitutio: quod forte exto: sit dominus et sui predecessores tamquam si venderet quicquid haberet ad restitutionem non sufficeret. scripsit Ray. quod potest ei mederi hoc modo. Remittat hominibus in re compensationem aliquam seruilitatem ad quam tenentur ei in perpetuum. Vel det aliquam immunitatem vel libertatem

Vel faciat inde aliquod hospitale vel aliam elemosinam cum consensu et voluntate dāna passorum vel successorum eorum. super quo vide quod no. Bstien. in summa. de vsura. §. que pena. sub. §. alia a iudice. h. Quid si generator: et c. et sequē. Et hoc intelligas nisi iusta causa ipsum dominum ad talem exactionem faciendam inducat. Sunt enim quidam cause iuste. Una pro defensione patrie: maxime sue ciuitatis. castri. vel ville. Ad hoc enim tenerentur oēs non solum res suas partiri: sed etiam corporaliter laborare: munire se in castro vel ciuitate et vigilare: ut sic se ipsos et res suas saluent. Unde philosophus. Pugna pro patria xxiij. q. iij. fortitudo. et de immu. ec. peruenit. Item si dominus vult ire in exercitum indicum ab ecclesia vel principis contra hereticos vel paganos: nec de suo absque graui dāno facere potest expensas sibi necessarias: potest a subditis auxilium petere moderatum. et de censu. cum apostolus. §. prohibem⁹. r. q. iij. cauendū. Item si in guerra vel in bello iusto ex parte sua sit captus ab hostibus: nec potest soluere redemptionem petitam ab eo. ar. bonū. xxiij. q. ij. aurum. h. nemo graui dāno. Item si velleret ire ad principem pro obtinendo privilegio specialis protectionis pro se et pro eis: nec posset de suo expensas ad hoc viles et necessarias absque graui dāno facere. et si qua alia causa confirmis contingeretur: tamē semper moderate et non ad grauamen eorum et cum charitate et non violētia exigeret. r. q. iij. vnio. circa medium. et de censu. cum apostolus. §. prohibemus. expressum. xxiij. q. v. de forma. Unde si prelati procuratorem vel seruiciū aliquod impendant legato vel alii: et plus a subditis extorquent quam soluant: et si extorta debet restituere: et tantūdem pauperibus erogare. et de immu. ec. quia plerique. ¶ Si autē dominus vult ad aleas ludere: vel vltra vires ad vanitatem expendere in vestibus hostibus et similibus: non debet propter illas causas exigere. quod si fecerit: tenetur ad restitutionem. Idē si captus est in bello iniusto: sibi imputet: non vasallus. et de re. iur. dānum. li. vi. ¶ Quid de quibusdam qui nil penitus recipiunt in subditis nec taleas vel questas. Ad hoc distingo cum Bstien. et Ray. quod aut ab antiquo est sibi et suis antecessoribus soluta talea: aut de nouo est imposita siue petita. In primo casu si scitur vel creditur probabiliter quod ex iusta causa et circa fuerit imposita et soluta: potest exigere: tamen quod ipse compleat siquid ex illa causa vel institutione cōplere debeat. ut. s. h. mercatores cum. h. sequē. tamen est. In secundo vero casu vel etiam in primo quum nec scitur: nec creditur iusta causa: non debet exigere. et quod mala fide receperit debet restituere si potest. xxiij. q. vi. si res. ¶ Posito tamen quod vere dominus est: et quod nihil penitus percipit quod vix est credibile qui ad minus recipiat iustitias et causalgas in iusto bello et similia: si tamen ita est quod nil percipit de voluntate hominum: esset certū quod statuendū quod ei daret in signum dñi et subiectionis: ne aliter penes tales inutile et vacuū nos mem dñi remaneret. xviij. q. ij. eleutherius. i. q. iij. si quis obiecerit. et expressum et de censu. ois anima. Quid si dubitet quid vel quantum debeat esse illud: Recurrendū est ad consuetudinem vicinorum. ar. et de of. archiep. c. si. de cē. sup. eo. et. c. in ecclesijs. c. di. contra morem. Et si diuerse sunt consuetudines illa eligenda est que melius potari potest sine grauamine subditorum. ar. et de consue. cum olim. in fi. de censu. et parte. ff. de le. in minimis. ff. de regu. iur. semp. Et hoc intelligas verū nisi forte dñs ex aliqua causa videret id vel donasset vel remisisset id quod in talibus hominibus consueuerat recipere et habere. Nam si hoc esset nullū dandus esset regressus suas remittentibus actiones. ff. de redibit. act. qritur. §. si videret. vij. q. i. quod periculosum. In omni casu credo quod debeat habere in memoria inseparabiliter annexa dño illa sex in columen tūm honestū. vtile. facile. possibile. vt in eis sint ei fideles xxiij. q. v. de forma. Quod etiā credo verū nisi subditus contra dñm libertatem totaliter prescripserit. ut patet in his que no. Bstien. in summa. de immu. ec. §. a quibus muneribus. h. ego puto. et de prescrip. ref. imo. §. quod episcopus. sub. §. qritur. ¶ Circa pñd

Teris
de causis
licet a sub
ditis pe
cunia exi
gere.

In telos
neo circa
peccati
fraudari
possunt
infidel
les.

In lice
at talea
sui dari
gatione
a subdit
exigere

Ad bellum
et iustum
quod requiruntur.

pes vel milites habentes guerras adinuicem distinguere: aut ille de quo queritur habet iustam guerram vel iustum bellum vel non. In primo casu quum habet iustum bellum: et exercet illud nisi contra innocentes. Innocentes non sunt si uiuant dominum in iniusto bello. si. q. iij. qui peccantibus si. q. i. notum. in si. xxiij. q. i. c. i. et non habet intentionem corrumptam: quicquid capit ab hostibus suum est: nec tenetur restituere. di. i. iustitiam. xxiij. q. vii. si de rebus. **C** Et autem de bello pleneliqueat: nota quod quinq; requiruntur ad hoc quod bellum sit iustum: scilicet persona/res/ causa/ animus/ et autoritas. Persona scilicet habilis ad pugnam: dum opo:ret ergo quod sit secularis cui licet sanguinem fundere non clericus: cui non licet. xxiij. q. viij. derici. et c. ijs a quibus. et de voto. et multa. si. nisi in necessitate inuita bili. et de homi. si furiosus. in de iur. Res ut sit pro rebus reperendis: vel pro defensione patrie. xxiij. q. ij. c. iustum. et q. iij. fortitudo. et q. viij. si nulla. Et causa ut sit propter necessitatem pugnetur ut per pugnam pax fiat. xxiij. q. i. noli. Animus ut non fiat propter odium/ vel propter cupiditatem/ vel ad ultionem: sed ad correctionem: et propter charitatem/ iustitiam/ et obedientiam. xxiij. q. i. quid culpatur. et c. militare. militare non est delictum: sed propter predam militare peccatum est. Autoritas ut fiat auctoritate ecclesie. precipue ubi pugnat pro fide: vel auctoritate principis. xxiij. q. i. quid culpatur. et q. ij. c. i.

Ed ut de hoc plenius

suma detur doctrina: Sciendum est quod sicut si. p. oxi. h. penulti. dictum est: militare non est peccatum. ut p. e. c. militare. Quod verum est si a principe indicatur. ut dictum est. Similiter pro defensione sua vel patrie vel legum patriarum. causa. xxiij. q. viij. si nulla. Et quando bellum iustum est: non solum heretici/ sed omnes qui capiunt et spoliantur/ serui sunt capiendi: et spoliandi dominum rei sit. causa. et q. v. dicat. dist. i. ius naturale. ff. de acqui. rerum. do. naturale. §. vlti. Sed quod dicit Ambro. in p. di. c. dicat. videtur sibi contradicere quia in prin. dicit quod res capta est victoris. postea videtur dicere quod sit regis. Et in Bene. ita dicit Abraa. Bene. xxiij. Non accipiam ex omnibus que tua sunt. i. fuerunt que abstulerunt inimici. hoc dicit Abraam ex summa perfectione. Ad hoc dicit quod abraam non suberat illi regi: nec erat de regno suo. et ideo preda erat in sua potestate. Alioquin si non fuisset suam potestatem dedisset decimas. Melchisedech de illa preda. et de deci. et transmissa. Verum si quis sub alio militaret: preda est domini. Sed dominus ipse tenetur eam equaliter diuidere. causa. et q. i. militas. re. Et hec diuisio fit secundum qualitatem personarum. sicut decime dantur episcopo ut eas diuidat. xxiij. q. ij. concesso. et ca. vulnerane. et c. cognouim. Ergo dicitur in l. p. e. naturale. quod ea que capiuntur in iusto bello/ capientium sunt: verum est quod sunt capientium: sed tenent illa dare domino: ut diuidat secundum merita personarum secundum Joannem. qui sic no. in p. e. dicat. et di. ius militare. **C** Est ergo iustum bellum quod ex dicto principis geritur: de rebus reperendis/ aut propulsandis/ aut hostium causa. xxiij. q. ij. iustum. et §. cum ergo. Et breuiter si quis auctoritate sui iudicis recte interueniente accipit gladium siue iubentis siue cōsentientis: iustum est. xxiij. q. iij. §. ecce. et q. iij. ille gladium. et q. v. miles. et c. sequen. et c. rex debet. et c. se. et c. pretere. et ad de quod no. Osten. in summa de resti. spo. §. i. sub. §. intellegendum. et. Item nota. et se. **C** **A**utem dictum est si. p. oxi. h. vlti. qui incipit ut aut. est iniustum esse bellum An deri ratione persone. ut quod clericus. In hoc est dissensio. Quis co liceat dam em dicunt quod clericus possunt tantum vi armis defensionis: ut clypeo/ lorica/ et galea: sed non impugnationis/ ut lancea/ gladio/ vel sagitta. Alij dicunt quod in necessitate inuitabili pro se tamen non pro alijs ad defendendum possunt omnia arma assumere: sed si aliter possunt euadere non sumant. et de homici. interfecisti. et c. sicut dignum. et c. suscepimus. et c. significasti. xxiij. q. viij. conueni. et fm

Preda militaris cui fit.

hoc intelliguntur et de deri. penult. presentium. et c. cōtinētia. Alij dicunt quod auctoritate pape hoc possunt. alij non. S. anianus dicit quod possunt non in persona propria. sed per alios scilicet hortando eos ad pugnam. et q. hortatu. l. d. u. go. et Joan. dicunt indistincte quod non possunt: siue sint in sacris siue non. causa. et q. viij. c. i. et q. i. et c. ijs a quibus. nisi forte pro defensione sui et vehementissima necessitate: et nisi si contra paganos iustum maioris: et nisi habeant iudicariam potestatem. et sic videtur intelligere capitula quod videtur contradicere. ut no. e. causa. et q. in summa. Alij dicunt indistincte quod possunt derici vi armis se suas defendendo vel recuperando. ut in all. decre. de homi. et de ap. signifi. cauit. et de resti. spo. olim causam. et §. di. ius naturale. Nec obstant. c. allegata per Joan. quia loquunt de ijs qui sunt arma voluntate: non necessitate: vel defensione. Sic etiam derici maxime qui iurisdictionem habent repositi/ hortari alios ad arripiedum arma pro defensione operis: et ad impugnandum inimicos dei. Item pro sua et patrie sue seu legum patriarum defensione et pace et iustitia tuenda. Bellum enim geritur ut par acquiratur. bec p. bantur de peni. di. v. fallas. xxiij. q. i. noli. et q. vlti. §. ijs ita. vsq; ad alium. §. in registro. et c. scire. ubi dicit papa. Scire vos oportet quod nunquam ab aliquibus homines nostros finimus opprimi. sed si vlla necessitas incurrerit: presentialis ter vindicamus. quia nostri gregis in omnibus ultores esse debemus et precipui adiutores. et c. Nec ob illa duo. c. que ibi sequuntur. reprehensibile. et c. si in morte. quia loquuntur secundum quod dicit S. anianus in sequenti. §. in episcopo. qui non habet temporalem iurisdictionem. Concilium autem pictauiē. hanc expedit questionem dicens. Clerici arma portantes excommunicantur. et de vi. et ho. derici. dicit vbi etiam no. Et adde hic que scripsi in. ij. parte in arti. xviij. §. sed queritur. h. possunt milites. cum. ir. h. sequen. Ter autem expresse dicit quod si quibus populus Romanus bellum indicat: vel ipsi populo romano: hostes proprie dicuntur: ceteri latrunculi. ff. de cap. et q. postlimi. reuer. hostes. Unde videtur quod bellum quod tota die exercent principes nostri temporis: est iniustum. Et quod etiam per diffidentiam fidem sibi remittere non possunt. Quum enim natura inter nos quoddam ius cognationis construxerit hominem homini infidari nefas est. ff. de iusti. et iur. ut vim quia hoc ius per pactum renuntiare non potest. ff. de pac. ius agnitionis. C. de patria po. abdicatio. etiam si ad inuicem consentiant. ff. de pac. ius publicum. Nam civilis ratio naturalia perimere non potest. v. dist. §. i. ff. de capi. mi. eas. Institui. de iure natura. §. sed naturalia. v. diffin. §. ijs ita. Tales ergo puniendi sunt: quia non debent remanere maleficia impunita. ff. ad. laqui. ita vulneratus. c. r. ca. fi. et de fidei. iur. areo. §. fi. et ff. de pac. si vnus. §. illud. et §. sequen. Et generaliter prohibitum est ne quis sibi ius dicat. C. neqs in causa sua sibi ius dicat. in rubro et in nigro. et c. vnde vi. si quis in tantam. ff. quod metus causa. et rat. edictum. xvi. q. vi. c. i. et ca. placuit. cum ijs que ibi no. Sed si quis assilinos receperit: hodie est populo romano perpetuo diffidatus. et possunt bona eius occupari. ita quod nulla alia diffidantia requiritur. Videtur ergo quod in alijs requiratur: et quod ex quo aliquis alium diffidauit: ipsum iniuste impugnat. ar. et de homici. pro humani. §. si. li. v. sed et illud intellige quando interuenit auctoritas iuris vel iudicis. Est tamen in lege arg. contra. quia si cum aliqua gente fedus amicitie non habemus: ijs hostes quidem non sunt: homo tamen noster liber qui ad eos peruenierit/ seruus eorum fit: et quod de nostro ad eos peruenierit/ ipsorum fit: et conuerso quod de suo ad nos peruenierit/ nostrum fit. ff. de cap. et postlimi. re. l. v. §. in pace. Sed illud potest intelligi quando auctoritate sit iudicis. et dicitur pax respectu belli hostium populi romani. Nec licet mouere vel portare arma in scio p. i. c. p. C. ut anno: um vias in scio principe interdictus sit: in rubro et in nigro. lib. ci. Nam et qui iniussu id est sine iussu principis bellum gerit tenetur. Liulla maiestatis. ff. ad. l. iuli. maiesta. l. iij. ad

Obu plet bellu

idē in autem. de man. prin. coll. iij. et de armis. coll. vi. Quis
necessitate imminente sufficiat auctoritas magistrī officio
rum. sicut tradit. C. de fabricis. l. si. li. r. Soler tñ prin
ceps aliqñs concedere quādo ad aspiciēdos agros vel
ob aliam causam pñficiant: qñdingulo possint vñdū tas
men ad nullū lesionem respicere videantur. C. de prepos
itis sacer. cubi. l. si. li. r. **C** Si ergo aliqñs ceperit hominē
nostrū sine auctoritate iudicis vel consensu: potest peti p
interdictum de libero hoīe eribendo. Res vero p vi hos
no. rap. cautio. per edictum qd metus causa. C. qd metus
ca. l. ij. ff. vi. bo. rap. pteror: ait. Sed si auctoritate iudicis
rem occupauerit nostrā qñs iustam causam habet detinen
dit: ideo habet exceptionē sic intelligi pōt. ff. de libe. ho.
et pñ. l. i. §. si. ff. de minor: in causa. §. qñ frau. credi. fac.
in iuriā referatur iniuriā repellēdo ob tutionē sui co: por
ris: repellens non tenet. ff. de iusti. et iu. vt iun. et ad. laqui.
sed et si quecūq. et de reg. iu. qd non est licitū. xxiij. q. viij. si
nulla. Sed quid si qñs non habeat copā iudicis? Recur
rat ad pñcipē. al's illi cōte agit. Nec ppter periculum ali
quis debet violentiam inferre sine auctoritate iudicis. et
de homi. suscepimus. Quod credo verū si nō potuit reti
nere res sine periculo mortis alicui. alias si nō imineret
mortis periculū: res suas posset retinere. ar. et de sta. mo.
in singulis. §. si. ff. de minor: in causa. §. qñ frau. credi. fac.
sunt. ait pteror: §. si debitor: et ar. de iniu. verū. fm Bñe.
qui ita nō. et de treu. et pa. in summa in §. qd sit. §. sed qd
Zu aut dicit et tene fm ea qñ nō. xxiij. q. i. in summa in glos. q
repellere. et et de homi. significasti. q. i. glos. magna. **C** **S**
Sed vt de hoc noticiam habebas dario: em: nota qñ multis
plex est bellū. Unū qd est inter fideles et infideles et hoc ius
tum est respectu fidelium. et de heret. excommunicam. xxiij.
q. viij. dispar. Aliud qd est inter fideles hinc et inde. et hoc
multiplex. qñ aut sit auctoritate iudicis: aut iuris: aut pro
pñia voluntate. Si aut auctoritate iudicis legitimū: puta
quā cōtra quos auctoritate dat immediate subsunt ei: et
habet ius exercendi merū imperiū: nec est actor: in causa
propñia: nec errat iustū potest dici. ad hoc. ff. qd me. causa
continet. **S**gñ contra nō subditos non dabit auctoritate
nec actionē: qñ actor sequitur forū rei. et de fo. cō. cum sit.
Ande nec est vñ pro alio pñgno: andus vel imperendus
vt. C. ne pño: pro ma. et fili: pro pa. per totū. in aut. vt non
fiant pñgno: a. coll. v. nisi forte in defectu iudicis iniuriā
tis nolentis vel negligētis ius reddere. xxiij. q. ij. dñs. **S**
etiam qñ non habet merū imperiū: hanc actionē nō potest
dare. ff. de iuris. oim iu. l. iij. et iij. **S**re nullū in causa propñia
iudex erit. vt. §. dictū est. §. lex aut. **S**re error: iudicis nō ex
cusabit: saltē a toto. et de tēpo. o. dilectus. §. cum igitur. et
de transla. c. ij. §. vlti. nam et si pñbabilis esset: tamen cōper
to error: est satisfaciendū. et de frig. fraternitatis. §. quā
uis. de pur. vul. significantibus. **C** Est tamen pñma facie
pro auctoritate iudiciaria: nisi manifesta appareret con
trarium: pñsumendū. ar. ff. de acq. pos. iuste possidet. et ff.
ne vis fiat ei qñ in pos. mis. est. l. i. et de renun. in pñsentia
Ergo qñ auctoritate iudicis legitimū nō errātis ipugnat
aliū: iuste pugnat impugnat autes iniuste defendit. qñ
tanto magis apparet de cōtumacia et pñsumptuosa rebel
lione. ar. de peni. di. vi. c. i. ad fi. et de ma. et obe. si quis. ff. de
rei ven. qñ restituere. **S**de est si fiat auctoritate iuris vbi cū
qñ se a iure concedit quoad illū cui ius concedit. sicut est
ponere exemplū in pñdictis assisimis a iure diffidatis. vt
in pñ. c. pro humantia. et. C. vbi et quando licet vñcuq. se
sine iudice medi. l. i. et ij. **S**re pñximi vel vicini iniuriā res
pellenda. xxiij. q. iij. nō inferenda. et de sen. ex. dilecto. §. et
quidē. l. i. vi. **S** In supradictis et confimilibus casibus est qui
gladio vñtur iuste agit: et per consequēs is qui se defen
dit temerarie defendit. Sapienter autem faceret si emen
daret vitam suā. et de iudi. cum nō ab homine. Sed si nō
iterueniat auctoritas iudi. vel iuris bñc et inde: iniustū est
quoad impugnantēs: sed quoad defendentes iustū. ff.
de iusti. et iu. vt iun. et de homi. significasti. vbi de hoc. e

de resti. spo. olim. **C** Et autē predicta recolligam: aliud Bellū
potest dici bellum romanū inter fideles et infideles. et hoc manum.
iustū. vt. §. sed vt. §. Hoc autē voco Romanum: quia ro
ma est caput fidei nre et mater. xrv. q. i. §. his ita. C. de sum.
trina. l. i. §. xxiij. q. i. hec est fides. et c. quoniam. et de hereti. ad
abolendam. **C** Secundum quod est inter fideles impu
gnantes auctoritate iudicis. et hoc iudiciale pōt dici et ius
tum vt. §. **C** Tertium quod faciunt fideles iudici cōtuma
ces et potest vocari pñsumptuosum. et est iniustū. vt supra
C Quartum quod faciunt fideles auctoritate iuris et
hoc licitum et est iustū vt. §. **C** Quintum quod faciunt fi
deles contra auctoritatem iuris et hoc temerarium et in
iustū vt. §. **C** Sextū quod faciunt fideles auctoritate
propñia alios impugnantes et hoc potest dici voluntariū
et iniustū vt. §. **C** Septimū quod faciunt fideles defen
dendo se auctoritate iuris contra voluntarie impugna
tes. et hoc potest dici necessarium et est iustū vt. §. Ergo
in Romano in Iudiciali Iudicio Necessario non tenetur
quis ad restitutionem. in pñsumptuoso Temerario et
Voluntario tenetur quilibet ad restitutionem. et secūdu
hoc intellige. et de iure iu. sicut. et. §. Ervide quod ibi latiss
me et vñlissime sicut semper facere cōsuevit. not. Zimo. et
de resti. spo. olim. §. in glos. quomodo. **C** Quid ergo de co
mitibus et baronibus: qui tota die sine auctoritate pñs
cipis arma sumunt: et sumi faciunt: et vasallos pñios ex
heredant: et adinuicē se spoliāt et vasallos? Non dubito
quid ad restitutionem teneant plenariam: nisi seruēt ius
ris ordinem: qui est vt si vasallus vult stare iuri: audiatur
si cōtumax est: impugnetur. quod potest fieri auctoritate
iuris vel pñcipiente iudice. ff. de rei ven. qui restituere. C.
de epis. et cleri. si quis in hoc gen. C. de ijs qui latro. occul.
l. vlti. §. si. al's si obediens sit non est vtendū gladio. C. de
of. iudi. diuer. mili. l. i. C. de actio. et obli. negātes. C. de gla
di. l. vnica. l. i. §. Nulli em licet arma sumere ad aliū impu
gnandum sine auctoritate iuris vel iudicis: sicut dictum
est: al's penā habet: quum intelligat violētia inferri. ff. qd
metus causa extat. ff. de vñfruct. equissimū. ff. de vi. pñua.
creditor: es. ff. de oñ. iur. l. i. §. post originem. ff. de relig. et
sump. fu. ossa. rñso. §. ff. de publica. vecri. licitatio. §. quod il
licite. C. de iudicis. nullus. et in cōstitutio. frederici de pace
tuenda. et totū. Est tamen ar. contra in constitutione feus
do: um de inuestitura quā citius accepit. c. hna. in fi. et in
titu. que fuit pñma clausa beneficii amittendi. §. illud tas
men. Sed illud intelligi potest fm Bñe. quando aucto
ritas iudicis habetur. **C** Si ergo dominus qui inmediate
subest pñcipi: de vasallo propñio conqueratur: et velit tu
tiorē viam eligere quoad animas: consulo qñ non dicat
sibi ius: sed vel auctoritate pñcipis gla. iū assumat. vel
ad diocefanum vasalli recurrat: ad cuius monitionem si
obedire noluerit: excommunicabitur ratione peccati. et de
iudici. nouit de ma. et obe. solite. de cens. omnis anima. et
si per annum excommunicatus extiterit: erunt diocefan
ipsum et res eius exponer. ar. rj. q. iij. rursus. de hereti. ex
communicamus. §. i. sic recurrere debet bñchiūm secula
re ad ecclesiasticum: sicut econuerso fit. de iudic. cum non
ab homine. §. si. de ex. pñ. tanta. in fi. **E**t in hoc casu etiam
videt loqui et de homi. postulasti. **E**t hoc est qd forte in
nuirur quando dicitur qñ vnus gladius alio semper eget
et distin. si in adiuto: ium. et c. sequen. rñvi. distin. cum ad ve
rum. et c. duo sunt. et in lombarda. vt episcopi et comites
inuicē sibi auxiliū dent. in rubio: et in nigro. **H**oc ergo
fire tenendum est qñs qui iuste pugnat: non tenetur ad
restitutionem pñde: sed sit capientis. vt dictum est vt pñ.
ca. iustgentium. distin. §. et. rñv. q. vñ. si de rebus. **E**t hoc in
telligas siue capiat de rebus iniuste pugnatis siue vas
litorum: um vel hominum suo: um: quousq. iuste pugnanti
de debito suo vel iniuria vel offensione illata vel dato dā
no sibi et suis et interesse suo et suo: um fit iuxta propñia et sas
uam cōscientiā plenarie satisfactū: vel donec hostis para
tus sit satisfactū: et vel se iuri paritū offerat. **C** Illos autē

Judicia
le.
Presum
tuolum.
Iudicium
Temera
rium.
Solitas
rium.
Necessa
rium.

Iustibel
li pda ca
pietis ē.

intelligas suos: qui plus hominē q̄ deū timentes sequū-
tur dominū suū in bello illicito. contra id q̄ legit. r. q.
iij. iulian. r. c. domus. Alios autē qui non prestant ei cōsi-
liū auxiliū vel fauorem non credim⁹ puniēdos. q̄ pena
debet suos tenere auctores. et de his q̄ si a ma. par. c. q̄si-
uit. l. v. di. satis puerum. de cōsti. cognoscentes. i. q. iij. c. i.
Adde hic qd̄ nota. §. §. p̄ori. ver. circa p̄ncipes. r. in ad-
ditione ibi. **Q** autem dictū est teneri illos q̄ dñm in inlus-
tro bello sequunt. intelligas quādo si qui sequunt de hoc
certi sunt: vel probabiliter credūt iniustū bellū esse. r. ma-
xime ubi ecclesia hoc prohibebat: r. tales excommunicabat
Si vero certi essent: vel probabiliter crederent q̄ iustum
esset: in nullo tenerent: nisi forte haberent corruptā cupi-
ditatis intentionē. fm Ray. **S** hoc reputo periculosum
q̄ sola conscientia non facit iustū vel iniustū bellum. Im-
mo auctores iuris vel iudicis quantū ad hoc pertinet:
requirenda est. vt sup̄a dixi. **Q** si probabiliter dubitat
vtrum sit iustum an iniustum: adhuc p̄pter bonum obe-
dientie excusatur. r. iij. q. i. quid culpā. fm Ray. Sed hoc
dicas verū: si inquisiuit quantū potuit: r. peritiores cōsi-
liū: r. semper dubius remansit. Alioquin affectato: igno-
rantie sicut nō expers sciētie puniret. et de clam. despon.
cū inhibitorio. §. si quis vero. Nec excusatur p̄pter timorem
amittendi feudū: vel incurrendi damnum aliud tēporale.
r. iij. q. v. ita ne. licet metus culpā attenuet quoad penitē-
tiam iniungendam circa ieiunia r. orationes. et qd̄ me. cau-
sa. sacris r. facit qd̄ no. et de ex. p̄e. tanta. in glos. p̄pter
hoc. sed auctoritas iuris vel iudicis requirit. vt. §. sepe no.
Ubi ergo haberetur auctoritas iudicis: dici potest q̄ et si
iudex errauerit: ad pugnantis tamen conscientia recur-
ratur. Et in hoc casu potest habere locū distinctio dicta:
in foro penitentiali. secus in cōtentioso. nisi error: aperte
deregeret suo tēpore vt patet in ijs q̄ no. de re iudi. laro.
r. c. cōsanguinei. r. de frig. fraternitatis. **S**ed nunquid
si q̄ sequuntur: tenentur in solidū? Distingue vtrū scirent
predam cōmitti debere. vel etiam ignorarent. tñ veniētes
ad predam non abstinuerunt. imo alios adiuarunt. r. ta-
les r. etia si qui cōsilio vel auxilio vel adulatione vel detra-
ctione seu causa cōsimili inducūt r. annū ad predā faciē-
dam vel guerram mouendam iniuste tenent in solidū: si p̄-
pter hoc sciunt vel credunt q̄ r. annus ad hoc sit induc-
tus: als nō facturū: quoad id qd̄ plus fecisse creditur ex tali
instigatione. ar. et de homi. sic dignū. de sen. et. quā re. r. c.
nuper. et in glos. q̄ alr. r. iij. q. iij. oēs. iij. q. i. notum. l. xxiij.
di. error. r. l. xxiij. di. c. facientis (als incipit culpā. pculdu-
bio) Si vero sciunt vel credunt q̄ p̄pter hoc ad hoc non
fuerit mort: nec p̄pter talia plus vel minus fecit: nō
tenent nisi inquantū ad eos puenit vel de ijs expende-
runt: r. inquantū damnum dederunt per se vel familia suā
directe vel occasionaliter. ad hoc et de sen. r. re. iu. cum. §.
r. A. de eta. r. qua. tñ. et de sen. et. inter alia. r. iij. q. iij. quoni-
am multos. ff. si certum pe. si me r. titium. de iure iur. c. si.
C **P**. Sed qd̄ si vnus satisfecerit in solidū siue p̄nci-
palis siue alius? Tereti oēs liberātur. ff. de reg. iu. bona fi-
des. ff. de eo per quē factum erit. l. i. §. si plures. Et hoc in-
telligas quoad deū: r. de magna equitate. nam quoad pe-
nam quadruplici. adhuc potest in solidū quilibet cōue-
niri quā sit pena. ff. de iuris. oim iu. a deo. et. l. p̄cedēti. §.
si. ff. ad. laquī. item mela. §. sed si plures. r. iij. q. iij. cū deuotis
simam. r. iuxta verbū Zachai dicentis Luc. xij. Si quē de-
fraudaui: reddo quadruplū de quo tangit. r. iij. q. v. non
sane. in fi. Unde sanū est cōsiliū q̄ de hac pena quilibet
humiliter misericordiā petat. verū est si in foro cōtentioso
so inquirēt: als in foro anime non tenet ad penā. sed suffi-
ciat q̄ reddat quantū quibet accipit: vel alter p̄ eo: vt di-
ctum est. ad hoc facit qd̄ legit. r. no. r. iij. q. iij. fraternitas. in
glos. vlti. in fi. **S**ed nunquid qui suū recuperant: tenentur
cedere actiones suas contra alios qui damnum dederunt.
Scriptit Ray. q̄ sic in iudicio aic quis in iudicio cōtentio-
so non teneatur. nisi forte ijs qui satisfecerit in solidū. p̄nci-
palis esset. vt sic non ab vno in solidū sed a pluribus p

partibus erigat. In foro autē contentioso non video qua
fronte is q̄ p̄pter p̄p̄iam punitur cōtumacia possit pere-
re cessionem. ff. de admi. tu. si plures. iij. ff. de tutelis r. ratio-
nibus dīstra. l. i. §. nunc tractem⁹. fm Ray. **Q** dicit de ces-
sione faciēda in foro aie non videtur fructuosum multū
nec cum tali cessione agi posset. nisi velis intelligere q̄ de
voluntate cōsentientis publicetur. sed nec ex hoc in foro cō-
tentioso agi posset obstantibus. l. §. p̄ori. all. Dīcas ergo
q̄ siue cessio facta sit siue non alij q̄ nihil soluerūt ad rele-
uandū illū qui in solidū satisfecerit: p̄o suis partib⁹ sunt ef-
ficaciter inducendi. Nā soluens vniter fecit negotiū eorū
ergo tenentur tenere ratū qd̄ fecit: r. ei satisfaccere. ar. ff. de
nego. gestis. cū pecuniā. r. l. soluendo. r. l. pōponi⁹. in fi. et
l. se. r. l. o. j. r. glos. Jo. que ponit. r. iij. q. iij. monemus. et inci-
pit. ipse ergo. in fi. magis fauet Ray. §. i. **O**stē. Quid si
neuter raptor: dñs erat: nec vn⁹ magis animauit alium
q̄ alius ipsum: sed simul cōuenerūt de faciēdo tali inful-
tu vel tali rapina cōmittenda? Quilibet tenet in solidū
vt patet in concol. signatis. §. c. d. Sed nunquid si q̄ sequū-
tur etia si vnus solus nō potuisset hoc perfecisse vt p̄bat
aperte. ff. ad. laquī. Ita vulneratus. §. si. ff. arbo. fur. cesa.
si plures. ff. de fur. vulgaris. ff. si quis ex testa. liber esse ius.
fu. l. j. r. qd̄ legit r. no. r. iij. q. vlti. c. vlti. in glos. j. Aliqui tas
men dicūt q̄ sufficit si quibet p̄o parte sua satisfacciat. **S**z
p̄imū non solū tutius imo verius est. **Q**uid de ijs qui
non cōsentiant: tñ de preda sciēter et dono. vel etia igno-
rante: sed postea audiuerūt veritatē? Quatenus habuer-
unt tenent restituere. ff. si certū peta. si me et titium. ff. de
condi. indebi. nam hoc nota. et de homi. sicut dignum. §.
eos in super. Nisi forte hoc consumpsissent anteq̄ intelli-
gerent veritatem. C. de rei ven. certum est. ff. de iur. q̄ cū
§. si. ad hoc. ff. de petitiō. heredi. si a domino. §. si. et duab⁹
l. sequē. r. adde qd̄ no. r. iij. q. iij. nō liceat. in glos. bic aduerre.
Sed quid de ijs qui inde comedunt r. bibūt r. induūt
Alidē q̄ p̄o: r. familia qui non habēt aliunde vñ uiuant
excusentur: dñmodo peccato nō consentiant: sed raptorē
ad restituendū r. corrigendū inducant. ar. r. iij. q. iij. quoniā
multos. et de sen. et. inter alia. r. c. si vere. Sed r. predica-
tores gerētes negotiorū spoliatores: in hoc casu p̄pter
hoc excusantur. de sen. et. cū voluntate. i. r. l. o. §. i. Et hoc di-
xit Ray. verum esse si spes sit de correctione: r. cū mode-
ramine tali vt per hoc nō subtrahat facultas restituendi
spoliato: i in totū vel in magna parte. ar. iij. q. vj. anterior
§. illud. Porius teneo qd̄ scripti. §. §. feminariū. r. c. iij. in
ar. clvi. **Q**uid ergo faciet p̄o: vel filij. vñ familia si nul-
la sit spes correctionis: supplemarime. vide. r. r. di. c. oim
r. iij. nota. Dixit Ray. q̄ si sunt aliq̄ separata de iusto viuāt
de illis. si non sunt: querāt victū ab amicis suis vel cōsani-
guineis vel alijs psonis honestis. vel querant victum p̄o
p̄uis manibus. r. di. clericus. de con. distin. v. numq̄. Vel
ostian. Et nullo modo comedat de rapina. r. r. iij. q. i. vñ
Sed qd̄ si maritus crudelis nō permittit q̄ p̄o: sua r
filij de alio comedant? Triplex est remediū fm Ray. **P**ri-
mum est: vt viuāt de dote sua: vel de sponsalicio. Secūdu
est vt hec denuntiet talibus q̄ maritū cōpescant vel etiam
episcopo. iij. q. i. si peccauerit. r. iij. q. v. hoc videt. Sed hec
duo remedia inania sunt. **A**nta pōt esse tyrānis mariti.
et qd̄ me. causa. c. j. deresi. spo. l. ias. **T**ertiu est q̄ ubi aliud
facere non pōt: ex quo ita arctata est: poterit inde comē-
dere: nec tenetur: quia tēpore necessitatis tante etiam a
futuro excusaretur in totū. licet si periculum mortis non
immineret: aliquod peccatū cōmitteretur: r. ideo aliqua
penitentia iniungeretur. sic intellige et de fur. si quis p̄ nei
cessionem. **H**ec enim necessitas legem non habet. de cō-
di. v. discipulos. et de reg. iuris. qd̄ non est. **T**ertius est q̄
taliam rem restituat si potest: vel estimet quantū comedit
r. proponat soluere quum poterit illi cui facta est rapina.
et de solutio. c. ij. ff. de cessi. bo. is qui. interim aliquam pe-
nitentiam faciat ad cautelam. r. parcius sumat q̄ potest ad
victum necessarium de illa rapina. ad hec et de homi. c. iij.
v. distin. ad eius vero. r. iij. q. i. clericus. In omni autem casu
reddat

Diffidet
auctori-
tas ab
Raymū
do.

restitu-
tio e-
faci

De hoc
etiam
dicitur

reddat debitum viro suo nisi aliud subfit impedimentū.
c. iij. q. v. si dicat. r. c. fm. r. c. vna. ¶ Quid de pdam emē/
tibus? Et quidē si quis emat scienter predam: vel credēs
pbabiliter qd pda sit: tenetur indistincte. nec liberat ven/
dendo: vel qualitercūq alienādo: nec amissioe: vel mo/
torei: vel alio aliquo casu interveniente: quo minus tes/
nearur restituere p̄cium fm qd plus valuit qd emerit: vel
plus vendidit qd emerit: vel rēpo: e contractus valeret. r.
quicqd ex re habuit vel habere potuit: nullas expensas
deducendo. q: talis contrahendo rem alienā furtivum cō/
mittit: r. malam fidez habuit. etiam si p mille manus res
illa furtiva scienter transfret: r. fur semp in mora est. ad
hec. C. de fur. l. ij. ff. de fur. qui iumenta. ff. de condi. fur. in
re furtiva. ff. de peti. r. cōmo. si vt certo. §. sed interdū. C.
de rei ven. c. iij. Et qd dictum est de pmo raptore: idē in/
telligas de secūdo: tertio: r. etiam millesimo: vt dixi. q: si
per plures manus ambulauerit idem iuris erit. ff. de mis/
no. sed vbi. ff. de peti. heredi. sed r. §. sumi aut. Sin aut
scit qd de iusto bello est: oino excusatur: quia a vero dño
emat. vt. §. sepe dictum est. Si vero emens hoc nesciebat:
pbabiliter in hoc credebat: puta q: omnes vicini sui vel
maior pars r. maxime sapientes hoies r. honesti ita cre/
debant qd res illa esset vendentis: durante hac bona fide
nō tenetur. sed teneat si postea audierit veritatem. r. curet
as causi negotiari. C. de fur. l. ij. Et si iudice sententiāte
restitutionē fecerit: pōt agere ptra venditorē: vt ipsuz ser/
uer indēnem. r. q. ij. vulturane. Si aut hoc faciat ad p̄e/
ceptum sacerdotis in foro penitentiali: r. in eodē foro: in/
ducendus est venditor: vt ipm seruet indēnem. sed in fo/
ro cōtentioso ipm non poterit emptor: cōuenire. ff. de eui/
ctio. si rem. de cōtrahen. emptio. c. fi. ¶ Si sciebat factum
emptor: sed igno: abat ius: vel igno: antia facti ducit? cras/
ta r. supina nō pbabili rem captam emerit: in iudicio aie
ad restitutionē tenetur. ad hec et de deri. excō. m. aplice.
Dicet aut crassa r. scz supina igno: antia: qñ cōiter alij vis/
cni dicebant r. credebant qd res esset de pda r. bello iniu/
sto. ff. de rbo. fig. late culpe. vel qñ ecclia hoc phibeat: r.
tales publice excōicabat. vnde nō excusatur emptor: tali
igno: antia ducit. r. q. ij. qui r. humanis. r. q. j. si cupis.
de ordi. ab epō qui renū. epa. c. i. §. si. r. c. ij. legitur r. no. et
qui matrimonio. accu. pos. c. vlti. Et si de hoc nihil cogitabat
quādo emit: nec inquisiuit quātum potuit: in culpa est si/
cut supra. ¶ Sed hoc dicas nō in casu simili. ¶ Quid si
emptor: nō pōt cōmo de restituere nisi fore vendat quic/
quid habet: Dic qd ad hoc tenetur de rigore iuris vt fm
sui posse totū restituat. r. iij. q. vj. si res. et de vsur. cū tu.
fm vlti. Sed tu dic qd si emit bona fide r. pbabili igno/
rantia: habenda erit ratio ne egeat ipse r. vroz. quia non
est fraudandus alimentis quotidianis. ff. qbus nō com.
bono. pos. q bonis. r. Institui. de accu. §. vlti. r. no. et de so/
lu. c. ij. in glos. si ad finē. etia p eo qd dixi. §. qd g de vro/
re. facit expresse qd legit r. no. r. r. dist. oino. r. in glos. ar.
¶ Quid si raptor: idem donator: vel venditor: satisfecit
plene de pda data vel vendita. Dicas donatariū vel em/
ptorem liberatum. Verū quicquid habet de lucro r. p̄e/
pit anterestitutionē factam debet in vsus pauperum ero/
gare vbi fuit male fidei. ar. r. iij. q. v. qui habetis. r. §. seq.
fm vlti. ¶ Sed nūquid emptor: satisfaciens pōt sibi cō/
sulere p cessionē actionū sibi faciendam ptra venditorē:
r. raptorē? Non. nec aliquo alio modo: nisi quādo enit
sibi de euictione exp̄sse cauēri fecerit. quia obstat p̄opia/
turpitudine scz emendo scienter r. mala fide. C. de ei ven.
nō mancipium. r. q. ij. hoc ius. (as est §. sub. c. ea em) C. de
eui. si fun. idem sentit Jo. vt no. r. ij. q. ij. monem. in glos.
q incipit ipse ergo. in fi. ¶ Quid si quis emat rem de p̄e/
da scienter: in hoc facit bona fide: nō vt ipsam lucret: sed
vt ipsam restituat dño recepto p̄cio r. interesse suo: quū
as dñs rei ipsam nullo modo recuperare posset. vel non
ita de facili: r. quiden hic non cōmittit furtum. ff. de fur.
falsus. §. penulti. Immo vtiliter gerit negotiū. r. ideo to

tum poterit recuperare p̄cium r. interesse suū. etia si res
fine culpa sua perimatur vel amittatur. vt cum qd per/
cepit ex tali re vel occasione ipsius totū cōpenset vsq ad
quātitatē cōcurrentem. fm Ray. ar. ff. de neg. gestis. §. 3.
an vlti. §. ij. et de accusa. cū dilecti. §. fi. Sed licet in iudis/
cio aie credat ei de p̄scientia sua: in iudicio tñ cōtentioso
nō credetur ei: nisi hoc publice prestaretur. ar. ff. de nego.
nem. censem. C. de fur. l. ij. ff. de admi. tu. nō existimo. et
vt ec. bene. c. i. §. i. de elec. q: p̄pter. §. fi. ¶ Quid si nō pōt
reperiri dñs rei: vel nescitur vbi sit? Erogetur pauperib/
bus de p̄silio diocesani. Et hoc etiā publice fiat p̄missio
banno in ecclesia: r. diligenti inquisitione facta: vt ois su/
spicio euitet. ar. in p̄ri. §. iduc. turib. r. et de clam. despo.
cū inhibitiō. r. qui in matrimo. accu. pos. cū in tua. adde qd
no. et de vsur. q: frustra. in glos. §. nūquid. ¶ Item quid.
Et si hoc facto nō inueniatur cui? fit res: liberabit dādo
pauperib. vt. §. p̄o aia illius cui? res est. et de vsur. cū tu.
q: in hoc vtiliter gerit negotiū suū. ar. r. ij. q. ij. quatuor.
circa fi. ¶ Quid de officialib? iudicib? Quicūq offi/
cialis incitauerit iudicē ad iniuste iudicandum ex certa
scientia vel ptra p̄sciam: tenetur fm qd no. in simili mate/
ria. §. e. h. Sed nūquid ij qui sequuntur. Ideo q: r. si iudex
simpler fm p̄sciam iudicet: deceptus tñ p̄silio adfessoris
bona fide electi: q: scz ab oib? iustus r. perit? credebat: r.
ad ipm cōiter tamq ad talem recurrerebat: excusatus est
iudex. r. adfessor: tenetur. Sic intellige. ff. qd quisq iuris
l. ij. Tenetur etiā iudex vel adfessor: si se sentiat imperitū:
r. se de iudicio intromittit. vt instir. de obliga. q quasi ex/
malef. naf. r. m. §. legit r. no. et de sen. r. re iu. cum eterni. in
glos. quis. lib. vj. q. vj. hoc etiam placuit. in glo. si iudex.
Et idem in medico. necnon r. qui talem scienter eligit de
culpa ipsius tenetur. et de offi. archid. ea que. r. adde que
dixi. §. nunc ad iudiciū. r. vlti. r. ij. ar. r. §. de offensionib/
bus. in. r. r. vj. ar. de criminibus iudicandū r. adfessorum.
Sed r. si adfessor: habet certū salariū: r. vltra extorquer:
tenetur. et de vi. r. ho. deri. cum ab oi. ¶ Alij aut inferios
res officiales: puta nuntij siue missi: infulati vel similes
erit certum salariū habeant: r. aliquid p vīm vel p imode/
ratam improbitatē extorquerent iura moem patrie: puta
denariū vel obolum vel aliud certū vile r. modicum: nō
tenentur ad restitutionē: sed possunt inde facere eleemo/
synam. r. iij. q. v. non sane. fm Ray. Sed certe nō pbat qd
de ijs possit fieri elemosyna. immo notat factū. qd et in
vsuarijs verū est. facilius em induceretur vsuarius ad
dandū decē solidos p deo: qd restituendos duos ei a quo
extor: sit. restituant ergo qui cesserunt. legitur r. no. r. ij.
q. j. militare. vel petat remissionē ab eo sibi fieri. ¶ Quid
de aduocatis? Et quidē tenentur ad restitutionē si in cul/
pa sunt. In culpa aut sunt si nō erant idonei ad aduocā/
dum. pura q: religiosi in casu nō concessio vel in sacris cō/
stituti. et de postu. c. j. r. ij. Tamen in hoc casu non credo
si als aduocatus diligenter suū officiū exequatur: r. per/
itus sit: nec in culpa amissionis cause sit: qd debeat resti/
tuere illi a quo recepit: quū sua non interfit. sed als est ei
iniungendū vt illud vel magnā partem expēdar ad pias
causas: r. subueniatur peccatori: osonibus et suffragijs
ecclesie r. illo: qui elemosynā recipiunt. ar. r. iij. q. v. non
sane. r. r. ij. q. ij. gloria epi. r. c. aurū. Si vero in culpa est q:
recepit imoderatam quātitatē: tunc id qd nimis rece/
pit tenetur restituere illi a quo extor: sit. sup quo vide qd
no. vlti. in summa. de postu. §. quis postulare. vbi dixit
cum Azo. r. sequen. Potius credo dandū pauperibus. et
est casus. r. iij. q. v. non sane. Si vero est in culpa quia per/
igno: antia suam vel negligentiam clientulus suus am/
sit causam: tenetur restituere sic extor: r. damni quod
incurrit clientulus. ar. ff. ad l. aquid. iuris. et de cra. r.
quali. ad aures. ¶ Sed et si per cauillationem suam ab/
stulit aduersario bonā causam: vel ipsum grauauit in ali/
quo: petendo dilationē supflua vel allegando falso cō/
tra cōscientiā: vel faciendo positionem duplicē vel cauil/
p

Officia
lum me
minit.

De aduo
catib? sba
fiunt.